

Gerd Sinding og Michael Lerche

Offererstatningsloven

med kommentarer

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
2005

Offererstatningsloven med kommentarer
1. udgave, 1. oplag
© 2005 by Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Alle rettigheder forbeholdes.
Mekanisk, elektronisk, fotografisk eller anden gengivelse af
eller kopiering fra denne bog eller dele heraf er ifølge
gældende dansk lov om ophavsret ikke tilladt uden
forlagets skriftlige samtykke eller aftale med Copy-Dan

Omslaget: Morten Højmark
Tryk: Narayana Press, Gylling
Indbinding: Jysk Bogbind, Holstebro
Printed in Denmark 2005
ISBN 87-574-0171-3

Lyngbyvej 17
Postboks 2702
2100 København Ø

Telefon: 39 13 55 00
Telefax: 39 13 55 55
e-mail: forlag@djoef.dk
www.djoef-forlag.dk

Indholdsfortegnelse

Forord	9
Lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser	11
Indledning	17
Kapitel 1 Personskade	
§ 1	21
1. Indledning	22
2. Personskade	24
3. Ved straffelovsovertrædelser	27
3.1. Erstatningsnævnets afgørelse om, hvorvidt der foreligger en straffelovsovertrædelse	29
3.2. Erstatningsnævnets praksis, hvis der undtagelsesvis ikke foreligger politianmeldelse	32
4. Direkte og indirekte skadelidte	35
5. Forbrydelsen skal være begået i den danske stat	36
6. Personskade i forbindelse med hjælp til politiet under anholdelse, ved lovlig privat anholdelse eller forhindring af strafbare handlinger	37
7. Tøj, personlige ejendele og kontantbeløb, som skadelidte havde på sig ved tilskadekomsten	39
8. Erstatning for personskade forvoldt i udlandet	41
9. Skadelidtes person, nationalitet eller bopæl	48
§ 2	49
Kapitel 2 Tingsskade	
§ 3	51
1. Indledning	52
2. Afgrænsning af bestemmelsens anvendelsesområde	52
3. Den omfattede personkreds	53
4. Dokumentation for at skaden er forvoldt af en person omfattet af OEL § 3 ..	55
§ 4	55
§ 5	56

Indholdsfortegnelse

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

§ 6	57
§ 6 a	58
1. Indledning	59
2. Nedsættelse og bortfald af erstatningen	60
3. Erstatningsudmålingen	63
3.1. Umiddelbare og varige helbredelsesudgifter	63
3.2. Andet tab	64
3.3. Tingsskade	65
3.4. Tabt arbejdsfortjeneste	66
3.5. Svie og smerte	67
3.6. Varigt mén	68
3.7. Tab af erhvervsevne	68
3.8. Erstatning ved død	69
3.8.1. Rimelige begravelsesudgifter	70
3.8.2. Erstatning for tab af forsørger til ægtefælle eller samlever.....	70
3.8.3. Erstatning for tab af forsørger til børn	71
3.8.4. Overgangsbeløb	71
3.8.5. Godtgørelse til efterladte ved dødsfald i henhold til EAL § 26 a	72
3.9. Tort- og krænkelsesgodtgørelse	75
3.9.1. Tortgodtgørelse, jf. EAL § 26, stk. 1 og 2	76
3.9.2. Krænkelsesgodtgørelse, jf. EAL § 26, stk. 3	85
3.10. Erstatningssatser	89
3.11. Forrentning af erstatningskrav	89
§ 7	90
§ 8	93
§ 9	94
§ 9 a	95
§ 10.....	95
1. Indledning	96
2. Anmeldelse til politiet	97
3. Uden unødigt ophold	100
4. Påstand om erstatning under en eventuel straffesag	102
4.1. Adhæsiionsprocessen	102
4.1.1. Behandling af borgerlige krav i forbindelse med straffesager	102
4.1.2. De juridiske dommere træffer afgørelse vedrørende erstatningskrav	103
4.1.3. Domsmandssager og sager uden domsmænd	103
4.1.4. Indkaldelse af erstatningssøgende	103

Indholdsfortegnelse

4.2. Beskikkelse af bistandsadvokat	104
4.2.1. Bistandsadvokatens opgaver	106
4.3. Beslaglæggelse til sikring af forurettedes krav	108
4.4. Fremsættelse af erstatningskravet	108
4.5. Indgåelse af forlig eller begrænsning af påstanden vedrørende erstatning	109
5. Politiets vejledningspligt	110
§ 11	110
1. Indledning	111
2. Nævnets sammensætning	111
3. Nævnets forretningsorden	112
§ 11 a	116
1. Indledning	116
2. Skyldsspørgsmålet	117
3. Erstatningspligtens omfang og erstatningens størrelse	120
3.1. Udenlandske domme	121
4. Tilkendelse af højere erstatning end fastsat ved dom	122
§ 11 b	124
§ 12	125
§ 13	126
1. Indledning	126
2. Beregning af toårsfristen	128
3. Fravigelse af fristen	129
4. Forældelse i øvrigt	131
§ 14	133
1. Indledning	134
2. Oplysninger vedrørende hændelsesforløbet	135
3. Oplysninger, navnlig fra ansøgeren	136
4. Oplysninger fra andre end ansøgeren	137
5. Personligt fremmøde og retsligt forhør	138
6. Afgørelse på det foreliggende grundlag	139
§ 15	139
1. Udgifter ved sagens behandling ved nævnet	140
2. Refusion af ansøgerens udgifter	141
§ 16	143
§ 17	145

Indholdsfortegnelse

§ 18	147
1. Tilbagebetaling på grund af urigtige oplysninger eller fortielse	148
2. Tilbagebetaling på grund af efterfølgende dækning	149
 Kapitel 4 Ikrafttrædelse	
§ 19	151
§ 20	152
Forkortelser	153
Bilag 1 Lovforarbejder	155
Bilag 2 Erstatningsnævnets forretningsorden	199
Bilag 3 Cirkulæreskrivelse om indsendelse af sager til Erstatnings- nævnet m.v.	202
Bilag 4 Erstatningsansvarsloven	205
Bilag 5 Oversigt over gældende takster 1984-2005	212
Bilag 6 Oversigt over de seneste års lovændringer	214
Bilag 7 Ansøgningsskema	216
Bilag 8 Blanket til lægeerklæring	220
Bilag 9 Rådets direktiv 2004/80/EF af 29. april 2004 om erstatning til ofre for forbrydelser	222
Bilag 10 Europakonventionen om erstatning til ofre for forbrydelser	228
 Domsregister	
Stikordsregister.....	235

Forord

Offererstatningsloven trådte i kraft den 1. oktober 1976, og samme dag startede Erstatningsnævnet sin virksomhed.

Selv om loven har været i kraft i hen ved 30 år, er der ikke tidligere udgivet en egentlig kommentar til den. Vi ved imidlertid fra vores daglige virke i Erstatningsnævnets sekretariat og ved domstolene, at en kommentar til loven har været savnet, særlig blandt advokater, anklagere og ansatte ved domstolene.

Vi håber med denne lovkommentar at kunne råde bod på dette savn.

Vi takker samtlige medarbejdere i Erstatningsnævnets sekretariat for nyttig dialog om kommentaren og sekretariatschef Rasmus Blaabjerg for gennemlæsning af manuskriptet. Bibliotekar Susanne Ringby, Østre Landsret, takker vi for bistand i forbindelse med fremfindning af lovforarbejder og anden litteratursøgning.

Der er kun undtagelsesvis medtaget materiale fromkommet efter den 7. september 2005 i kommentaren.

Frederiksberg og Allerød i september 2005

Gerd Sinding og Michael Lerche

Bekendtgørelse af lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser

Herved bekendtgøres lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 470 af 1. november 1985, med de ændringer, der følger af § 3 i lov nr. 366
af 18. maj 1994, § 16 i lov nr. 980 af 17. december 1997, § 2 i lov nr. 463 af 7. juni 2001
og § 2 i lov nr. 35 af 21. januar 2003.

Kapitel 1 *Personskade*

§ 1. Staten yder erstatning og godt-
gørelse for personskade, der forvoldes ved
overtrædelse af borgerlig straffelov, hvis
overtrædelsen er begået i den danske stat.
Det samme gælder personskade, der ind-
træder i forbindelse med hjælp til politiet
under anholdelse eller i forbindelse med
handling, der foretages med henblik på
lovlig privat anholdelse eller forhindring af
strafbare handlinger.

Stk. 2. Erstatning ydes endvidere for
skade på tøj og andre sædvanlige personli-
ge ejendele, herunder mindre kontantbeløb,
som skadelidte havde på sig, da personska-
den blev forvoldt.

Stk. 3. Erstatning kan i særlige tilfælde
ydes for skader, der forvoldes ved handling
begået uden for den danske stat, hvis
skadelidte har bopæl i Danmark, har dansk
indfødsret eller på gerningstidspunktet
gjorde tjeneste for en udsendt dansk uden-
rigsrepræsentation. Erstatning kan endvide-
re ydes, når sådanne handlinger er begået
mod skadelidte med bopæl i Danmark un-
der dennes erhvervsudøvelse uden for den
danske stat.

§ 2. Afgår skadelidte ved døden, ydes
der erstatning m.v. efter erstatningsansvars-
lovens §§ 12-14 a og § 26 a.

Kapitel 2 *Tingsskade*

§ 3. Staten yder erstatning for tings-
skade, der ved overtrædelse af borgerlig
straffelov forvoldes i den danske stat af
personer, der

- 1) er tvangsanbragt på institution under
kriminalforsorgen,
- 2) er anholdt med henblik på fængsling el-
ler er varetægtsfængslet,
- 3) efter straffelovens § 49, stk. 2, er over-
ført til institution uden for kriminalfor-
sorgen,
- 4) er optaget i døgninstitution for børn og
unge efter lov om social service,
- 5) på grund af mental retardering er opta-
get i længerevarende botilbud til perso-
ner med betydelig nedsat fysisk eller
psykisk funktionsevne, jf. § 92 i lov om
social service, eller
- 6) er indlagt eller tilbageholdt mod deres
vilje på de hospitaler m.v., der er nævnt
i § 1 i lov om sindssyge personers ho-
spitalsophold.

Stk. 2. Erstatning ydes for skade, der
forvoldes på institutionens område eller un-
der ophold uden for dette med tilladelse el-
ler i forbindelse med udeblivelse eller und-
vigelse.

Stk. 3. Justitsministeren kan fastsætte
regler om, at erstatning ydes for skader for-
voldt af personer, der frivilligt har ophold
på institutioner under kriminalforsorgen,
hvis skaden er forvoldt på institutionens
område eller i institutionens umiddelbare
nærhed.

Offererstatningsloven

Stk. 4. Justitsministeren kan efter forhandling med vedkommende minister fastsætte regler om, at erstatning ydes for skade forvoldt af personer, der er anbragt i familiepleje.

•
§ 4. Justitsministeren kan fastsætte regler, hvorefter staten kan erstatte den i § 3, stk. 1, nævnte skade, der forvoldes af personer, som i Finland, Island, Norge eller Sverige er undveget fra institutioner svarende til dem, der er omtalt i § 3, stk. 1.

§ 5. Erstatning ydes ikke til offentlige myndigheder eller institutioner.

Kapitel 3 *Fælles bestemmelser m.v.*

§ 6. Erstatning ydes, selv om skadevolderen er

- 1) ukendt eller ikke kan findes,
- 2) under 15 år eller
- 3) utilregnelig.

§ 6 a. Ved afgørelser om erstatning efter denne lov finder dansk rets almindelige regler om skadevolderens erstatningsansvar, herunder om nedsættelse eller bortfald af erstatning på grund af skadelidtes eller afdødes medvirken til skaden eller accept af risikoen for skade, tilsvarende anvendelse.

§ 7. Erstatning ydes ikke, i det omfang skaden godtgøres af skadevolderen eller dækkes af forsikringsydelse eller andre ydelser, der har karakter af virkelig skadeserstatning.

Stk. 2. Erstatning ydes ikke til dækning af regreskrav mod skadevolderen.

§ 8. Erstatning efter § 3 kan nedsættes eller bortfalde, hvis skadelidte har undladt at træffe sædvanlige sikkerhedsforanstaltninger, herunder tegning af forsikring.

§ 9. Justitsministeren kan fastsætte regler om, at krav under et bestemt beløb ikke erstattes.

Stk. 2. Justitsministeren kan efter forhandling med vedkommende minister fastsætte regler om, at der ydes erstatning efter § 3, stk. 1-3, for skader forvoldt i institutionens umiddelbare nærhed, selv om skaden er mindre end det beløb, der fastsættes efter stk. 1.

§ 9 a. Erstatning for tingsskade, jf. §§ 3-4, kan ikke overstige 50.000 kr. Beløbet reguleres efter reglerne i § 15 i lov om erstatningsansvar.

§ 10. Erstatning er betinget af, at lovovertrædelsen uden unødigt ophold er anmeldt til politiet, og at skadelidte under en eventuel straffesag mod skadevolderen nedlægger påstand om erstatning.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 kan fraviges, hvis forholdene taler for det.

Stk. 3. Politiet vejleder skadelidte om retten til at få erstatning efter denne lov.

§ 11. Afgørelse om erstatning træffes af et nævn, der nedsættes af justitsministeren.

Stk. 2. Nævnet består af en formand, der skal være dommer, og af 2 andre medlemmer, hvoraf det ene medlem udnævnes efter indstilling fra socialministeren og det andet medlem efter indstilling fra advokatrådet. Medlemmerne og stedfortrædere for disse udnævnes for 4 år.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nævnets forretningsorden og regler om indgivelse af ansøgning.

§ 11 a. Er skadelidtes krav på erstatning og godtgørelse fra skadevolderen afgjort ved dom, ydes erstatning efter denne lov med det beløb, som er fastsat ved dommen, jf. dog §§ 7-10.

Stk. 2. Reglen i stk. 1 gælder ikke, for så vidt skadevolderen under sagen må anses for at have anerkendt kravet eller dets størrelse.

Stk. 3. Taler særlige omstændigheder derfor, kan nævnet uanset reglen i stk. 1 tilkende skadelidte en højere erstatning eller godtgørelse end fastsat ved dommen.

§ 11 b. Har skadelidte indgivet ansøgning til nævnet om erstatning efter denne lov, og er skadelidtes krav på erstatning og godtgørelse fra skadevolderen under behandling ved retten eller afgjort ved dom, jf. § 11 a, stk. 1, kan nævnet med justitsministerens tilladelse indtræde som part i sagen eller indbringe dommen for højere ret efter samme regler som den skadelidte. Nævnets appelfrist er 8 uger og regnes fra den dag, da nævnet er gjort bekendt med dommen.

§ 12. Justitsministeren kan efter forhandling med vedkommende minister fastsætte regler om, at afgørelse om erstatning efter § 3, stk. 1-3, for skader under et bestemt beløb forvoldt i institutionens umiddelbare nærhed kan træffes af institutionen.

Stk. 2. § 13 og § 14, stk. 1, 1. pkt., og stk. 3, finder tilsvarende anvendelse på ansøgninger, der behandles af institutionen.

Stk. 3. Institutionens afgørelse kan af skadelidte og skadevolderen påklages til nævnet.

§ 13. Nævnet kan ikke behandle en ansøgning, der er indgivet over 2 år efter, at lovovertrædelsen er begået, medmindre der foreligger særlige grunde.

§ 14. Nævnet kan opfordre ansøgeren til at medvirke til sagens oplysning, herunder ved personligt fremmøde for nævnet, ved i tilfælde af personskaade at lade sig undersøge af en læge og om fornødent, eventuelt ved indlæggelse, at lade sig undergive observation og behandling. Nævnet kan endvidere afkræve andre, der har kendskab til forholdene, oplysninger, der må anses for nødvendige. Nævnet kan herunder indhente sygehusjournaler eller udskrifter heraf.

Stk. 2. Nævnet kan forlange optaget retsligt forhør.

Stk. 3. Efterkommer ansøgeren ikke inden en fastsat frist en opfordring fra nævnet om at medvirke til sagens oplysning, kan sagen afgøres på det i øvrigt foreliggende grundlag.

§ 15. Udgifterne ved sagens behandling ved nævnet, herunder udgifter til de undersøgelser, der er omtalt i § 14, stk. 1, betales af staten.

Stk. 2. Nævnet kan i særlige tilfælde bestemme, at ansøgeren helt eller delvis skal have dækket udgifter, som han har afholdt i anledning af sagen.

§ 16. Nævnet har den endelige administrative afgørelse af de sager, der indbringes for nævnet.

§ 17. Staten indtræder, i det omfang der ydes erstatning, i skadelidtes krav mod skadevolderen.

§ 18. Har ansøgeren givet urigtige oplysninger eller fortiet omstændigheder af betydning for erstatningen, kan beløb, som er modtaget med urette, kræves tilbagebetalt.

Stk. 2. Tilbagebetaling kan endvidere kræves, i det omfang skaden senere godtgøres af skadevolderen eller dækkes af forsikringsydelser eller andre ydelser, der har karakter af virkelig skadeserstatning.

Offererstatningsloven

Kapitel 4 *Ikrafttrædelse*

§ 19. Loven træder i kraft den 1. oktober 1976.

Stk. 2. Loven anvendes ikke på skader, der forvoldes ved overtrædelser begået før lovens ikrafttrædelse.

§ 20. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kgl. anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Lov nr. 366 af 18. maj 1994 (Ændring af straffeloven, retsplejeloven og offererstatningsloven (Bekæmpelse af vold)) indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelser:

§ 4

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juni 1994.

Stk. 2. § 2, nr. 2 og 4, finder anvendelse i alle sager, som ikke er endeligt afgjort ved lovens ikrafttræden.

Stk. 3. § 3 finder anvendelse på skader, der forvoldes ved handlinger begået efter lovens ikrafttræden.

§ 5

Lovens §§ 1 og 3 gælder ikke for Færøerne og § 3 ikke for Grønland, men kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Lov nr. 980 af 17. december 1997 (Ændringer som følge af lov om social service, lov om aktiv socialpolitik og lov om rets-

sikkerhed og administration på det sociale område) indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelser:

§ 42

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 1998, jf. dog stk. 2, 3 og 4.

Stk. 2-5. (Udelades).

§ 43

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland

Stk. 2. (Udelades).

Lov nr. 463 af 7. juni 2001 (Ændring af lov om erstatningsansvar, lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser og lov om afgift af ansvarsforsikring for motorkøretøjer mv. (Revision af reglerne om erstatning for personskader m.v. samt nedsættelse af afgiften af ansvarsforsikringer for motorkøretøjer m.v.)) indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelser:

§ 4

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2002. Lovens § 1, nr. 15, og § 2, nr. 2-4, træder dog i kraft den 1. januar 2002. Ved ikrafttrædelsen den 1. juli 2002 reguleres erstatnings- og godtgørelsesbeløbene i overensstemmelse med § 1, nr. 11, pr. 1. januar 2002.

Stk. 2. Lovens §§ 1 og 2 finder anvendelse på erstatningsansvar for skader, der indtræder efter lovens ikrafttræden.

Stk. 3-4. (Udelades).

§ 5

En forsikringstager kan ikke opsige en forsikringsaftale på grund af en forhøjelse af præmien, som alene er begrundet med den ændring af størrelsen af erstatning for

Offererstatningsloven

personskade og tab af forsørger, der er en følge af denne lov.

indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelser:

§ 6

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men §§ 1, 2 og 5 kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

§ 3

Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende og finder anvendelse på erstatningsansvar for skader, der indtræder efter lovens ikrafttræden.

§ 4

—
Lov nr. 35 af 21. januar 2003 (Ændring af lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser (Godtgørelse til efterladte ved dødsfald))

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Justitsministeriet, den 28. juni 2004
Lene Espersen

/Anne Kristine Axelsson

Indledning

Lov nr. 277 af 26. maj 1976 om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, offererstatningsloven (i det følgende OEL) er gældende for skader sket den 1. oktober 1976 og senere. Loven er senest bekendtgjort ved lovebkendtgørelse nr. 688 af 28. juni 2004 (Bekendtgørelse af lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser). Ved lovens vedtagelse blev der åbnet mulighed for, at staten kan betale erstatning for personskade, der forvoldes ved en straffelovs-overtrædelse.

Loven blev til, efter at der var blevet stillet forslag om en folketingsbeslutning om erstatning af statsmidler til ofre for forbrydelser (Folketingstidende 1972-73, tillæg A, sp. 5455). I forlængelse heraf udarbejdede Justitsministeriet på anmodning af Folketingets Retsudvalg et udkast til et kommissorium, hvorefter et udvalg »med henblik på eventuel fremsættelse af lovforslag skal undersøge mulighederne for at gennemføre en ordning, hvorefter det offentlige udreder erstatning til ofre for forbrydelser med ret til at gøre regres over for gerningsmanden«. Folketingets Retsudvalg tilsluttede sig kommissoriet, og Folketinget besluttede herefter i juni 1973 at opfordre regeringen til at lade et lovforslag om erstatning af statsmidler til ofre for forbrydelser udarbejde (Folketingstidende 1972-73, tillæg C, sp. 1869).

Justitsministeriet nedsatte herefter, i januar 1974, et udvalg, der havde til opgave at undersøge mulighederne for at etablere en statslig offererstatningsordning. I februar 1974 blev udvalget endvidere anmodet om at undersøge spørgsmålet om erstatning for skader forvoldt af personer, der er anbragt på anstalt eller institution eller på anden måde er undergivet foranstaltninger af kriminalretlig eller i øvrigt af forsorgsmæssig karakter.

Udvalget afgav i juni 1975 betænkning nr. 751/1975 om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser (bet. 751/1975).

Den 15. januar 1976 fremsatte justitsministeren herefter forslag til lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, Folketingstidende 1975-76, tillæg A, sp. 2485 ff.

Forslaget svarede stort set til det lovudkast, der var indeholdt i bet. 751/1975, men indeholdt dog en række ændringer, hvoraf de væsentligste vedrørte lovens § 7 (fradrag i erstatningen fra staten) og § 10 (de formelle betingelser for at få erstatning). Under udvalgsbehandlingen i Folketinget blev der stillet forslag om tillige at lade loven omfatte tilskadekomst i forbindelse med hjælp til politiet under anholdelse m.v. eller i forbindelse med handlinger, der

Indledning

foretages med henblik på lovlig privat anholdelse eller forhindring af strafbare handlinger. Med denne ændring blev lovforslaget vedtaget til ikrafttræden den 1. oktober 1976 og med virkning for skader sket den 1. oktober 1976 og derefter.

I den oprindelige lov var der tale om såkaldt billighedserstatning, det vil sige, at staten kunne betale erstatning ud fra en rimelighedsvurdering. Erstatningsnævnet, som træffer den endelige administrative afgørelse efter OEL, var ikke bundet af en eventuel dom vedrørende erstatningsspørgsmålet. Nævnet havde desuden en videre adgang end efter almindelige erstatningsretlige regler til at nedsætte en erstatning på grund af egen skyld eller accept af risiko. Rimeligheden heraf blev diskuteret allerede i bet. 751/1975 og under lovgivningsarbejdet i øvrigt.

I maj 1983 vedtog Folketinget en beslutning, hvorved Folketinget opfordrede regeringen til at tage initiativ til ændring af OEL, således at der blev givet voldsofre et egentligt retskrav på erstatning fra staten.

I forlængelse heraf blev der nedsat en arbejdsgruppe, der i august 1984 afgav betænkning 1019/1984 om retskrav på erstatning til ofre for forbrydelser. I betænkningen blev det anbefalet at ændre OEL, således at voldsofre – i det omfang lovens betingelser i øvrigt var opfyldt – fik retskrav på erstatning fra staten. I det omfang spørgsmålet om erstatning i realiteten er afgjort ved dom, skal erstatning betales med det beløb, som er bestemt ved dommen. Det blev ligeledes anbefalet at indføre maksimumerstatninger for både personska- de og tingsskade på lovens område. Endvidere blev der stillet forslag om hjemmel i loven til også at yde erstatning for begravelsesomkostninger og mindre kontantbeløb, som skadelidte havde på sig, da personskaden blev forvoldt. Arbejdsgruppen stillede også forslag om, at politiet skulle have pligt til at vejlede de skadelidte om retten til erstatning efter OEL fra staten.

På baggrund af betænkningen blev der i november 1984 fremsat forslag til lov om ændring af lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, jf. Folketingstidende 1984-85, tillæg A, sp. 1419. Lovforslaget fulgte arbejdsgruppens anbefalinger. Under behandlingen i Retsudvalget blev der stillet forslag om kun at indføre maksimumerstatninger for så vidt angår tingsskade. Folketinget kunne tilslutte sig dette og vedtog med denne ændring lovforslaget enstemmigt. Loven har virkning for skader sket den 1. juli 1985 og senere.

Det var et væsentligt element i de ændringer, der indførtes i OEL i 1985, at området for udmåling af personskadeerstatning, der hidtil ikke havde været lovreguleret, pr. 1. oktober 1984 var blevet lovreguleret ved erstatningsansvarsloven (i det følgende EAL). Vedtagelsen af reglen i OEL § 6 a om, at dansk rets almindelige regler om skadevolderens erstatningsansvar finder an-

vendelse ved afgørelser om erstatning efter OEL, medførte nemlig, at erstatning efter OEL i fremtiden skulle udmåles efter reglerne i EAL. Ved EAL forhøjedes niveauet for personskadeerstatning i Danmark væsentligt. For at hindre, at statens udgifter til personskadeerstatning i medfør af OEL skulle løbe løbsk, foreslog arbejdsgruppen derfor at indføre maksimumserstatninger. Allerede under 1. behandlingen af lovforslaget i Folketinget blev det dog anført, at dette ville medføre, at ofre for forbrydelser i erstatningsretlig henseende blev ringere stillet end andre skadelidte. Da Folketinget ikke ønskede dette, blev der ikke indført maksimumserstatninger ved erstatning for personskade.

Ved lov nr. 366 af 18. maj 1994 blev loven igen ændret. Ændringen skete blandt andet for at sikre, at Danmark til fulde levede op til den europæiske konvention af 24. november 1983 om erstatning til ofre for forbrydelser. Formålet med lovændringen var at forøge muligheden for i særlige tilfælde at yde erstatning fra statskassen for personskade, der forvoldes ved voldsforbrydelser begået mod skadelidte med bopæl i Danmark under den pågældendes erhvervsudøvelse i udlandet, f.eks. langturschauffører, som udsættes for vold i forbindelse med arbejdet i udlandet. Ved ændringen blev den meget begrænsede mulighed for at yde erstatning i anledning af skader, der forvoldes uden for Danmark, udvidet til at omfatte personer, der har bopæl i Danmark, og som bliver udsat for en straffelovsovertrædelse under deres erhvervsudøvelse i udlandet. Lovændringen har virkning for skader sket den 1. juni 1994 og senere.

Den næste ændring af loven skete ved lov nr. 980 af 17. december 1997. Der var alene tale om redaktionelle ændringer som følge af vedtagelsen af lov nr. 454 af 10. juni 1997 om social service.

Ved lov nr. 463 af 7. juni 2001 blev OEL ændret væsentligt. Ændringerne i OEL vedrørte erstatning i anledning af dødsfald (§ 2), fradrag i erstatningen efter OEL § 7 på grund af erstatning fra anden side og en lempelse af betingelsen i OEL § 10 om, at den forbrydelse, i anledning af hvilken, der søges erstatning, skal være anmeldt til politiet uden unødigt ophold. Ændringen af OEL skete i forbindelse med en reform af EAL. Reformen har stor betydning for administrationen af OEL, idet erstatning i henhold til OEL udmåles efter reglerne i EAL, jf. OEL § 6 a. Om baggrunden for reformen og konsekvenserne for så vidt angår EAL henvises til kommenteret EAL.

Ændringen af OEL § 2 om erstatning i anledning af skader, der har forvoldt døden, skete som en konsekvens af ændringerne i EAL vedrørende udmåling af erstatning i anledning af skadelidtes død, navnlig indførelsen af et overgangsbeløb, jf. EAL § 14 a. Ændringen af OEL § 7 betød, at der som udgangspunkt ikke længere skal foretages fradrag i erstatningen efter OEL i

Indledning

videre omfang end efter de almindelige erstatningsretlige regler som følger af navnlig EAL. Med ændringen af OEL § 10 ønskede man en mere lempelig fortolkning af reglen i OEL § 10 om, at man som udgangspunkt kun kan opnå ret til erstatning, hvis forbrydelsen er anmeldt til politiet uden unødigt ophold.

Dele af lov nr. 463 af 7. juni 2001 har virkning for skader sket den 1. januar 2002 og senere, mens andre dele af loven først har virkning for skader sket den 1. juli 2002 og senere. En oversigt over datoen for de enkelte lovændringers ikrafttræden er optrykt som bilag til denne bog.

Den seneste ændring af OEL er sket ved lov nr. 35 af 21. januar 2003. Der er igen tale om en ændring af OEL § 2 om erstatning i anledning af skader, der har forvoldt døden, som en konsekvens af indførelsen af § 26 a i EAL om godtgørelse til efterladte ved dødsfald. Lovændringen har virkning for skader sket den 23. januar 2003 og senere.

KAPITEL 1

Personskade

§ 1

Staten yder erstatning og godtgørelse for personskade, der forvoldes ved overtrædelse af borgerlig straffelov, hvis overtrædelsen er begået i den danske stat. Det samme gælder personskade, der indtræder i forbindelse med hjælp til politiet under anholdelse eller i forbindelse med handlinger, der foretages med henblik på lovlig privat anholdelse eller forhindring af strafbare handlinger.

Stk. 2. Erstatning ydes endvidere for skade på tøj og andre sædvanlige personlige ejendele, herunder mindre kontantbeløb, som skadelidte havde på sig, da personskaden blev forvoldt.

Stk. 3. Erstatning kan i særlige tilfælde ydes for skader, der forvoldes ved handlinger begået uden for den danske stat, hvis skadelidte har bopæl i Danmark, har dansk indfødsret eller på gerningstidspunktet gjorde tjeneste for en udsendt dansk udenrigsrepræsentation. Erstatning kan endvidere ydes, når sådanne handlinger er begået mod skadelidte med bopæl i Danmark under dennes erhvervsudøvelse uden for den danske stat.

Forarbejder

1976-lovforslaget, FT 1975-76, tillæg A, sp. 2485, 2489-91 og 2494

Bet. 751/1975, s. 18-19 og 31-32

1985-lovforslaget, FT 1984-85, tillæg A, sp. 1419, 1423-1433

Bet. 1019/1984, særligt s. 17-18, 56-67, 78 og 81

1994-lovforslaget, FT 1993-94, tillæg A, sp. 1340, 1350-54 og 1365-68

Oversigt

1. Indledning
2. Personskade
3. Ved straffelovsovertrædelser
 - 3.1. Erstatningsnævnets afgørelse om, hvorvidt der foreligger en straffelovsovertrædelse

Kapitel 1 Personskade

- 3.2. Erstatningsnævnets praksis, hvis der undtagelsesvis ikke foreligger politianmeldelse
4. Direkte og indirekte skadelidte
5. Forbrydelsen skal være begået i den danske stat
6. Personskade i forbindelse med hjælp til politiet under anholdelse, ved lovlig privat anholdelse eller forhindring af strafbare handlinger
7. Tøj, personlige ejendele og mindre kontantbeløb, som skadelidte havde på sig ved personskaden
8. Erstatning for personskade forvoldt i udlandet
9. Skadelidtes person, nationalitet eller bopæl

1. Indledning

§ 1 afgrænser lovens væsentligste anvendelsesområde. Bestemmelsen i § 1, stk. 1, fastslår, at ofre for forbrydelser har et *egentligt retskrav* på erstatning og godtgørelse fra staten. Det er imidlertid kun *personskade*, som er lovens hoveddækningsområde. Det er endvidere en betingelse, at personskaden er forvoldt i *den danske stat* ved overtrædelse af *straffeloven*. Tilsvarende giver loven dækning for personskade, som opstår 1) i forbindelse med hjælp til politiet under anholdelse, 2) i forbindelse med lovlig privat anholdelse, eller 3) i forbindelse med forhindring af strafbare handlinger.

§ 1, stk. 2, giver de ofre, som omfattes af stk. 1, *retskrav* på erstatning for tingsskade, men kun for så vidt angår skade på tøj og andre personlige ejendele – herunder mindre kontantbeløb – som skadelidte havde på sig, da personskaden blev forvoldt.

Bestemmelsen i § 1, stk. 3, giver adgang til i særlige tilfælde at yde erstatning for skader forvoldt ved handlinger begået i *udlandet*. For sådanne skader ydes erstatning efter en rimelighedsvurdering. For forbrydelser begået i udlandet har ofre fra Danmark derfor *ikke retskrav på erstatning*.

Det anføres til tider fejlagtigt, at den statslige erstatning til ofre for forbrydelser er begrundet i, at samfundet har pligt til at beskytte borgerne mod strafbare handlinger. I det omfang samfundet ikke opfylder sin forpligtelse hertil, og borgerne påføres skader ved strafbare handlinger, bør man lade staten dække skadevolderens ansvar, hvis denne ikke selv betaler erstatning. Ved en konsekvent gennemførelse af denne tankegang ville det offentlige blive gjort ansvarlig også for fejl og forsømmelser begået af personer, der ikke er i offentlig tjeneste eller hverv.

Strafbare handlinger skyldes imidlertid kun sjældent offentligt ansattes, f.eks. politiets, forsømmelser. En antagelse om, at staten er ansvarlig for skader forvoldt ved strafbare handlinger, forudsætter i virkeligheden, at staten

har påtaget sig en garanti over for borgerne for, at al statslig virksomhed, herunder kriminalitetsforebyggelse, fungerer således, at det tilsigtede mål altid opnås. Konsekvensen af dette ræsonnement bliver meget vidtrækkende, og det er næppe praktisk eller økonomisk muligt at følge det til dets yderste konsekvenser.

Den statslige erstatning til ofre for forbrydelser byggede da heller ikke ved lovens vedtagelse i 1976 på betragtninger om statens ansvar, men på mere praktiske overvejelser af social, økonomisk og politisk art. Udgangspunktet er naturligvis, at skadelidte har ret til erstatning fra skadevolderen efter almindelige erstatningsretlige regler. Værdien af denne ret til erstatning fra skadevolderen afhænger af skadevolderens evne til at betale. I alle de tilfælde, hvor skadevolderen er ukendt eller ikke kan findes, er retten til erstatning fra skadevolderen intet værd for ofret. Hvis skadevolderen findes og gøres erstatningsretlig ansvarlig, kan skadevolderen i de fleste tilfælde ikke – i hvert fald ikke umiddelbart – betale. Skadevolderens erstatningsansvar dækkes ikke af skadevolderens eventuelle ansvarsforsikring ved forsætlige straffelovsforbrydelser. Det følger af almindelige forsikringsmæssige regler samt forsikringsaftalelovens § 18, stk. 1. De strafferetlige sanktioner mod gerningsmanden vil normalt heller ikke medvirke til at øge skadevolderens mulighed for at betale erstatning til den skadelidte.

Hensynene til den særligt vanskelige stilling, som ofre for straffelovsforbrydelser indtager, har derfor været afgørende for indførelse af den statslige offererstatningsordning, jf. bet. 751/1975, side 15-16. Som en yderligere begrundelse for offererstatningsordningen er det endvidere anført i betænkningen, at: »I kriminalpolitisk henseende vil en statslig erstatningsordning muligvis bevirke en øget forståelse hos befolkningen for en moderne kriminalpolitik, derved at offentligheden snarere accepterer en human kriminalpolitik, herunder kortere frihedsstraffe og øget anvendelse af kriminalforsorg i frihed, når ofret i alle tilfælde er sikret erstatning«.

Efterfølgende har Danmarks tilslutning til Europarådets konvention af 24. november 1983 om erstatning til ofre for voldsforbrydelser forpligtet Danmark til at yde erstatning til (a) »personer, der som en direkte følge af en forsætlig voldsforbrydelse har lidt alvorlig varig skade på legeme eller helbred« og (b) »personer, som har mistet en forsørger, der er afgået ved døden som følge af en sådan forbrydelse«. Konventionen er ratificeret af Danmark ved kgl. resolution af 21. september 1987, jf. bekendtgørelse nr. 41 af 20. april 1988. Ved Rådets Direktiv 2004/80/EF af 29. april 2004 er EU-medlemsstaterne ligeledes pålagt at etablere statslige offererstatningsordninger og at bistå hinandens borgere i forbindelse med borgernes ansøgning om erstatning i de andre medlemslande, jf. nærmere nedenfor under 8.

Kapitel 1 Personskade

Som beskrevet nærmere nedenfor under 9 er der ingen begrænsninger med hensyn til nationalitet, bopæl o. lign. for, hvilke personer som kan få erstatning efter offererstatningsloven.

2. Personskade

Lovens hoveddækningsområde er personskade. De sociale og humanitære synspunkter, som ligger til grund for en offentlig erstatningsordning til fordel for ofre for forbrydelser, synes særlig relevante, når det drejer sig om personskader.

Ganske vist kan formueforbrydelser også påføre ofret særdeles mærkbare tab, men der er næppe her tale om et socialt problem af en sådan størrelse, at der er fundet tilstrækkeligt grundlag for, at samfundet skal gribe ind til fordel for disse ofre. Der vil i vidt omfang være tale om skader, som den skadelidte kan og bør forsikre sig imod. Dette gælder først og fremmest tingsskader, som skyldes tyveri og hærværk. Berigelsesforbrydelser som f.eks. bedrageri og underslæb kan påføre skadelidte, hvad enten denne er en privatperson eller en forretningsdrivende, betydelige tab, som det ikke altid er muligt at forsikre sig imod. Imidlertid ville en ordning, som også omfattede tings- og formueskade, medføre et overordentligt omfattende erstatningsansvar for staten. Som begrundelse for at begrænse den statslige erstatningsordning til personskade er det også anført i bet. 751/1975, side 18, at »mulighederne for misbrug [vil] være af betydelig størrelse, hvis det offentlige skulle yde erstatning for andet end personskade, idet det ville blive vanskeligt at etablere en effektiv kontrol med, at fiktive erstatningskrav ikke ville blive anerkendt«.

Offererstatningsloven giver derfor – bortset fra de særlige og afgrænsede undtagelser for erstatning for tingsskade i § 1, stk. 2, (tøj og personlige ejendele, som ofret havde på sig, da personskaden skete) og § 3 (tingsskade forvoldt af visse tvangsanbragte personer, f.eks. straffølgere) – kun mulighed for erstatning for personskade. I bet. 751/1975, side 33, er det udtrykkeligt fremhævet, »at formueskade, f.eks. som følge af bedrageri, ikke erstattes. Ligeledes ydes ikke erstatning for afsavn, driftstab, tabt fortjeneste el. lign.«.

FED 2003 2479 (ÅB 03, pkt. 7.1.5, N.j.nr. 2486/2002) Ansøger blev med et jernrør, en paintballpistol samt under den i situationen liggende trussel tvunget til at hæve i alt 430.000 kr. på sin bankkonto og aflevere dem til gerningsmanden. Nævnet meddelte afslag på erstatning for de frarøvede kontanter. Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at der var tale om et formuetab, som der ikke er hjemmel til at erstatte efter offererstatningsloven.

FED 2001 2075/2 (ÅB 00, pkt. 5.2, N.j.nr. 916/00) En taxavognmand blev af 2 mænd ved trussel med springkniv frarøvet 1.700 kr. i kontanter og sin taxa, der efterfølgende uberet-

tiget var anvendt til kørsel. Gerningsmændene, der bl.a. blev dømt for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, anerkendte erstatningspligten, men bestred erstatningens størrelse. Skadelidte havde været sygemeldt i 14 dage. Da taxaen på grund af skader som følge af røveriet og den uberettigede benyttelse havde været på værksted, havde skadelidte, der kun havde den ene taxa i sin virksomhed, således i alt i 41 dage ikke kunnet køre taxa. Skadelidte ansøgte derfor nævnet om betaling af 22.745 kr. opgjort som afsavnsersatning, udmålt i henhold til standardtakster ifølge aftale mellem Automobilforsikringsselskabernes Fællesråd og Dansk Taxi Forbund. Skadelidte gjorde herunder gældende, at afsavnsersatningen reelt var udtryk for tabt arbejdsfortjeneste. Nævnet tilkendte skadelidte et beløb på 1.000 kr. i erstatning for frarøvede kontanter, jf. OEL § 1, stk. 2, samt 1.120 kr. i godtgørelse for svie og smerte for 14 oppegående sygedage. Herudover tilkendte nævnet skadelidte knap 11.000 kr. i erstatning for tabt arbejdsfortjeneste – beregnet ud fra den nævnte aftales standardtakster – svarende til sygeperioden på 14 dage. Nævnet meddelte derimod afslag på yderligere erstatning ud over sygeperioden under hensyn til, at afsavnsperioden måtte anses for en formueskade, og at nævnet efter OEL § 1, stk. 1, som udgangspunkt kun betaler erstatning for personskade. Nævnet henviste herved til forarbejderne til loven, betænkning nr. 751/1975, side 18 og navnlig side 33.

Almindelig formueskade dækkes ikke, jf. f.eks. den ovenfor refererede **FED 2001 2075/2** (ikke erstatning for afsavn af taxa som følge af skade på denne i forbindelse med røveri) og **FED 2002 2154/1 (ÅB 01, pkt. 6.3, N.j.nr. 2419/00)** (ikke afsavnsersatning for perioden, hvor vognmanden på grund af brugstyveri af en taxa, ikke kunne benytte denne. Det gjorde ingen forskel, at skadevolderen var omfattet af OEL § 3). Der kan således aldrig ydes erstatning for tab som følge af forbrydelser som bedrageri, underslæb, mandatsvig og lignende, jf. **FED 1999 1388/3 (ÅB 98, pkt. 5.2, N.j.nr. 787/97)** (afpresning) og **FED 2003 2457 (ÅB 02, pkt. 6.4, N.j.nr. 137/02)** (ikke erstatning til moderen for udgifter til rejse for at opspore et bortført barn).

Godtgørelse for tort i anledning af rene freds- og ærekrænkelser dækkes heller ikke, jf. f.eks. **ÅB 88, s. 8** (afslag vedrørende en ansøgning om godtgørelse for tort i anledning af en falsk anmeldelse for voldtægt) og **FED 2002 2170/1 (ÅB 00, pkt. 5.16.D og ÅB 01, pkt. 6.13.D)** (afslag på tortgodtgørelse i anledning af racistiske udtalelser, der var omfattet af straffelovens racismeparagraf).

Afgrænsningen af tingsskade og formueskade over for personskade må foretages efter almindelige erstatningsretlige regler.

Tingsskade omfatter således beskadigelse og tab af rørlige ting, jf. straffelovens § 276, hvorimod formueskade omfatter andre økonomiske tab, der ikke relaterer sig til personskade, for eksempel økonomisk tab ved underslæb, bedrageri eller lignende.

N.j.nr. 11-01809-2004 (ej offentliggjort i øvrigt) En kioskejer blev overfaldet i sin kiosk og frarøvet 40.000 kr. i kontanter og cigaretter og tobak til en værdi af omkring

Kapitel 1 Personskade

30.000 kr. Nævnet afslog at yde erstatning for tab af kontantbeholdningen, cigaretterne og tobakken, idet der var tale om tingsskade. For så vidt angik kontanterne bemærkede nævnet videre, at det ikke kunne lægges til grund, at kioskejereren havde haft dem på sig under røveriet, nævnet kunne derfor heller ikke i medfør af OEL § 1, stk. 2, yde erstatning for en mindre del af det røvede kontantbeløb.

Havde kioskejereren tillige søgt erstatning for mistet fortjeneste ved salg af cigaretterne og tobakken, ville nævne også have afslået denne del af ansøgningen, idet der da var tale om formuetab. Nævnet erstatter således heller ikke kontantbeløb, der mistes ved misbrug af stjålne dankort og kreditkort.

Da OEL blev vedtaget i 1976, fandtes der ikke lovregler om udmåling af erstatning for personskade eller forsørgertab inden for den private erstatningsret. Med ikrafttræden af erstatningsansvarsloven i 1984 blev der indført klare regler herom.

I personskadekrav indgår navnlig erstatning/godtgørelse for

- helbredelsesudgifter, jf. EAL § 1, stk. 1,
- fremtidige helbredelsesudgifter, jf. EAL § 1 a,
- tabt arbejdsfortjeneste, jf. EAL § 1, stk. 1, og § 2,
- svie og smerte, jf. § EAL § 1, stk. 1, og § 3,
- andet tab (f.eks. forlængelse af uddannelse eller særlige hjælpemidler), jf. EAL § 1, stk. 1,
- varigt mén, jf. § EAL § 1, stk. 2, og § 4,
- erhvervsevnetab, jf. § EAL § 1, stk. 2, og §§ 5-9,
- tort, jf. EAL § 26, stk. 1, og
- krænkelse, jf. EAL § 26, stk. 3.

Ved personskade forstås både fysisk og psykisk skade, herunder krænkelse af skadelidtes selv- og æresfølelse (tort- og krænkelsesgodtgørelse efter EAL § 26, stk. 1 og 3).

Afgår skadelidte ved døden, er der mulighed for erstatning for

- begravelsesudgifter, jf. EAL § 12,
- forsørgertabserstatning, jf. EAL §§ 12-14,
- overgangsbeløb til efterladt ægtefælle/samlever, jf. EAL § 14 a, og
- godtgørelse til efterladte, jf. EAL § 26 a.

Om udmåling af erstatning og godtgørelse efter erstatningsansvarsloven henvises til den almindelige erstatningsretlige litteratur, navnlig kommenteret EAL.

Nedenfor under kommentaren til OEL § 6 a findes en gennemgang af de særlige forhold, der gør sig gældende i forbindelse med udmåling af erstatning i henhold til OEL.

3. Ved straffelovsovertrædelser

Det er en betingelse for erstatning efter OEL, at (person)skaden er sket ved en overtrædelse af borgerlig straffelov. Det er således ikke alle strafbare lovovertrædelser, som er omfattet af den statslige erstatningsordning. Overtrædelser af f.eks. arbejderbeskyttelseslovgivningen, sundheds- og brandbeskyttelseslovgivningen, militær straffelov, færdselsloven og andre særlove, herunder bekendtgørelse nr. 511 af 20. juni 2005 om politiets sikring af den offentlige orden m.v. (tidligere politivedtægten), er ikke omfattet af OEL.

U 1994.827H (ÅB 93, pkt. 11, og ÅB 94, pkt. 17, N.j.nr. 1496/90) Ansøger kom alvorligt til skade ved en ulykke, da han en aften i september 1988 på motorcykel påkørte en person A, som gik på motorvejen. Ansøger kunne intet huske om ulykken, ved hvilken A afgik ved døden. Nævnet afslog ansøgningen om erstatning fra staten med henvisning til, at det ikke med tilstrækkelig sikkerhed var godtgjort, at skaden skyldtes en overtrædelse af straffeloven, jf. OEL § 1, stk. 1. Efter de foreliggende oplysninger lagde Højesteret til grund, at A i svært beruset tilstand i mørke færdedes på motorvejen og blev påkørt af ansøger omkring midten af den nordliggående kørebane. A's adfærd indebar en sådan fare for andres person, at forholdet var omfattet af straffelovens § 138, og det fandtes tilstrækkeligt godtgjort, at denne overtrædelse var årsag til ulykken. S' personskade var derfor omfattet af OEL.

Hvis det godtgøres, at der er tale om en overtrædelse af straffeloven, er det ifølge OEL § 6 uden betydning, om skadevolderen er under 15 år, utilregnelig, ukendt eller ikke kan findes.

Kernen i de strafbare handlinger, hvor der føles et særligt behov for erstatning, er forsætlige voldsforbrydelser, drab, voldtægt og røveri. Voldsforbrydelser omfatter naturligvis almindelige voldelige handlinger som f.eks. slag, spark og anvendelse af våben. Legemskrænkelser efter straffelovens §§ 244-246 omfatter også krænkelser bevirket ved f.eks. gift, smitte, vand og ved psykiske midler. Den statslige erstatningsordning er ikke begrænset til forbrydelser mod liv og legeme (straffelovens kapitel 25), idet alle forbrydelserne i straffeloven i princippet er omfattet af OEL, såfremt forbrydelsen har medført personskade, der berettiger til erstatning eller godtgørelse efter erstatningsansvarsloven. Det vil normalt være en forudsætning, at der foreligger en forsættlig forbrydelse, idet overtrædelse af straffeloven i almindelighed forudsætter forsæt. Erstatning vil dog også kunne tilkendes i de tilfælde, hvor lovovertrædelsen er kriminaliseret i sin uagtsomme form, f.eks. uagtsomt manddrab (straffelovens § 241) og uagtsom legemsbeskadigelse (straffelovens § 249). De subjektive strafbarhedsbetingelser (forsæt eller eventuel uagtsomhed) skal således altid være opfyldt.

Kapitel 1 Personskade

FED 2002 2151/1 (ÅB 01, pkt. 6.1, N.j.nr. 1782/00) En sygeplejerske ansøgte om erstatning og godtgørelse, herunder om ca. 23.000 kr. i svie og smerte, i forbindelse med, at hun under sit arbejde på sygehusets neurologiske afdeling af en utilregnelig patient var blevet påført brud i venstre håndrod. Sygehuset oplyste, at skaden, der var sket i forbindelse med klargøring af patienten til overflyttelse til psykiatrisk sygehus, ikke var blevet politianmeldt, »da skaden ikke blev udført forsætligt«. Det fremgik af sagen, at skaden var blevet anmeldt og anerkendt som arbejdsskade. Skadelidte havde selv forklaret, at patienten hele formiddagen havde været urolig, aggressiv og virket hallucineret, og at hun derfor var opmærksom på, at hun ikke skulle begynde at iføre patienten bukser og ble, før kollegaen kom til stede. Da ikklædningen således var sket, opdagede skadelidte ca. 10 minutter senere, at patienten var uden bukser. Skadelidte ville herefter blot tage patientens bukser og ble for igen at gøre ham klar, da patienten pludselig tog hendes venstre hånd og maste sine fingre ind i skadelidtes venstre hånd ved tommelfingeren og hev denne frem og tilbage i ca. ½ minut. Ansøgningen blev afslået i henhold til OEL § 1, da nævnet efter de foreliggende oplysninger ikke med tilstrækkelig sikkerhed kunne antage, at skaden var sket ved en overtrædelse af straffeloven. Nævnet fjede til, at man havde lagt vægt på, at skaden var sket under skadelidtes arbejde som sygeplejerske i en situation, hvor en psykisk syg patient havde grebet fat i hendes hånd og hevet den frem og tilbage. Nævnet fandt ikke, at en sådan handling kunne anses for en forsætlig voldshandling efter straffelovens bestemmelser. Ansøger udtog efterfølgende stævning mod nævnet med påstand om, at skaden anerkendtes som omfattet af OEL, såvel byretten som landsretten tiltrådte dog, at skaden ikke var sket ved en overtrædelse af straffeloven, og at ansøgeren derfor ikke var berettiget til erstatning efter OEL. **FED 2002 2152/1 (ÅB 01, pkt. 6.1, N.j.nr. 2294/00)** Afdøde – en 87-årig dame – var af en tilfældigt forbigående blevet fundet bevidstløs på gaden mellem 2 biler. Hun blev indbragt på skadestuen, hvor hun kom til bevidsthed. Hun kunne imidlertid ikke huske, om hun var faldet, eller hvad der i øvrigt måtte være sket. Da hendes taske ikke kunne findes, havde personalet på skadestuen tilkaldt politiet. Politiet havde ikke været i stand til at afhøre hende, idet hun atter blev bevidstløs og efterfølgende døde ca. 6 uger senere uden at være vågnet op. Politiet havde på stedet, hvor skadelidte var blevet fundet, forgæves søgt efter spor. På skadestuen havde man konstateret et kvæstningssår med blodudtrædning i nakken, og en CT-skanning havde vist kvæstningsblødninger. Det var under sagen oplyst, at der ved ligsynet ikke var set fuldt sikre tegn på vold. Afdødes efterladte søgte om erstatning for begravelsesudgifter. Nævnet afslog ansøgningen. Nævnet begrundede sit afslag med, at det efter de foreliggende oplysninger ikke med tilstrækkelig sikkerhed kunne antages, at afdøde havde været udsat for en overtrædelse af straffeloven. Den omstændighed, at afdøde var fundet bevidstløs på gaden uden taske, var efter nævnets opfattelse ikke nok til at ændre denne opfattelse. Nævnet fjede i øvrigt til, at der ikke var nogen forklaring fra vidner eller fra afdøde selv, der kunne sandsynliggøre, at hun havde været udsat for et røveri. Der var endvidere ikke sikre lægelige oplysninger om, at skaden skyldtes et overfald, ligesom politiet ikke havde fundet spor af en forbrydelse på det sted, hvor afdøde var blevet fundet. **FED 2002 2152/2 (ÅB 01, pkt. 6.1, N.j.nr. 2130/00)** En 19-årig kvinde var kommet til skade under et besøg som gæst på en restaurant og søgte nævnet om erstatning. Ansøgeren havde sammen med nogle veninder siddet ved et bord ved indgangsdøren til restauranten. Hun havde på et tidspunkt opdaget, at der mellem nogle mænd var optræk til ballade, og at en mand havde taget 2 ølflasker, der derefter var blevet smadret, således at manden med halsen af de 2 knuste flasker gik frem mod en gruppe unge mænd. Pludselig som følge af slagsmålet var der landet 5-7 personer på det bord, hvor hun sad. Hun var herved blevet presset ned på bænken og havde fået

hovedet presset hen i bagvæggen, hvilket bevirkede, at hun havde haft svært ved at trække vejret. Det lykkedes hende til sidst at komme op. Efterfølgende viste det sig, at hun havde brækket den ene hånd samt fået en ridse over det ene øjenbryn. Ansøgeren havde været sygemeldt ca. 1 uge og søgte nævnet om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og ødelagt (blodtilsmudset) tøj samt godtgørelse for svie og smerte. Nævnet afslog ansøgningen i henhold til OEL § 1. Nævnet begrundede afslaget med, at der i det beskrevne hændelsesforløb i forhold til hende ikke havde foreligget nogen overtrædelse af bestemmelser i straffeloven. Nævnet måtte derfor anse tilskadekomsten for at være et hændeligt uheld, og der kunne derfor ikke ydes erstatning efter OEL.

3.1. Erstatningsnævnets afgørelse om, hvorvidt der foreligger en straffelovsovertrædelse

Hvis det ikke ved en endelig straffedom er fastslået, hvorvidt (person)skaden er forvoldt ved en overtrædelse af straffeloven, træffes afgørelse herom af Erstatningsnævnet, jf. OEL § 11, stk. 1, jf. bet. 751/1975, side 19.

Er skadevolderen dømt for at have overtrådt straffeloven, foretager Erstatningsnævnet ingen selvstændig vurdering af, om straffeloven er overtrådt ved ansøgers tilskadekomst, jf. princippet om dommes retskraft og princippet i OEL § 11 a.

Har der været rejst tiltale mod en person, som frifindes, afhænger det af årsagen til frifindelsen, om der kan udbetales erstatning i henhold til OEL.

A. Skyldes frifindelsen, at retten ikke finder, at skadevolderens handlinger er omfattet af straffeloven, kan der ikke betales erstatning efter OEL. Det samme gælder, hvis frifindelsen skyldes, at der i henhold til straffelovens § 13 og § 14 foreligger objektive straffrihedsgrunde, eller at skadelidte har samtykket i handlingen, jf. bet. 751/1975, side 34.

FED 1996 1227/1 (ÅB 95, pkt. 5.1, N.j.nr.333/95) Nævnet afslog en ansøgning om erstatning i et tilfælde, hvor skadevolderen var blevet anset for straffri i henhold til straffelovens § 13, stk. 2, (om overskridelse af grænsen for lovligt nødværge), og tilsvarende **FED 1999 1371/2 (ÅB 97, pkt. 5.1, N.j.nr 253-254/97).**

At et eventuelt strafansvar er forældet, udelukker ikke i sig selv erstatning efter OEL, se nærmere herom under kommentaren til den særlige forældelsesregel i OEL § 13.

B. Fastslås det ved den frifindende dom, at skadelidte nok har været udsat for den strafbare handling, anklageskriftet vedrører, men at det ikke er den tiltalte, der er gerningsmanden, kan der som udgangspunkt betales erstatning efter OEL. Det må i disse tilfælde lægges til grund, at straffeloven er overtrådt, men at gerningsmanden er ukendt, jf. OEL § 6, nr. 1, og kommentaren hertil. Er det skadelidte selv, der har udpeget den senere frifundne skadevolder, gælder dette dog ikke altid, idet det i disse tilfælde ikke kan lægges til

Kapitel 1 Personskade

grund, at skadevolderen er ukendt. Erstatningsnævnet lægger i almindelighed kun vægt på skadelidtes udpegning af gerningsmanden, hvis denne er sikker, f.eks. hvis den er sket ved den første kontakt med politiet og med navns nævnelse. Har skadelidte kun udpeget gerningsmanden på foto eller lang tid efter anmeldelsen til politiet, lægger Erstatningsnævnet som udgangspunkt ikke afgørende vægt på skadelidtes udpegning af gerningsmanden.

Hvis en sag ikke har været i retten, men er afsluttet af anklagemyndigheden ved en påtaleopgivelse, gør de samme overvejelser sig gældende. Erstatningsnævnet er ikke bundet af anklagemyndighedens vurdering af sagen, jf. udtrykkeligt bet. 751/1975, s. 19. Men anklagemyndighedens vurdering vil dog som regel blive tillagt betydelig vægt ved nævnets afgørelse, idet anklagemyndighedens afgørelse er truffet på grundlag af et tæt samarbejde med det personale, der har efterforsket sagen, og som derfor har det bedste grundlag for at vurdere sagens nærmere omstændigheder, herunder troværdigheden af de forklaringer, der er afgivet under efterforskningen.

Er en påtaleopgivelse meddelt, fordi det ikke kan lægges til grund, at straffeloven er overtrådt ved de begåede handlinger, kan der derfor som udgangspunkt ikke betales erstatning efter OEL, jf. ovenfor under A. Fastslås det derimod ved påtaleopgivelsen, at skadelidte nok har været udsat for vold, røveri, eller hvad sagen nu drejer sig om, men at det ikke er sigtede, der er gerningsmanden, vil sagen blive afgjort som anført ovenfor under B.

Har der ikke været nogen mistænkte under efterforskningen, træffer Erstatningsnævnet selvstændigt afgørelse om, hvorvidt det anmeldte forhold er omfattet af straffeloven. Afgørelsen træffes på grundlag af ansøgerens og eventuelle vidners forklaring til politirapport, se nærmere herom ad OEL § 11, stk. 3.

Hvis en sag af procesøkonomiske årsager er henført under bekendtgørelse nr. 511 af 20. juni 2005 om politiets sikring af den offentlige orden m.v. (tidligere politivedtægten), eller hvis påtalen af procesøkonomiske årsager er blevet begrænset med henblik på at afgøre sagen som tilståelsessag, foretager Erstatningsnævnet også en selvstændig vurdering af, om samtlige de anmeldte handlinger er omfattet af straffeloven. Er dette tilfældet, udbetaler nævnet erstatning for samtlige skader, der kan henføres til de skadevoldende handlinger, men gør kun regres, jf. OEL § 17, mod skadevolderen, i det omfang denne er dømt for overtrædelse af straffeloven, eller der foreligger andet sikkert grundlag for at fastslå skadevolders erstatningsansvar.

FED 2003 2477/ 1 (ÅB 03, pkt. 7.1.1, N.j.nr. 1948/2003) Ansøger var kommet cyklende på en sti. En ukendt gerningsmand havde udspændt en hvid elledning på tværs af stien. Ansøger så ikke elledningen og kørte ind i den. Ledningen sprang ikke, og ansøger væltede på cyklen, hvorved hun pådrog sig småskrammer, ligesom hendes cykel blev ridset. Ansø-

ger anmeldte forholdet til politiet, som ikke foretog sig yderligere i sagen. Nævnet fandt ikke, at der havde været tale om en straffelovsovertrædelse, jf. OEL § 1, stk. 1, og afslog ansøgningen om erstatning. Nævnet undersøgte i forbindelse med sagen særligt om straffelovens § 184, § 249 eller § 252 kunne anses for overtrådt. Efter den foreliggende domspraksis kunne dette imidlertid ikke anses for at være tilfældet. Nævnet lagde ved sin afgørelse i den forbindelse vægt på, at ledningen var spændt ud over en sti, og at ansøger ikke blev påført betydelig personskade. **FED 2003 2477/2 N.j.nr. 1793/2003 (ÅB 03, pkt. 7.1.1)** En 14-årig ansøger kom alvorligt til skade i forbindelse med en brydekamp med sin 2 år ældre fætter. Ansøger og fætteren havde – som så mange gange tidligere – aftalt, at de skulle bryde. Der var tale om »american wrestling«. Nævnet lagde til grund, at der var tale om et hændeligt uheld i forbindelse med voldsom leg, som begge parter havde indvilliget i at deltage i. Nævnet afslog derfor ansøgers ansøgning om erstatning, idet ansøger ikke havde været udsat for en straffelovsovertrædelse. **FED 2003 2477/3 (ÅB 03, pkt. 7.1.1, N.j.nr. 2015/2003)** Ansøger havde været i solarium. Der var tale om et solarium uden betjening, hvor man selv skulle indkaste mønter for at sætte solariet i gang. Ansøger havde betalt for 12 minutter i solariet, hvilket var minimum. Mens ansøger lå i solariet, bemærkede han, at det var meget varmt, men han foretog sig ikke noget i den anledning. Den følgende nat vågnede han, fordi han havde en brændende fornemmelse i huden. Han var herefter sygemeldt i 2 dage. Dagen efter kontaktede han solariets ejer. Ejeren oplyste, at et UV-filter var blevet fjernet i solariet af en ukendt gerningsmand. Ansøger opsøgte sygehuset. Her blev det konstateret, at han var svært forbrændt i ansigtet og på overkroppen. Ansøger blev herefter sygemeldt i yderligere 8 dage. Det var oplyst i sagen, at solarieejers forsikringsselskab ikke fandt, at solarieejeren var erstatningsansvarlig, idet han ikke havde misligholdt sin tilsynspligt. Ejeren havde valgt at betale for creme til behandling af skaderne på ansøgers hud. Nævnet besluttede at anse forholdet for omfattet af OEL. Nævnet lagde til grund, at straffeloven var overtrådt. Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at der på hensynsløs måde var voldt nærliggende fare for ansøgers forlighed. **N.J.nr. 13-00009-2004 (ÅB 04, pkt. 7.1.1)** Ansøger deltog med sin hund i en træningstime, hvorunder hunden blandt andet skulle bringe træneren til standsning og formå træneren til at slippe en medbragt pistol, som ansøger derefter skulle sikre sig. Under øvelsen glemte ansøger at sikre sig pistolen. Træneren samlede derfor pistolen op og sagde for sjov til ansøger »Bang du er død« eller noget lignende. Pistolen gik i den forbindelse af, og ansøger blev ramt af krudtslam i armen. Træneren blev tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 252, men blev frifundet, idet retten ikke fandt, at det kunne afvises, at skuddet var gået af ved en fejltagelse. Træneren kunne derfor ikke anses for at have haft forsæt til at skyde mod ansøger og dermed udsætte ansøger for fare. Nævnet afslog en ansøgning om erstatning som følge af episoden, der efter den frifindende dom ikke kunne anses for at udgøre en overtrædelse af straffeloven. Ansøgerens advokat anmodede nævnet om at genoptage sagen, og anførte i den forbindelse, at frifindelsen af træneren alene var et resultat af anklagemyndighedens påtalerejsning, der tillige burde være sket i henhold til straffelovens § 249, som træneren så ville være blevet domfældt i henhold til. Nævnet fastholdt sit afslag. Nævnet bemærkede, at retten under visse betingelser ikke er udelukket fra at henføre det påtalte forhold under en anden straffebestemmelse end den, anklagemyndigheden har påstået anvendt, jf. retsplejelovens § 908, stk. 4. Nævnet anførte videre, at træneren, selv hvis der havde været rejst en subsidær tiltale for overtrædelse af straffelovens § 249, efter nævnets opfattelse formentlig stadig ville være blevet frifundet, idet den eventuelle uagtsomhed, som træneren måtte have udvist, næppe ville være tilstrækkelig til en domfældelse i henhold til straffelovens § 249. Endelig anførte nævnet, at nævnet ved sin afgørelse ikke

Kapitel 1 Personskade

havde taget stilling til, om træneren eventuelt havde pådraget sig et civilretligt erstatningsansvar

3.2. Erstatningsnævnets praksis, hvis der undtagelsesvis ikke foreligger politianmeldelse

En særlig tilfældegruppe udgør plejepersonale, lærere, pædagoger og lignende, der kommer til skade, fordi en patient eller elev opfører sig voldsomt eller decideret voldeligt.

I disse sager foretages der sjældent politianmeldelse af institutionen, og anmodning om erstatning indsendes ofte først til Erstatningsnævnet lang tid efter episoden. Det betyder, at Erstatningsnævnet i disse sager ofte kun har ansøgerens egen forklaring om episoden som afgørelsesgrundlag.

Erstatningsnævnet dispenserer som regel fra kravet i OEL § 10, om at episoden skal være politianmeldt uden unødigt ophold i disse sager. Nævnet følger hermed en henstilling fra Folketingets Retsudvalg i FT 1984-85, tillæg B, sp. 1355, i forbindelse med lovændringen i 1985, hvorved der indførtes rets krav på erstatning efter OEL. Det hedder i henstillingen: »[Retsudvalget] finder, at Erstatningsnævnet i forbindelse med nævnets samlede vurdering af, om kravet om politianmeldelse i § 10 bør fraviges i de konkrete sager, som måtte blive forelagt for nævnet til afgørelse, bør være opmærksom på, at pædagogiske og behandlingsmæssige hensyn kan tale imod en politianmeldelse«.

Har ansøgeren, efter at være blevet opfordret til at indgive politianmeldelse, modsat sig dette eller i øvrigt ikke villet medvirket til sagens oplysning, vil der dog fortsat kunne meddeles ansøgeren afslag i henhold til OEL § 10 eller dennes analogi, jf. nærmere kommentaren til denne bestemmelse.

Erstatningsnævnet forsøger altid at indhente en udtalelse fra institutionens ledelse om det præcise hændelsesforløb i forbindelse med den episode, som har udløst erstatningskravet, og om hvorfor episoden ikke er politianmeldt. Er episoden først anmeldt til nævnet et stykke tid efter den fandt sted, kan det dog være vanskeligt at få en brugbar udtalelse fra ledelsen eller andre om det præcise hændelsesforløb, idet episoden ofte er mere eller mindre glemt på institutionen, ligesom der ofte kan være sket udskiftninger blandt personalet, der medfører, at ingen kender nærmere til episoden.

Er en ansøgning om erstatning indgivet lang tid efter den episode, der har udløst erstatningskravet, og understøttes ansøgerens beskrivelse af episoden ikke af optegnelser eller notater, der er gjort umiddelbart efter eller i forbindelse med denne, kan nævnet ikke anse det for godt gjort, at ansøgeren har været udsat for en straffelovsovertrædelse. Optegnelser foretaget umiddelbart

efter eller i forbindelse med episoden kan f.eks. være arbejdsskadeanmeldelser, indberetninger til ledelsen om episoden eller lægelige optegnelser.

Erstatningsnævnet betaler ikke erstatning i anledning af skader, der hovedsageligt skyldes den måde, arbejdet er tilrettelagt på. I disse tilfælde må nævnet henvise ansøgeren til eventuelt at rette sit krav mod arbejdsgiverens arbejdsskade- eller ansvarsforsikringsselskab. Kun hvor der er tale om en konkret hændelse, der udgør en klar overtrædelse af straffeloven fra patientens eller elevens side, betaler Erstatningsnævnet erstatning.

FED 2003 2478/1 (ÅB 03, pkt. 7.1.2, N.j.nr. 2260/2003) Ansøger var ansat på et plejehjem og havde i en periode frem til den 11-05-2002 været udsat for voldelig adfærd fra en svært dement beboers side. Forholdet blev anmeldt til politiet den 03-09-2003 af ansøgers fagforening. Politianmeldelsen blev foretaget for at opnå mulighed for erstatning i medfør af OEL. Politiet besluttede ikke at indlede efterforskning i sagen, da der ikke var rimelig formodning for, at efterforskning ville føre til en straffesag i anledning af det anmeldte forhold. Politiet lagde vægt på de omstændigheder, hvorunder den anmeldte vold blev forøvet, på beboerens helbredstilstand, og på den lange tid der gik, inden der blev foretaget politianmeldelse. I en erklæring fra ansøgers arbejdsgiver blev det oplyst, at volden bestod i, at ansøger var blevet klemt i hænderne, rykket i armen, nikket skaller i forbindelse med toiletbesøg, fået en albue i maven/siden, blevet sparket, slået, spyttet på, råbt nedværdigende ord til, blevet sprøjtet med vand i forbindelse med badning af beboeren, samt at beboeren var kørt ind i ansøger med sin rollator. Efter den 11-05-2002 blev ansøger sygemeldt. Ansøger kom ikke i arbejde igen. En konkret hændelse den 11-05-2002 blev anerkendt som en arbejdsskade, men Arbejdsskadestyrelsen vurderede, at ansøger ikke var blevet påført varige psykiske mén i forbindelse med denne hændelse. I stedet forsøgte ansøger, at få skaden anerkendt som en arbejdsbetinget lidelse. I anmeldelsen til Arbejdsskadestyrelsen blev den konkrete hændelse beskrevet således: »beboeren sad på toilettet og skulle have sko på. Ansøger fortalte til beboeren, at han skulle løfte benet for at få skoen på. Ansøger sad på hug foran beboeren, da beboeren slog med flad hånd på ansøgers venstre kind. Kinden blev rød og hævet. Ansøger fik susen for ørene. « Erstatningsnævnet besluttede, at meddele ansøger afslag på erstatning. Erstatningsnævnet fandt ikke, at hændelsen gik udover, hvad ansøger efter det oplyste om beboerens habituelle adfærdsmønster, kunne forvente. Erstatningsnævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at ansøger gennem længere tid havde været udsat for verbale og fysiske sammenstød med den pågældende beboer. Ansøger og arbejdsgiveren var bekendt med beboerens voldelige og aggressive adfærdsmønster og burde i kontakten med beboeren have taget højde herfor. Erstatningsnævnets afgørelse blev truffet i medfør af OEL §§ 1 og 6 a.

At der skal være tale om en klar overtrædelse af straffeloven, indebærer, at den strafbare handling skal være af en vis kvalificeret art, at handlingen skal være retsstridig, og at der skal foreligge fornødent forsæt.

Småtjatteri eller almindelig modstand i forbindelse med fastholdelse vil således ikke udgøre en strafbar handling, i anledning af hvilken der kan betales erstatning efter OEL.

Kapitel I Personskade

Ved Erstatningsnævnets afgørelse om, hvorvidt der foreligger en straffelovsovertrædelse, vil det også indgå i vurderingen, om episoden har fundet sted i et miljø, hvor der normalt er mere fysisk kontakt mellem de involverede personer, end det er sædvanligt andre steder i samfundet. Det kan f.eks. være tilfældet i arbejdet med skolebørn og på plejehjem.

N.j.nr. 11-00193-2004 (ikke offentliggjort i øvrigt) Ansøgeren var ude at gå med en beboer, der var svært dement. Ansøgeren ville forhindre beboeren i at gå ud på vejen. Beboeren tog fat i ansøger og de væltede begge omkuld. Da ansøger kom op at stå, sparkede beboeren på ansøgeren. Ansøgeren søgte erstatning på grund af vedvarende gener i skulderen. Nævnet afslog ansøgningen, idet den skade, som ansøgeren havde pådraget sig i skulderen, ikke skyldtes en strafbar handling. Den adfærd, der var udvist i forbindelse med ansøgerens forsøg på at fastholde beboeren, var ikke omfattet af straffeloven. Beboerens spark mod ansøgeren måtte derimod anses som strafbar vold. Da spark mod ansøgerens ben ikke kunne have forvoldt den aktuelle skulderskade, forelå der imidlertid ikke personskade i forbindelse med den strafbar handling. Nævnet lagde endvidere vægt på, at politianmeldelse først var foretaget godt et år efter episoden, hvilket medførte, at sagen var vanskeligere at oplyse, end hvis episoden var politianmeldt uden unødigt ophold. **N.j.nr. 11-00258-2004 (ÅB 04, pkt. 7.1.2)** Ansøgeren skulle følge en urolig elev ud af klassen. Da ansøgeren og eleven var kommet ud af klassen, satte eleven sig til modværge og slog sig fri. Under episoden fik ansøgeren revet ledbåndet i tommelfingeren over. Nævnet afslog ansøgningen, idet det på grund af uoverensstemmelse mellem de beskrivelser af hændelsesforløbet, som nævnet havde modtaget, ikke kunne lægges til grund, at skaden var sket ved en straffelovsovertrædelse. Nævnet lagde tillige vægt på, at ansøgning om erstatning først var indgivet til nævnet mere end et år efter, at skaden var sket, og at der ikke var foretaget politianmeldelse. Dette vanskeliggjorde sagens oplysning. **N.j.nr. 11-00561-2004 (ikke offentliggjort i øvrigt)** Efter uoverensstemmelser mellem ansøgeren og skadevolderen, en skoleelev på 11 år, forsvandt skadevolderen ind på et toilet. Ansøger bad skolens pedel om hjælp til at få skadevolderen ud. Efter forgæves at have forsøgt at låse døren op kravlede pedellen op for at kigge ind i toiletbåsen. Dette fik skadevolderen til at flå døren op. Han løb lige ind i ansøgeren og nikkede hende en skalle på kindbenet, slog, sparkede og bed. Forholdet var ikke politianmeldt, da skadevolderen var en elev med svære emotionelle og sociale problemer. Nævnet besluttede at anse skaden for omfattet af OEL. **N.j.nr. 11-1195-2004 (ÅB 04, pkt. 7.1.2)** Ansøger var under fastholdelse af en 11-årig elev blevet forulempet i tre tilfælde inden for en periode på 7 måneder. Nævnet meddelte afslag på erstatning, idet elevens adfærd ikke fandtes at gå så væsentligt ud over, hvad ansøgeren kunne forvente i forbindelse med sine pædagogiske opgaver. En eventuel personskade ved episoderne kunne derfor ikke anses for forvoldt ved en retsstridig adfærd, der udgjorde en overtrædelse af straffeloven under sådanne omstændigheder, at ansøger var berettiget til erstatning efter OEL § 1, jf. § 6, jf. § 6 a.

Det bemærkes, at nævnet i de tilfælde, hvor nævnet tilkender erstatning, selv om der ikke er foretaget politianmeldelse, som regel indstiller, at der gøres regres mod skadevolderen, også selv om skadevolderen er mindreårig eller utilregnelig, jf. OEL § 17 og kommentaren til denne bestemmelse.

4. Direkte og indirekte skadelidte

Der ydes kun erstatning til den direkte skadelidte ved straffelovsovertrædelsen. Har man alene overværet en straffelovsovertrædelse, er man ikke berettiget til erstatning efter OEL. En bankassistent eller kunde i en bank, der ikke trues direkte, men som fra et andet sted i eller uden for lokalet overværer et bankrøveri, vil således ikke være omfattet af OEL. Man kan dog have været så tæt på begivenhedernes centrum, at man, selvom man ikke kan anses for egentlig forurettet, er omfattet af OEL.

FED 1999 1384/1 (ÅB 98, pkt. 5.1, j.nr. 3007/97) Ansøger havde i forbindelse med »rockerdrabet i Liseleje« i juni 1997 siddet i sin bil nær ved en restauration, hvor 3 motorcyklister og en personbil på et tidspunkt gjorde holdt. Ansøger havde fra bilen iagttaget gerningsmanden, der havde virket iskold og tilfreds med det, han havde opnået ved at have skudt flere gange bl.a. mod en motorcyklist, hvorefter han stille og roligt var gået ind i sin bil og var kørt væk. Ansøgeren havde fornemmet, at gerningsmanden på et tidspunkt havde holdt om pistolen med begge hænder og havde peget på ham, men han vidste ikke, om dette var en bevidst handling fra gerningsmandens side. Da gerningsmanden var kørt af sted, var ansøgeren løbet hen og havde ydet førstehjælp samtidig med, at han havde råbt om hjælp. Ifølge ansøgeren havde det hele været som et blodbad. Erstatningsnævnet afslog ansøgningen i medfør af OEL § 1, da det ikke med tilstrækkelig sikkerhed kunne antages, at ansøgeren selv havde været udsat for nogen straffelovsovertrædelse i forbindelse med skudepisoden. Nævnet fandt det således ikke godtgjort, at gerningsmanden havde forsæt til at true eller på anden måde udsætte ansøgeren for en straffelovsovertrædelse. **FED 2003 2456/1 (ÅB 02, pkt. 6.2, N. j. nr. 1852/2001)** angik et ægtepar, der om aftenen i april 2001 på deres bopæl blev opsøgt af 2 yngre mænd. Kvinden havde siddet i stuen og set fjernsyn, da hun hørte, at det ringede på hoveddøren. Umiddelbart forinden havde hun hørt, at også ringeklokken til hendes mands guldsmedeværksted havde lydt. Ude i entreen mødtes ægteparret, og hustruen bad manden lukke op, mens hun selv gik ind i stuen igen. Lidt efter hørte hun ude fra entreen støj, og at hendes mand råbte om hjælp. Hun gik straks derud og så, at 2 yngre mænd med elefanthuer på befandt sig i entreen sammen med hendes mand. Den ene gerningsmand var ved at rejse sig op fra gulvet, mens den anden stod og rodede ved hoveddørlåsen. Begge de 2 gerningsmænd løb derefter ud ad døren. Hendes mand fortalte, at han var blevet truet med en pistol af den ene gerningsmand, mens den anden med knytnæve havde slået ham oven i hovedet. Hendes mand havde forsvaret sig, og herunder var han såvel blevet sparket over skinnebenet og i brystet som tildelt et knytnæveslag i ansigtet. Den ene af gerningsmændene havde hendes mand netop fået skubbet omkuld, da hun var kommet ud i entreen. Politiet var straks blevet tilkaldt. Gerningsmændene blev aldrig identificeret. Hustruen, der ikke direkte havde været i fysisk kontakt med gerningsmændene eller var blevet truet af disse, måtte efterfølgende have psykologbehandling. Erstatningsnævnet tilkendte ægtefællen erstatning og godtgørelse som ansøgt og fandt tillige, at hustruen pga. husfredskrænkelsen og gerningsmændenes adfærd havde været »så tæt på begivenhedernes centrum«, at hendes psykiske tilskadekomst var omfattet af OEL. Erstatningsnævnet tilbød som følge heraf at erstatte hendes udgifter til den lægehenviste psykologbehandling. **FED 2003 2478/3 (ÅB 03, pkt. 7.1.3, N.j.nr. 2623/2002)** En 90-årig ansøger kom gående arm i arm med en 88-årig veninde, da en ukendt gerningsmand plud-

Kapitel 1 Personskade

selig greb fat i venindens taske. Som følge heraf faldt veninden og trak i den forbindelse ansøger med ned, så han slog hovedet ned i jorden. Ansøger blev indlagt på sygehuset og fik der konstateret hjernerystelse, brækket næse samt 3 flænger i ansigtet. Erstatningsnævnet besluttede at anse ansøgers skader for omfattet af loven. Erstatningsnævnet lagde ved afgørelsen vægt på, at selv om ansøger som sådan ikke var direkte skadelidt, havde han været så tæt på begivenhederne, at hans tilskadekomst måtte anses som værende omfattet af loven.

5. Forbrydelsen skal være begået i den danske stat

Erstatning efter OEL forudsætter, at straffelovovertrædelsen er begået i den danske stat. Er dette tilfældet, kan erstatning ydes også til en udenlandsk skadelidt, hvad enten udlændingen opholder sig varigt eller midlertidigt i Danmark, og hvad enten skadevolderen er dansk eller udlænding.

Udtrykket »i den danske stat« svarer til straffelovens § 6, nr. 1, jf. bet. 751/1975, side 32, og omfattet foruden landterritoriet, herunder Færøerne og Grønland, også sø- og luftterritoriet. Efter OEL § 20 gælder loven ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kgl. anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger. Dette har siden 1984 været tilfældet, jf. nærmere kommentaren til § 20.

Ved beregningen af søterritoriet må der formentlig regnes med en grænse på 3 sømil. Efter formuleringen vil i princippet skader indtruffet på fremmed skib eller fly, men »i den danske stat« være omfattet af ordningen uafhængigt af skadelidtes og skadevolderens tilhørsforhold til Danmark. Dette indebærer, at erstatning efter ordlyden af stk. 1 skal udbetales i tilfælde, hvor dette kan findes mindre rimeligt, f.eks. i tilfælde af skade tilføjet af en udlænding på et udenlandsk skib under gennemsejling i Danmark.

Fiskeriterritoriet, der kan afgrænses inden for en bredde af 200 sømil, kan ikke i relation til OEL og straffelovens § 6, nr. 1, henføres til »den danske stat«. Tilsvarende gælder kontinentalsokkelområderne, som heller ikke betegnes som »den danske stat«. Imidlertid er det ved lovebekendtgørelse nr. 182 af 1. maj 1979 om kontinentalsoklen § 3, stk. 1, fastslået, at dansk ret gælder for anlæg, som med henblik på udforskning eller udnyttelse af kontinentalsoklen befinder sig på sokkelområdet, samt en sikkerhedszone omkring anlægget. Straffelovsovertrædelser, der begås på anlæggene eller i sikkerhedszonen, hører således under de danske strafforfølgende myndigheder uanset anlæggets eller gerningsmandens nationale tilhørsforhold, hvorfor sådanne forbrydelser må omfattes af OEL § 1, stk. 1.

Der er i Bet. 751/1975, side 32, vedrørende forståelsen af udtrykket »den danske stat« alene henvist til straffelovens § 6, nr. 1 (som netop omhandler »i den danske stat«). Der er ikke henvist til de øvrige områder, som hører under dansk straffemyndighed, hvis der er tale om handlinger, som foretages, nr. 2), på dansk fartøj i internationalt farvand, og nr. 3), på dansk fartøj, som befinder sig på fremmed folkeretligt anerkendt område, af personer, der hører til fartøjet eller som rejsende følger med dette. Handlinger omfattet af straffelovens § 6, nr. 2 og 3, omfattes således ikke af OEL § 1, stk. 1, selv om handlingerne er undergivet dansk straffemyndighed.

Handlinger begået uden for »den danske stat« er derfor kun omfattet af offererstatningsordningen, hvis skaden undtagelsesvis kan dækkes efter reglen i OEL § 1, stk. 3, jf. nedenfor.

6. Personskade i forbindelse med hjælp til politiet under anholdelse, ved lovlig privat anholdelse eller forhindring af strafbare handlinger

Foruden straffelovsovertrædelser giver OEL § 1, stk. 1, 2. pkt., også erstatning og godtgørelse for personskade, der sker i forbindelse med

1. hjælp til politiet under anholdelse,
2. handlinger, der foretages med henblik på lovlig privat anholdelse, og
3. handlinger, der foretages med henblik på forhindring af strafbare handlinger.

Bestemmelsen i § 1, stk. 1, 2. pkt., var ikke med i det oprindelige lovudkast i bet. 751/1975, men blev indsat i loven ved et ændringsforslag, der blev fremsat under Folketingets behandling af lovforslaget. Folketinget fandt, at der var behov for at udvide den statslige erstatningsordning til også at omfatte disse 3 tilfældegrupper, hvor kravet om, at skaden skal være forvoldt ved en straffelovsovertrædelse ikke i alle tilfælde vil være opfyldt.

Ad 1. Personskade, der sker i forbindelse med hjælp til politiet under anholdelse, forudsætter, at der reelt har været tale om, at politiet har været i en anholdelsessituation. Hvis en person yder almindelig hjælp til politiet, f.eks. bistand til regulering af færdslen eller bistand til opklaring af en forbrydelse, og personen i den forbindelse udsættes for personskade, vil forholdet ikke være omfattet af OEL, medmindre skaden samtidig forvoldes ved en straffelovsovertrædelse. En person, der får personskade ved tilfældigt at komme i vejen for en mistænkt, som prøver at flygte fra en anholdelse, vil som udgangspunkt ikke være omfattet af bestemmelsen.

Kapitel 1 Personskade

FED 2001 2076/1 (ÅB 00, pkt. 5.3, N.j.nr. 1835/99) Ansøger var en dag under sit arbejde som bankassistent udsat for, at en maskeret mand med pistol i hånden kom ind i banken. Manden røvede penge fra et par kasser og løb derefter ud ad bankens hoveddør. Skadelidte skyndte sig gennem banklokalet til bagdøren og kom hurtigt nok ud til at se røveren løbe hen mod en låst gitterport i en nærliggende gård. Røveren kravlede over porten og tog en cykel, der stod ved porten. Skadelidte begyndte også at kravle over porten, men herunder gled hans fod. Skadelidte kom herved til med hele kropsvægten at hænge i venstre arm, hvilket gav et kraftigt ryk i armen. Skadelidte genoptog umiddelbart efter arbejdet, men måtte efterfølgende lade sig sygemelde på grund af smerter og nedsat bevægelighed i armen, ligesom funktionen af venstre skulder viste sig forringet. Tilskadekomsten blev anerkendt som arbejdsskade, og méngraden blev fastsat til 12 %. Erstatningsnævnet anså tilskadekomsten som omfattet af OEL § 1, stk. 1, 2. pkt., snarere som »hjælp til politiet under anholdelse« end som »handling, der foretages med henblik på lovlig privat anholdelse«, da skadelidtes adfærd nærmest var tænkt som blot »observerende« til brug for politiets efterforskningsmuligheder/anholdelse. Nævnet tilkendte skadelidte som ansøgt knap 17.000 kr. i godtgørelse for svie og smerte for ca. 8 måneders sygeperiode.

Ad 2. Personskade, der sker i forbindelse med handlinger, der foretages med henblik på lovlig privat anholdelse, må for at være omfattet af OEL § 1, stk. 1, 2. pkt., være sket i overensstemmelse med reglerne herom i retsplejelovens § 755, stk. 2. Der må således være tale om en egentlig privat anholdelsessituation, og ikke blot en privatpersons henvendelse til en lovovertræder. Hvis den private anholdelse ikke har været lovlig, f.eks. fordi den lovovertrædelse, som gav anledning til den private anholdelse, ikke var strafbar, ikke var undergivet offentlig påtale eller ikke skete under eller i umiddelbar tilknytning til udøvelsen af et strafbart forhold, vil skadelidte ikke være berettiget til erstatning efter OEL.

FED 2001 2048/2 (ÅB 1999, pkt. 5.3, N.j.nr. 2639/98) Ansøger var ansat i en butik, hvor hun så, at en dame lagde en vare ned i en pose for derefter at passere kassen uden at betale. Ved udgangen rettede skadelidte henvendelse til damen, der løb bort med posen. Skadelidte løb efter og fik fat i damens ene arm samtidig med, at skadelidte sagde, at damen skulle gå med tilbage til butikken. Damen ville ikke følge med, og under det videre forløb blev skadelidte ramt af knytnæveslag ved højre øje. Damen blev tiltalt for vold efter straffelovens § 244 ved at have tildelt skadelidte knytnæveslaget. Det blev ved dommen lagt til grund – som forklaret af tiltalte – at hun ikke havde slået med forsæt, men at hun kunne have ramt skadelidte, da hun havde bedt skadelidte om at slippe taget i hende og samtidig hermed havde rykket sine hænder nedad. Tiltalte blev ved dommen frifundet for forsættlig vold. Skadelidte ansøgte nævnet om godtgørelse for svie og smerte. Da der var tale om tilskadekomst i forbindelse med lovlig privat anholdelse efter offererstatningslovens § 1, stk. 1, 2. pkt., tilkendte nævnet godtgørelse som ansøgt. **FED 1999.1359/2 (ÅB 96, pkt. 5.16, N.j.nr. 1508/96)** Skadevolderen var blevet dømt for indbrudstyveri, men blev på grund af manglende forsæt frifundet for overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, ved kort efter indbruddet at have skåret i ansøgerens bryst med en foldekniv, hvorved ansøger fik et 10 cm langt sår, der gik igennem til muskulaturen. Skaden var sket i forbindelse med,

at ansøger havde forsøgt at fratage skadevolderen de stjålne effekter og at tilbageholde skadevolderen, indtil politiet kom. Nævnet anså tilskadekomsten for opstået i forbindelse med lovlig privat anholdelse og udbetalte erstatning til ansøgeren i henhold til OEL § 1, stk. 1, 2. pkt.

Ad 3. Personskade, der sker i forbindelse med handlinger, der foretages med henblik på forhindring af straffbare handlinger, må direkte rette sig mod forhindring (f.eks. i modsætning til opklaring) af forbrydelser. En person, der kommer til skade i forbindelse med, at han vrister en kniv ud af en uretmæssigt angribende persons hænder, vil således kunne få erstatning efter OEL § 1, stk. 1, 2. pkt.

FED 2003 2479 (ÅB 03, pkt. 7.1.4, N.j.nr 1904/2003) Ansøger overraskede en tyv i sit hus. I den forbindelse opstod der håndgemæng mellem ansøger og tyven, og ansøger pådrog sig flere rifter på kroppen. 3 måneder efter indbruddet fik ansøger konstateret leverbetændelse (hepatitis B). På grundlag af de lægelige oplysninger i sagen, herunder særligt om inkubationstiden for leverbetændelse, måtte nævnet lægge til grund, at ansøger var blevet smittet med leverbetændelsen i forbindelse med håndgemæng med indbrudstyven. Forholdet var derfor omfattet af loven.

7. Tøj, personlige ejendele og kontantbeløb, som skadelidte havde på sig ved tilskadekomsten

Efter OEL § 1, stk. 2, betaler staten erstatning for skade på tøj, sædvanlige personlige ejendele og mindre kontantbeløb, som skadelidte havde på sig, da personskaden blev forvoldt.

Baggrunden for bestemmelsen er, at det for skadelidte vil kunne føles mindre rimeligt, at kun en del af skaden, nemlig personskaden, dækkes, mens tingsskaden, f.eks. i forbindelse med hærværk eller røveri, ikke erstattes efter den statslige erstatningsordning. Det blev derfor i lovudkastet i bet. 751/1975, side 18 og 28, foreslået, at skade, der i forbindelse med personskade opstår på tøj og andre sædvanlige, personlige brugsgenstande, som skadelidte havde på sig, da forbrydelsen blev forvoldt, skulle falde ind under ordningen. Dette blev også lovens resultat. Ved lovændringen i 1985, hvor der blev indført egentligt retskrav på erstatning, blev bestemmelsen i OEL § 1, stk. 2, samtidig udvidet til også at omfatte mindre kontantbeløb, som skadelidte havde på sig. Det var i praksis fundet ønskeligt, om der var mulighed for at kunne udbetale erstatning også for mindre kontantbeløb, som mistes i forbindelse med en forbrydelse. I praksis finder bestemmelsen især anvendelse i forbindelse med tasketyverier mod ældre personer.

Kapitel 1 Personskade

Det er i alle tilfælde en betingelse for tingsskadeerstatning efter § 1, stk. 2, at skadelidte har fået personskade ved forbrydelsen. Hvis skadelidte f.eks. har været udsat for vold, trusler eller røveri, som har medført beskadigelse af skadelidtes tøj, men ingen personskade, vil der ikke være mulighed for tingssskadeerstatning efter OEL § 1, stk. 2.

Det er kun personlige ejendele m.v., ansøger havde på sig, der erstattes. Mobiltelefoner, smykker m.v., der forsvinder eller beskadiges i forbindelse med et forhold, som i øvrigt er omfattet af loven, men som ansøger ikke havde på sig, erstattes ikke. Er ansøger f.eks. blevet overfaldet i sin bolig, og er der samtidig forsvundet personlige ejendele fra boligen, erstattes disse ikke. Tøj m.v., som ansøger havde på sig, erstattes derimod, hvis der er sket skade herpå som følge af forbrydelsen.

Det er kun tøj, sædvanlige personlige ejendele og mindre kontantbeløb, der erstattes. Tingsskade i øvrigt erstattes ikke af staten efter OEL, bortset fra i de få undtagelsestilfælde, der er omfattet af OEL § 3, jf. kommentaren til denne bestemmelse.

Tøj erstattes efter Erstatningsnævnets praksis kun med nyværdien, hvis det er helt nyt, det vil sige indkøbt inden for 1-2 måneder forud for tilskadekomsten. Er tøjet ikke nyt, erstattes det med fradrag for almindelig slid og ælde.

Erstatningsnævnet yder kun erstatning for sædvanlige personlige ejendele. Som sædvanlige personlige ejendele anses håndtasker med indhold i form af tegnebøger, lommebøger, toiletartikler o.l. samt ure og smykker. Er ansøger turist, eller kan ansøger i øvrigt godtgøre, at han havde grund til at færdes med et kamera på sig, kan der også betales erstatning herfor. Ligeledes kan der ydes erstatning for bærbare pc'er, hvis ansøger har et erhverv eller tilsvarende beskæftigelse, der gør det naturligt at færdes med en bærbar pc på sig.

Er der tale om meget værdifulde personlige ejendele, f.eks. meget kostbare ure og smykker, betaler staten ikke fuld erstatning herfor, idet sådanne meget kostbare ejendele ikke kan anses for at være »sædvanlige« personlige ejendele. Ejeren af sådanne meget kostbare ejendele bør sikre sig ved selv at tegne forsikring.

N.j.nr. 1643/2003 (ikke offentliggjort i øvrigt) Ansøger, der var australsk statsborger og bosat i England, besøgte under et ophold i København en café i Istedgade. Da han var på vej væk derfra, blev han overfaldet og frarøvet sin rygsæk og en jakke. Rygsækken indeholdt blandt andet et kamera til en værdi af cirka 30.000 kr. Ansøger ansøgte Erstatningsnævnet om erstatning herfor. Erstatningsnævnet tilkendte ansøger et skønsmæssigt fastsat beløb på 5.000 kr. i erstatning for kameraet, idet nævnet ikke fandt, at et kamera til en værdi af 30.000 kr. kunne anses for en sædvanlig personlig ejendel. Erstatningen var fastsat som omtrent svarende til nyprisen for et digitalkamera til fritidsbrug af en god kvalitet.

N.j.nr. 2636/2003 (ÅB 04, pkt. 7.1.6) Ansøger havde været udsat for røveri. I den forbindelse havde han fået stjålet et ur til en værdi af 75.000 kr. og et collier til en værdi af

13.400 kr. Ansøgers forsikringsselskab havde betalt erstatning med 32.060 kr. Nævnet afslog at betale erstatning for effekterne. Efter § 1, stk. 2, betaler staten erstatning for sædvanlige personlige ejendele, som ansøger havde på sig, da personskaden blev forvoldt. Nævnet fandt ikke, at et collier og et ur til en samlet værdi af 88.400 kr. kan anses for sædvanlige personlige ejendele. Nævnet fandt, at ansøger alene var berettiget til erstatning på 5.000 kr. Da ansøger allerede havde modtaget mere end dette beløb fra sit forsikringsselskab, meddelte nævnet afslag, idet det af OEL § 7, stk. 1, fremgår, at nævnet ikke kan betale erstatning, såfremt skaden dækkes fra anden side f.eks. forsikring.

Erstatningsnævnet yder kun erstatning for mindre kontantbeløb ansøger havde på sig, da skaden skete. Efter nævnets praksis ydes der højst 1.000 kr. i erstatning for mistede kontanter, idet kontantbeløb herudover ikke anses for »mindre kontantbeløb«.

N.j.nr. 11-01790-2004 (ÅB 04, pkt. 7.1.6) Ansøgeren søgte om erstatning for pung, ødelagt tøj og mistede kontanter med i alt 33.800 kr. I retten oplyste ansøgeren, at hun havde fået 12.000 kr. i erstatning fra sit forsikringsselskab. Ingen af de to beløb var nærmere specificeret. Erstatningsnævnet lagde til grund, at ansøgeren havde fået dækket pung, ødelagt tøj og mindst 1.000 kr. i kontanter fra sit forsikringsselskab og afslog derfor ansøgningen.

Hverken tøj, personlige ejendele eller kontantbeløb erstattes af staten, hvis ansøger har privat forsikring, der dækker disse dele. De fleste husstandsfor sikringer (familiens basisforsikring) dækker i forbindelse med overfald netop de poster, som også dækkes efter OEL. Har ansøger tegnet forsikring med selvrisk, således at ansøger fra sit forsikringsselskab kun delvist får dækket sit tab, vil Erstatningsnævnet kunne betale erstatning med selvriskbeløbet, forudsat at betingelserne for at opnå erstatning i øvrigt er opfyldt, jf. også den ovenfor refererede **N.j.nr. 11-01790-2004**.

8. Erstatning for personskade forvoldt i udlandet

Efter OEL § 1, stk. 3, 1. pkt., kan der i særlige tilfælde betales erstatning for skader, der er forvoldt ved handlinger begået uden for Danmark. Det er en betingelse herfor, at skadelidte har bopæl i Danmark, har dansk indfødsret eller på gerningstidspunktet gjorde tjeneste for en udsendt dansk udenrigsrepræsentation. Efter bestemmelsens 2. pkt. kan der desuden betales erstatning til personer med bopæl i Danmark, der kommer til skade i forbindelse med deres erhvervsudøvelse uden for den danske stat.

Bestemmelsen i OEL § 1, stk. 3, 1. pkt., er, jf. bet. 751/1975, s. 32, tiltænkt et snævert anvendelsesområde. Det er vigtigt at bemærke sig, at der, i

Kapitel 1 Personskade

modsætning til hvad der i øvrigt som hovedregel er tilfældet efter ændringen af OEL i 1985, ikke er tale om et retskrav på erstatning efter OEL § 1, stk. 3, jf. ordet »kan«. Det vil sige, at der alene er tale om billighedserstatning. Efter bet. 1019/1984, s. 60, fandt arbejdsgruppen, at det fortsat burde være således, at erstatning i henhold til OEL § 1, stk. 3, 1. pkt., kun skal betales i særlige tilfælde, hvor konkrete grunde taler for det.

Bestemmelsen sigter navnlig på tilfælde, der vil være omfattet af straffelovens § 6, stk. 1, nr. 2 og 3 (nu § 6, nr. 2 og 3) samt efter omstændighederne § 7 og § 8, stk. 1, nr. 4 og 5.

Straffelovens § 6, nr. 2 og 3, omfatter straffelovsovertrædelser, der sker på dansk fartøj, der befinder sig uden for nogen stats folkeretligt anerkendte område, eller på dansk fartøj, der befinder sig på fremmed folkeretligt anerkendt område, hvis gemingsmanden hører til fartøjet eller rejser med det.

FED 1999 1363/2 (ÅB 97, pkt. 5.6, N.j.nr. 2025/96) En norsk skadevolder blev ved en norsk domstol dømt for vold mod en tysk statsborger, der var bosiddende i Danmark. Volden fandt sted på et svensk skib i svensk farvand på vej fra Oslo til København. Den tyske statsborger søgte om erstatning hos Brottsoffermyndigheten i Sverige, der imidlertid afslog ansøgningen på grund af sagens manglende tilknytning til Sverige. Tyskeren indgav herefter ansøgning til Erstatningsnævnet. Erstatningsnævnet afslog ansøgningen i medfør af OEL § 1, stk. 3, allerede fordi skaden var opstået i udlandet, og fordi nævnet ikke fandt, at der forelå sådanne særlige omstændigheder, at erstatning burde ydes. Nævnet henviste ansøgeren til på ny at rette henvendelse til Brottsoffermyndigheten i Sverige. Nævnet oplyste i den forbindelse om reglerne i art. 3 i den europæiske konvention om erstatning til ofre for forbrydelser (jf. ovenfor under 1), hvorefter »erstatning skal betales af den stat, på hvis territorium forbrydelsen blev begået, til: a. statsborgere i de kontraherende stater, b. statsborgere i et medlemsland af Europarådet, som har fast bopæl i den stat, på hvis territorium forbrydelsen blev begået«. Der foreligger ingen oplysning om sagens videre forløb.

FED 1999 1366/2 (ÅB 97, pkt. 5.6, N.j.nr. 2335/96) Ansøger var dansk lastbilchauffør. Under en tur til Italien havde han sidst på eftermiddagen parkeret sit lastvogntog på en særlig bevogtet plads for lastbiler. Derefter gik ansøger på besøg hos en bekendt, og derefter på diskoteksbesøg. På vej derfra til sin lastbil, ca. 400 m væk, blev ansøger overfaldet. Klokken var da ca. 4 om morgenen. Arbejdsskadestyrelsen meddelte ansøgeren afslag på erstatning efter arbejdsskadeforsikringsloven, idet ansøgers færd om natten havde karakter af privat ærinde. Den Sociale Ankestyrelse stadfæstede afslaget. Erstatningsnævnet var enig i arbejdsskademyndighedernes vurdering af sagen og meddelte ansøgeren, at forholdet under de givne omstændigheder ikke var omfattet af OEL, § 1, stk. 3, 2. pkt. Nævnet henviste til bestemmelsens forarbejder, FT 1993/94, tillæg A, sp. 1366, hvoraf det fremgår, at »personer, der under tjensterejser i udlandet bliver udsat for overfald i deres fritid – f.eks. under en »tur i byen« – vil således ikke være omfattet af bestemmelsen. Tilsvarende gælder en eksportchauffør, der under transporten kører en omvej for at aflægge besøg i privat øjemed f.eks. **FED 1999 1379/1 (ÅB 98, pkt. 5.4, N.j.nr. 2407/97)** Såvel skadevolder som skadelidte var danske statsborgere, som deltog i en tur med et busselskab fra Odense til Kiel i Tyskland. Ombord på færgen (vistnok dansk) fra Kiel til Langeland tildelte skadevolderen skadelidte et knytnæveslag på munden, hvorved en tand blev slået

ud og en anden tand slået løs. Forholdet, der formentlig blev begået, mens færgen befandt sig i internationalt farvand, blev straks anmeldt til det danske politi. Skadevolderen blev ved dansk domstol dømt for volden. Nævnet anså forholdet for omfattet af OEL § 1, stk. 3, og udbetalte erstatning for den ret omfattende tandskade.

Straffelovens § 7 omfatter kriminelle handlinger, der begås i udlandet af personer med dansk indfødsret eller bopæl i Danmark.

Straffelovens § 8, stk. 1, nr. 4 og 5, er ændret siden bet. 751/1975. Der er ikke herved tilsigtet nogen ændring af OELs dækningsområde. Henvisningen i bet. 751/1975 til straffelovens § 8, stk. 1, nr. 4 og nr. 5, må således forstås som en henvisning til bestemmelserne som formuleret i 1975, hvor de vedrørte handlinger omfattet af konventionen til bekæmpelse af ulovlige handlinger mod den civile luftfarts sikkerhed.

Det følger endvidere af forarbejderne, at bestemmelsen i OEL § 1, stk. 3, 1. pkt., vil kunne finde anvendelse, hvis danskere er ofre for terrorhandling i udlandet, jf. bet. 751/1975, s. 32.

N.j.nr. 1139/1988 En dansk turist omkom i det græske øhav som følge af et terrorangreb mod det krydstogtskib, hvor han var passager. Enken ansøgte nævnet om erstatning for begravelsesudgifterne. Nævnet besluttede under henvisning til bet. 751/1975, s. 32, at imødekomme ansøgningen. (Det bemærkes, at der på skadestidspunktet ikke fandtes nogen offererstatningsordning i Grækenland. Havde en sådan ordning eksisteret, havde nævnet anmodet enken om i første omgang at rette sit krav mod den græske offererstatningsordning.)

Det er forarbejdernes henvisning til straffelovens § 7, der har størst praktisk betydning. Erstatningsnævnet betaler således erstatning efter OEL § 1, stk. 3, 1. pkt., især i forbindelse med skader, der sker ved, at en person med dansk indfødsret eller bopæl i Danmark i udlandet overfalder en anden person med dansk indfødsret eller bopæl i Danmark. Erstatning ydes dog kun, når skaden opstår i et lukket dansk miljø, f.eks. i forbindelse med en skolerejse. Beror det derimod på en tilfældighed, at såvel offer som gerningsmand har tilknytning til Danmark, yder nævnet ikke erstatning.

FED 2001 2048 (ÅB 99, pkt. 5.4, N.j.nr. 1878/99) vedrørte en dansk ansøger, der sammen med sine arbejdskolleger var på en endags bustur til Tyskland, hvor de gjorde indkøb hos købmand Otto Duborg. I køen foran købmandsbutikken var der opstået skænderi/tumult mellem en af ansøgers arbejdskolleger og en kvinde fra et andet busselskab. Efterfølgende var arbejdskollegaen og dennes hustru blevet overfaldet af nævnte kvinde samt yderligere nogle personer. Ansøger, der havde hørt om overfaldet, løb hen for at komme arbejdskollegaen til hjælp. Herunder blev han sparket på venstre albue, hvorved spolebenet brækkede. Inden det hidkaldte tyske politi nåede frem, var ansøger kørt med bussen hjem. Efter samme dag at have været på skadestuen i Danmark anmeldte han næste

Kapitel I Personskade

dag episoden til politiet. Nævnet afslog erstatningsansøgningen i henhold til OEL § 1, stk. 3, 1. pkt., da tilskadekomsten var sket i udlandet, og da der ikke forelå sådanne særlige omstændigheder, at staten burde betale erstatning. Nævnet lagde endvidere vægt på, at der ikke var sikkerhed for, at skadevolderen var dansk. **FED 2003 2480/2 (ÅB 03, pkt. 7.1.6, N.j.nr. 374/2003)** Ansøger havde været på campingferie i Ungarn. Under ferien blev ansøger og hans broder overfaldet af en gruppe danskere. Gruppen tildelte ansøger flere knytnæveslag, spark og slag med et vaskeredskab (stave med tværgående metal med gummi på) i hovedet og på kroppen, hvorved ansøger pådrog sig syningskrævende sår i hovedet og på halsen. Gruppen blev ved retten i Rødovre dømt for overtrædelse af straffelovens § 244. Ansøger søgte om erstatning fra nævnet. Nævnet besluttede at afslå ansøgers ansøgning. Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at ansøger havde været på ferie i Ungarn som turist, og at han tilfældigt mødte skadevolderne, som også kom fra Danmark. Der var derfor ikke tale om en forbrydelse begået i et lukket dansk miljø, som det f.eks. er tilfældet, hvis volden bliver begået mellem danske deltagere i en dansk skolerejse. **FED 2003 2480/3 (ÅB 03, pkt. 7.1.6, N.j.nr. 3039/2003)** Ansøger havde været på ferie i Bulgarien. På et diskotek blev han udsat for vold, formentlig begået af en dansk person. Forholdet blev anmeldt til politiet i Bulgarien og i Danmark. Det lykkedes ikke at finde gerningsmanden. Nævnet meddelte afslag på ansøgning om erstatning. Nævnet henviste til den samme begrundelse som i sagen N.J.nr. 374/2003 refereret ovenfor.

Bestemmelsen i OEL § 1, stk. 3, 2. pkt., blev indføjet i loven ved lov nr. 366 af 18. maj 1994. Lovændringen trådte i kraft den 1. juni 1994 og har virkning for skader sket den 1. juni 1994 og derefter. Bestemmelsen har siden sin ikrafttræden fået stor praktisk betydning. Bestemmelsen omfatter personskade, der forvoldes mod personer med bopæl i Danmark ved overtrædelse af straffeloven under udlandsophold i forbindelse med skadelidtes erhvervsudøvelse. Der er alene tale om billighedserstatning, jf. ordet *kan*. Efter lovens forarbejder er der med bestemmelsen kun tilsigtet en begrænset udvidelse af dækningsområdet i henhold til OEL § 1, stk. 3, 1. pkt. Bestemmelsen omfatter kun korterevarende erhvervsudøvelse i udlandet under omstændigheder, hvor det ikke kan forventes, at skadelidte eller arbejdsgiveren har tegnet privat forsikring til dækning af skaden.

FED 2003 2457/2 (ÅB 02, pkt. 6.5, N.j.nr. 2493/01) En 55-årig skibskok, der sammen med andre besætningsmedlemmer, i oktober 1999 i en by i Rumænien om aftenen efter besøg på en spiserestaurant var blevet overfaldet, ansøgte nævnet om erstatning. Det fremgik af sagen, at ansøgeren var ansat som kok af et dansk rederi, der bl.a. ejede den bugserbåd, som kokken befandt sig på, og som havde haft til opgave at slæbe et containerskib til Holland. Skipperen havde den pågældende aften besluttet, at besætningen til en afveksling skulle spise på en restaurant i byen og ikke på bugserbåden. Ansøgerens advokat havde bl.a. anført, at der var tale om et ekstraordinært besøg på restauranten, der var arrangeret af arbejdsgiveren og som således måtte anses for værende en del af ansøgers erhvervsudøvelse. Den Sociale Ankestyrelse kunne ikke anerkende tilskadekomsten som en arbejdsskade, da ansøgeren på skadestidspunktet ikke gjorde tjeneste på et dansk indregistreret skib – skibet var registreret under Panamaflag – og rederen havde derfor ingen sikringspligt.

Ankestyrelsen havde tilføjet, at man ikke ved afslaget havde taget stilling til, om den indtrufne skade i øvrigt var sket under arbejde for arbejdsgiveren. Erstatningsnævnet begrundede sit afslag efter OEL § 1, stk. 3, 1. pkt., med, at der i ansøgerens tilfælde ikke forelå sådanne særlige omstændigheder, at bestemmelsen, der ifølge forarbejderne hertil er tiltænkt et snævert anvendelsesområde, kunne finde anvendelse. For så vidt angår afslaget efter OEL § 1, stk. 3, 2. pkt., henviste nævnet til forarbejderne, hvorefter bestemmelsen kun tager sigte på personer, der udsættes for vold under (korterevarende) erhvervsudøvelse i udlandet under omstændigheder, hvor det ikke kan forventes, at de pågældende på forhånd har tegnet forsikring til dækning af skaden, f.eks. eksportchauffører. Nævnet fandt ikke, at denne bestemmelse kunne finde anvendelse, allerede fordi ansøgeren efter det foreliggende ikke sås at være kommet til skade under en korterevarende erhvervsudøvelse i udlandet. Nævnet bemærkede endelig i relation til bestemmelsen i § 1, stk. 3, 2. pkt., at nævnet ikke ved afgørelsen havde taget stilling til, om tilskadekomsten konkret kunne antages at være sket i forbindelse med arbejdet.

Studie- og praktikophold i udlandet anses ikke for erhvervsudøvelse.

FED 1999 1374/1 (ÅB 97, pkt. 5.6, N.j.nr. 858-860/97) 3 danske kvinder opholdt sig som led i et daghøjskoleforløb i Spanien. Opholdet skulle vare i 7 måneder. Under opholdet blev en af de tre kvinder voldtaget og de øvrige to udsat for anden seksuel krænkelse. Skadevolderne blev dømt til straf og til at betale erstatning ved en spansk domstol. De tre kvinder søgte Erstatningsnævnet om erstatning efter OEL. Nævnet afslog ansøgningerne, da betingelserne efter OEL § 1, stk. 3, ikke var opfyldt. Nævnet bemærkede i øvrigt, at ansøgernes ophold i Spanien som daghøjskoleelever ikke kunne anses for omfattet af begrebet »erhvervsudøvelse«, jf. OEL § 1, stk. 3, 2. pkt. Efter forarbejderne omfatter denne bestemmelse navnlig personer, der som følge af erhvervsudøvelse under kortere ophold i udlandet er særligt udsatte for overfald, f.eks. eksportchauffører. **FED 2002 2154 (ÅB 01, pkt. 6.4, N.j.nr. 1269/01)** 2 danske kvindelige etnografistuderende ansøgte om tortgodtgørelse i forbindelse med, at de begge ved højlys dag på en offentlig strand i en by i Nicaragua havde været udsat for en grov gruppevoldtægt begået af 5 unge lokale mænd, der endvidere havde begået røveri imod dem. Forbrydelsen var blevet anmeldt straks til de lokale politimyndigheder, og efter det oplyste skulle flere af voldtægtsmændene været blevet identificeret. Såvel den danske konsul som ambassadøren havde været involveret i sagens behandling. Det fremgik af sagen, at begge kvinder i forbindelse med deres universitetsuddannelse i Danmark var rejst til Nicaragua som udsendt på et praktikophold, hvorunder de skulle lave en projektevaluering. Ansøgerne havde begge – som en del af deres uddannelse – indgået kontrakt med Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF) om evaluering af et bistandsprojekt, som DUF havde etableret med Ungdomsrådet i Nicaragua. Det fremgik endvidere af sagen, at DUF er en paraplyorganisation for 70 idébestemte og samfundsengagerede børne- og ungdomsorganisationer, og at DUF ifølge sine vedtægter er forpligtet til at engagere sig i internationale opgaver, der kan medvirke til at fremme global lighed, fred og afspænding, mellemfolkelig forståelse og samarbejde mellem unge på tværs af grænserne. Advokaten for de 2 skadelidte henviste til støtte for den indgivne ansøgning navnlig til en tidligere sag, hvori nævnet havde tilkendt erstatning for væbnet røveri m.v. til 2 danske ulandsfrivillige, der havde været udsendt til Afrika af Mellemlfolkeligt Samvirke. Nævnet afslog ansøgningen og anførte bl.a., at der ikke var tale om erhvervsudøvelse efter OEL § 1, stk. 3, 2. pkt., og at der efter nævnets opfattelse ikke i henhold til OEL § 1, stk. 3,

Kapitel 1 Personskade

1. pkt., forelå et sådant særligt tilfælde, herunder at sagen i øvrigt havde en sådan nær tilknytning til Danmark, at erstatning kunne tilkendes, selv om handlingen var begået uden for den danske stat. Nævnet gjorde herved over for ansøgerens advokat særlig opmærksom på, at ansøgerne var udsendt på et praktikophold i forbindelse med uddannelse og således ikke – sådan som det var tilfældet med f.eks. ulandsfrivillige udsendt af Mellemfolkeligt Samvirke – opholdt sig i Nicaragua som led i et arbejde for den danske stat.

Bestemmelsen finder alene anvendelse ved tilskadekomst, der sker i forbindelse med erhvervsudøvelsen, og som derfor som regel også er omfattet af ASL. Tilskadekomst, der sker i fritiden, f.eks. i forbindelse med restaurations- eller diskoteksbesøg, er ikke omfattet af OEL § 1, stk. 3, 2. pkt., men kan eventuelt være omfattet af OEL § 1, stk. 3, 1. pkt.

FED 2003 2458/1 (ÅB 02, pkt. 6.5, N.j.nr. 482/2002) Ansøgeren, der opholdt sig i Litauen som montør for et dansk firma, havde selv oplyst, at han i forbindelse med et røverisk overfald på hotelværelset var blevet skubbet ned fra 4. sal. Om morgenen var han blevet fundet liggende uden for sit hotel og var blevet kørt på hospitalet. Arbejdsskadestyrelsen havde oprindelig anerkendt tilskadekomsten som arbejdsskade, idet man havde lagt til grund, at ansøgeren forud for opstart på arbejdet som montør var blevet skubbet ud fra 4. sal af en formodet røver. Under forsikringsselskabets klage modtog Arbejdsskadestyrelsen kopi af politirapport fra Litauen, hvoraf det fremgik, at ansøgeren om aftenen sammen med kolleger under et restaurantbesøg havde indtaget et betydeligt kvantum alkohol, og at hverken ansøgeren eller kollegerne havde kunnet redegøre fyldestgørende for aftenens forløb. På et tidspunkt i løbet af natten var ansøger faldet ud af hotelværelset fra 4. sal, og der var – stadig ifølge politirapporten – intet, der tydede på en forbrydelse. Arbejdsskadestyrelsen omgjorde herefter sin afgørelse og kunne således ikke anerkende tilskadekomsten som en arbejdsskade, da ansøgeren færden om aftenen og eventuelt om natten måtte anses som værende af privat karakter. Den Sociale Ankestyrelse, der ligeledes henviste til politirapporten, hvorefter intet tydede på en forbrydelse, fandt det efter de foreliggende oplysninger ikke dokumenteret, at skadelidtes færden om aftenen og eventuelt natten, havde været arbejdsmæssigt begrundet, og tiltrådte Arbejdsskadestyrelsens afgørelse. Erstatningsnævnet afslog i henhold til OEL § 1, stk. 3, 1. pkt., ansøgningen om erstatning, idet man ikke fandt, at der henset til lovens forarbejder forelå et sådant særligt tilfælde, at staten burde betale erstatning. Nævnet, der anførte, at turister må henvises til de erstatningsordninger, der gælder i den stat, hvori forbrydelsen er sket, jf. Folketingstidende 1993-94, Tillæg A, spalte 1365, oplyste samtidig, at man havde lagt vægt på, at skadelidte den pågældende aften havde været på restaurant, hvor han havde indtaget øl og vodka. Nævnet lagde derfor til grund, at skadelidtes færden denne aften havde været af privat karakter, og at forholdet derfor ikke var omfattet af lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser.

FED 2003 2458/2 (ÅB 02, pkt. 6.5, N.j.nr. 1569/2001) Såvel ansøger som skadevolderen var danskere. De var ansat i samme firma og havde i hvert fald i over 1 måned været beskæftiget på et projekt i Norge. Ansættelsen skulle vare indtil projektets afslutning. Opsigelsesfristen var 7 dage. Under et besøg på en beværtning en aften i oktober 1998 var de 2 mænd, der ca. 1 uge forinden havde haft nogle trakasserier pga. den enes kæreste, kommet op at skændes, og det var endt med, at ansøger var blevet slået med en flaske i hovedet med en 4 cm lang flænge i panden til følge. Samme aften havde han telefonisk anmeldt

voldsepisoden til det norske politi, der imidlertid havde bedt ham om at indgive anmeldelse til politiet i Danmark, da han samme dag skulle rejse hjem til Danmark. Det danske politi foretog herefter efterforskning i sagen og oversendte sagen til politiet i Norge, der besluttede at sende sagen tilbage til Danmark til retsforfølgning. Skadevolderen blev derpå ved dansk domstol dømt for overtrædelse af straffelovens § 245 (grov vold) og pålagt at betale godtgørelse for svie og smerte. Nævnet meddelte afslag på ansøgningen, da man fandt, at der ikke i det foreliggende tilfælde forelå sådanne særlige omstændigheder, at staten i medfør af OEL § 1, stk. 3, 1. pkt., burde betale erstatning. Erstatningsnævnet henviste til lovforarbejderne, hvorefter bestemmelsen var tiltænkt et snævert anvendelsesområde, og bemærkede, at turister følgelig må henvises til de erstatningsordninger, der gælder i den stat, hvori forbrydelsen er sket, jf. Folketingstidende 1993-94, tillæg A, spalte 1365. Erstatningsnævnet gjorde skadelidtes advokat opmærksom på, at skadelidte – da tilskadekomsten var sket i Norge – kunne forsøge at få skaden dækket via det norske erstatningsnævn. Nævnet tilføjede: »Den norske voldsoffererstatningslov bestemmer, at »Søknader om voldsoffererstatning afgøres af fylkesmannen i det fylke, der søkeren har fast bopæl. Dersom søkeren ikke har fast bopæl her i riket, er det fylkesmannen i det fylke, dér handlingen fandt sted, som avgjør søknaden f.eks. I henhold til de norske regler kan der ydes erstatning, når den skadevoldende handling har fundet sted på norsk territorium.

Er ansøger mindreårig, men opholder sig i udlandet på grund af forældrenes erhvervsudøvelse, er det forældrenes forhold, der vil blive lagt vægt på ved Erstatningsnævnets afgørelse.

FED 2003 2479 (ÅB 03, pkt. 7.1.6, N.j.nr. 2265/2002) Ansøger, som var 14 år, blev voldtaget af en ukendt gerningsmand i Mozambique. Ansøgers moder var udsendt af Mellemfolkeligt Samvirke, og ansøger boede derfor også i Mozambique på skadestidspunktet. Det blev lagt til grund, at forholdet var blevet anmeldt til politiet i Mozambique. Erstatningsnævnet anså forholdet for omfattet af offererstatningsloven. Nævnet lagde vægt på, at ansøger var mindreårig og derfor ikke selv kunne bestemme, hvor hun ville bo. Hun opholdt sig i Mozambique på grund af moderens udstationering og var derfor omfattet af den persongruppe, der er nævnt i OEL § 1, stk. 3, 2. pkt.

I henhold til Europarådets konvention af 24. november 1983 om erstatning til ofre for voldsforbrydelser har de fleste vesteuropæiske lande forpligtet sig til at etablere statslige offererstatningsordninger. De fleste vesteuropæiske lande har således erstatningsordninger svarende til OEL. I de tilfælde, hvor Erstatningsnævnet afslår en ansøgning om erstatning som følge af tilskadekomst i udlandet, men hvor Erstatningsnævnet har kendskab til, at der eksisterer en ordning svarende til den danske i det land, hvor tilskadekomsten har fundet sted, henviser Erstatningsnævnet ansøger til den kompetente myndighed i dette land, hvis det i øvrigt synes relevant.

I henhold til Rådets direktiv 2004/80/EF af 29. april 2004 om erstatning til ofre for forbrydelser skal medlemsstaterne fra den 1. januar 2006 sikre, at en

Kapitel 1 Personskade

person, der søger om erstatning, i de tilfælde, hvor en forsætlig voldsforbrydelse er begået på en anden medlemsstats område end den, hvor den pågældende har sit sædvanlig opholdssted, kan indgive ansøgning om erstatning til en myndighed i opholdsstaten. I Danmark vil ansøgning skulle indgives til Erstatningsnævnet, der er udpeget som »bistandsydende myndighed«, jf. direktivets art. 3, stk. 1, og art. 5. Det er herefter Erstatningsnævnets opgave at videresende ansøgningen til den besluttende myndighed i det land, hvor forbrydelsen er begået, og i øvrigt at give generel vejledning og information om, hvordan ansøgningen skal udfærdiges, jf. direktivets art. 5, stk. 2. Afgørelse om erstatningsspørgsmålet træffes af »den besluttende myndighed« i det land, hvor forbrydelsen er begået, jf. direktivets art. 12, stk. 1. Afgørelsen træffes ligeledes på grundlag af de regler, der er gældende i det land, hvor forbrydelsen er begået.

På EU's web-portal www.europa.eu.int kan man i et vist, begrænset omfang finde information om de kompetente myndigheder og offererstatningsordningerne i de enkelte EU-lande.

9. Skadelidtes person, nationalitet eller bopæl

Der er efter OEL ingen begrænsning med hensyn til, hvilke personer der kan få erstatning efter loven. Der er således ingen krav om, at man for at være omfattet af OEL skal være dansk statsborger eller have bopæl i Danmark. Hvis lovens betingelser i øvrigt er opfyldt, er det uden betydning, om skadelidte er udlænding bosat i Danmark, blot er turist eller tilfældigt kortvarigt befinder sig på dansk område.

Offererstatningsordningen omfatter også personer, som udsættes for personskade ved straffelovsovertrædelser i forbindelse med deres arbejde, herunder også politiet og personale på institutioner, hospitaler, fængsler og andre kriminalforsorgsinstitutioner, se mere udførligt herom ovenfor under 3.2.

Der gælder heller ikke særregler om vold og andre forbrydelser i familierelationer. Ægtefæller, samboende og deres børn kan således få erstatning, hvis lovens betingelser i øvrigt er opfyldt. Man bør dog i disse tilfælde være opmærksom på bestemmelsen i OEL § 17, hvorefter staten, i det omfang der ydes erstatning, indtræder i skadelidtes krav mod skadevolderen. Erstatningsnævnet gør i sådanne tilfælde så vidt muligt ansøgeren opmærksom på, at staten normalt vil gøre regres mod skadevolderen. Dette indebærer i visse tilfælde, at skadelidte frafalder sin ansøgning om erstatning fra staten efter OEL.

§ 2

Afgår skadelidte ved døden, ydes der erstatning m.v. efter erstatningsansvarslovens § 12-14 a og 26 a.

Forarbejder

Bet. 751/1975, s. 32

Bet. 1019/1984, s. 82

Bet. 1412/2002, s. 86

Oprindeligt var der alene hjemmel til at yde erstatning for tab af forsørger efter OEL. Dette blev ændret ved 1985-ændringen af OEL, således at der fra da af ydes erstatning som følge af dødsfald efter OEL på helt samme vis som efter EAL.

Det vil sige, at der ydes erstatning for:

- begravelsesudgifter, jf. EAL § 12,
- forsørgertabserstatning, jf. EAL §§ 12-14,
- overgangsbetrag til efterladt ægtefælle/samlever, jf. EAL § 14 a, og
- godtgørelse til efterladte, jf. EAL § 26 a.

Om udmålingen af erstatning og godtgørelse som følge af dødsfald henvises til den erstatningsretlige litteratur, særligt kommenteret EAL. I kommentaren til § 6 a omtales derudover en række forhold, man skal være særlig opmærksom på i forbindelse med udmåling af erstatning i henhold til OEL som følge af dødsfald.

KAPITEL 2

Tingsskade

§ 3

Staten yder erstatning for tingsskade, der ved overtrædelse af borgerlig straffelov forvoldes i den danske stat af personer, der

- 1) er tvangsanbragt på institution under kriminalforsorgen,
- 2) er anholdt med henblik på fængsling eller er varetægtsfængslet,
- 3) efter straffelovens § 49, stk. 2, er overført til institution uden for kriminalforsorgen,
- 4) er optaget i døgninstitution for børn og unge efter lov om social service,
- 5) på grund af mental retardering er optaget i længerevarende botilbud til personer med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktions-evne, jf. § 92 i lov om social service, eller
- 6) er indlagt eller tilbageholdt mod deres vilje på de hospitaler m.v., der er nævnt i § 1 i lov om sindssyge personers hospitalsophold.

Stk. 2. Erstatning ydes for skade, der forvoldes på institutionens område eller under ophold uden for dette med tilladelse eller i forbindelse med udeblivelse eller undvigelse.

Stk. 3. Justitsministeren kan fastsætte regler om, at erstatning ydes for skader forvoldt af personer, der frivilligt har ophold på institutioner under kriminalforsorgen, hvis skaden er forvoldt på institutionens område eller i institutionens umiddelbare nærhed.

Stk. 4. Justitsministeren kan efter forhandling med vedkommende minister fastsætte regler om, at erstatning ydes for skade forvoldt af personer, der er anbragt i familiepleje.

Forarbejder

Bet. 751/1975, s. 5, s. 22-27 og s. 32-33 og s. 63-67

Bet. 1019/1984, s. 78 og s. 82

Kapitel 2 Tingsskade

Oversigt

1. Indledning
2. Afgrænsning af bestemmelsens anvendelsesområde
3. Den omfattede personkreds
4. Dokumentation for, at skaden er forvoldt af en person omfattet af OEL § 3

1. Indledning

OEL § 3 og de øvrige bestemmelser i lovens kapitel 2 udgør en undtagelse til den generelle hovedregel i OEL, om at der ikke ydes erstatning for tingsskade, men kun for personlige effekter forurettede havde på sig ved tilskadekomsten og kun, hvis forurettede samtidig har lidt personskade.

Baggrunden for bestemmelserne i OEL kapitel 2 er en anbefaling fra Nordisk Råd, rekommendation nr. 19/1968, hvorved det blandt andet blev henstillet til medlemslandene at undersøge muligheden for at indføre et ensartet nordisk regelsæt vedrørende erstatning fra staten for skader, der forvoldes af personer i forhold til hvem, staten ved anbringelse på anstalt eller institution eller på anden måde har truffet foranstaltninger af kriminalretlig eller forsorgsmæssig karakter. Synspunktet bag anbefalingen var, at staten har et særligt ansvar for skader forvoldt af personer, der ved anbringelse af tvangsmæssig karakter kan siges at være kommet under statens opsyn. Særligt for skader forvoldt under undvigelse fra de institutioner, der er omtalt i bestemmelsen, fandt udvalget bag bet. 751/1975, at der forelå et særligt ansvar for staten. Ligeledes fandt udvalget, at ordningen kunne medvirke til en højere grad af accept af institutioner for tvangsanbragte blandt beboere i nærheden af sådanne institutioner.

Erstatningen for tingsskade kan ikke overstige et beløb, der i 2005 udgør 96.500 kr., jf. nærmere herom § 9 a og kommentaren hertil. Der skal endvidere ske fradrag i tingsskadeerstatningen, i det omfang skaden dækkes af forsikringsydelse, der har karakter af virkelig skadeserstatning, jf. lovens § 7, stk. 1, og kommentaren hertil. Hvis skadelidte har undladt at træffe sædvanlige sikkerhedsforanstaltninger, herunder tegning af forsikring, kan erstatning nedsættes eller bortfalde, jf. lovens § 8.

2. Afgrænsning af bestemmelsens anvendelsesområde

Også efter § 3 er det en betingelse, at skaden er forvoldt ved en straffelovsovertrædelse. Det er således ikke enhver skade, der forvoldes af den person-

kreds, der er omfattet af § 3, der kan erstattes efter OEL. Skader forvoldt ved uagtsomhed erstattes for eksempel ikke, medmindre det er særlig hjemlet, jf. straffelovens § 19.

Det er kun tingsskade, der erstattes. Andet tab, f.eks. driftstab og afsavn eller formuetab som følge af straffelovsovertrædelser erstattes ikke.

Såvel personalet på de institutioner, hvor personer, der er omfattet af § 3, har ophold, som pårørende til personer, omfattet af bestemmelsen, kan opnå erstatning efter denne. Som nævnt nedenfor skal erstatningssøgende dog kunne godtgøre, at tingsskaden er forvoldt af en person, der er omfattet af § 3. For så vidt angår pårørende til personer omfattet af § 3 vil en eventuel erstatning endvidere kunne bortfalde efter OEL § 6 a om accept af risiko. For eksempel hvis tingsskaden er sket i forbindelse med, at den pårørende har huset skadevolderen under undvigelse.

Også medindsatte i institutioner omfattet af § 3 kan i princippet opnå erstatning for tingsskade efter bestemmelsen.

Da § 3 omhandler tingsskade, vil også juridiske personer, f.eks. anparts- og aktieselskaber, have retskrav på erstatning i henhold til § 3. Derimod følger det af lovens § 5, at erstatning ikke ydes til offentlige myndigheder eller institutioner.

3. Den omfattede personkreds

Bestemmelsen omfatter efter § 3, stk. 1, nr. 1, først og fremmest skader forvoldt af personer, der er tvangsanbragt på institutioner under kriminalforsorgen. Denne personkreds omfatter ikke bare indsatte i fængsler og arresthuse, men også strafafsonere, der på grund af for eksempel alder eller i forbindelse med udslusning fra fængslet, har ophold på andre af Kriminalforsorgens institutioner. Det er uden betydning, om skaden forvoldes i eller uden for institutionen, jf. § 3, stk. 2. Efter samme bestemmelse er det ligeledes uden betydning, om et eventuelt ophold uden for institutionen er lovligt eller ej. Bestemmelsen omfatter kun personer, der er egentlig tvangsanbragte. Personer, der frivilligt tager ophold på Kriminalforsorgens institutioner, for eksempel som led i opfyldelsen af vilkår fastsat i forbindelse med en betinget dom, er ikke omfattet af bestemmelsen.

Personer, der er anholdt med henblik på fængsling eller varetægtsfængsling er også omfattet af bestemmelsen, jf. § 3, stk. 1, nr. 2. Det er en forudsætning, at anholdelsen er sket med henblik på egentlig fængsling. Personer, der anholdes i forbindelse med detentionsanbringelse, fremstilling i fagedretten og lignende, er således ikke omfattede.

Kapitel 2 Tingsskade

Personer, der er overført til afsoning på institutioner uden for kriminalforsorgen, er ligeledes omfattet af § 3 under afsoningen. § 3, stk. 1, nr. 3, indeholder en henvisning til straffelovens § 49, stk. 2. Straffelovens § 49, stk. 2, er imidlertid ophævet i 2001, og reglerne om afsoning på institutioner uden for kriminalforsorgen findes nu i straffuldbyrdslovens § 78. Der er ikke tilsigtet nogen ændring med hensyn til den personkreds, der er omfattet af § 3, ved ophævelsen af straffelovens § 49, stk. 2. § 3 omfatter således fortsat personer, der afsoner deres straf på en institution uden for kriminalforsorgen.

Efter § 3, stk. 1, nr. 4, er børn og unge, der er optaget i døgninstitution efter lov om social service ligeledes omfattet af § 3. I erkendelse af, at det eneste alternativ til frivillig anbringelse af børn og unge i henhold til serviceloven ofte vil være en tvangsanbringelse, er det uden betydning, om anbringelsen er sket frivilligt eller ved tvang. Det samme gør sig gældende for personer omfattet af § 3, stk. 1, nr. 5, der på grund af mental retardering er optaget i længerevarende botilbud til personer med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, jf. servicelovens § 92.

Sindssyge derimod er alene omfattet af § 3 i de tilfælde, hvor der er tale om egentlig tvangsanbringelse i henhold til reglerne herom i psykiatriloven. Lov om sindssyge personers hospitalsophold, som der henvises til i § 3, stk. 1, nr. 6, er ophævet i 1989, og reglerne om tvangsindlæggelse m.v. findes i psykiatriloven. Der er ikke tilsigtet nogen ændring af § 3, stk. 1, nr. 6, ved ophævelsen af lov om sindssyge personers hospitalsophold. § 3, stk. 1, nr. 6, omfatter således i dag personer, der er tvangsanbragt i henhold til psykiatriloven.

Efter § 3, stk. 2, ydes erstatning både for tingsskade forvoldt på institutionens område og uden for institutionens område. Det gælder, uanset om skadevolderen opholder sig udenfor institutionens område med eller uden tilladelse. Personer, der er undvejet eller udeblevet fra strafafsoning, er således omfattet af bestemmelsen.

FED 1999 1352/2 (ÅB 96, pkt. 5.14, N.j.nr. 391/96) 2 unge mænd begik sammen indbrudstyveri hos en købmand, hvor de stjal ca. 18.000 kr. i kontanter og varer til en værdi af omkring 10.500 kr. Erstatningsnævnet afslog at yde erstatning i anledning af indbruddet. For så vidt angik den ene gerningsmand begrundede nævnet afslaget med, at gerningsmanden ikke tilhørte den personkreds, der er omfattet af OEL § 3. For så vidt angik den anden gerningsmand, der var under udgang fra afsoning i fængsel, fandt nævnet, at han tilhørte den personkreds, der er omfattet af OEL § 3. Nævnet afslog imidlertid at yde erstatning under henvisning til OEL § 8, fordi købmanden ikke havde installeret tyverialarm (jf. nærmere under kommentaren til § 8).

Efter § 3, stk. 3 og stk. 4, kan justitsministeren fastsætte regler om, at ordningen tillige i et vist omfang skal være gældende for skader forvoldt af personer, der frivilligt har ophold på institutioner under kriminalforsorgen og for personer, der er anbragt i familiepleje. Bemyndigelsesbestemmelserne er ikke udnyttet. Erstatningsnævnet har dog ikke desto mindre i nogle få tilfælde udbetalt erstatning for tingsskade forvoldt af børn anbragt i familiepleje, idet det måtte lægges til grund, at skadevolderne ville være blevet optaget på en døgninstitution, jf. § 3, stk. 1, nr. 4, hvis ikke de frivilligt havde accepteret anbringelse i familiepleje.

N.j.nr. 2816/1992, 785/1993 og 1662/1993 (ÅB 93, pkt. 10) Ansøger var udsat for indbrud, brugstyveri af en knallert og hærværk på en bil til en samlet værdi af 23.500 kr. De tre skadevoldere var helt unge og anbragt i familiepleje. Idet nævnet lagde til grund, at de unge ville have været anbragt på en døgninstitution omfattet af § 3, stk. 1, nr. 4, hvis ikke de frivilligt havde ladet sig anbringe i familiepleje, besluttede nævnet at anse tilfældet for omfattet af lovens § 3.

4. Dokumentation for, at skaden er forvoldt af en person omfattet af OEL § 3

Der betales kun erstatning i henhold til OEL § 3, hvis det er sikkert, at tings-skaden er forvoldt af en person, der er omfattet af § 3. Nævnet betaler for eksempel ikke erstatning for hærværksskader på biler, blot fordi hærværket er forvoldt på en parkeringsplads, der ligger nær ved eller på et fængselsområde. Kun hvis det godtgøres, at det er en indsat, der har begået hærværket, ydes der erstatning i henhold til OEL.

§ 4

Justitsministeren kan fastsætte regler, hvorefter staten kan erstatte den i § 3, stk. 1, nævnte skade, der forvoldes af personer, som i Finland, Island, Norge eller Sverige er undvejet fra institutioner svarende til dem, der er omtalt i § 3, stk. 1.

Forarbejder

Bet. 751/1975, s. 33-34

Kapitel 2 Tingsskade

Baggrunden for rekommandation nr. 19/1968 fra Nordisk Råd, jf. ovenfor under kommentaren til § 3, var en konkret sag, hvor en svensk straffesoner undveg og begik drab i Norge. Under forhandlingerne om rekommandationen var der enighed om, at det var ønskeligt at udvide en fremtidig erstatningsordning, således at den ligeledes omfattede tingsskade, forvoldt af strafundvigere, der var undveget fra institutioner i de øvrige nordiske lande svarende til de institutioner, der er nævnt i OEL § 3.

Idet en sådan ordning kræver en nærmere forhandling mellem de nordiske lande, afstod man dog fra at indsætte bestemmelser om en konkret ordning i OEL og indsatte i stedet blot en bemyndigelsesbestemmelse. Bemyndigelsen er imidlertid aldrig udnyttet, og bestemmelsen har således ingen praktisk betydning.

§ 5

Erstatning ydes ikke til offentlige myndigheder eller institutioner.

Forarbejder

Bet. 751/1975, s. 34

Offentlige myndigheder og institutioner er ikke berettiget til erstatning i henhold til § 3. Hærværksskader, der begås på politistationer, socialkontorer m.v., kan således ikke erstattes efter OEL.

Som offentlig institution anses også institutioner, der helt eller i det væsentlige finansieres af offentlige midler, f.eks. visse rådgivningscentre, trafikselskaber, børnehaver o.l.

Andre juridiske personer kan opnå erstatning i henhold til § 3. De fleste juridiske personer vil dog være omfattet af forsikring, således at der alligevel ikke kan ydes erstatning efter § 3, jf. herved § 7 og kommentaren til denne bestemmelse. Endvidere vil erstatning kunne afslås eller nedsættes i henhold til reglen i § 8, hvis forsikring burde være tegnet. Er der tegnet forsikring med selvrisiko, vil Erstatningsnævnet kunne dække selvriskoen, for så vidt den ikke overstiger det beløb, der er fastsat i henhold til § 9 a.

FED 1999 1351/2 (ÅB 96, pkt. 5.15, N.j.nr. 186/96) 3 drenge, der var omfattet af personkredsen i § 3, stk. 1, nr. 4) begik indbrud i en skibshandel på en ø, der tilhørte en fond. Idet fonden var en helt privat virksomhed, tilkendte nævnet fonden et beløb i erstatning for udgifter til udskiftning og reparation af nogle møntautomater, der var blevet brudt op i forbindelse med indbruddet.

KAPITEL 3

Fælles bestemmelser m.v.

§ 6

Erstatning ydes, selv om skadevolderen er

- 1) ukendt eller ikke kan findes,**
- 2) under 15 år eller**
- 3) utilregnelig.**

Forarbejder

Bet. 751/1975, s. 34

Selv om der ikke gennemføres en straffesag, fordi skadevolderen er ukendt eller ikke kan findes, kan der ydes erstatning fra staten. Det samme gælder, hvis skadevolderen under en straffesag anses for straffri i medfør af straffelovens § 15 (mindreårig, d.v.s. under 15 år) og § 16 (utilregnelig på grund af sindssygdom og lignende).

Det er dog en forudsætning for, at der kan udbetales erstatning efter loven, at lovens øvrige betingelser er opfyldt.

Først og fremmest må der objektivt set foreligge en straffelovsovertrædelse. Dernæst må lovovertrædelsen være anmeldt til politiet uden unødigt ophold, jf. § 10 og kommentaren hertil. Kravet må endvidere være rejst over for Erstatningsnævnet inden to år fra lovovertrædelsen blev begået, jf. § 13 og kommentaren hertil.

I sager, der omfattes af OEL § 6, og hvor der ikke har været gennemført en straffesag, træffer Erstatningsnævnet selvstændig afgørelse om, hvorvidt der foreligger en straffelovsovertrædelse, jf. nærmere herom ovenfor under kommentaren til § 1, afsnit 3. Det gælder blandt andet i det store antal sager nævnet modtager, hvor skadevolderen er ukendt.

Som nævnt yder nævnet kun erstatning, hvis der er tale om en klar overtrædelse af straffeloven, det vil sige, at den skadevoldende handling skal være af en vis kvalificeret art, at handlingen skal være retsstridig, og at der skal foreligge fornødent forsæt, jf. nærmere under kommentaren til § 1, afsnit 3.2.

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

Må det antages, at skadevolderen, hvis der havde kunnet gennemføres en straffesag, ville være blevet frifundet under henvisning til straffelovens § 13 eller § 14, kan der ikke ydes erstatning, jf. ovenfor under kommentaren til § 1, afsnit 3.1 og de der refererede afgørelser.

Kan det ikke lægges til grund, at det fornødne forsæt har været til stede, kan der ligeledes ikke ydes erstatning efter OEL. Det kan for eksempel være tilfældet, hvis skaden er opstået under voldsom leg eller ved et andet hændeligt uheld, se f.eks. **FED 2003 2477/2 (ÅB 03, pkt. 7.1.1, N.j.nr. 1793/2003)**, der er omtalt under afsnit 3.1 i kommentaren til § 1. Efter § 6, nr. 3, ydes der erstatning fra staten, hvis skadevolderen er mindreårig eller utilregnelig, det vil sige, hvis der foreligger en subjektiv straffrihedsgrund, jf. straffelovens § 15 og § 16. Særligt for denne personkreds af skadevoldere kan det være vanskeligt at vurdere, om der foreligger forsæt. Er der tale om mere alvorlige handlinger som for eksempel knyttnæveslag, kvælergreb og knivstikkeri, er Erstatningsnævnet dog tilbøjelig til at anse forsætskravet for opfyldt, hvis blot det kan lægges til grund, at der har været tale om en villet handling fra skadevolderens side. Er skadevolderen et meget lille barn eller en person, der er stærkt psykisk handicappet, kan det dog forekomme, at forsætskravet ikke er opfyldt selv i forbindelse med ret alvorlige hændelser.

§ 6 a

Ved afgørelser om erstatning efter denne lov finder dansk rets almindelige regler om skadevolderens erstatningsansvar, herunder om nedsættelse eller bortfald af erstatning på grund af skadelidtes eller afdødes medvirken til skaden eller accept af risikoen for skade, tilsvarende anvendelse.

Forarbejder

FT 1982-83, tillæg A, s. 1937-1946

1985-lovforslaget, FT 1984-85, tillæg A, sp. 1419-20, 1426-29, 1434

Bet. 1019/1984, s. 60-66 og 82-83

Oversigt

1. Indledning
2. Nedsættelse og bortfald af erstatning
3. Erstatningsudmålingen
 - 3.1. Umiddelbare og varige helbredelsesudgifter

- 3.2. Andet tab
- 3.3. Tingsskade
- 3.4. Tabt arbejdsfortjeneste
- 3.5. Svie og smerte
- 3.6. Varigt mén
- 3.7. Tab af erhvervsevne
- 3.8. Erstatning ved død
 - 3.8.1. Rimelige begravelsesudgifter
 - 3.8.2. Erstatning for tab af forsørger til ægtefælle eller samle-
ver
 - 3.8.3. Erstatning for tab af forsørger til børn
 - 3.8.4. Overgangsbeløb
 - 3.8.5. Godtgørelse til efterladte, jf. EAL § 26 a
- 3.9. Tort- og krænkelsesgodtgørelse
 - 3.9.1. Tortgodtgørelse, jf. EAL § 26, stk. 1 og 2
 - 3.9.1.1. Blufærdighedskrænkelser
 - 3.9.1.2. Anden kønslig omgang end samleje
 - 3.9.1.3. Samleje uden anvendelse af vold eller tvang
 - 3.9.1.4. Voldtægt og voldtægtsforsøg
 - 3.9.1.5. Frihedsberøvelse
 - 3.9.1.5. Andre tilfælde
 - 3.9.2. Krænkelsesgodtgørelse, jf. EAL § 26, stk. 3
- 3.10. Erstatningssatser
- 3.11. Forrentning af erstatningskrav

1. Indledning

§ 6 a blev indsat i OEL ved lov nr. 233 af 6. juni 1985. Bestemmelsen erstattede den tidligere bestemmelse i lovens § 8, stk. 1, der indtil lovændringen havde følgende ordlyd:

§ 8. Erstatningen kan nedsættes eller bortfalde, hvis skadelidte eller afdøde, jfr. § 2, har medvirket til skaden, eller skaden er opstået under sådanne forhold, at erstatning ikke findes rimelig.

Bestemmelsen i den tidligere § 8, stk. 1, var blevet administreret således, at Erstatningsnævnet nedsatte erstatninger ydet i henhold til OEL i videre omfang, end det var tilfældet efter almindelige erstatningsretlige regler, jf. bet. 1019/1984, s. 28-41. Dette fandt et flertal i udvalget bag bet. 1019/1984 ikke

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

var foreneligt med, at forurettede efter 1985 lovændringen i øvrigt ville få retskrav på erstatning. Flertallet i udvalget foreslog derfor bestemmelsen i § 8, stk. 1, ophævet og § 6 a indføjet i stedet, således at det blev lovfæstet, at det er dansk rets almindelige regler, der finder anvendelse ved erstatningsudmålingen og ved spørgsmålet, om der foreligger egen skyld eller accept af risiko.

2. Nedsættelse og bortfald af erstatningen

Er spørgsmålet om nedsættelse eller bortfald af erstatning på grund af forurettedes egen skyld eller accept af risiko afgjort ved en bindende dom, jf. nærmere OEL § 11 a og kommentaren hertil, tager Erstatningsnævnet ikke selvstændigt stilling til dette spørgsmål, men udbetaler erstatning, i det omfang det er bestemt ved dommen.

Er spørgsmålet om nedsættelse eller bortfald af erstatning på grund af forurettedes egen skyld eller accept af risiko ikke afgjort ved en bindende dom, foretager Erstatningsnævnet derimod en selvstændig vurdering af, om der er grundlag for nedsættelse eller bortfald af erstatningen.

Som nævnt ovenfor er det dansk rets almindelige regler, der finder anvendelse i forbindelse med Erstatningsnævnets stillingtagen hertil. Foreligger der en dom vedrørende den skadevoldende handling, og har skadevolderen fået en mildere straf end sædvanligt under henvisning til straffelovens § 82, nr. 3, 5, 6 eller 7, § 83 eller § 248, kan der være særlig anledning for nævnet til at overveje spørgsmålet om nedsættelse eller bortfald af erstatningen. Er straffen for en i øvrigt strafbar skadevoldende handling helt bortfaldet under henvisning til straffelovens § 248, vil Erstatningsnævnet således som altovervejende hovedregel afslå en ansøgning om erstatning som følge af den skadevoldende handling. I andre tilfælde vil Erstatningsnævnet lægge vægt på ansøgerens og eventuelle vidners forklaring til politiet eller i retten om optakten til og de nærmere omstændigheder i forbindelse med den skadevoldende handling.

FED 2001 2077/1 (ÅB 00, pkt. 5.5, N.j.nr. 2688/99) En 23-årig mand blev slået i ansigtet. Herved brækkede han næsen og fik tandskade. Ansøgeren fik afslag på erstatning for udbedring af tandskaden fra sit forsikringsselskab på grund af spiritusindtagelse (2,4 promille). Ansøgeren havde sammen med nogle venner været på restaurant. Udenfor opdagede han, at politiet havde anholdt én, angiveligt fordi denne havde været i klammeri på gaden. Ansøger genkendte den anholdte som en bekendt. Ansøger gik hen og blandede sig i politiets anholdelse. En af ansøgers venner havde 2 gange forgæves forsøgt at få ansøger væk. På et tidspunkt dukkede en mand op og begyndte at nidstirre ansøger og vennen.

Manden og ansøgers ven begyndte at skubbe til hinanden. Ansøger gik imellem, således at nu han og manden skubbede til hinanden. Da de var gået fra hinanden, gik manden hen og slog ansøger i ansigtet, hvorved de nævnte skader skete. Ansøger søgte om erstatning, blandt andet for tandskaderne, der beløb sig til ca. 30.000 kr. Under hensyn til de omstændigheder, hvorunder tilskadekomsten skete, herunder at ansøger på et tidspunkt havde blandet sig i politiets arbejde, besluttede Erstatningsnævnet i medfør af OEL § 6 a alene at tilkende ansøger halv erstatning. **FED 2002 2156/2 (ÅB 01, pkt. 6.6 N.j.nr. 2426/2000)** besluttede Erstatningsnævnet, at ansøgerens erstatningskrav helt skulle bortfalde i medfør af OEL § 6 a. Sagen vedrørte en mand, der ombord på et passagerskib var blevet tildelt flere knytnæveslag i ansigtet med bl.a. tandskade til følge. Ved straffedommen blev skadevolderen fundet skyldig i volden, men retten fandt det forsvarligt i medfør af den dagældende straffelovs § 84, stk. 2, jf. stk. 1, nr. 4, og § 248, at lade den forskyldte straf bortfalde. Retten udskød samtidig et nedlagt erstatningskrav på 5.556 kr. til eventuelt civilt søgsmål, da stillingtagen hertil ville kræve en nærmere erstatningsretlig behandling af bl.a. spørgsmålet om egen skyld. Det fremgik af straffedommen, at retten havde lagt til grund, at ansøgeren havde begyndt det fysiske optrin ved at nikke skadevolderen en skalle. Forinden var skadevolderen under en dans kommet til at vælte ansøgers øl. Retten fandt, at skadevolderens efterfølgende knytnæveslag skyldtes ophidselse over ansøgers handle måde – nikket en skalle – og at gengældelsen fra skadevolderens side var en slags refleksreaktion. Ud fra dette fastlagte hændelsesforløb afslog Erstatningsnævnet erstatningsansøgningen. **ÅB 03, pkt. 7.2.1, N.j.nr. 587/2003 og 633/2003** besluttede Erstatningsnævnet at nedsætte ansøgernes erstatning med 2/3. Ansøgerne havde fået et tip om, hvem der var gemingsmænd til et stort røveri. Ansøgerne opsøgte røverne sammen med nogle uidentificerede personer. Retten lagde til grund, at ansøgerne havde haft til hensigt at få del i byttet fra røveriet, og at de havde medbragt våben i form af baseballkøller, macheter og lign. De to røvere, som var på flugt, opholdt sig i en lejlighed. Da de fandt ud af, at ansøgerne var efter dem, gik de ned i et kælderrum, hvor de bevæbnede sig med henholdsvis en pistol og et maskingevær. Ude på gaden blev de mødt af ansøgerne, som gav udtryk for, at de ville tæske dem. Den ene af røverne skød med maskingeværet mod benene på de to ansøgere. Han ramte begge ansøgere i benene. Begge røvere blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 245. Ansøgerne havde nedlagt påstand om erstatning og godtgørelse i retten. Østre Landsret udtalte, at de gemingsmænd skulle anerkende at være erstatningspligtige, men at der forelå en meget betydelig egen skyld hos ansøgerne. Østre Landsret tog ikke i øvrigt stilling til erstatningskravene. Efter det oplyste om hændelsesforløbet og under hensyn til landsrettens bemærkninger om egen skyld, besluttede Erstatningsnævnet, at ansøgernes erstatning skulle nedsættes med 2/3.

Erstatningen kan også nedsættes eller bortfalde af andre grunde end egen skyld eller accept af risiko. Opfylder ansøgeren således ikke sin almindelige tabsbegrænsningspligt, kan dette medføre, at Erstatningsnævnet afslår en ansøgning om erstatning.

FED 2002 2156/1 (ÅB 01, pkt. 6.6, N. j. nr. 1801/1998) I november 1998 tilkendte Erstatningsnævnet en 35-årig mand et beløb på godt 37.000 kr. i erstatning til tandbehandling. Ansøgeren var i juli 1997 blevet tildelt flere knytnæveslag og spark i hovedet og på kroppen, hvorved han bl.a. havde pådraget sig brud på 2 tænder (1+1). Tænderne var på

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

skadestuen blevet sat på plads og fikseret. Tænderne blev imidlertid ikke fundet bevaringsværdige og blev derfor fjernet og erstattet midlertidigt af plastiktænder. I overensstemmelse med skadelidtes tandlæges behandlingsforslag tilkendte nævnet i november 1998 ovennævnte beløb, der medgik til indsættelse af implantater med tilhørende kroner. Nævnet havde forinden indhentet en udtalelse fra sin sagkyndige i tandbehandlingsspørgsmål, der henset til skadelidtes alder og tandsættets tilstand (»intakt front med pæne tænder«) havde anbefalet dette. I august 2001 indsendte skadelidte et forslag fra tandlægen på indsættelse af en 6-leddet frontbro (321+123) og ansøgte i den forbindelse nævnet om at få tilkendt en yderligere erstatning på ca. 28.000 kr., idet implantaterne efterhånden var løsnet og nu var blevet fjernet. Det fremgik af tandlægens forslag, at skadelidte efter implantatbehandlingen i 1998, dels viste manglende evne og vilje til en passende mundhygiejne, dels ikke passede sine kontrolbesøg på tandklinikken. Efter på ny at have indhentet en udtalelse fra den sagkyndige i tandskader afslog nævnet i november 2001 ansøgningen, da det nu opståede behandlingsbehov – tabet af implantaterne – primært skyldtes skadelidtes egne forhold.

Ansøgerens helbredsmæssige forhold forud for skaden kan også føre til, at nævnet ikke yder erstatning i fuldt omfang. Erstatningsnævnet må herved tage hensyn til på den ene side dansk rets almindelige regel om, at skadevolderen må tage skadelidte, som han er, og på den anden side, at skadelidte ikke har krav på at blive stillet bedre end forud for skaden. Fremgår det f.eks. af sagen, at ansøgeren allerede forud for tilskadekomsten var sygemeldt, kan Erstatningsnævnet kun yde godtgørelse for svie og smerte i det omfang, det må antages, at den skadevoldende handling i sig selv kunne have ført til sygemelding i det angivne omfang. Ligeledes kan Erstatningsnævnet ikke yde erstatning for skader på tænder, hvis det oplyses, at tænderne allerede forud for tilskadekomsten var stærkt beskadigede.

Hvis ansøgeren afgår ved døden, inden Erstatningsnævnet har kunnet udmåle erstatningen, kan dette medføre nedsættelse af erstatningen, jf. nærmere kommenteret EAL, s. 123 f. Ligeledes kan det føre til nedsættelse af erstatningen, hvis det oplyses, at ansøgerens restlevetid er begrænset på grund af alvorlig sygdom.

FED 2003 2466/1 (ÅB 02, pkt. 6.12, N.j.nr. 2137/2000) Sagen angik en 38-årig irakisk kvinde, der i april 1999 var blevet overfaldet af 2 ukendte gerningsmænd på gaden. Hun var blevet slået i hovedet og ansigtet. Herved havde hun mistet synet på det højre øje samt pådraget sig ansigtsfrakturer og posttraumatisk belastningsreaktion. Arbejdsskadestyrelsen vurderede méngraden til 40 % og erhvervsevnetabet til mindre end 15 %. Arbejdsskadestyrelsen oplyste i sin udtalelse blandt andet, at ansøgeren, der i 1992 var kommet til Danmark i forbindelse med familiesammenføring, ikke havde haft nogen tilknytning til arbejdsmarkedet før overfaldet, og at hun antagelig heller ikke ville have opnået en sådan tilknytning, hvis overfaldet ikke var sket. Ligeledes blev det oplyst, at ansøgeren efter tilskadekomsten havde fået konstateret brystkræft. Under nævnets behandling af sagen blev det yderligere oplyst, at ansøgeren, som nævnet anså for omfattet af dagældende EAL § 8, stk. 1, jf. stk. 3, (hjemmegående husmor), havde ansøgt om førtidspension. Under

hensyn hertil meddelte nævnet i juli 2002 ansøgeren, at hun i løbet af 2002 – efter ophold i landet i mindst 10 år – ville opfylde de tidsmæssige betingelser for førtidspension. Nævnet besluttede derfor, at tilkendelse af méngodtgørelse og erstatning for erhvervsevnetab måtte afvente udfaldet af en førtidspensionssag, jf. dagældende OEL § 7, stk. 1. Nævnet modtog efterfølgende lægelige oplysninger om skadelidtes meget alvorlige kræftsygdom, »som overvejende sandsynligt inden for en periode af ganske få, måske alene 1 år, vil føre til hendes død«. På denne baggrund og henset til, at kommunen pga. ansøgerens tilstand ikke havde planer om at indlede en førtidspensionssag, besluttede Erstatningsnævnet i september 2002 at tilkende ansøgeren méngodtgørelse og erstatning for erhvervsevnetab. For begge kravs vedkommende nedsatte nævnet imidlertid beløbene med 1/3 pga. den forventede, reducerede, restlevetid. Erstatningsnævnet tilføjede, at sagen kunne genoptages, hvis prognosen for den forventede levetid forbedredes væsentligt.

Såvel godtgørelse for varigt mén som erstatning for tab af erhvervsevne nedsættes i medfør af EAL, når ansøgeren har nået en vis alder. Herom henvises nærmere til afsnit 3.6 og 3.7 straks nedenfor.

Ved beregning af erstatning for tabt arbejdsfortjeneste skal der ske fradrag for udbetalt sygeløn, sygedagpenge m.v., herom henvises nærmere til afsnit 3.4 straks nedenfor.

Modtager ansøger erstatning for konkrete udgifter fra sit forsikringsselskab, kan der ikke betales erstatning for de samme udgifter efter OEL, jf. nærmere § 7, stk. 1, og kommentaren hertil.

Der kan ikke betales erstatning efter OEL, i det omfang skaden erstattes efter ASL. Det følger af ASL § 77 og den oprindelige EAL § 30.

3. Erstatningsudmålingen

Reglen i OEL § 6 a medfører, at erstatningsudmålingen sker efter dansk rets almindelige regler om erstatningsudmåling. Det vil sige, at erstatningen udmales og forrentes efter reglerne i EAL. Nedenfor gennemgås de enkelte erstatningsposter kort. For en mere udførlig gennemgang af erstatningsudmålingen henvises til kommenteret EAL. Beskrivelsen af erstatningsposterne tager udgangspunkt i OEL og EAL, som disse er gældende efter ikrafttræden af lov nr. 463 af 7. juni 2001 henholdsvis den 1. januar og den 1. juli 2002, samt de ændringer med hensyn til godtgørelse til efterladte og forrentning af erstatningsbeløb, der er trådt i kraft i 2003.

3.1. Umiddelbare og varige helbredelsesudgifter

Reglerne om erstatning for helbredelsesudgifter findes i EAL § 1 og § 1 a.

Der sondres mellem umiddelbare helbredelsesudgifter og fremtidige helbredelsesudgifter.

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

Helbredelsesudgifter kan f.eks. være udgifter til medicin, lægebehandling, psykologbehandling, fysioterapi og tandbehandling. Helbredelsesudgifter kan også omfatte udgifter til særligt fodtøj, specialkost og lignende.

Efter EAL § 1 erstattes de umiddelbare udgifter til helbredelse af skadelidte. Efter EAL § 1 a erstattes også fremtidige udgifter til sådan behandling. I sidstnævnte tilfælde må det på baggrund af de lægelige oplysninger i sagen fastlægges, hvad den gennemsnitlige årlige udgift til behandlingen vil være, hvorefter erstatningen fastsættes som dette beløb ganget med det antal år, behandlingen vil strække sig over, dog højst 10.

For skader sket forud for den 1. juli 2002 anvendes i henhold til fast retspraksis kapitaliseringsfaktor 6, jf. U 2004.1365V.

Efter Erstatningsnævnets praksis betales der som udgangspunkt kun erstatning for udgifter til anerkendte behandlingsformer, hvortil der i almindelighed kan opnås offentligt tilskud, f.eks. udgifter til autoriseret psykolog-, fysioterapi- og kiropraktorbehandling, men ikke til healing, zoneterapi, hypnose, phyloterapi, kranio-sakralterapi, fitnessbehandling m.v.

Der kan desuden ydes erstatning for udgifterne til transport til og fra behandlingen. Det er tvivlsomt, om der kan gives erstatning for transportudgifter i forbindelse med erstatning efter EAL § 1 a for varige helbredelsesudgifter, jf. herved kommenteret EAL, side 53. Erstatning for transportudgifter ydes enten med den faktisk afholdte udgift eller med statens kilometertakst. Erstatningsnævnet anvender altid den lave kilometertakst på kørselstidspunktet ved sin beregning af erstatning.

Erstatning for helbredelsesudgifter kan være omfattet af forurettedes ulykkesforsikring eller forsikring i Sygeforsikringen Danmark. Er dette tilfældet, kan Erstatningsnævnet ikke betale erstatning, herfor jf. OEL 7, stk. 1, og kommentaren hertil. Det samme gælder, hvis der er tale om en arbejdsskade. Der bør derfor altid redegøres nærmere for ansøgerens forsikringsforhold ved indgivelse af ansøgning om erstatning fra staten.

Om forrentning af erstatningen henvises til afsnit 3.1.1 nedenfor.

3.2. Andet tab

Andet tab erstattes efter EAL § 1 og § 1 a.

Andet tab kan f.eks. være forlængelse af uddannelse eller tab af skoleår.

Forlængelse af uddannelse og tab af skoleår erstattes efter Erstatningsnævnets praksis kun, hvis det ved lægeerklæring og erklæring fra uddannelsesstedet er dokumenteret, at det er straffelovsovertrædelsen, der er årsag til forsinkelsen i forurettedes uddannelsesforløb. Som udgangspunkt kan der

først ydes erstatning, når uddannelsen er afsluttet. Vælger forurettede at afbryde uddannelsen og eventuelt skifte uddannelsesretning efter skadens indtræden, ydes der som udgangspunkt ikke erstatning for forlængelse af uddannelse eller tab af skoleår, idet det sjældent vil kunne dokumenteres, at et studieskift eller et afbrudt uddannelsesforløb udelukkende skyldes straffelovsovertrædelsen.

Erstatning for forlængelse af uddannelse eller tab af skoleår udgør efter Erstatningsnævnets praksis 50.000 kr. for et »mistet« skoleår og 25.000 kr. for et »mistet« semester.

Hvis forurettede får erstatning for forlængelse af uddannelse eller tab af skoleår, kan forurettede ikke samtidig få erstatning for tabt arbejdsfortjeneste i perioden, fra forurettede påregnede at afslutte sin uddannelse, og til dette faktisk sker. Forurettede kan derimod godt både få erstatning for tabt arbejdsfortjeneste i et fritidsjob og for forlængelse af uddannelse eller tab af skoleår.

Andet tab omfatter ikke tingsskade. Tingsskade erstattes kun i meget begrænset omfang efter OEL, jf. OEL § 1, stk. 2, og OEL § 3 og kommentaren til disse bestemmelser samt straks nedenfor.

Om forrentning af erstatningen henvises til afsnit 3.11 nedenfor.

3.3. Tingsskade

Tingsskade er ikke reguleret i EAL, men kan kræves erstattet efter dansk rets almindelige erstatningsregler.

Efter OEL § 1, stk. 2, erstatter Erstatningsnævnet skade på tøj og andre sædvanlig personlige ejendele, herunder mindre kontantbeløb, som forurettede havde på sig, da personskaden blev forvoldt, jf. nærmere kommentaren til OEL § 1, stk. 2.

Efter OEL § 7, stk. 1, erstattes tøj og personlige ejendele ikke, hvis der kan ydes erstatning herfor fra anden side. Forurettede bør derfor anmelde kravet over for sit eget indbo/familie/basisforsikringsselskab, inden der indgives ansøgning om erstatning fra staten. Man bør her være opmærksom på, at mange af disse forsikringer også dækker udeboende børn under 21 år. Kan der ikke opnås erstatning fra forsikringsselskabet, fordi forsikringen er tegnet med selvrisiko eller af anden årsag, bør der redegøres nærmere herfor i ansøgningen.

Ud over de erstatningsposter, der er nævnt i OEL § 1, stk. 2, kan der ikke ydes erstatning for tingsskade efter OEL. Dog kan der efter OEL § 3 ydes erstatning for tingsskade med op til 96.500 kr. (pr. 1. januar 2005, se bilag 5), hvis forbrydelsen er begået af en strafafsoner eller visse andre tvangsanbragte personer, jf. nærmere kommentaren til OEL § 3.

Om forrentning af erstatningen henvises til afsnit 3.11 nedenfor.

3.4. Tabt arbejdsfortjeneste

Reglerne om tabt arbejdsfortjeneste findes i EAL § 2

Tabt arbejdsfortjeneste ydes, indtil skadelidte kan begynde at arbejde igen i væsentligt samme omfang som forud for tilskadekomsten, eller – hvis skadelidte har lidt et varigt erhvervsevnetab – indtil det tidspunkt, hvor det er muligt midlertidigt eller endeligt at skønne over skadelidtes fremtidige erhvervsevne.

Der er ikke fastsat noget maksimumbeløb for erstatningens størrelse. Stationærtidspunktet anvendes ikke ved skader indtrådt den 1. juli 2002 og senere.

Ved udarbejdelsen af erstatningsopgørelsen er det vigtigt at være opmærksom på, at der i erstatning for tabt arbejdsfortjeneste skal fradrages løn under sygdom, dagpenge fra arbejdsgiveren eller kommunen og andre forsikringsydelser, der har karakter af en virkelig skadeserstatning, jf. EAL § 2, stk. 2.

Mange arbejdstagere er berettiget til sygedagpenge fra enten arbejdsgiveren eller kommunen, uden at de altid selv er opmærksomme herpå.

Efter sygedagpengelovens (LBK nr. 1047 af 28. oktober 2004) § 3 er lønmodtagere, der ikke får løn under sygdom, berettiget til dagpenge fra arbejdsgiveren, hvis den ansatte i de sidste 8 uger før sygefraværet har været beskæftiget mindst 74 timer hos arbejdsgiveren. Det er arbejdsgiveren, der i disse tilfælde skal udbetale dagpenge fra 1. fraværsdag og op til 2 uger. Lønmodtagere, som ikke opfylder betingelserne for at få dagpenge fra arbejdsgiveren, er i henhold til sygedagpengelovens § 4 berettigede til dagpenge fra kommunen, hvis de har været tilknyttet arbejdsmarkedet de sidste 13 uger forud for tilskadekomsten og i denne periode har været beskæftiget i mindst 120 timer. Lønmodtagere skal således kun være beskæftiget 9-10 timer om ugen for at være berettigede til at modtage sygedagpenge. Enhver lønmodtager, der pådrager sig en arbejdsskade, som er omfattet af ASL, har ret til dagpenge fra 1. fraværsdag efter arbejdsskadens indtræden, jf. sygedagpengelovens § 21. Hvis dagpengepligten ikke påhviler arbejdsgiveren, skal kommunen yde dagpenge fra 1. fraværsdag, selv om beskæftigelseskravet ikke er opfyldt.

Selvstændige og medarbejdende ægtefæller er under visse nærmere betingelser berettiget til dagpenge fra kommunen efter 2 ugers sygefravær. Selvstændige og medarbejdende ægtefæller kan derudover have tegnet frivillig forsikring, hvorved de opnår ret til sygedagpenge allerede fra 1. fraværsdag.

Hvis der ved dom er tilkendt erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, uden at der er foretaget fradrag for sygedagpenge og lignende ydelser, vil Erstatningsnævnet fradrage ydelserne i en eventuel erstatning fra nævnet efter OEL, § 7, stk. 1. Forurettede vil så kunne kræve det resterende beløb fra ska-

devolderen og derved blive overkompenseret. Tiltaltes forsvarer bør derfor sikre sig, at der i erstatning for tabt arbejdsfortjeneste foretages de lovbestemte fradrag for sygeløn, dagpenge og lignende.

Ved ansøgning om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste fra staten bør der redegøres nærmere for, hvorledes kravet er opgjort, herunder for i hvilket omfang der er udbetalt sygeløn eller sygedagpenge. Ligeledes bør ansøgningen vedlægges dokumentation for fraværets omfang og den mistede indtægts størrelse.

Med hensyn til erstatning for tabt arbejdsfortjeneste til selvstændige erhvervsdrivende henvises til kommenteret EAL, side 67-71.

Om forrentning af erstatning for tabt arbejdsfortjeneste henvises til afsnit 3.11 nedenfor.

3.5. Svie og smerte

Reglerne om godtgørelse for svie og smerte findes i EAL § 3.

Svie og smerte udbetales med et fast beløb for hver dag, man har været syg. Man betegnes som syg, når man er sygemeldt og undergivet en vis form for behandling. Efter ændringen af EAL pr. 1. juli 2002 er det uden betydning for godtgørelsens størrelse, om man er sygemeldt sengeliggende eller oppegående.

Om godtgørelsens størrelse pr. dag og forrentning henvises til afsnit 3.10 og afsnit 3.11 nedenfor, samt bilag 5.

Man kan få godtgørelse for svie og smerte, så længe man er syg, eller indtil der kan træffes en foreløbig eller endelig afgørelse om godtgørelse for varigt mén. Når det varige mén er fastsat enten foreløbigt eller endeligt, kan der som udgangspunkt ikke længere ydes godtgørelse for svie og smerte efter EAL § 3, jf. kommenteret EAL, side 104.

Efter EAL § 3 gælder dog, at godtgørelsen ikke kan overstige et vist beløb. Beløbet svarer til omkring 385 sygedage og udgør pr. 1. januar 2005 56.000 kr. Beløbet reguleres en gang årligt, jf. afsnit 3.10 nedenfor og bilag 5. Beløbet kan i modsætning til beløbet fastsat ved den tidligere gældende EAL § 3, 3. pkt. ikke fraviges i opadgående retning.

Efter EAL § 3, 2. pkt., kan der i særlige tilfælde ydes godtgørelse for svie og smerte, selv om skadelidte ikke har været syg, jf. herom kommenteret EAL, side 100.

Stationærtidspunktet anvendes ikke i EAL ved skader indtrådt den 1. juli 2002 og senere.

Om godtgørelsens størrelse og forrentning af kravet henvises til afsnit 3.10 og 3.11 nedenfor samt bilag 5.

3.6. Varigt mén

Reglerne om godtgørelse for varigt mén findes i EAL § 4.

Godtgørelse for varigt mén fastsættes til et kapitalbeløb, der beregnes under hensyn til skadens medicinske art og omfang og de forvoldte ulemper i skadelidtes personlige livsførelse. Méngraden fastsættes som en procent mellem 5 og 120, idet der ikke ydes erstatning ved en méngrad på under 5 %.

Hvis forurettede var fyldt 40 år ved skadens indtræden, skal godtgørelsen nedsættes, jf. EAL § 4, stk. 2.

Méngraden kan sjældent fastsættes allerede ved sagens behandling i retten. Medmindre der er tale om en helt tabellarisk skade, som f.eks. tab af milten (som ifølge Arbejdsskadestyrelsens méntabel fastsættes til 5 %), vil det være nødvendigt at indhente en udtalelse om méngraden fra Arbejdsskadestyrelsen. Spørgsmål om godtgørelse for varigt mén, der rejses under straffesagen, må derfor som regel udskydes til behandling ved Erstatningsnævnet.

Erstatningsnævnet vil som regel anmode Arbejdsskadestyrelsen om en vejledende udtalelse om méngraden. Erstatningsnævnet vil dog udbetale acontogodtgørelse, hvis det forud for Arbejdsskadestyrelsens udtalelse med sikkerhed kan fastslås, at der er et varigt mén på mindst 5 % efter skaden.

Hvis det varige mén alene angår vansir, har Erstatningsnævnet så stor erfaring på området, at nævnet selv fastsætter en eventuel méngrad, uden forelæggelse for Arbejdsskadestyrelsen. Fastsættelsen sker på grundlag af farvefotos af ansøgeren og sagens lægelige oplysninger.

Når det varige mén er fastsat enten foreløbigt eller endeligt, kan der som udgangspunkt ikke længere ydes godtgørelse for svie og smerte efter EAL § 3, jf. nærmere kommenteret EAL, side 104 og ovenfor under afsnit 3.5.

Hvis straffelovsovertrædelsen tillige er en arbejdsskade, skal der ikke tilkendes erstatning for varigt mén efter EAL, i det omfang skaden erstattes eller kan erstattes af arbejdsgivers forsikring, jf. den oprindelige EAL § 30, jf. nu ASL § 77. Erstatningsnævnet betaler derfor heller ikke godtgørelse for varigt mén, hvis skaden tillige er en arbejdsskade.

Om godtgørelsens størrelse og forrentning af kravet henvises til afsnit. 3.10 og 3.11 nedenfor samt bilag 5.

3.7. Tab af erhvervsevne

Reglerne om erstatning for tab af erhvervsevne findes i EAL §§ 5-9.

Erstatning for tab af erhvervsevne tilkendes, i det omfang en persons skade har medført varig nedsættelse af skadelidtes mulighed for at skaffe sig indtægt ved arbejde. Erstatningen nedsættes, hvis skadelidte ved skadens indtræden var fyldt 30 år, jf. EAL § 9. Hvis skadelidte ved skadens indtræden ikke var fyldt 15 år, fastsættes erstatningen efter EAL § 8. I modsætning til tidligere

re gælder de særlige regler i EAL § 8 ikke for udmåling af erstatning for tab af erhvervsevne for uddannelsessøgende og hjemmearbejdende.

Der udbetales ikke erstatning, hvis erhvervsevnetabet er mindre end 15 %. For børn under 15 år fastsættes erhvervsevnetabserstatningen med udgangspunkt i méngraden. Der ydes i disse tilfælde dog ikke erstatning, hvis méngraden er under 5 %, jf. EAL § 8, 2. pkt.

Det vil meget sjældent være muligt under en straffesag at tage stilling til spørgsmålet om erstatning for tab af erhvervsevne. Fastsættelse af erstatning for tab af erhvervsevne kræver stillingtagen ikke bare til erhvervsevnetabsprocenten, men også kendskab til den årsløn, som skal lægges til grund ved beregningen af erstatningen for erhvervsevnetabet. Endvidere vil skadelidtes forhold sjældent være så afklarede på tidspunktet for straffesagens behandling, at der kan træffes hverken foreløbig eller endelig afgørelse om erhvervsevnetabet. Spørgsmål om erstatning for tab af erhvervsevne må derfor som regel udskydes til behandling ved Erstatningsnævnet.

Erstatningsnævnet anmoder altid Arbejdsskadestyrelsen om en vejledende udtalelse om erhvervsevnetabsprocenten, jf. EAL § 10, i de sager, hvor det sandsynliggøres, at skadelidte har lidt et erhvervsevnetab. Erstatningsnævnet anmoder dog ikke Arbejdsskadestyrelsen om en vejledende udtalelse om erhvervsevnetabsprocenten, hvis erstatningen skal fastsættes efter EAL § 8.

Hvis der er grundlag for det, udbetaler Erstatningsnævnet acontoerstatning for tab af erhvervsevne, inden Arbejdsskadestyrelsens udtalelse foreligger. Når erhvervsevnetabet er fastsat midlertidigt eller endeligt, kan der ikke længere udbetales erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, jf. EAL § 2, stk. 1, 2. pkt., og kommenteret EAL, side 79-83.

Hvis straffelovsovertrædelsen tillige er en arbejdsskade, skal der ikke tilkendes erstatning for tab af erhvervsevne efter EAL, i det omfang skaden erstattes eller kan erstattes af arbejdsgivers forsikring, jf. den oprindelige EAL § 30, jf. nu ASL § 77. Erstatningsnævnet betaler derfor ikke erstatning for tab af erhvervsevne, hvis der er tale om en arbejdsskade.

Om forrentning af kravet henvises til afsnit 3.11 nedenfor.

3.8. Erstatning ved død

Hvis en straffelovsovertrædelse har medført en andens død, skal skadevolderen betale erstatning for rimelige begravelsesudgifter og tab af forsørger. I visse tilfælde skal skadevolderen betale et overgangsbeløb til afdødes ægtefælle eller samlever i stedet for erstatning for begravelsesudgifter, jf. EAL § 14 a, se nedenfor. Endelig kan der i forbindelse med straffelovsovertrædelser, der har medført døden, blive spørgsmål om betaling af efterladtegodtgørelse i henhold til EAL § 26 a.

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

3.8.1. Rimelige begravelsesudgifter

Reglerne om erstatning for rimelige begravelsesudgifter findes i EAL § 12. Som begravelsesudgifter anses udgifterne til selve begravelsen, herunder anlæg af gravsted og bespisning af følget. Udgifter til vedligeholdelse af gravstedet og sørgeklæder til de pårørende anses efter Erstatningsnævnets praksis ikke som begravelsesudgifter. Hvis forurettede var hjemmehørende i et andet land, vil transport til hjemlandet af afdøde, en eventuel efterlevende ægtefælle og eventuelle mindreårige børn som regel blive anset som en del af begravelsesudgiften.

Som rimelige begravelsesudgifter anses efter Erstatningsnævnets praksis et beløb på omkring 30.000 kr. i alt. Herfra skal trækkes eventuel begravelseshjælp fra det offentlige, jf. OEL § 7, stk. 1. Har der i forbindelse med begravelsen været udgift til transport til hjemlandet, jf. ovenfor, vil disse udgifter som regel kunne lægges til det nævnte beløb på ca. 30.000 kr.

Erstatningen tilkendes den, der har afholdt udgifterne til begravelsen. Udbetales der et overgangsbetrag til den pågældende efter ASL § 19 eller EAL § 14 a, kan der ikke samtidig ydes erstatning for begravelsesudgifter, jf. **U 1989.1108 H** og EAL § 14 a, 3. pkt.

Om forrentning af kravet henvises til afsnit 3.11 nedenfor.

3.8.2. Erstatning for tab af forsørger til ægtefælle eller samlever

Reglerne om erstatning for tab af forsørger til ægtefælle eller samlever findes i EAL § 13.

Erstatning for tab af forsørger udgør 30 % af den erstatning, som afdøde ville have opnået ved et fuldstændigt tab af erhvervsevnen. Medmindre der foreligger særlige omstændigheder, udgør erstatningen mindst 724.000 kr. (pr. 1. januar 2005, se bilag 5). Hvis afdøde var fyldt 30 år, nedsættes erstatningen dog efter reglerne i EAL § 9. Erstatningen vil også i enkelte andre tilfælde kunne nedsættes, herom henvises nærmere til kommenteret EAL, side 318ff.

Erstatningen tilkommer afdødes ægtefælle eller samlever. Ægteskabets eller samlivets varighed er uden betydning for retten til erstatning.

Medmindre det umiddelbart kan slås fast, at den efterlevende (kun) er berettiget til minimumserstatningen, kan det være vanskeligt at fastsætte erstatningen for tab af forsørger under straffesagen, da det vil kræve en stillingtagen til afdødes årsløn. Spørgsmålet om tab af forsørger til en efterlevende ægtefælle eller samlever må derfor ofte udskydes til behandling ved Erstatningsnævnet.

Forsørgertabserstatning, der er ydet eller kan ydes i henhold til ASL § 20, skal fradrages i forsørgertabserstatning efter EAL, jf. den oprindelige EAL § 30, jf. nu ASL § 77.

Om regulering af minimumssatsen for forsørgertabserstatning og forrentning af kravet henvises til afsnit 3.10 og afsnit 3.11 nedenfor samt bilag 5.

3.8.3. Erstatning for tab af forsørger til børn

Reglerne om erstatning for tab af forsørger til børn findes i EAL § 14.

Det er kun børn, over for hvilke afdøde havde en legal forsørgelsespligt, der er omfattet af reglen.

Erstatningen for tab af forsørger til børn fastsættes som summen af de bidrag til barnets underhold, som afdøde på skadestidspunktet kunne være pålagt efter lov om børns forsørgelse, hvis afdøde havde været bidragspligtig. Hvis afdøde var eneforsørger, forhøjes erstatningen med 100 %.

I en lang række sager kan det umiddelbart fastslås, at afdøde ikke kunne være pålagt at betale andet end normalbidraget til efterlevende børn. I disse tilfælde kan spørgsmålet om forsørgertabserstatning til børn udmærket afgøres under straffesagen. Man må i så fald være opmærksom på, om forurettede eventuelt kunne være pålagt konfirmationsbidrag eller uddannelsesbidrag frem til barnet fylder 24 år, herom henvises nærmere til Kommenteret EAL, side 326 ff. I andre tilfælde vil det være mest hensigtsmæssigt at udskyde spørgsmålet om forsørgertabserstatning til børn til Erstatningsnævnet, idet en stillingtagen hertil kræver nærmere undersøgelser af afdødes indtægtsforhold og Familiestyrelsens vejledende retningslinier for fastsættelse af højere børnebidrag end normalbidraget.

Forsørgertabserstatning til børn, der er ydet eller kan ydes i henhold til ASL § 21 skal fradrages i forsørgertabserstatning efter EAL, jf. den oprindelige EAL § 30, jf. nu ASL § 77.

Om forrentning af kravet henvises til afsnit 3.11 nedenfor.

3.8.4. Overgangsbetøb

Reglerne om betaling af overgangsbetøb findes i EAL § 14 a. Bestemmelsen er med virkning for skader indtruffet pr. 1. juli 2002 indføjet i EAL ved lov nr. 463 af 7. juni 2001.

Overgangsbetøbet tilkommer afdødes efterladte ægtefælle eller samlever, men kan i særlige tilfælde tilkendes andre personer.

Overgangsbetøbet ydes som en standardiseret kompensation for de forskellige uforudsete udgifter, dødsfaldet medfører. Betøbet reguleres en gang årligt og udgjorde pr. 1. januar 2005 121.500 kr., jf. bilag 5.

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

Der kan udbetales både overgangsbeløb og forsørgertabserstatning til den samme person, hvorimod der ikke kan udbetales erstatning for begravelsesudgifter og overgangsbeløb til den samme person.

Da overgangsbeløbet som nævnt er standardiseret og uafhængigt af såvel afdødes som den efterlevendes indtægtsforhold, kan og bør krav om betaling af overgangsbeløb påkendes under en eventuel straffesag.

Overgangsbeløb, der er ydet eller kan ydes i henhold til ASL § 19, skal fradrages i overgangsbeløb efter EAL, jf. den oprindelige EAL § 30, jf. nu ASL § 77.

Om godtgørelsens størrelse og forrentning af overgangsbeløb henvises til afsnit 3.10 og 3.11 nedenfor samt bilag 5.

3.8.5. Godtgørelse til efterladte ved dødsfald i henhold til EAL § 26 a

Reglerne om betaling af efterladtegodtgørelse findes i EAL § 26 a.

Bestemmelsen er indføjet i EAL ved lov nr. 35 af 21. januar 2003 og gælder for skader, der er indtrådt den 23. januar 2003 og senere.

Godtgørelse til efterladte ved dødsfald kommer kun på tale ved dødsfald, der er forvoldt forsætligt eller ved grov uagtsomhed. Bestemmelsen vil derfor typisk finde anvendelse i tilfælde, hvor dødsfaldet er forvoldt ved overtrædelse af straffelovens § 237, § 246 eller eventuelt § 252, hvorimod den sjældent vil finde anvendelse i forbindelse med dødsfald som følge af vold omfattet af straffelovens § 244, jf. U 2005.1964 Ø, hvor landsretten udtalte, at »følgen af den udøvede vold har været af en sådan uagtsom karakter, at der [ikke] er grundlag for at tilkende de to efterladte børn en godtgørelse i medfør af EAL § 26 a«.

Er dødsfaldet forvoldt ved overtrædelse af straffelovens § 237 er udgangspunktet, at der skal betales godtgørelse. Er døden derimod forvoldt ved overtrædelse af straffelovens § 246 eller § 252, afhænger det af en konkret vurdering af karakteren af tiltaltes handling og den lidelse eller krænkelse, som derved er påført de efterlevende, om der skal betales godtgørelse. Der kan i den forbindelse lægges vægt på, om dødsfaldet er forvoldt på en særlig brutal eller krænkende måde, om afdøde har været udsat for omfattende vold eller seksuelle krænkelse inden døden, eller om døden er forvoldt på en særlig pinefuld måde. Det kan også indgå i vurderingen, hvor »tæt« de efterladte har været på begivenhederne. Har et barn f.eks. været til stede i forbindelse med drabet på en af sine forældre, kan dette i sig selv tale for tilkendelse af godtgørelse.

Udgangspunktet for godtgørelsens størrelse ved forsætligt drab er 100.000 kr. Ved dødsfald som følge af grov uagtsomhed kan godtgørelsen fastsættes til et mindre beløb, idet det dog i lovens forarbejder forudsættes, at der ikke

tilkendes helt bagatelagtige beløb, jf. nærmere **N.j.nr. 10-00024-2004, 10-00025-2004, 10-00037-2004, 10-00038-2004 og 10-00039-2004 (Alle ÅB 04, pkt. 7.14)** refereret nedenfor.

Godtgørelsen kan udbetales til personer, der stod afdøde særlig nær. Det vil som udgangspunkt sige afdødes efterladte ægtefælle eller samlever, mindreårige børn og, hvis afdøde var mindreårig, afdødes forældre. Ved mindreårige børn vil det som udgangspunkt være uden betydning, om barnet rent faktisk boede sammen med afdøde, og om barnet selv er i stand til at forstå de særlige omstændigheder omkring dødsfaldet, der begrundet godtgørelsen. Hjemmeboende voksne børn vil som udgangspunkt også være omfattet af bestemmelsen. Efter nævnets praksis tillægges det betydning, om afdøde og den efterladte havde kontakt med hinanden og i hvilket omfang. Baggrunden herfor er, at det må formodes, at lidelsen ved tabet af et familiemedlem må anses for at være mindre for den, der ikke har haft nogen kontakt eller kun har haft sporadisk kontakt med afdøde, end for den, der har haft regelmæssig kontakt med afdøde, jf. nærmere **N.j.nr. 10-00024-2004, 10-00025-2004 (ÅB 04, pkt. 7.14)** refereret nedenfor.

Der kan udbetales en godtgørelse i den størrelsesorden, der er omtalt ovenfor, til hver af de efterladte, som stod afdøde særlig nær.

Om forrentning af kravet henvises til afsnit 3.11 nedenfor.

Det vil ofte være hensigtsmæssigt at påkende krav om godtgørelse i henhold til EAL § 26 a under en eventuel straffesag mod skadevolderen. Retten vil som regel have langt bedre forudsætninger end Erstatningsnævnet for på grundlag af de afgivne vidneforklaringer og eventuelt et par få afklarende spørgsmål til erstatningssøgende om forholdet mellem afdøde og erstatningssøgende at tage stilling til, om der er grundlag for tilkendelse af godtgørelse. Erstatningsnævnet behandler sine sager på skriftligt grundlag. Nævnet vil derfor sjældent kunne opnå en lige så sikker fornemmelse for omstændighederne ved dødsfaldet, som man kan opnå i forbindelse med den umiddelbare bevisførelse i en retssal. Der bør heller ikke ses bort fra den psykologiske værdi, det har for de efterladte, at retten tager stilling til kravet om godtgørelse. Rettens stillingtagen til kravet vil ofte, men ikke altid, medføre, at Erstatningsnævnet kan udbetale godtgørelsen umiddelbart efter sagens modtagelse i nævnet.

N.j.nr 1272/2003, 1273/2003 og 1274/2003 (ÅB 03, pkt. 7.13) En moder til tre børn var blevet dræbt af sin ekskæreste. Det ældste af børnene, en 16-årig pige, havde sovet i et værelse ved siden af det værelse, hvor moderen blev dræbt. Om morgenen ville datteren vække sin mor, der havde sovet sammen med sin ekskæreste, gerningsmanden. Datteren fandt sin moder med livsfarlige knivsår siddende i gerningsmandens arme. Datteren fik trukket sin moder ud af værelset. Moderen var da stadig i live, og mens datteren sad og

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

holdt hende, blev der ringet efter en ambulance. Gerningsmanden begik selvmord umiddelbart efter. Nævnet vurderede, at der var tale om et tilfælde, hvor lovens udgangspunkt på 100.000 kr. måtte fraviges. Nævnet lagde herved vægt på den meget voldsomme oplevelse, det havde været for datteren, der på det nærmeste havde overværet drabet. I overensstemmelse med ansøgningen blev den ældste datter herefter tilkendt en godtgørelse på 115.000 kr. De to mindre søskende havde ikke været til stede i forbindelse med drabet. Nævnet vurderede, at de to mindre søskende også var berettigede til godtgørelse i medfør af erstatningsansvarslovens § 26 a, allerede fordi der var tale om et forsætligt drab, jf. straffelovens § 237. De to mindre søskende blev tilkendt hver en godtgørelse på 100.000 kr., idet der ikke fandtes grundlag for at fravige lovens udgangspunkt på 100.000 kr. Nævnet lagde i overensstemmelse med lovens forarbejder ikke vægt på, at det ene af de mindreårige børn ikke havde fælles bopæl med den dræbte på gerningstidspunktet. **N.j.nr. 10-00024-2004 og 10-00025-2004 (ÅB 04, pkt. 7.14)** Skadevolderen blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 246 ved med en køkkenkniv at have tildelt moderen til de to mindreårige ansøgere en stiklæsion i venstre side af brystkassen. Læsionen gik gennem venstre lunge og lungepulsåregren, hvilket bevirkede, at moderen kort efter afgik ved døden på grund af forblødning. Skadevolderen og moderen havde kendt hinanden i lidt over 2 måneder og havde mødt hinanden foran Brugsen, hvor de drak sammen. Skadevolderen havde forud for episoden boet hos moderen i 3 uger, men de var ikke kærestepar. Under retssagen mod skadevolderen fandt retten, at der var grundlag for godtgørelse efter erstatningsansvarsloven § 26 a, men henviste under hensyn til skadevolderens indsigelser kravet til behandling ved Erstatningsnævnet. Under nævnets behandling af sagen blev det oplyst, at ansøgernes fader havde haft forældremyndigheden over børnene siden 1993. Samlivet mellem faderen og moderen var ophævet i 1991, da moderen valgte alkoholen frem for familielivet. I en årrække steg moderens misbrug og båndene mellem faderen og moderen havde siden samlivets ophør været meget små. Ingen af børnene havde boet sammen med moderen siden 1993, dvs. i de sidste 10 år før dødsfaldet. Det ene barn boede hos faderen, mens det andet barn var i familiepleje og havde været det længe, før moderen døde. I overensstemmelse med lovens forarbejder fastsatte nævnet størrelsen af godtgørelsen ud fra en samlet vurdering af de konkrete omstændigheder i sagen. Nævnet lagde i den forbindelse, ligeledes i overensstemmelse med bestemmelsens forarbejder, vægt på, at der ikke var tale om forsætligt drab, jf. straffelovens § 237, men om vold med døden til følge, der straffes betydeligt mildere end drab. Nævnet fandt på den baggrund, at godtgørelsen måtte fastsættes til et lavere beløb end de 100.000 kr., der efter forarbejderne er udgangspunktet ved forsætligt drab. Nævnet lagde herudover vægt på oplysningerne om forbindelsen og kontakten mellem moderen og børnene. Som mindreårige var ansøgerne i sagens natur blevet påført en lidelse eller krænkelse som følge af deres moders død. Da børnene ikke havde boet sammen med moderen i mange år før dødsfaldet og efter det oplyste ikke havde haft en tættere tilknytning til hende, måtte det dog antages, at lidelsen ved moderens død var mindre, end det ville have været tilfældet, hvis børnene havde haft en tættere kontakt med moderen. Nævnet fastsatte på denne baggrund godtgørelsen til 50.000 kr. for begge ansøgernes vedkommende. **N.j.nr. 10-00037-2004, 10-00038-2004 og 10-00039-2004 (ÅB 04, pkt. 7.14)** Skadevolderen, der var fader til to af ansøgerne, blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 246 ved tilføjelse af stump vold, herunder flere slag med en hammer, samt ved kværkning eller anden vold mod halsen, at have dræbt ansøgernes moder. Skadevolderen og moderen havde levet sammen i 12 år, indtil samlivet i april 2003 blev opløst. Der opstod efterfølgende problemer omkring samværet med børnene, og i juni 2003 blev moderen tilkendt den midlertidige forældremyndighed over børnene. I

frustration over situationen opsøgte skadevolderen en nat i juli det hus, hvor moderen befandt sig, og brød ind gennem et vindue. Han mødte moderen på 1. sal og huskede herefter intet, før han vågnede op på gulvet med moderen liggende livløs ved siden af. Vestre Landsret tilkendte børnene en godtgørelse hver på 100.000 kr., men kravet var ikke et retskrav, idet skadevolderen havde anerkendt erstatningspligten og beløbets størrelse. I overensstemmelse med lovens forarbejder fastsatte nævnet størrelsen af godtgørelsen ud fra en samlet vurdering af de konkrete omstændigheder i sagen. Nævnet lagde i den forbindelse, ligeledes i overensstemmelse med bestemmelsens forarbejder, vægt på, at der ikke var tale om forsætligt drab, jf. straffelovens § 237, men om vold med døden til følge, der straffes betydeligt mildere end drab. Nævnet fandt på den baggrund, at godtgørelsen måtte fastsættes til et lavere beløb end de 100.000 kr., der efter forarbejderne er udgangspunktet ved forsætligt drab. Nævnet lagde herudover vægt på oplysningerne om forbindelsen mellem moderen og ansøgerne. Som mindreårige var ansøgerne i sagens natur blevet påført en lidelse eller krænkelse som følge af deres moders død. Alle ansøgere boede på drabstidspunktet sammen med moderen og havde gjort det hele deres liv, indtil kort tid før dødsfaldet. Nævnet tilkendte på denne baggrund 75.000 kr. til hvert af børnene. **Østre Landsrets dom af 28. juni 2005 (S-448-05)** Skadevolderen blev dømt for overtrædelse af blandt andet straffelovens § § 241, 249 og 252 ved på særdeles hensynsløs måde at have deltaget i kapkørsel i et tæt bebygget område på et tidspunkt med ikke ubetydelig trafikthæthed. Under kapkørslen kørte skadevolderen med høj fart venstre om et helleanlæg og over i den modsatte kørebaneland. Herved ramte skadevolderen tre fodgængere, A, B og C. A og B afgik efterfølgende ved døden, medens C pådrog sig brud på skulderbladet, skinneden og bækken samt skader på milt og lever. Desuden mistede C sit endnu ufødte barn 26 uger henne i graviditeten. A og B's forældre nedlagde i retten påstand om efterladtegodtgørelse i henhold til EAL § 26 a. Heri fik de ikke medhold, idet landsretten bemærkede, at A og B ikke havde været hjemmeboende på tidspunktet for dødsfaldet. Efter forarbejderne til EAL § 26 a, var forældrene herefter ikke berettiget til efterladtegodtgørelse. A's samlever, der havde overværet påkørslen, påstod skadevolderen dømt til at betale 120.000 kr. i efterladtegodtgørelse. Landsretten tilkendte 75.000 kr. i efterladtegodtgørelse. C påstod skadevolderen dømt til betaling af krænkelsesgodtgørelse med 30.000 kr. C henviste til, at episoden havde påført hende alvorlig personskaade såvel psykisk som fysisk, ligesom hun havde mistet sit barn. Endvidere påstod C skadevolderen dømt til betaling af efterladtegodtgørelse med 150.000 kr. Hun anførte til støtte herfor, at hun ved ulykken havde mistet sin samlever (B) gennem tre år, og til at hun selv havde været involveret i ulykken. Landsretten udtalte, at ulykken ikke var af en karakter, der var omfattet af EAL § 26, stk. 3. Skadevolderen blev derfor frifundet for betaling af krænkelsesgodtgørelse. Skadevolderen blev derimod dømt til betaling af 75.000 kr. i efterladtegodtgørelse.

3.9. Tort- og krænkelsesgodtgørelse

Reglerne om godtgørelse for tort findes i EAL § 26, stk. 1 og 2. Reglerne om krænkelsesgodtgørelse, det vil sige godtgørelse i tilfælde, hvor der ikke er lidt egentlig tort, findes i EAL § 26, stk. 3.

Krav om tort- eller krænkelsesgodtgørelse kan – ligesom godtgørelse til efterladte efter EAL § 26 a – med fordel påkendes under straffesagen. Retten vil som regel have langt bedre forudsætninger end Erstatningsnævnet for på grundlag af de afgivne forklaringer at tage stilling til, om der er grundlag for

tilkendelse af tort- eller krænkelsesgodtgørelse. Erstatningsnævnet behandler sine sager på skriftligt grundlag. Nævnet vil derfor sjældent kunne opnå en lige så sikker fornemmelse for omstændighederne ved forbrydelsen, som det er muligt i forbindelse med den umiddelbare bevisførelse i en retssal.

Det er ikke helt præcist, når det i en note til EAL § 26 i Karnov anføres, at »En ved dom tilkendt godtgørelse er som hovedregel bindende for nævnet vedr. erstatning fra staten til ofre for forbrydelser«. Spørgsmålet om, hvorvidt Erstatningsnævnet er bundet af en dom, afgøres efter OEL § 11 a, hvortil der nærmere henvises.

Om forrentning af tort- og krænkelsesgodtgørelse henvises til afsnit 3.11 straks nedenfor.

3.9.1. Tortgodtgørelse, jf. EAL § 26, stk. 1 og 2

Tilkendelse af godtgørelse for tort i medfør af EAL § 26, stk. 1 og 2, kommer efter OEL hovedsageligt på tale i forbindelse med kønsfrihedsforbrydelser som f.eks. voldtægt, incest og blufærdighedskrænkelser og i forbindelse med egentlige frihedsberøvelser. I særlige tilfælde har Erstatningsnævnet dog også tilkendt godtgørelse for tort i forbindelse med f.eks. hårafklipping, der af domstolene er bedømt som vold i henhold til straffelovens § 244, se nedenfor. Tort defineres som en krænkelse af selv- og æresfølelsen, d.v.s. af forurettedes opfattelse af eget værd og omdømme.

Efter ikrafttrædelsen den 1. januar 2002 af de ændringer af bestemmelsen, der blev gennemført ved lov nr. 463 af 7. juni 2001, er udgangspunktet, at forurettede ved en fuldbyrdet voldtægtsforbrydelse skal tilkendes godtgørelse for tort på 60-70.000 kr. Ved voldtægtsforsøg udgør godtgørelsen omkring det halve. Godtgørelsen fastsættes i hver enkelt tilfælde på grundlag af sagens konkrete omstændigheder. Dette gælder også i forbindelse med andre kønsfrihedsforbrydelser.

I kommenteret EAL, side 559 ff., er refereret mange afgørelser om godtgørelse for tort. Endvidere henvises der til landsdommer Poul Lodbergs oversigt i Dommerforeningens domsoversigt, bind 2, vedrørende landsretternes praksis i sager om seksuelle krænkelser. Man skal dog være opmærksom på, at det ikke fremgår af denne domsoversigt, om kravet har været bestridt i retten, eller om det er anerkendt. Det er derfor ikke muligt af domsoversigten at se, om landsretten har prøvet kravet, jf. nærmere nedenfor under kommentaren til OEL § 11 a.

Godtgørelse for tort fastsættes på grundlag af hver enkelt sags konkrete omstændigheder. Det betyder, at det er overordentlig vanskeligt at fastlægge en helt fast praksis. Nedenstående er dog et forsøg på, at uddrage nogle hovedtræk i Erstatningsnævnets praksis, herunder på at tydeliggøre nogle af de

momenter, der kan indgå ved Erstatningsnævnets fastsættelse af godtgørelsens størrelse.

3.9.1.1. Blufærdighedskrænkelser

Er der tale om blufærdighedskrænkelser alene ved enkeltstående tilfælde af »blottelse«, fastsætter nævnet godtgørelsen til mellem 5 og 10.000 kr., afhængig af omstændighederne ved den strafbare handling i øvrigt.

Har der været tale om befølinger, skelnes der mellem, om befølingerne er sket udenpå eller indenfor tøjet. Ved enkelte befølinger uden på tøjet vil godtgørelsen således typisk blive fastsat til 5.000 kr., hvorimod der vil blive fastsat en godtgørelse på 10.000 kr., hvis der er tale om enkelte befølinger inden for tøjet.

U 2003.22600 T blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 232 ved på åben gade i april 2002 at have fastholdt en kvinde og derefter befølt hende på det ene bryst under tøjet. F blev i overensstemmelse med sin påstand tilkendt 10.000 kr. i godtgørelse for tort. Jf. fra nævnets praksis vedrørende et forhold begået forud for den 1. januar 2002, hvor den ændring af EAL § 26, der fandt sted ved lov nr. 463 af 7. juni 2001, trådte i kraft, **FED 2003 2470/2 (ÅB 02, pkt. 6.14.B, N. j. nr. 2332/2001)** Ansøgeren lå om formiddagen en dag i oktober 2000 inde i en aflåst kabine i et solcenter for at tage sol. Der havde i øvrigt ikke været andre til stede i solcentret. Efter ca. 10 minutters tid mærkede hun pludselig 2 kolde hænder på sine bryster. Hun rev hurtigt solen væk og råbte op. Hun opdagede da en ung mand med en hætte, der var trukket op over baghovedet, og som i det samme løb bort med hendes taske. Erstatningsnævnet tilkendte ansøgeren 5.000 kr. i tortgodtgørelse. Ved udmålingen af beløbet blev det tillagt betydning, at ansøgeren var blevet forulempet, mens hun nøgen lå i en aflåst kabine. Havde forholdet fundet sted efter den 1. januar 2002, var godtgørelsen formentlig blevet fastsat til det dobbelte. **N.j.nr. 12-00011-2004 og 12-00012-2004 (ÅB 04, pkt. 7.13)** Skadevolderen havde krænket ansøgeren og en venindes blufærdighed, idet han befølte dem på lår og bagdel, kyssede dem på kinden og holdt om dem. Endvidere sprayede skadevolderen parfume på halsen af begge og på ansøgerens barm under tøjet. Episoden fandt sted på en togperron, da ansøger var 16 år og veninden 18 år gamle. Nævnet tilkendte ansøger 10.000 kr. i godtgørelse for tort. Veninden blev tilkendt 8.000 kr. i godtgørelse for tort, idet veninden ikke havde været udsat for berøring under tøjet.

Har forholdet strakt sig over længere tid, eller har der været andre seksuelle tilnærmelser fra gerningsmandens side, kan godtgørelsen fastsættes til et højere beløb.

FED 2003 2468 (ÅB 02, pkt. 6.14.B, N.j.nr. 1405-1407/2002) 2 søstre og deres kusine anmeldte i november 2001 deres mormors samlever – herefter kaldet S – for blufærdighedskrænkelser begået, mens de havde opholdt sig i mormorens og samleverens lejlighed/kolonihavehus. Den nu 14-årige kusine, der boede hos sin moster – der samtidig var moder til de 2 søstre – havde som den første af de 3 piger fortalt om en episode med S.

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

Hun havde en aften i oktober 2001 været alene hjemme med S. Da hun på et tidspunkt gik ud til S i køkkenet for at fortælle ham om noget i fjernsynet, fandt hun S siddende på hug med bukserne nede om knæene og således med blottet lem. Hun fornemmede, at S straks herefter var stoppet med det, han var i gang med. Hun skyndte sig atter ind i stuen. Kort efter kom S ind og undskyldte, at hun havde set hans tissemand, men han havde forklaret, at det havde kløet sådan i den. De satte sig derpå begge til at se fjernsyn. På et tidspunkt opdagede hun, at S sad i stolen med bukserne trukket ned om lårene. I ca. 10-15 minutter sad S og gned på sit erigerede lem. Hun havde ikke turdet rejse sig af frygt for, at han ville følge efter hende. Herefter havde S rejst sig op, taget bukserne på igen og var gået ud i køkkenet. Lidt efter var mormoren kommet hjem. Hun havde ikke villet fortælle mormoren noget. Derimod havde hun efterfølgende fortalt mosteren om episoden. De 2 søstre på nu henholdsvis 14 og 10 år havde ligeledes inden for ca. det sidste 1 ½ års tid begge oplevet episoder med S, hvorunder de havde følt deres blufærdighed krænket. Den 14-årige søster havde således som ca. 12-årig været udsat for en episode, hvor S havde bedt hende om – da hun var på vej i seng – at sætte sig på skødet af ham. Umiddelbart efter havde S med højre hånd taget på hendes højre bryst. Hun havde følt afsky ved situationen og havde rejst sig, for at han ikke skulle foretage sig yderligere over for hende. Hun havde endvidere fortalt om en episode, hvor S om sommeren var løbet efter hende og havde lagt hende ned på gulvet. S havde sat sig oven på hendes mave samtidig med, at han havde fastholdt hendes arme mod gulvet. Hun havde bedt ham om at slippe taget i hende, men han havde først sluppet sit tag, da han havde hørt nogen komme. Hun havde følt sig krænket ved hændelsen navnlig pga. den tidligere episode. Den 10-årige søster havde som ca. 8-årig været udsat for 5 episoder, mens hun havde været alene med S. I 3 tilfælde havde S befølt hende under tøjet på brysterne og stukket en hånd ned i hendes bukser, hvor han havde befølt og gnedet hende i skridtet ved den bare hud. I det 4. tilfælde havde han alene befølt og gnedet hende i skridtet ved den bare hud. I det 5. og sidste tilfælde var S kommet ind i badeværelset, mens hun var i bad. Han havde da – uden sæbe – vasket hende på brysterne og i skridtet, idet han samtidig havde gnedet hende i skridtet. S havde over for børnenes mormor – der i øvrigt ingen mistanke havde haft om episoder med pigerne – forklaret, at han i sin tid var blevet overrasket ude i køkkenet, hvor han havde trukket bukserne ned, da det havde kløet på pungen. Da det lidt senere på ny kløede, havde han inde i stuen trukket bukserne ned igen. S havde ikke ønsket at udtale sig om de øvrige episoder. Straffesagen mod S var berammet til foretagelse i november 2002, men 2 dage forinden havde han begået selvmord. Nævnet tilkendte den nu 10-årige søster, der havde været udsat for 5 tilfælde af blufærdighedskrænkelser, 15.000 kr. i tortgodtgørelse. Den anden søster på nu 14 år samt den ligeledes nu 14-årige kusine blev hver tilkendt 3.000 kr. i tortgodtgørelse. Det bemærkes, at afgørelsen vedrører forhold begået forud for den 1. januar 2002, hvor den ændring af EAL § 26, der fandt sted ved L 463 af 7. juni 2001 trådte i kraft. Havde forholdene fundet sted efter den 1. januar 2002, var godtgørelserne formentlig blevet fastsat til det dobbelte. **FED 2003 2487/2 (ÅB 03, pkt. 7.11.1, N.j.nr. 917/2003)** Ansøgeren blev i december 2002 på vej hjem fra en veninde antastet af en ukendt mand. Manden, der havde sine bukser nede om knæene og med den ene hånd lavede bevægelser frem og tilbage på sit lem, sagde til ansøger, at han »ville kneppe hende«, hvorefter han tog fat i ansøgers trøje. Manden holdt herefter sin krop tæt ind til ansøger, mens han lavede cirkulære bevægelser med sit underliv. Erstatningsnævnet tilkendte ansøgeren 20.000 kr. i tort som ansøgt.

3.9.1.2. Anden kønslig omgang end samleje

Denne tilfældegruppe omfatter alt fra enkelte berøringer af kønsdelene til meget grove seksuelle forbrydelser, hvor forurettede er blevet udsat for alt andet end egentligt samleje. Er der alene tale om enkeltstående berøringer af kønsdelene fastsættes godtgørelsen til omkring 10.000 kr., afhængig af de nærmere omstændigheder ved forbrydelsen. Har forurettede fået stukket genstande op i kønsdelene vil godtgørelsen blive fastsat til 30-40.000 kr. Tilsvarende hvis forurettede er blevet tvunget til at tage gerningsmandens lem i sin mund eller lignende. Er der tale om gentagne seksuelle overgreb over en længere periode, øges godtgørelsesniveauet væsentligt.

FED 2003 2486/1 (ÅB 03, pkt. 7.11.1, N.j.nr. 2278/2002) Ansøger, der var prostitueret, havde aftalt med skadevolder, at de skulle have samleje. Ansøger havde i den forbindelse indvilget i at binde skadevolder, men havde pointeret, at hun ikke selv ville bindes. Skadevolder havde kørt ansøger ud til et hus, som var ved at blive renoveret. Han tog ansøger med ind. Her bandt han hende til en stige og trak en lærredssæk ned over hovedet på hende. Skadevolder påsatte herefter en buksebøjle på ansøgers bryster. Bøjlen havde en kæde rundt om ansøgers hals, og hver gang hun løftede hovedet gav det en voldsom smerte i brystet. Skadevolder nev tillige ansøger i brystet. Skadevolder havde nogle kanyler med, som han stak gennem ansøgers bryster. Undervejs stak han endvidere sine fingre op i skeden på ansøger. Ansøger havde den opfattelse, at manden havde onaneret. Det hele varede ca. 3½ time. Ansøger blev filmet med videokamera, men dette ansås hun for at have indvilget i. Nævnet fandt, at der var grundlag for at tilkende ansøger godtgørelse for tort, idet forholdet var seksuelt betonet, og der havde været tale om frihedsberøvelse. Nævnet tilkendte ansøger 35.000 kr. i godtgørelse for tort. **N.j.nr. 229/2004 (ÅB 04, pkt. 7.13.1)** Tiltalte, som var ansøgers far, blev dømt for i et tilfælde at have forsøgt samleje med ansøgeren, ligesom han adskillige gange formåede hende til at sutte på sit lem og til at onanere sig til sædafgang, slikkede på hendes kønsdel og indførte sine fingre i hendes kønsdel samt befølte hendes bryster samt onanerede i hendes påsyn, alt hvilket tiltalte ofte filmede og optog på videobånd, ligesom han i enkelte tilfælde foreviste optagelserne for ansøger. Overgrebene blev begået, fra ansøger var omkring 13, til hun var omkring 15½ år gammel. Derudover blev tiltalte dømt for i forbindelse med ovennævnte episoder at have formået ansøgers fire år ældre fætter til anden kønslig omgængelse en samleje med ansøger, idet tiltalte formåede fætteren til at slikke ansøgers kønsdel og beføle hendes bryster, ligesom tiltalte formåede ansøger til at sutte og onanere fætterens lem til sædafgang, alt hvilket tiltalte ofte filmede og optog på videobånd. Nævnet tilkendte ansøgeren en godtgørelse for tort på 100.000 kr., hvilket var i overensstemmelse med bistandsadvokatens påstand. **N.j.nr. 12-00130-2004 og 12-00131-2004 (ÅB 04, pkt. 7.13.1)** Ansøgerne, to piger, A og B, havde været udsat for seksuelle krænkelse fra den samme skadevolder, da pigerne var henholdsvis ca. 4 år og 7 år gamle. Skadevolderen blev under straffesagen frifundet i forholdene vedrørende A og B på grund af en procedurefejl i forbindelse med videoafhøringerne af ansøgerne. 3 andre børn, herunder A's broder og søster, blev ved dommen tilkendt 70.000 kr. hver i tortgodtgørelse. Skadevolderen var i forholdet vedrørende A tiltalt for i tiden fra sommeren 2001 til 2002 at have haft analt samleje med hende én gang og at have stukket sit lem ind i hendes mund én gang. På baggrund af sagens akter, navnlig videoafhøringen af A, kunne nævnet ikke lægge til grund, at A havde været udsat for analt

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

samleje. Nævnet lagde derimod til grund, at skadevolderen én gang havde stukket sit lem ind i A's mund. Nævnet tilkendte derfor A 30.000 kr. i tortgodtgørelse. I forholdet vedrørende B var skadevolderen tiltalt for i tiden fra efteråret 1999 til foråret 2002 flere gange at have forsøgt at opnå samleje med B, flere gange at have berørt hende på kønsdelen, i et tilfælde at have ført en finger op i hendes skede samt flere gange at have formået hende til at tage på sit lem. Skadevolderen blev som nævnt frifundet i dette forhold på grund af en procedurefejl, men blev derimod i forholdet vedrørende A's broder dømt for en eller flere gange at have ført A's broders lem op i B's skede. På baggrund af dommen og sagens øvrige akter, herunder videoafhøringen af B, lagde nævnet til grund, at skadevolderen havde berørt B på kønsdelen og formået hende til at tage på skadevolderens lem. Nævnet lagde endvidere i overensstemmelse med dommen til grund, at skadevolderen en eller flere gange havde ført A's broders lem ind i B's skede. Nævnet tilkendte derfor B 40.000 kr. i tort. **N.j.nr. 12-00109-2004 (ÅB 04, pkt. 7.13.1)** Ansøgeren, en 11-årig dreng, havde været udsat for analt samleje fra en 15-årig dreng. Begge drenge var psykisk handicappede og anbragt på den samme institution. Ansøger forklarede, at han havde givet udtryk for, at han ikke ville have sex med den 15-årige dreng, men at denne alligevel havde formået at få sin penis ind i ansøgers endetarm. Forholdet blev stoppet, da en pædagog kom ind på værelset og overraskede drengene. Der var rejst tiltale for overtrædelse af straffelovens § 225, jf. § 222, men tiltalen var blevet frafaldet, da almene hensyn ikke krævede påtale. Som sagen var oplyst for nævnet, var der ikke tale om egentlig voldtægt. Da aldersforskellen mellem drengene desuden var forholdsvis beskeden, fastsatte nævnet godtgørelsen til 30.000 kr. **N.j.nr. 12-00103-2004 og N.j.nr. 12-00104-2004 (ÅB 04, pkt. 7.13.1)** En 6-årig pige var sammen med sin 9-årige storebroder til et sportsarrangement. En mand tvang den 6-årig pige til at tage sin penis i munden. Gerningsmanden fik sædafgang. Den 9-årige storebroder havde under trusler fra gerningsmanden overværet hændelsesforløbet. Nævnet tilkendte den 6-årig pige 30.000 kr. i godtgørelse for tort og den 9-årige storebror 8.000 kr. i godtgørelse for tort.

3.9.1.3. Samleje uden anvendelse af vold eller tvang

Denne tilfældegruppe omfatter blandt andet incestuøse forhold og samleje med mindreårige.

Hvis to jævnaldrende teenagere har samleje, og det må lægges til grund, at dette er frivilligt, betaler Erstatningsnævnet som udgangspunkt ikke godtgørelse for tort, selv om straffelovens § 222, stk. 1, formelt set er overtrådt.

FED 2003 2470/1 (ÅB 02, pkt. 6.14.B, N. j. nr. 2573/2001) En 14-årig pige søgte om tortgodtgørelse som følge af voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, eller efter § 222, stk. 1 (samleje med barn under 15 år). Ansøger, der på det angivne gerningstidspunkt var 13 år, havde i forældrenes fravær og uden deres vidende holdt en fest i huset med en masse andre unge mennesker. Der var blevet drukket kraftigt, og ansøgeren selv havde på et tidspunkt kastet op. Efter at festen var sluttet, var ansøgeren blevet tilbage sammen med en veninde og dennes kæreste tillige med en jævnaldrende dreng. 6 døgn efter festen anmeldte ansøgeren den jævnaldrende dreng til politiet for voldtægt. Ansøgeren forklarede, at drengen havde sat sig hen til hende i sofaen, hvor han havde trukket hendes bukser og trusser ned, hvorefter han havde haft samleje med hende. Hun havde ikke set sig i stand til at gøre modstand eller skrig. Hun var efterfølgende gået ud på toilettet, hvor hendes tidligere

kæreste havde ringet til hende og aftalt, at de skulle mødes ca. 20 minutter senere. Efter telefonsamtalen var drengen kommet ud på toilettet, hvor han atter havde samleje med hende. Hun havde heller ikke denne gang været i stand til at gøre modstand. Hun havde ikke spekuleret på at råbe efter veninden og dennes kæreste. Herefter var hun taget hen til sin tidligere kæreste. Hun havde på et tidspunkt ringet til sin søster og fortalt, at festdeltagerne havde ødelagt og stjålet mange ting i huset. Inden hun var kommet tilbage til huset igen, havde søsteren ringet til faderen, der var kommet til stede, og som havde smidt ansøgerens veninde, dennes kæreste og den jævnaldrende dreng ud. Da ansøgeren var bange for forældrenes reaktion, havde hun først 6 døgn senere fortalt om voldtægten. Den jævnaldrende dreng bekræftede i store træk ansøgerens forklaring dog med den væsentlige ændring, at samlejerne havde været frivillige, idet ansøgeren havde deltaget lige så meget som han selv. Politiet havde – uden at afhøre de 2 andre unge mennesker – sluttet sagen uden yderligere efterforskning på baggrund af ansøgerens og drengens forklaringer samt deres alder (begge 13 år). Nævnet afslog ansøgningen om tortgodtgørelse og begrundede sit afslag med, at det efter de foreliggende oplysninger ikke med tilstrækkelig sikkerhed kunne antages, at der var sket en overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, og at nævnet efter OEL § 1 kun kunne betale erstatning og godtgørelse for personskaade, der var sket ved en overtrædelse af straffeloven. Nævnet bemærkede for så vidt angik straffelovens § 222, stk. 1 (samleje med barn under 15 år), at forholdet ikke sås at være begået under sådanne krænkende omstændigheder, at der var grundlag for tort. **N.j.nr. 12-00128-2004 (ÅB 04, pkt. 7.13.1)** En 13-årig pige søgte om tortgodtgørelse som følge af voldtægt efter straffelovens § 216. Ansøgeren, der boede på et børnehjem, havde forklaret, at T, der var hendes gode ven og tillige boede på børnehjemmet, var kommet ind på hendes værelse en aften. Ansøgeren, der havde T-shirt og trusser på, vågnede ved at T lå ved siden af hende i hendes seng. T kyssede hende, mens han tog hende på brysterne og i skridtet. Ansøgeren sagde, at han skulle stoppe og gå, hvilket han gjorde med det samme. T kom igen senere, hvorved ansøgeren vågnede ved, at han lå nøgen oven på hende under dynen. T trængte ind i ansøgerens skede, og hun bad ham med det samme om at stoppe, hvilket han gjorde. T havde i store træk bekræftet ansøgerens forklaring dog med den væsentlige ændring, at det havde været frivilligt, og at ansøgeren havde været med på, hvad der skete. Både ansøgeren og T var på skadetidspunktet under 15 år. Nævnet afslog ansøgningen og begrundede sit afslag med, at det efter de foreliggende oplysninger ikke kunne antages, at T havde haft forsæt til at tiltvinge sig samleje med ansøgeren, jf. straffelovens § 216. Nævnet lagde vægt på, at T var af den opfattelse, at der var tale om frivilligt seksuelt samvær, og at T ophørte med sine seksuelle handlinger, så snart ansøgeren havde bedt ham om det. Nævnet fandt, at straffelovens § 222 objektivt var overtrådt ved hændelsen, men dog ikke under sådanne omstændigheder, at ansøgeren var berettiget til tortgodtgørelse. Nævnet lagde vægt på, at der efter nævnets praksis ikke ydes godtgørelse for tort, selv om straffelovens § 222 formelt set er overtrådt, hvis der er tale om jævnaldrende parter, og det ikke kan lægges til grund, at den påståede gerningsmand har været klar over, at det seksuelle samvær ikke var frivilligt.

Er der tale om en større aldersforskel eller et samleje, hvor den ene part har udnyttet sin fysiske eller intellektuelle overlegenhed, betaler nævnet godtgørelse for tort ved overtrædelse af straffelovens § 222, også selv om samlejet er opnået uden anvendelse af vold eller trusler. Da disse sager er kendetegnet

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

ved, at der netop ikke er anvendt vold eller trusler, fastsættes godtgørelsen til et noget lavere beløb end ved voldtægt.

FED 2003 2487/1 (ÅB 03, pkt. 7.11.1, N.j.nr. 2319/2002) Gerningsmanden blev dømt for overtrædelse af straffelovens §§ 222 og 224 ved i perioden fra den 1. november 2001 til den 27. januar 2002 at have haft 3 samlejer med ansøgeren, ligesom han i 2 tilfælde havde slikket på hendes kønsdele. Gerningsmanden og ansøger havde lært hinanden at kende over Internettet i september 2001 og havde i den forbindelse aftalt at mødes. Gerningsmanden, som var 24 år, var klar over, at ansøger kun var 13 år. Det fremgik af sagen, at ansøger hverken intellektuelt, sprogligt eller motorisk var alderssvarende udviklet, samt at hun havde et lavt selvværd. Nævnet tilkendte ansøger 20.000 kr. i tort under henvisning til, at en del af forholdet var begået efter den 1. januar 2002.

Er der tale om misbrug gennem længere tid, kan godtgørelsen fastsættes til et væsentligt højere beløb.

3.9.1.4. Voldtægt og voldtægtsforsøg

Som nævnt ovenfor følger det af forarbejderne til EAL § 26, stk. 1 og 2, i sin nuværende udformning, at udgangspunktet ved udmåling af godtgørelse for tort ved fuldbyrdet voldtægt er 60-70.000 kr. og omkring det halve ved forsøg på voldtægt. Jo længere fremskredent forsøget har været, desto nærmere niveauet for fuldbyrdet voldtægt vil godtgørelsen blive fastsat. Har der medvirket flere gerningsmænd under voldtægten, eller er der tale om flere voldtægter begået over længere tid, vil udgangspunktet blive fraveget i opadgående retning.

FED 2003 2469/1 (ÅB 02, pkt. 6.14.B, N.j.nr. 781/2002) En 49-årig kvinde gik ca. kl. 06.30 om morgenen i februar 2002 hen mod Banegården i Odense, da hun pludselig bagfra af en mand blev grebet om halsen og trukket ind i en parkeringsbås, hvor hun blev tvunget ned på asfalten. Manden havde tildelt hende omkring 10 hårde knytnæveslag i hovedet angiveligt for at få hende til at holde mund. Manden havde derpå vendt hende om på maven og havde trukket hendes bukser og trusser ned til knæene. Da hun havde sagt, at hun da var for gammel til ham, og havde bedt om lov til at fjerne sin ene arm for bedre at kunne få luft, var manden begyndt at stryge hende på ballerne samtidig med, at han havde spurgt om hendes navn og havde sagt, at hun var sød. Umiddelbart herefter var manden pludselig løbet væk. Ansøgeren var blevet voldsomt forslået med en lang række blodansamlinger til følge. På skadestuen havde hun ikke modtaget nogen behandling, men var blevet henvist til læge/psykolog. Ansøgeren havde været sygemeldt 5 dage og havde 3 gange været til psykologbehandling. Erstatningsnævnet tilkendte ansøgeren bl.a. tortgodtgørelse på 30.000 kr. for voldtægtsforsøget. **FED 2003 2486/2 (ÅB 03, pkt. 7.11.1, N.J.nr. 1901/2003)** Ansøger var ude at gå en aftenur. Pludselig kom en mand løbende bag hende. Ansøger nåede ikke at vende sig, før hun blev løftet op bagfra. Manden bar hende hen til en nærliggende parkeringsplads, hvor der holdt en bil og ventede. Ved bilen stod en anden mand. Ansøger blev tvunget ind i bilen. Her blev hun holdt fast, mens den anden

mand voldtog hende. Efter den fuldbårde voldtægt blev ansøger skubbet ud af bilen. Gerningsmændene sagde, at hun ikke skulle anmelde det til politiet. Hvis hun gjorde det, skulle de nok finde hende. Ansøger gik i chok under og efter voldtægten og var efterfølgende sygemeldt i en lang periode. Ansøgers forklaring var understøttet af tekniske spor i sagen. Gerningsmændene blev ikke fundet. Erstatningsnævnet besluttede at tilkende ansøger godtgørelse for tort med 80.000 kr. Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at der havde været to personer om voldtægten og den meget store psykiske belastning, overgrebet havde været for ansøger. **N.j.nr. 2953/2003 (ÅB 04, pkt. 7.13.1)** Den 23-årige ansøger havde været på diskotek. På diskoteket havde hun danset med ung mand. Han spurgte, om hun ville med udenfor for at trække lidt frisk luft. Det ville ansøger gerne. Udenfor stod yderligere 3 unge mænd. De fik trukket ansøger hen til et mere øde område. Her skiftedes de 4 gerningsmænd til at voldtage ansøger. Ansøger forsøgte at råbe efter hjælp, men blev holdt for munden. Gerningsmændene havde brugt kondomer. En af gerningsmændene havde desuden tvunget ansøger til at sutte på sit lem. Ansøger søgte nævnet om 140.000 kr. i godtgørelse for tort. Nævnet besluttede efter det oplyste om forholdets grovhed og nævnets praksis i lignende sager at tilkende ansøger 80.000 kr. i godtgørelse for tort.

Den omstændighed, at forurettede er prostitueret, medfører ikke, at forurettede ikke kan få godtgørelse for tort, hvis forurettede har været udsat for voldtægt, men det vil naturligvis indgå i overvejelserne omkring godtgørelsens størrelse, hvorvidt en del af det seksuelle forhold har været frivilligt.

U 1991.534H Landsretten frifandt gerningsmanden for at betale godtgørelse for tort til nogle kvinder, idet de havde indgået aftale med gerningsmanden om et seksuelt forhold, og da der ikke over for de pågældende var udøvet en sådan vold, at denne kunne begrunde godtgørelse. Højesteret tilkendte derimod en godtgørelse til den ene af kvinder på 30.000 kr. for voldtægt. En anden kvinde blev tilkendt 20.000 kr. for forsøg på voldtægt. Se tillige **FED 2003 2486/1 (ÅB 03, pkt. 7.11.1, N.J.nr. 2278/2002)**, refereret ovenfor under 3.9.1.2 og **U 2003.1359V** Gerningsmanden havde tilkaldt en escortpige. Da det viste sig, at gerningsmanden ikke kunne betale, afslog escortpigen at have samleje med ham. Gerningsmanden lagde herefter escortpigen ned og holdt hende fast, idet han spredte hendes ben og forsøgte at trænge ind i hende. Gerningsmanden opgav, da escortpigen truede med at anmelde ham til andre end politiet. Landsretten udtalte, at en forurettet, der er prostitueret, som udgangspunkt har krav på godtgørelse for tort. Under hensyn til den beskedne vold, der var udøvet i forbindelse med voldtægtsforsøget, der blev opgivet efter kort tid, tiltrådte landsretten dog, at gerningsmanden ved byretten var frifundet for kravet om godtgørelse for tort.

3.9.1.5. Frihedsberøvelse

I forbindelse med egentlig frihedsberøvelse skal der være tale om frihedsberøvelse af en vis varighed, mindst omkring en time, før det kan komme på tale at tilkende forurettede godtgørelse for tort.

FED 2003 2471/1 (ÅB 02, pkt. 6.14.C, N. j. nr. 1389/2000) Ansøger, en 24-årig mand, havde anmeldt til politiet, at han ved 1-tiden om natten i marts 2000 på vej hjem fra en

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

kammerat pludselig på en gade på Frederiksberg var blevet antastet af 4 ham ukendte, udenlandske mænd, i en BMW. Han var blevet trukket ind på bagsædet, hvorefter de var kørt af sted. På et tidspunkt var de kommet til en skov, hvor de alle var steget ud. Han var blevet sparket i ryggen og i ansigtet samt tildelt slag i ansigtet. Han havde derpå fået besked på at tage sit tøj af. Da han havde taget sine overtræksbukser af, havde han igen fået slag og spark samt fået besked på, at han skulle blive liggende på jorden. Gerningsmændene havde gennemrodet hans taske, hvorfra de havde taget nogle papirer samt nøgler. Ansøger, der i efteråret 1999 havde været involveret i en sag om pengefalsk, vidste ikke, hvorfor han skulle afstraffes. Gerningsmændene blev aldrig fundet. Ansøger havde til politiet forklaret, at han mente, at han havde været frihedsberøvet fra ca. kl. 01 til 03. Erstatningsnævnet, der efter de foreliggende oplysninger måtte lægge til grund, at ansøger havde været frihedsberøvet i hvert fald i noget over 1 time – (kørselsstrækningen Frederiksberg – Lyngby og opholdet i skoven) – tilkendte skadelidte bl.a. et beløb på 10.000 kr. i godtgørelse for tort efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1.

3.9.1.6. Andre tilfælde

FED 2003 2473/1 (ÅB 02. pkt. 6.16, N.j.nr. 1631/2001) Nævnet meddelte i medfør af EAL § 26, stk. 1, afslag på tortgodtgørelse, der var krævet med 400.000 kr. i anledning af smitte med HIV, der af Erstatningsnævnet var anset for omfattet af straffelovens § 252, stk. 2. Nævnets afslag skyldtes, at nævnet ikke fandt, at ansøgeren havde været udsat for sådanne særligt krænkende, ydmygende eller hånende omstændigheder, at der efter bestemmelsen var grundlag for at tilkende tortgodtgørelse. Nævnet havde herved tillagt det afgørende vægt, at selve samlejerne havde været frivillige, og at følgevirkningen af det retsstridige forhold ikke i sig selv kunne begrunde en tortgodtgørelse. **FED 2003 2486/3 (ÅB 03, pkt. 7.11.1, N.J. nr. 2275/2002)** En mand blev dømt for overtrædelse af straffelovens §§ 218 og 224. Manden havde på Amagertorv i København befølt og suttet på ansøgerens lem. Ansøgeren befandt sig på grund af spiritusindtagelse i en tilstand, i hvilken han var ude af stand til at modsætte sig handlingen. Gerningsmanden blev desuden dømt for overtrædelse af straffelovens § 232 ved at have krænkert blufærdigheden og givet offentlig forargelse. Det fremgik af sagen, at det netop var forbipasserende, der havde tilkaldt politiet. Nævnet tilkendte ansøgeren 20.000 kr. i tortgodtgørelse. **FED 2003 2467/2 (ÅB 02, pkt. 6.14.A, N. j.nr. 1121/2002)** En 23-årig mand blev opsøgt på sin bopæl af gerningsmanden, der trængte ind i lejligheden. Gerningsmanden tildelte ansøgeren adskillige knytnæveslag i ansigtet og på kroppen, ligesom han med en køkkenkniv skar store totter hår af ansøgerens hoved. Gerningsmanden havde endelig med køkkenkniven truet ansøgeren med ordene »I'll kill you«. Gerningsmanden blev for overtrædelse af straffelovens § 264, stk. 1 (husfredskrænkelsen), § 244 (volden) samt § 266 (trusler på livet) idømt fængsel i 3 måneder. Ansøgeren, der under straffesagen havde taget forbehold om erstatning, ansøgte efterfølgende Erstatningsnævnet om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og for udgifter til psykolog og frisør. Han ansøgte tillige om godtgørelse for svie og smerte samt for »psykiske skader«. Ansøgeren, der var forsanger i et band, havde over for nævnet oplyst, at han havde været 10 år om at få »hår så langt som til livet – et valg, jeg har truffet og holdt fast i. Og jeg mener ikke, at en voldsmand har ret til at ødelægge denne beslutning håret var en essentiel del af mit scene-show og mit professionelle image og varemærke«. Erstatningsnævnet tilkendte ansøgeren 5.000 kr. i tortgodtgørelse. Afgørelsen er i overensstemmelse med **U 2004.1385V**, hvor T blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 244 blandt andet ved at have klippet F's skulderlange hår, så håret visse steder var 0-3 cm langt eller

lidt længere. Landsretten udtalte, at vold udøvet ved afklipning af ofrets hår eller en væsentlig del af ofrets hår normalt må antages at være forbundet med en ydmygelse af ofret, der ikke er i stand til at modsætte sig forehavendet, og med tab af selv- og æresfølelse også ved efterfølgende i forhold til andre i længere tid at måtte leve med følgerne. Landsretten tilkendte herefter i overensstemmelse med F's påstand F 5.000 kr. i godtgørelse for tort. **FED 2003 2471/2 (ÅB 02, pkt. 6.14.D, N.j.nr. 2176/2001)** Erstatningsnævnet afslog en ansøgning om tortgodtgørelse, som ansøgeren under straffesagen var blevet tilkendt i forbindelse med, at gerningsmanden var blevet idømt 20 dagbøder à 100 kr. for overtrædelse af straffelovens § 267, stk. 1 (ærekrænkelse). Gerningsmanden havde i oktober 1999 fra sin computer i en netcafé på internettet oprettet en hjemmeside med tilknytning til netcaféens chatroom og havde med angivelse af ansøgerens fulde navn, chatnavn, by samt foto af ansøgeren bl.a. anført: »Denne mand er voldtægtsmand...Han finder sine ofre inden for chats aff.eks. Byretten fandt, at teksten og fotoet rummede en udokumenteret sigtelse og fandt således gerningsmanden skyldig i ærekrænkelse. Byretten fastsatte tortgodtgørelsen til 50.000 kr. og lagde ved fastsættelsen af beløbets størrelse navnlig vægt på den præventive betydning herved. Landsretten nedsatte beløbet til 15.000 kr. under hensyn til, at udbredelsen af sigtelsen alene var sket til en begrænset personkreds (personer med adgang til vedkommende chatroom) og inden for en relativt kortvarig periode. Nævnet afslog at yde tortgodtgørelse, da ansøgeren – nok havde været udsat for en ærekrænkelse – men efter de foreliggende oplysninger ikke var påført nogen personskaade eller anden skade, der berettigede til erstatning fra staten. Ansøgerens advokat anmodede nævnet om at genoptage sagen, idet advokaten samtidig henviste til 2 sager **FED 1999 1387/1 (ÅB 98, pkt. 5.15.B, N.j.nr. 236/1998)** og **FED 2001 2068 (ÅB 99, pkt. 5.21. B, N.j.nr. 2629/1998)** som efter advokatens opfattelse havde et i det væsentlige ens faktum, og hvorved der heller ikke var påført nogen personskaade. Nævnet fastholdt det meddelte afslag. Nævnet oplyste samtidig, at nævnet havde tilkendt tortgodtgørelse i de 2 nævnte sager – der i årsberetningerne er rubriceret under »Særligt vedrørende sager om forbrydelser mod kønssædeligheden« – fordi der i disse 2 sager (fotos af seksuel og obskøn karakter af de pågældende ansøgere henholdsvis på internet og på opsatte plakater) var tale om ærekrænkelse af seksuel karakter og således tale om en form for blufærdighedskrænkelse, der berettigede til tortgodtgørelse. Da den skete ærekrænkelse af ansøgeren efter nævnets opfattelse derimod ikke fandtes at have været af seksuel karakter, kunne nævnet ikke imødekomme ansøgningen.

3.9.2. Krænkelsesgodtgørelse, jf. EAL § 26, stk. 3

Krænkelsesgodtgørelse i henhold til EAL § 26, stk. 3, kan tilkendes i tilfælde, hvor der ikke er lidt tort, men hvor forurettede dog har været udsat for en retsstridig krænkelse, og krænkelsen er begået ved en forbrydelse, der har indebåret et særlig groft angreb mod forurettedes person eller frihed.

Bestemmelsen anvendes hovedsageligt i forbindelse med overtrædelse af straffelovens § 237, jf. § 21, § 245, § 246 og § 288. Bestemmelsen vil kun sjældent kunne finde anvendelse i andre tilfælde.

Efter forarbejderne til EAL § 26, stk. 3, skal krænkelsesgodtgørelse lidt forenklet kun gives, hvis

- forbrydelsen har indebåret et forsætligt særligt groft voldeligt angreb,

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

- forbrydelsen har medført eller været egnet til at medføre alvorlig utryghed og angst hos ofret,
- volden er sket ved anvendelse af våben eller har stået på i længere tid,
- volden har medført alvorlige skader, **og**
- forbrydelsen har en sådan grovhed, at straf udmåles til fængsel i omkring 1 år eller derover.

Med hensyn til alvorlige skader forstås dette efter nævnets praksis normalt således, at forurettede enten skal have været sygemeldt fra sit arbejde gennem længere tid eller have undergået behandling ud over den kortvarige krisebehandling særligt ofre for røveri normalt tilbydes.

Kravet om 1 års fængsel kan fraviges, hvis tiltalte for eksempel er meget ung, eller der foreligger andre ganske særlige omstændigheder vedrørende skadevolder, der medfører, at gerningsmanden straffes med en mildere fængselsstraf end normalt. Der kan også tages hensyn til, om tiltalte straffes strengere end normalt, for eksempel fordi tiltalte har en reststraf.

Normalgodtgørelsen er 10.000 kr., hvilket udtrykkeligt blev anført i forarbejderne til bestemmelsen. I forbindelse med drabsforsøg, der har medført alvorlig skade, har retspraksis dog vist en tendens til at tilkende en højere godtgørelse. Der foreligger dog ikke trykte afgørelser, hvorved der tilkendes en godtgørelse på over 25.000 kr. Højesteret har i nogle få tilfælde udmålt krænkelsesgodtgørelse efter EAL § 26, stk. 3 (som tidligere var stk. 2) på beløb, som overstiger 10.000 kr.

U 2001.1827H 25.000 kr. ved drabsforsøg, der medførte alvorlige skader og straf af fængsel i 8 år. **U 2001.2478H** 20.000 kr. ved drabsforsøg med alvorlige skader og straf af fængsel i 6 år. **U 2002.1991/1H** 15.000 kr. ved særlig grov, langvarig og farlig vold med varigt mén til følge – af gengivelsen i UfR synes det at fremgå, at der var tale om vold efter straffelovens § 245, straffens størrelse fremgår ikke af UfR, idet gengivelse af dommen er udeladt. **U 2002.1847H** 25.000 kr. i godtgørelse til kvinde, der i 9 timer havde været inde spærret i et havehus, som gerningsmanden til sidst sprængte i luften, hvorved kvinden pådrog sig svære fysiske mén. Gerningsmanden blev straffet med fængsel i 9 år. **U 2003.2085H** 20.000 kr. ved drabsforsøg med betydelige psykiske skader – tiltalte dømt til anbringelse i psykiatrisk hospital.

Højesterets praksis kunne tyde på, at krænkelsesgodtgørelsen kun kommer op på 25.000 kr., hvis forarbejdernes betingelser er opfyldt og gerningsmanden straffes med fængsel i 8 år eller derover. Hvis straffen er på 6 år eller derover, kan krænkelsesgodtgørelsen komme op på 20.000 kr. Ved vold efter straffelovens § 245, stk. 1, kan der kun ved særlig grov, langvarig og farlig vold med varige mén til følge blive tale om krænkelsesgodtgørelse på over 10.000 kr. og da højst 15.000 kr.

Folketinget har i forbindelse med den seneste ændring af EAL § 26 (ved lov nr. 463 af 7. juni 2001) ikke taget afstand fra de tidligere bemærkninger om, at krænkelsesgodtgørelsen normalt bør være på 10.000 kr.

Nævnets praksis er i overensstemmelse med domstolenes praksis. Det vil sige, at der som udgangspunkt tilkendes 10.000 kr. i krænkelsesgodtgørelse, og at beløbet kun fraviges, hvis forbrydelsen er af ekstraordinær grovhed og forurettede som følge af overgrebet har fået alvorlige, varige helbredsgener.

FED 2003 2472/1 (ÅB 02, pkt. 6.15, N.j.nr. 2467/2001 – 2468/2001) Et ægtepar i 50'erne var en aften i september 2000 på deres bopæl udsat for et røveri. Ægteparret var ved at gå i seng, da det ringede på hoveddøren. Begge gik ned for at åbne døren. Ind ad døren trængte i det samme 2 yngre hætteklædte mænd, som begge pegede mod dem med hver sin pistol. De 2 mænd forlangte straks at få udleveret nøglen til husets pengeboks, som de således måtte vide besked herom. Ansøgerne fortalte dem, at nøglen ikke fandtes i huset. Gerningsmændene truede herefter med at slå dem ihjel, og de blev i forbindelse hermed begge slået i hovedet med skæftet af gerningsmændenes pistoler. Efter at være blevet slået yderligere var de begge blevet bagbundet på hænder og fødder og blødende blevet efterladt inde i stuen. Hustruen, der tillige var blevet truet med at få klippet fingrene af, var blevet frataget sine fingerringe. Det var gået værst ud over hustruen, der ved slaget med pistolskæftet var faldet omkuld, og hvorved hun tillige med flere slag havde fået knust knogler i panden og i næsen, ligesom næsebenet var blevet skubbet ind i hjernen. Hun havde endvidere fået brækket halebenet, fået trykket brystbenet og pådraget sig tandskader. Hun havde endelig delvist mistet lugte- og smagssansen samt pådraget sig en række psykiske traumer. Hustruen havde været hospitalsindlagt i 10 dage og herudover været sengeliggende syg i 24 dage. Manden havde været indlagt i 5 dage. Nævnet fandt, at røveriet i hjemmet over for ægteparret var udøvet under sådanne særligt grove og brutale omstændigheder og med sådanne alvorlige skader til følge, at der var grundlag for at fravige det sædvanlige udgangspunkt med et beløb på 10.000 kr. i godtgørelse. Under hensyn hertil og i øvrigt til højesteretsdommene refereret i U 2001.1827 og U 2002.1847 tilkendte nævnet ægteparret hver en godtgørelse på 20.000 kr. **FED 2003 2472/2 (ÅB 02, pkt. 6.15, N. j. nr. 2402/2001)** Gerningsmanden var ved straffedommen blevet idømt fængsel i 1 år og 3 måneder for overtrædelse af straffelovens § 123 (trusler mod vidner) og § 260, nr. 1 (ulovlig tvang), ved i november 1998 med trussel om vold og med en kniv at have tvunget den da 32-årige ansøger til som »kompensation« for den varetægtsfængsling, gerningsmanden havde været udsat for, at have tvunget ansøgeren til at ansætte sig i dennes virksomhed, hvori gerningsmanden herefter var beskæftiget indtil virksomhedens lukning i januar 2000. Gerningsmanden blev endvidere dømt for overtrædelse af straffelovens § 281, nr.1 (afpresning) ved ligeledes i november 1998 ved trussel om vold at have tvunget ansøgeren til at bytte bil med gerningsmanden med et formuetab på ca. 100.000 kr. til følge samt ved i perioden fra januar 2000 til april 2001 at have tvunget ansøgeren til at udbetale sig et ikke nærmere opgjort ugentligt beløb. Gerningsmanden blev endelig dømt for overtrædelse af straffelovens § 244 (vold) ved en dag i april 2001 på en rasteplads at have tildelt ansøgeren 3 knytnæveslag i ansigtet og truet ham med en kniv. Det fremgik af sagen, at ansøgeren i retten havde forklaret, at han i 1998, da truslerne begyndte, ikke tænkte på at gå til politiet. I en periode efter virksomhedens lukning havde ansøgeren og gerningsmanden samarbejdet om istandsættelse af biler. Ansøgeren havde endvidere forklaret, at han havde været

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

bange for konsekvenserne af en politianmeldelse, da gerningsmanden kunne blive meget hidsig. Retten udskilte erstatnings- og godtgørelseskravene. Ansøgerens advokat fremsatte over for nævnet krav om bl.a. 50.000 kr. i godtgørelse efter EAL § 26, stk. 1 og stk. 2 (tort), og gjorde herunder gældende, at den retsstridige krænkelse havde indebåret et særligt groft angreb bl.a. ved, at truslerne og udnyttelsen havde stået på i en meget lang periode over flere år. Erstatningsnævnet tilkendte ansøgeren godtgørelse for svie og smerte og erstatning for bl.a. psykologbehandling, men afslog at yde tortgodtgørelse og krænkelsesgodtgørelse. Erstatningsnævnet begrundede sit afslag bl.a. med, at den hændelse, ansøgeren havde været udsat for, ikke var sket under sådanne særligt krænkende, ydmygende eller hånende omstændigheder, at der efter EAL § 26, stk. 1, og efter retspraksis, var grundlag for at tilkende godtgørelse for tort. Nævnet henviste herved til højesteretsdommen, refereret i U1996.777, og bemærkningerne til lovforslaget om ændringen af lovens § 26 som vedtaget ved lov nr. 349 af 23. maj 1997. Nævnet udtalte vedrørende afslaget efter EAL § 26, stk. 3, at der heller ikke var grundlag for at tilkende godtgørelse efter denne bestemmelse. Nævnet henviste herved til lovens forarbejder, hvoraf fremgår, at det normalt er en forudsætning for godtgørelse, at volden har medført alvorlige skader, ligesom kravet om forbrydelsens særlige grovhed indebærer, at voldsforholdet ved strafudmålingen betragtes som værende af grovere karakter. Det er således udgangspunktet, at voldsforbrydelsen skal medføre fængsel i 1 år eller derover. Nævnet, der ved afgørelsen lagde vægt på, at gerningsmanden for så vidt angår voldsudøvelsen var dømt for overtrædelse af alene straffelovens § 244 – simpel vold, fandt ikke, at forholdet havde en sådan grovhed, at betingelserne for at tilkende godtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3, kunne anses for at være opfyldt. **FED 2003 2487/3 (ÅB 03, pkt. 7.12, N.j.nr. 726/2003)** Ansøger var inden for godt et år udsat for 3 røverier på sit arbejde. Alle tre røverier var anmeldt til politiet. Erstatningsnævnet modtog ansøgning om erstatning for alle tre røverier omkring et år efter det sidste røveri. Ved alle tre røverier havde gerningsmanden anvendt våben, enten kniv eller pistol, og i alle tre tilfælde blev ansøger truet. Ingen af gerningsmændene blev fundet. Det fremgik af sagen, at ansøger efter det sidste røveri i 2002 måtte sygemelde sig og havde været sygemeldt siden. Det fremgik af de lægelige oplysninger i sagen, at ansøger som følge af alle tre røverier var blevet påført alvorlig personskade. Symptomerne var dog først kommet til udtryk efter det sidste røveri. Nævnet besluttede at udmåle en samlet godtgørelse for alle tre røverier i medfør af EAL 26, stk. 3. Nævnet lagde til grund, at ansøger som følge af alle tre røverier var blevet påført alvorlig personskade, at der var anvendt våben, og at gerningsmændene til de tre røverier kunne være blevet idømt fængsel i mindst 1 år. Nævnet besluttede herefter at tilkende ansøger 20.000 kr. i godtgørelse for alle tre røverier, jf. EAL § 26, stk. 3. **FED 2003 2487/4 (ÅB 03, pkt. 7.12, N.j.nr. 2948/2003)** Skadevolderen blev dømt for med en kniv at have forsøgt at dræbe ansøger, idet skadevolder stak ansøger flere gange med kniven, hvorved der bl.a. påførtes ansøger en varig lammelse af underkroppen. Skadevolder blev idømt fængsel i 8 år. Det fremgik af sagen, at der var tale om rockerrelateret kriminalitet. Nævningene lagde til grund, at der ikke var grundlag for strafnedsættelse i medfør af straffelovens (dagældende) § 84, stk. 1, nr. 1 eller nr. 4. Af en lægeerklæring i sagen fremgik, at ansøger var påført en traumatisk læsion af rygmærven med senfølger i form af paraplegia. Ansøger ville sandsynligvis blive kørestolsbruger. Nævnet besluttede at tilkende ansøger en godtgørelse for ikke økonomisk skade på 25.000 kr., jf. EAL § 26, stk. 3. Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at skadevolderen anvendte kniv og blev idømt 8 års fængsel for forsøg på manddrab. Derudover lagde nævnet vægt på, at ansøger var blevet påført svære, varige fysiske skader.

3.10. Erstatningssatser

Reglerne om, hvilke satser der skal anvendes i forbindelse med udmålingen af erstatningen, findes i EAL § 15, stk. 3.

Efter denne bestemmelse er det satsen på det tidspunkt, hvor erstatningen og godtgørelsen kan kræves betalt, der skal anvendes ved beregningen af erstatning og godtgørelse efter loven.

Det vil sige, at tidspunktet for fastsættelsen af de beløb, der skal anvendes ved beregningen af erstatningen og godtgørelsen, er sammenfaldende med det tidspunkt, fra hvilket der kan kræves renter, jf. EAL § 16 og nærmere nedenfor under 3.11.

De satser, der gælder for fastsættelse af erstatning efter EAL og OEL, fastsættes ved en bekendtgørelse hvert år i november for det kommende år.

Som bilag 5 er trykt en oversigt over de forskellige erstatningssatser fra EAL's ikrafttræden i 1984. Ved læsningen af oversigten skal man være opmærksom på, at forud for den 1. juli 2002 fastsattes erstatningen på grundlag af de satser, der var gældende på tidspunktet for tilskadekomsten.

Med hensyn til erstatning for transportudgifter i form af kørsel i egen bil anvender Erstatningsnævnet altid statens lave kilometertakst på kørselstidspunktet, det vil sige 1,60 kr./km for 2003, 1,62 kr./km for 2004 og 1,68 kr./km for 2005.

3.11. Forrentning af erstatningskrav

Erstatningskrav i henhold til EAL forrentes i henhold til EAL § 16, stk. 2, med referencesatsen + 7 % (procesrente) fra det tidspunkt, hvor kravet kan kræves betalt. Erstatningsnævnet har endvidere besluttet at forrente krav i henhold til OEL § 1, stk. 2 (skade på tøj og personlige ejendele, som skadelidte havde på sig, da personskaden skete), der strengt taget ikke er omfattet af denne bestemmelse, på samme vis.

Et erstatningskrav kan i henhold til EAL § 16, stk. 1, kræves betalt 1 måned efter, at skadevolderen har været i stand til at indhente de oplysninger, der er fornødne til bedømmelse af erstatningens størrelse. I praksis vil det sige 1 måned efter, at kravet er opgjort og dokumenteret.

Hvis der foreligger en bindende dom vedrørende erstatningskravet, jf. nærmere OEL § 11 a og kommentaren hertil, betaler Erstatningsnævnet rente fra den dato, der er fastsat i dommen. Er der ikke fastsat nogen rentedato i dommen, betaler Erstatningsnævnet rente fra 1 måned efter den dag, der er fremlagt dokumentation for kravet i retten, hvis denne dato kan fastslås. Kan denne dato ikke fastslås, betaler erstatningsnævnet renter fra en måned efter dommens afsigelse.

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

Hvis der ikke foreligger nogen dom i sagen, betaler Erstatningsnævnet renter fra 1 måned efter, at kravet er dokumenteret for nævnet. Er kravet dokumenteret allerede ved fremsendelsen af ansøgningen, betaler nævnet således renter fra en måned efter modtagelsen af ansøgningen.

For så vidt angår erstatning for udgifter til advokatbistand betaler nævnet ikke renter, idet kravet ikke kan antages at være forfaldet før det tidspunkt, hvor erstatningen udbetales.

Nævnet betaler heller ikke renter, i det omfang erstatningen afregnes direkte med den behandlende læge eller tandlæge. Hvis erstatningen ikke sendes direkte til den behandlende læge eller tandlæge, betaler nævnet tidligst renter af erstatning for helbredelsesudgifter fra den dag, hvor ansøgeren selv er forpligtet til at betale renter.

§ 7

Erstatning ydes ikke, i det omfang skaden godtgøres af skadevolderen eller dækkes af forsikringsydelser eller andre ydelser, der har karakter af virkelig skadeserstatning.

Stk. 2. Erstatning ydes ikke til dækning af regreskrav mod skadevolderen.

Forarbejder

1976-lovforslaget, FT. 1975-76, tillæg A, sp. 2487, 2491-92 og 2494

Bet. 751/1975, s. 28-29 og 34-36

2001-lovforslaget, FT 2000-01, tillæg A, s. 3505, 3522, 3533, 3549

Bet. 1383/2000, s. 89-92, 93-95, 104, 118-20 og 297-98

Efter OEL betales der ikke erstatning og godtgørelse til den forurettede ved en forbrydelse, hvis gemingsmanden eller gemingsmandens ansvarsforsikringsselskab betaler erstatning og godtgørelse.

Det kan f.eks. være tilfældet, hvis skadevolderen har en ansvarsforsikring, der dækker skaden. Hvis skaden er forvoldt ved brug af et motorkøretøj, vil der blive betalt erstatning og godtgørelse i henhold til EAL via motorkøretøjets lovpligtig ansvarsforsikring. Der vil derfor ikke i dette tilfælde kunne betales erstatning til den forurettede via Erstatningsnævnet. Tilsvarende gælder, hvis skaden er forvoldt ved brug af en hund, som efter hundelovens § 8, stk. 2, skal være ansvarsforsikret.

I øvrigt er der ikke adgang til at foretage fradrag i erstatning efter OEL i videre omfang end efter reglerne i EAL.

Det betyder, at der ikke kan ske fradrag i godtgørelse for varigt mén og erstatning for tab af erhvervsevne i videre omfang end efter EAL.

Modtager skadelidte således invaliditetserstatning eller godtgørelse for varigt mén fra en privat tegnet ulykkesforsikring, vil dette ikke medføre nedsættelse eller bortfald af godtgørelse for varigt mén eller erstatning for tab af erhvervsevne efter OEL. Heller ikke hvis skadelidte modtager sociale ydelser fra det offentlige i anledning af skaden i form af pension, løntilskud eller lignende, vil der ske nedsættelse af en eventuel erstatning efter OEL.

For skader sket forud for den 1. januar 2002 gælder fortsat OEL § 7, stk. 1, som den var affattet forud for denne dato:

»§ 7. Erstatning ydes ikke, i det omfang skaden godtgøres af skadevolderen eller dækkes af ydelser efter den sociale lovgivning, løn under sygdom, pensionsydelser, private forsikringer eller andre økonomiske ydelser, som tilfalder skadelidte i anledning af skaden.

Stk. 2. ...«

Forud for den 1. januar 2002 var erstatning fra staten således altid subsidær. Der skulle ske fradrag i erstatningen fra Erstatningsnævnet for enhver form for forsikringsydelse eller social ydelse, skadelidte modtog i anledning af skaden, f.eks. forsikringssummer, pension, kontanthjælp og andre sociale ydelser.

Har ansøgeren tegnet forsikring, der dækker konkrete udgifter, f.eks. mistede personlige ejendele og behandlingsudgifter, kan der kun betales erstatning i henhold til OEL, i det omfang udgifterne ikke dækkes eller kunne være dækket af forsikringsselskabet.

Personlige ejendele vil således i vidt omfang kunne erstattes via skadelidtes indboforsikring eller »familiens basisforsikring«, hvorimod behandlingsudgifter i mange tilfælde vil kunne erstattes via skadelidtes ulykkesforsikring.

Mange lønmodtagere er via deres pensionsordning eller faglige organisation omfattet af en ulykkesforsikring, uden at de selv er klar over det. Erstatningsnævnet vil derfor ofte henvise krav om betaling af behandlingsudgifter til ulykkesforsikringen, selv om skadelidte i sin ansøgning til nævnet har oplyst ikke at være i besiddelse af ulykkesforsikring.

Har skadelidte tegnet forsikring hos »danmark« eller et andet sygeforsikringsselskab erstatter Erstatningsnævnet ikke behandlingsudgifter, i det omfang disse erstattes af forsikringen.

Der ydes heller ikke erstatning efter OEL, i det omfang behandlingen kan udføres gratis via den offentlige sygesikring. Der ydes således ikke erstatning for tandbehandlingsudgifter til personer under 18 år, der er omfattet af den kommunale tandpleje, skoletandplejen. Ligeledes ydes der ikke erstatning for behandlingsudgifter i øvrigt, der dækkes via andre offentlige ydelser. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis kommunen har besluttet at betale for tandbehand-

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

ling, selv om skadelidte er over 18 år, eller yde tilskud til dækning af den sædvanlige egenbetaling i forbindelse med psykologbehandling.

Sygesikringen yder tilskud til fysiurgisk behandling, der udføres af en fysioterapeut efter henvisning fra en læge, jf. nærmere bekendtgørelse nr. 782 af 21. september 1995. Efter bekendtgørelse nr. 181 af 22. marts 2004 ydes der ligeledes tilskud til kiropraktisk behandling. Endvidere yder den offentlige sygesikring tilskud på 60 % af udgiften til indtil 12 lægehenviste psykologbehandlinger, hos en psykolog, der har overenskomst med sygesikringen. Tilskuddet ydes blandt andet til røveri-, volds- og voldtægts ofre, jf. bekendtgørelse nr. 187 af 18. marts 2005.

I forbindelse med arbejdsskader kan der kun betales godtgørelse for svie og smerte, tabt arbejdsfortjeneste og tort- eller krænkelsesgodtgørelse, idet alle øvrige poster, herunder erstatning for helbredelsesudgifter m.v., dækkes via arbejdsgiverens lovpligtige arbejdsskadeforsikring. Det følger nu direkte af ASL § 77, jf. den oprindelige EAL § 30. Skadelidte kan således ikke modtage godtgørelse for varigt mén og erstatning for tab af erhvervsevne fra både arbejdsgiverens forsikring og fra Erstatningsnævnet. Det samme gælder vedrørende erstatning i anledning af skader, der har medført døden. Der kan heller ikke udbetales erstatning for begravelsesudgifter, tab af forsørger, overgangsbetrag eller godtgørelse til efterladte fra Erstatningsnævnet i anledning af arbejdsskader.

Er skadelidte tilkendt erstatning for tabt arbejdsfortjeneste ved dom, uden at der i den forbindelse er taget hensyn til, at skadelidte har modtaget løn under sygdom, dagpenge eller forsikringsydelse, der har karakter af virkelig skadeerstatning, jf. EAL § 2, stk. 2, fradrager Erstatningsnævnet i medfør af OEL § 7, stk. 1, disse ydelser i en eventuel erstatning fra nævnet.

Hvis skadelidte har forsømt at søge et krav dækket hos sit forsikringsselskab, hos »danmark«, via arbejdsgiverens forsikring eller via andre ordninger, kan der som udgangspunkt ikke udbetales erstatning efter OEL, heller ikke selv om kravet mod forsikringsselskabet, arbejdsgiverens forsikring eller andre i mellemtiden er forældet. Dette er også i overensstemmelse med de almindelige regler om skadelidtes tabsbegrænsningspligt.

N.j.nr. 11-02182-2004 (ÅB 04, pkt. 7.3) Ansøgeren var den 14-04-2001 blevet udsat for vold under sit arbejde som dørmænd på et diskotek. Diskoteket var nystartet, den 11-04-2001, og ansøgeren var begyndt i jobbet den 13-04-2001. Nævnet afslog den 24-04-2002 at betale erstatning i forbindelse med tilskadekomsten og henviste kravet til arbejdsgiverens forsikring, da skaden var en arbejdsskade. Nævnet henviste samtidig til § 7, stk. 1, i OEL, som den var affattet på tidspunktet for tilskadekomsten. Advokaten meddelte den 06-10-2003, at arbejdsgiverens forsikring først trådte i kraft pr. 16-04-2001 – altså 3 dage efter skaden – hvorfor der ikke kunne ydes dækning herfra. Nævnet henviste herefter den 09-10-

2003 ansøger til at søge kravet dækket via Arbejdsskadestyrelsen, som forskudsvis udbetaler ydelser, når arbejdsgiveren har undladt at opfylde sin forsikringspligt. Arbejdsskadestyrelsen afslog den 09-09-2004 at anerkende tilfældet som en arbejdsskade, idet sagen ikke var anmeldt inden et år fra skadesdatoen. Nævnet forespurgte herefter advokaten, om ansøger havde forsikring, hvilket advokaten undersøgte. Ansøgerens eget forsikringsselskab afslog imidlertid den 01-10-2004 at dække skaden, da kravet var forældet ved udgangen af 2003. Nævnet fandt ikke, at den omstændighed, at ansøgeren ikke havde anmeldt skaden rettidigt over for Arbejdsskadestyrelsen eller sit forsikringsselskab, kunne medføre, at ansøgeren nu var berettiget til erstatning fra staten. Ansøgeren var allerede ved nævnets skrivelse af 24-04-2002 blevet gjort opmærksom på reglen i OEL § 7, hvorfor han burde have undersøgt forsikringsspørgsmålet tidligere. (Bemærk, at sagen vedrører tilskadekomst forud for den 1. januar 2002. For så vidt angår spørgsmålet om dækning via arbejdsgiverens lovpligtige arbejdsskadeforsikringsselskab, ville resultatet imidlertid være blevet det samme, også hvis tilskadekomsten var sket den 1. januar 2002 eller senere).

Efter bestemmelsens stk. 2 kan Erstatningsnævnet ikke betale erstatning til dækning af regreskrav mod skadevolderen. En arbejdsgiver, der har udbetalt sygeløn i forbindelse med en sygemelding efter et overfald, er således ikke berettiget til erstatning efter OEL for udgiften hertil uanset regresbestemmelsen i EAL § 17, stk. 2. Det samme gælder forsikringsselskaber, der har ydet erstatning for personlige ejendele eller behandlingsudgifter, cfr. regresadgangen efter EAL § 19, stk. 2, nr. 1, og § 22, stk. 1. Heller ikke det offentlige er berettiget til erstatning efter OEL, hvis det offentlige har haft udgifter til sygedagpenge eller behandling, jf. herved også § 5.

§ 8

Erstatning efter § 3 kan nedsættes eller bortfalde, hvis skadelidte har undladt at træffe sædvanlige sikkerhedsforanstaltninger, herunder tegning af forsikring.

Forarbejder

1976-lovforslaget, FT 1975-76, tillæg A, sp. 2487, tillæg B, sp. 1180

Bet. 751/1975, s. 36-37

1985-lovforslaget, FT 1984-85, tillæg A, sp. 1420 og 1434

Bet. 1019/1984, s. 79 og 82

Bestemmelsen vedrører kun erstatning efter OEL § 3. Det vil sige erstatning for tingsskade. Erstatning for personskade og for personlige ejendele, der er mistede i forbindelse med en personskade, kan således ikke nedsættes, fordi skadelidte har undladt at træffe sædvanlige sikkerhedsforanstaltninger.

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

Ved sædvanlige sikkerhedsforanstaltninger forstås f.eks. aflåsning af bopælen, undladelse af at opbevare eller færdes med særligt værdifulde genstande på uansvarlig vis og undladelse af at lade sin bopæl henstå ubeboet gennem længere tid.

Ligeledes kan undladelse af at tegne sædvanlig forsikring medføre bortfald af erstatning i henhold til OEL § 3. Kaskoforsikring på biler anses i den forbindelse ikke for sædvanlig forsikring.

OEL § 8 er kun sjældent anvendt i praksis.

FED 1999 1352/2 (ÅB 96, pkt. 5.14, N.j.nr. 391/96) 2 unge mænd begik sammen indbrudstyveri hos en købmand, hvor de stjal ca. 18.000 kr. i kontanter og varer til en værdi af omkring 10.500 kr. Nævnet afslog at yde erstatning i anledning af indbruddet. For så vidt angik den ene gerningsmand begrundede nævnet afslaget med, at gerningsmanden ikke tilhørte den personkreds, der er omfattet af OEL § 3. For så vidt angik den anden gerningsmand, der var under udgang fra afsoning i fængsel, fandt nævnet, at han tilhørte den personkreds, der er omfattet af OEL § 3. Erstatningsnævnet afslog imidlertid at yde erstatning under henvisning til OEL § 8, fordi købmanden ikke havde installeret tyverialarm.

§ 9

Justitsministeren kan fastsætte regler om, at krav under et bestemt beløb ikke erstattes.

Stk. 2. Justitsministeren kan efter forhandling med vedkommende minister fastsætte regler om, at der ydes erstatning efter § 3, stk. 1 – 3, for skader forvoldt i institutionens umiddelbare nærhed, selv om skaden er mindre end det beløb, der fastsættes efter stk. 1.

Forarbejder

Bet. 751/1975, s. 37

Bemyndigelsen for justitsministeren til at fastsætte regler om, at krav under et bestemt beløb ikke erstattes er ikke udnyttet. Bestemmelsen har således ingen praktisk betydning.

Efter den norske voldsoffererstatningslovs § 11 kan der ikke ydes erstatning fra staten, når det tab, som kan erstattes, er mindre end 1.000 NOK. Efter den svenske brottsofferskadelagens § 12 er den tilsvarende beløbsgrænse 500 SEK.

§ 9 a

Erstatning for tingsskade, jf. §§ 3-4, kan ikke overstige 50.000 kr. Beløbet reguleres efter reglerne i § 15 i lov om erstatningsansvar.

Forarbejder

Bet. 1019/1984, s. 74-75 og 83

1985-lovforslaget, FT 84-85, tillæg A, sp. 1420, 1431-32, 1434

FT 84-85, tillæg B, sp. 1356

Kort forud for afgivelsen af bet. 1019/1984 var den første erstatningsansvarslov blevet vedtaget i Folketinget. Ved vedtagelsen af EAL blev der gennemført en væsentlig forhøjelse af erstatningerne for personskade og tab af forsørger i Danmark. Udvalget bag bet. 1019/1984 frygtede på den baggrund, at udgifterne til erstatning i medfør af OEL ville »løbe løbsk« og foreslog derfor i bet. 1019/1984, at der indførtes maksimumerstatninger efter OEL både for så vidt angår erstatning for personskade som for tab af forsørger og for tingsskade. Arbejdsgruppen fremhævede, at sådanne maksimumerstatninger findes i de øvrige nordiske lande. Justitsministeriet tilsluttede sig udvalgets forslag, men i forbindelse med folketingsbehandlingen bortfaldt forslaget om maksimumerstatning for personskade og tab af forsørger, således at kun forslaget om maksimumerstatning for tingsskade blev gennemført.

Erstatning for tingsskade efter OEL § 3 er derfor maksimeret til et bestemt beløb, der pristalsreguleres en gang årligt. For skader indtrådt i 2005 er beløbet 96.500 kr., jf. nærmere bilag 5.

§ 10

Erstatning er betinget af, at lovovertrædelsen uden unødigt ophold er anmeldt til politiet, og at skadelidte under en eventuel straffesag mod skadevolderen nedlægger påstand om erstatning.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 kan fraviges, hvis forholdene taler for det.

Stk. 3. Politiet vejleder skadelidte om retten til at få erstatning efter denne lov.

Forarbejder

1976-lovforslaget, FT 1975-76, tillæg A, sp. 2487 og 2494

Bet. 751/1975, s. 37

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

1985-lovforslaget, FT 1984-85, sp. 1420, 1426 og 1434-35
FT 1985-85, tillæg B, sp. 1355
2001-lovforslaget, FT 2000-01, s. 3505, 3522-23 og 3533-34
Bet. 1383/2000, s. 92-93, 95-96, 120-21, 298-302

Oversigt

1. Indledning
2. Anmeldelse til politiet
3. Uden unødigt ophold
4. Påstand om erstatning under en eventuel straffesag
 - 4.1. Adhæsiionsprocessen
 - 4.1.1. Behandling af borgerlige krav i forbindelse med straffesager
 - 4.1.2. De juridiske dommere træffer afgørelse vedrørende erstatningskrav
 - 4.1.3. Domsmandssager og sager uden domsmænd
 - 4.1.4. Indkaldelse af erstatningssøgende
 - 4.2. Beskikkelse af bistandsadvokat
 - 3.2.1. Bistandsadvokatens opgaver
 - 4.3. Beslaglæggelse til sikring af forurettedes krav
 - 4.4. Fremsættelse af erstatningskravet
 - 4.5. Indgåelse af forlig eller begrænsning af påstanden vedrørende erstatning
5. Politiets vejledningspligt

1. Indledning

OEL § 10 opstiller en række formelle betingelser for retten til erstatning fra staten. Først og fremmest skal forbrydelsen være politianmeldt, og anmeldelsen skal være sket uden unødigt ophold. Dernæst skal skadelidte, hvis der har været gennemført en straffesag, have nedlagt påstand om erstatning under straffesagen.

Baggrunden for kravet om politianmeldelse og for kravet om, at der skal være nedlagt påstand om erstatning under straffesagen, er bl.a. et ønske om at undgå misbrug af den statslige erstatningsordning. Man har således ønsket at sikre sig, at der er realiteter bag en ansøgning om erstatning fra staten. Desuden må det formodes, at Erstatningsnævnets arbejde lettes, når resultaterne af politiets efterforskning kan anvendes i nævnets sagsbehandling. Med hensyn til kravet om, at der skal være nedlagt påstand om erstatning under en eventuel straffesag, har det været væsentligt på denne måde at muliggøre, at Erstat-

ningsnævnets afgørelse af erstatningsspørgsmålet i videst muligt omfang kan bygge på domstolenes afgørelse af erstatningsspørgsmålet under straffesagen mod skadevolderen. Samtidig sikrer bestemmelsen om påstand om erstatning under straffesagen, at skadevolderen så tidligt som muligt bliver gjort bekendt med skadelidtes krav, således at betingelserne for senere at søge kravet ind-drevet hos skadevolderen er bedre, jf. nærmere OEL § 17 og kommentaren til denne bestemmelse.

Efter bestemmelsens stk. 2 kan bestemmelsen i stk. 1 fraviges, »hvis forholdene taler for det«. Bestemmelsen er ændret ved lov nr. 463 af 7. juni 2001. Ændringen er gældende for skader sket den 1. januar 2002 og senere. Forud for ændringen kunne erstatning ydes i »særlige tilfælde«, selvom betingelserne i stk. 1 ikke er opfyldt. Om den ændrede formulering af stk. 2 hedder det i bet. 1383/2000, side 95-96: »Arbejdsgruppen foreslår derfor, at formuleringen i dispensationsbestemmelsen i § 10, stk. 2, blødes op, således at bestemmelsen i § 10, stk. 1, kan fraviges, »hvis forholdene taler for det«. Hermed gives Erstatningsnævnet en udvidet adgang til at se bort fra kravet om politianmeldelse uden unødigt ophold, så der i videre omfang end i dag vil kunne ydes erstatning, selvom politianmeldelse ikke er indgivet uden unødigt ophold efter gemingstidspunktet.

Forslaget indebærer ikke en ændring af lovens hovedregel om, at der stilles krav om hurtig politianmeldelse, og det vil fortsat være afgørende, om der i den konkrete sag gør sig forhold gældende, der kan begrunde en tilsidesættelse heraf.«

Om den nærmere anvendelse af stk. 2 henvises til pkt. 2-4 nedenfor.

Bestemmelsens stk. 3 angiver, at politiet har pligt til at vejlede skadelidte om muligheden for at søge erstatning efter OEL, jf. nærmere nedenfor.

2. Anmeldelse til politiet

Den forbrydelse, der søges erstatning i anledning af, skal være anmeldt til politiet.

Ved anmeldelse forstås en anmodning til politiet om at efterforske en sag.

I mere alvorlige sager vil det sjældent være nødvendigt at fremsætte en udtrykkelig anmodning om, at der foretages efterforskning. Det siger således sig selv, at politiet vil efterforske ethvert drab og mere alvorlige volds- og sædelighedsforbrydelser uden særskilt anmodning herom.

I mindre alvorlige sager vil det derimod som regel være nødvendigt, at den forurettede fremsætter en udtrykkelig anmodning om efterforskning. Er der tale om tilskadekomst i forbindelse med større menneskeopbud, f.eks. i forbindelse med rockkoncerter, byfester og lignende vil den omstændighed, at politiet kommer til stede og måske også taler med den forurettede, langt fra altid være tilstrækkelig til at anse forbrydelsen for anmeldt.

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

U 2004.1219Ø Ansøgeren kom til skade den 19. august 2000. I forbindelse med tilskadekomsten blev der tilkaldt en ambulance, og politiet kom i den forbindelse rutinemæssigt til stede. Ansøgeren oplyste, at han ikke ønskede at indgive anmeldelse til politiet, og fastholdt dette, også efter at et vidne havde oplyst, at ansøger havde været udsat for et overfald. Ansøger anmeldte forholdet til politiet den 13. oktober 2000, og krævede i den forbindelse erstatning efter OEL. Landsretten tiltrådte Erstatningsnævnets afgørelse om, at ansøgerens kontakt med politiet på gerningstidspunktet ikke kunne anses som en anmeldelse til politiet. Forholdet var herefter for sent anmeldt. Landsretten tiltrådte videre, at der ikke forelå særlige omstændigheder, der skulle medføre, at Erstatningsnævnet skulle se bort fra den sene anmeldelse. Landsretten frifandt derfor Erstatningsnævnet for ansøgerens påstand om, at nævnet var erstatningspligtig for de skader ansøgeren havde pådraget sig den 19. august 2000.

I kravet om, at forbrydelsen skal være politianmeldt, ligger også, at ansøgeren efter evne skal have medvirket til sagens opklaring.

Fortielse af oplysninger eller undertrykkelse af beviser medfører således som udgangspunkt, at der ikke kan udbetales erstatning efter OEL.

Baggrunden herfor er hensynet til sagens opklaring og den deraf følgende mulighed for, at skadevolderen i givet fald kan drages strafferetligt til ansvar og pålægges at betale erstatning.

FED 2003 2464/1 (ÅB 2002, pkt. 6.9, N.j.nr. 3187/2001) Ansøger, der var indsat i Vridsløselille Statsfængsel, blev en dag i august 2001 stukket med kniv. Ansøger havde stået i kø til fængslets købmand, da der pludselig var opstået tumult. Købmanden havde aktiveret alarmen, og såvel fængselspersonale som politiet var kommet til stede. Ingen af de ca. 15 indsatte, der havde stået i køen, havde villet oplyse, hvad der var sket udover, at 3 udenlandske mænd var løbet efter en dansk mand, og at der var blevet brugt en kniv mod den danske mand. Ansøger havde blødt meget fra snitsår i ansigt og på venstre skulder og var blevet kørt til skadestuen, hvor politiet mødte op. Ansøger var begyndt at råbe og skrike over for politiet og havde sagt, at »de bare skulle skride«, da han ikke ønskede at tale med dem. Dagen efter tilskadekomsten havde politiet på ny rettet henvendelse til ansøger, der atter befandt sig i sin fængselscelle. Ansøger blev flere gange opfordret til at forklare, hvad der var sket, men han fastholdt, at han ikke havde noget at tale med politiet om. Han havde til betjenten bl.a. udtalt: »Skrid ud fra min celle – ingen andre skal se, at en som dig er trådt ind over mit dørrinf.eks. Ansøger havde efterfølgende underskrevet samtykkeerklæring til indhentning af lægelige oplysninger og om beskikkelse af bistandsadvokat. Bistandsadvokaten havde i forbindelse hermed over for politiet »pointeret, at min klient ikke ønsker at tale med politiet i anledning af denne sag, og at al henvendelse vedrørende sagen derfor skal ske til mit kontor«. Bistandsadvokaten fremsatte over for nævnet erstatningskrav for ødelagt tøj og krav om godtgørelse for svie og smerte. Nævnet afslog erstatningsansøgningen i medfør af OEL § 10 og dennes analogi. Nævnet bemærkede, at kravet i § 10 om, at der skal ske politianmeldelse uden unødigt ophold, herunder at skadelidte aktivt medvirker til sagens opklaring, især skyldes hensynet til opklaring af sagen, herunder at sikre politiet de bedst mulige vilkår for at kunne opklare sagen. Nævnet bemærkede endvidere, at ansøger ikke havde ønsket at afgive forklaring til politiet om hændelsesforløbet, selv om det af sagen fremgik, at politiet havde været på skadestuen for at tale med ham umiddelbart efter

tilskadekomsten. Ved politiets senere henvendelser havde ansøger heller ikke ønsket at udtale sig. Nævnet tilføjede, at det er nævnets opfattelse, at en skadelidt, der søger erstatning i medfør af OEL, er forpligtet til efter evne at meddele politiet de oplysninger, han er i besiddelse af med henblik på sagens opklaring og den deraf følgende mulighed for, at skadevolderen kan drages strafferetligt til ansvar og pålægges at betale erstatning. Nævnet kunne ikke se bort fra, at skadelidtes manglende samarbejdsvilje havde haft en negativ indflydelse på denne mulighed. **FED 2003 2481/2 (ÅB 03, pkt. 7.4.3, N.j.nr. 2541/2002).** Ansøger forklarede til politiet, at han var blevet overfaldet af 3 personer. Ansøger viste tydelige tegn på at have været udsat for vold. Ansøger oplyste til politiet, at han godt kendte gerningsmændene, men at han ikke ønskede at oplyse identiteten på dem, idet han var bange for konsekvenserne. På trods af utallige opfordringer hertil fra politiets side ønskede ansøger ikke at medvirke til sagens opklaring. Nævnet besluttede at meddele ansøger afslag i medfør af OEL § 10 eller dennes analogi. Nævnet bemærkede i forbindelse med afgørelsen, at nævnet var af den opfattelse, at en skadelidt, der søger erstatning i medfør af OEL, har pligt til at medvirke til sagens opklaring, således at politiet kan finde frem til skadevolderen, og staten kan rette sit krav mod denne, jf. OEL § 17. **FED 2003 2481/3 (ÅB 03, pkt. 7.4.3, N.j.nr. 1601/2002)** Ansøger anmeldte sig den 13-03-2002 udsat for vold begået den 12-03-2002. Ansøger ønskede ikke at afgive nærmere forklaring til politiet. Politiet gjorde derfor ansøger opmærksom på, at efterforskningen ville blive indstillet, hvis han ikke medvirkede til sagens opklaring. Ansøger blev ligeledes gjort opmærksom på, at en eventuel ansøgning om erstatning kunne bortfalde som følge af den manglende medvirken. Ansøger fastholdt, at han ikke havde yderligere at forklare, og at han var indstillet på, at efterforskningen blev indstillet. Nævnet meddelte herefter ansøger afslag på en senere ansøgning om erstatning. Nævnets afslag skete i medfør af OEL § 10 eller dennes analogi. Nævnet anførte, at erstatning fra staten er betinget af, at lovovertrædelsen er anmeldt til politiet uden unødigt ophold, og at det af lovens forarbejder fremgår, jf. betænkning nr. 751/1975, side 37, at frygt for repressalier ikke er nogen undskyldningsgrund for ikke at anmelde forholdet til politiet. Nævnet lagde ved sin afgørelse afgørende vægt på, at ansøgers manglende samarbejdsvilje havde haft negativ indflydelse på politiets efterforskning med henblik på at finde gerningsmanden.

Heller ikke hvis det på trods af ansøgerens manglende medvirken lykkes politiet at finde frem til en skadevolder og få denne dømt, betaler nævnet erstatning.

FED 2003 2482/1 (ÅB 2003, pkt. 7.4.3, N.j.nr. 3319/2003) Ansøger var blevet overfaldet af 2-3 personer samt 2 hunde. Efterfølgende blev der rejst tiltale mod en gerningsmand for overtrædelse af straffelovens § 245, ved at have sparket og slået ansøger flere gange i ansigtet og på kroppen samt at have ladet sine to hunde bide ansøger flere gange i ansigtet og på kroppen. De øvrige gerningsmænd blev ikke fundet. Ved dommen blev tiltalte »kun« dømt for overtrædelse af straffelovens § 244, idet retten lagde til grund, at ansøger var kommet op at slås, hvorunder tiltalte havde slået ansøger, mens ansøger lå ned. Ansøger blev også sparket, efter at 1-2 uidentificerede personer var kommet til, men retten fandt det ikke godtgjort, at det var tiltalte, som havde sparket ansøger. Nævnet måtte derfor lægge til grund, at ansøger var blevet sparket af ukendte gerningsmænd. Ansøger forklarede i retten, at han ikke ønskede at udtale sig af frygt for repressalier. Han kunne dog bekræfte, at han var blevet slået af en person. Herefter var 2 andre personer kommet til, og der havde været

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

nogle hunde, som havde bidt ham. Han bekræftede, at han forinden havde haft kontakt til gerningsmanden, som han godt kendte identiteten på. Ansøger forklarede, at han ikke var tilfreds med »noget«, som han havde købt. Han ringede derfor til den pågældende, og de aftalte at mødes. Da han kom, blev han overfaldet. Det fremgik af politiets anmeldelsesrapport, at ansøger ikke ville medvirke til sagens opklaring. Dette gav sig udslag i, at ansøger bl.a. under en fotokonfrontation oplyste til politiet, at han ville undlade at udpege gerningsmændene, hvis deres fotos var i fotomapperne. Den domfældte gerningsmand blev kun fundet, fordi politiet i anden anledning standsede en bil, hvori han befandt sig. Ansøger havde i retten nedlagt påstand om godtgørelse for tort. Retten frifandt tiltalte for denne påstand, idet der ikke fandtes grundlag for tort i en sag af denne karakter. Ansøger blev af nævnet meddelt afslag på anden erstatning/godtgørelse i medfør af OEL § 10 eller dennes analogi. Nævnet begrundede sit afslag med, at ansøger ikke havde ønsket at medvirke til politiets opklaring af sagen. Eventuelle erstatningskrav i anledning af hundebid, blev henvist til hundenes lovpligtige ansvarsforsikring eller Foreningen af forsikringsselskaber til overtagelse af lovpligtige ansvarsforsikringer (FAH).

Kun for så vidt angår pædagoger og plejepersonale, der kommer til skade i arbejdstiden, dispenserer Erstatningsnævnet fra kravet om politianmeldelse. Nævnet følger hermed en henstilling fra Folketingets Retsudvalg i FT 1984-85, tillæg B, sp. 1355, i forbindelse med lovændringen i 1985, hvorved der indførtes retskrav på erstatning efter OEL. Det hedder i henstillingen: »[Retsudvalget] finder, at erstatningsnævnet i forbindelse med nævnets samlede vurdering af, om kravet om politianmeldelse i § 10 bør fraviges i de konkrete sager, som måtte blive forelagt for nævnet til afgørelse, bør være opmærksom på, at pædagogiske og behandlingsmæssige hensyn kan tale imod en politianmeldelse«.

Har ansøgeren, efter at være blevet opfordret til at indgive politianmeldelse, modsat sig dette eller i øvrigt ikke efter evne medvirket til sagens oplysning, vil der dog fortsat kunne meddeles ansøgeren afslag i henhold til OEL § 10, eller dennes analogi, jf. nærmere ovenfor. Ansøgeren må endvidere være opmærksom på, at den manglende politianmeldelse kan vanskeliggøre sagens oplysning og dermed føre til, at Erstatningsnævnet må afslå en ansøgning om erstatning, jf. nærmere ovenfor under kommentaren til OEL § 1, pkt. 3.2.

3. Uden unødigt ophold

Efter Erstatningsnævnets helt faste praksis anses anmeldelse for at være sket uden unødigt ophold, hvis anmeldelsen er foretaget inden 24 timer efter forbrydelsen blev begået. Denne praksis har Folketinget flere gange tilsluttet sig, senest ved den ændring af OEL § 10, stk. 2, der fandt sted ved lovændringen ved lov nr. 463 af 7. juni 2001, jf. FT 2000-01, s. 3523.

Er anmeldelse til politiet sket senere end 24 timer efter forbrydelsen, vil Erstatningsnævnet således som udgangspunkt afslå en ansøgning om erstatning.

I medfør af bestemmelsens stk. 2 ser Erstatningsnævnet i realiteten dog bort fra kravet om anmeldelse uden unødigt ophold i en lang række tilfælde. Først og fremmest ser Erstatningsnævnet stort set altid bort fra kravet om anmeldelse uden unødigt ophold, hvis det på trods af den sene anmeldelse lykkes at pågribe og retsforfølge skadevolderen.

Det bemærkes i den forbindelse, at det udtrykkeligt fremgår af bet. 751/1975, s. 37, at den omstændighed, at skadelidte ikke tror, politiet kan opklare sagen, ikke er tilstrækkelig grund til, at Erstatningsnævnet kan se bort fra kravet om politianmeldelse i OEL § 10.

Ligeledes fremgår det udtrykkeligt af bet. 751/1975, s. 37, at frygt for repressalier i almindelighed ikke kan betragtes som undskyldningsgrund for manglende eller for sen politianmeldelse.

Hvis en mindreårig udsættes for et seksuelt overgreb, ser Erstatningsnævnet som regel bort fra 24-timersreglen, hvis blot politianmeldelse foretages inden for rimelig tid, efter at skadelidtes forældre, andre nærtstående eller ansvarlige voksne har fået kendskab til overgrebet. Erstatningsnævnet anser det i den forbindelse for naturligt, at skadelidtes forældre eller nærtstående forhører sig om overgrebet blandt venner, lærere eller lignende, inden der skrives til politianmeldelse. Det er således ikke noget krav, at politianmeldelse foretages inden 24 timer efter, at skadelidtes forældre eller nærtstående har fået kendskab til overgrebet. Det er dog klart, at jo længere tid der går, inden en sag politianmeldes, desto vanskeligere vil det være såvel for politiet som for Erstatningsnævnet af få opklaret, hvad der egentlig er sket i en given situation, og om der er tale om en straffelovsovertrædelse.

Har skadelidte sørget for bevissikring ved henvendelse på et center for voldtægts ofre, skadestue eller noget lignende inden for 24 timer efter skaden, kan dette tale for at se lempeligere på kravet om politianmeldelse uden unødigt ophold.

I visse randområder kan der være langt til nærmeste åbne politistation, og ved telefonisk henvendelse hertil vil ansøgeren, medmindre der er tale om sager af mere alvorlig karakter, som regel blive henvist til at rette henvendelse til nærmeste nærpolitistation førstkommande hverdag. Indgives politianmeldelse i disse tilfælde førstkommande hverdag, vil Erstatningsnævnet som regel se bort fra en eventuel overskridelse af anmeldelsesfristen. Det samme er tilfældet, hvis nævnet modtager oplysning om, at en ansøger på grund af travlhed hos politiet er henvist til at komme igen næste dag. Det er dog en forudsætning for at se bort fra fristen, at ansøger i øvrigt har taget de nødven-

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

dige forholdsregler og f.eks. har opsøgt skadestuen eller anden lægehjælp i umiddelbar forbindelse med skaden.

4. Påstand om erstatning under en eventuel straffesag

Hvis der gennemføres en straffesag i anledning af forbrydelsen, er det en yderligere betingelse for at få erstatning fra staten, at der nedlægges påstand om erstatning under straffesagen.

4.1. Adhæsiionsprocessen

4.1.1. Behandling af borgerlige krav i forbindelse med straffesager

Efter RPL § 685 kan krav mod tiltalte, der følger af en strafbar handling, følges under straffesagen vedrørende samme handling i overensstemmelse med reglerne i RPL kapitel 89, det vil sige §§ 991-996 a.

Retten kan på ethvert trin af sagen nægte et borgerligt kravs forfølgning, hvis retten finder, at kravets behandling ikke kan ske uden væsentlig ulempe, jf. RPL § 991, stk. 4.

Efter RPL § 992 skal retten undlade at tage erstatningskrav under påkendelse,

- 1) hvis domfældelsen eller frifindelsen, som finder sted for straffespørgsmålets vedkommende, ikke vil medføre en afgørelse i samme retning som erstatningspåstanden (hvis tiltalte f.eks. frifindes for tyveri/røveri af skadelidtes penge og alene dømmes for vold, vil erstatningspåstanden vedrørende stjalne/røvede penge ikke kunne tages under påkendelse), og
- 2) hvis de oplysninger, der foreligger til støtte for en erstatningspåstand, er ufuldstændige (dvs. hvis erstatningskravet ikke er tilstrækkeligt dokumenteret).

Under en straffesag kan der kun fremsættes erstatningskrav mod sigtede/tiltalte, cf. dog færdselslovens § 112, stk. 2, og hundelovens § 10, stk. 2, hvorefter det lovpligtige ansvarsforsikringsselskab skal inddrages under en straffesag som part i sagen og skal indkaldes til retsmøder i sagen.

Erstatningskrav kan fremsættes af den, som umiddelbart har lidt skade, det vil sige den direkte forurettede (krænkede), og af parter, der har direkte afledte krav, som f.eks. forurettedes forsikringsselskab eller arbejdsgiveren, der har haft udgift til vikar. Andre, f.eks. en kontraktpart, der har et erstatningskrav, fordi forurettede som følge af skaden ikke har kunnet opfylde en kontrakt, kan ikke rejse krav under straffesagen.

4.1.2. *De juridiske dommere træffer afgørelse vedrørende erstatningskrav*

Afgørelse om erstatningskrav, herunder om hvorvidt kravet overhovedet kan behandles, træffes af den eller de juridiske dommere, jf. RPL § 993, jf. § 91, stk. 3. Domsmand medvirker således ikke ved afgørelse af erstatningsspørgsmål. I nævningesager kan retten forelægge nævningerne spørgsmål, både om en skade er bevirket ved den strafbare handling og om erstatningens størrelse. Hjemlen i § 993 til at inddrage nævningerne i påkendelsen af et borgerligt krav under en nævningesag bruges ikke i praksis, jf. **U 1992.429V**. Der forekommer dog naturligvis en lang række tilfælde, hvor udfaldet af bevisvurderingen har betydning for både erstatningspligten og erstatningens størrelse.

De juridiske dommers afgørelse om erstatningsspørgsmålet skal begrundes, jf. RPL § 218 og nedenfor.

4.1.3. *Domsmandssager og sager uden domsmænd*

I RPL sondres der mellem domsmandssager og sager, der behandles uden domsmænd. Efter RPL § 991, stk. 1, har forurettede ret til selv at fremsætte sit erstatningskrav i sager, der behandles uden domsmænd. I domsmandssager og nævningesager fremgår det af RPL § 991, stk. 2, at forurettedes erstatningskrav skal fremsættes af anklagemyndigheden, hvis forurettede anmoder om det. I praksis har sondringen mindre betydning.

Under alle omstændigheder bør såvel anklagemyndigheden som retten være opmærksomme på at sikre, at forurettede spørges, om der er noget erstatningskrav. Man må tænke på, at mange forurettede er uvante med at møde i retten og er usikre ved situationen, således at de ikke fremkommer med eventuelle erstatningskrav, medmindre de udtrykkeligt spørges herom. Hvis forurettede ikke får fremsat erstatningskravet i retten, risikerer forurettede, at Erstatningsnævnet senere afslår at tilkende erstatning i medfør af OEL § 10, stk. 1, se dog nærmere nedenfor under afsnit 4.4. I sager uden domsmænd har retten efter RPL § 991, stk. 1, 2. pkt., en direkte pligt til at give forurettede lejlighed til at fremsætte erstatningskrav. Kan forurettede ikke umiddelbart svare på, om han eller hun har et erstatningskrav, bør det noteres i retsbogen eller dombogen, hvis forurettede tager forbehold om erstatning.

4.1.4. *Indkaldelse af erstatningssøgende*

I nævningesager og domsmandssager skal erstatningssøgende parter fremgå af bevisfortegnelsen, jf. RPL § 991, stk. 3, jf. § 834 og § 836 samt § 927, jf. § 834 og § 836. Det er anklagemyndigheden, der foranlediger de pågældende indkaldt til domsforhandlingen. I andre sager, det vil sige tilståelsessager og sager uden domsmænd, er det retten, der indkalder såvel tiltalte og vidner som mulige erstatningsparter.

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

Indkaldelse af erstatningssøgende parter kan ske ved almindeligt brev. Forkyndelse er ikke nødvendig, medmindre den forurettede samtidig indkaldes som vidne.

Er forurettede repræsenteret ved advokat, skal det fremgå af bevisfortegnelsen, og advokaten skal inddrages ved sagens berømmelse, ligesom advokaten skal indkaldes til retsmødet. I visse sager – typisk arrestantsager – må hensynet til en hurtig gennemførelse af domsforhandlingen dog gå forud for hensynet til forurettede og bistandsadvokaten. I disse tilfælde bør retten overveje undtagelsesvis at lade bistandsadvokaten møde ved en kollega eller at beskikke en anden bistandsadvokat for den forurettede.

Hvis tiltalte eller forurettede er umyndig, skal værgerne for den pågældende tillige indkaldes, jf. RPL § 257. Umyndige kan kun vedtage at betale erstatning eller indgå forlig om erstatningsspørgsmålet med værgens samtykke. Fravær af tiltaltes værge er ikke til hinder for, at erstatningsspørgsmålet afgøres ved dom. Hvis en umyndig forurettet er repræsenteret af en (bistands)advokat, må retten normalt kunne lægge til grund, at advokaten disponerer erstatningsspørgsmålet også på vegne af den umyndiges værge(r).

4.2. Beskikkelse af bistandsadvokat

Efter RPL § 995 a kan der beskikkes en advokat for forurettede, når det skønnes nødvendigt med advokatbistand ved opgørelsen af forurettedes erstatningskrav. Efter indførelsen af reglerne om bistandsadvokater i RPL's kapitel 66 a finder bestemmelsen sjældent anvendelse, idet det er en forudsætning for at få advokatbistand i henhold til RPL § 995 a, stk. 1, at forurettede opfylder de økonomiske betingelser for at opnå fri proces. Et sådant krav stilles ikke i henhold til RPL kap. 66 a (der omfatter §§ 741 a-e). I praksis er det derfor disse bestemmelser, der anvendes ved beskikkelse af advokat for forurettede. Kun for så vidt angår advokatbistand til forurettede ved berigelsesforbrydelser anvendes § 995 a fortsat, idet forurettede ved disse forbrydelser ikke er omfattet af RPL kap. 66 a. § 995 a, stk. 2, om beskikkelse af advokat for pårørende til en person, som er afgået ved døden som følge af en forbrydelse, har dog en vis betydning i disse sager. Her er der ikke krav om, at de pårørende skal opfylde de økonomiske betingelser i § 330, stk. 1, nr. 2, for at opnå fri proces.

Ved lov nr. 558 af 24. juni 2005 om ændring af retsplejeloven er der i overensstemmelse med forslaget herom i bet. 1458/2005 fra Justitsministeriets strafferetsudvalg indført en række forbedringer af retsstillingen for voldtægts ofre og andre ofre for forbrydelser. Således er RPL § 741 a, 741 b og 741 c, stk. 1 og 2, ændret med virkning fra den 1. juli 2005. Hovedformålet med lovændringen er at styrke retsstillingen for forurettede i voldtægtssager

og andre grove sædelighedssager, således at det sikres, at der altid beskikkes en bistandsadvokat for den forurettede, medmindre den pågældende frabeder sig dette, og således at bistandsadvokatens mulighed for medvirken under efterforskningen og sagens behandling ved domstolene forbedres.

I sager, der vedrører overtrædelse af straffelovens § 119, § 123, § 210, §§ 216-223, §§ 224 eller 225, jf. §§ 216-223, § 232, § 237, jf. § 21, §§ 244-246, §§ 249 og 250, § 252, stk. 2, §§ 260-262 a eller § 288, beskikker retten, jf. RPL § 741 a, stk. 1, en advokat for den, der er forurettet ved lovovertrædelsen, når den pågældende fremsætter begæring om det.

Af den nye § 741 a, stk. 2, i RPL, fremgår, at hvis sagen angår overtrædelse af straffelovens § 210 (incest), §§ 216 (voldtægt) og 217 (samleje ved anden tvang), § 218, stk. 2 (samleje med »forsvarsløse«), § 222, stk. 2, 2. led (samleje med barn under 12 år ved tvang m.v.), eller § 223, stk. 1 (samleje med børn under 18 år i betroelsesforhold) samt overtrædelse af disse bestemmelser ved anden kønslig omgængelse end samleje og homoseksuelle forhold, jf. straffelovens § 224 og § 225, **skal** beskikkelse ske, medmindre den pågældende efter at være vejledt om retten til beskikkelse af advokat frabeder sig det. Den forurettede skal have lejlighed til at tale med en advokat før politiets afhøring af forurettede, medmindre den pågældende efter at være blevet vejledt frabeder sig det.

Efter den nye § 741 a, stk. 3, **kan** beskikkelse afslås i sager om overtrædelse af straffelovens § 119, § 123, § 218, stk. 1, §§ 219-221, § 222, stk. 1, og stk. 2, 1. led, § 223, stk. 2, § 232, § 237, jf. § 21, §§ 244-246, §§ 249 og 250, § 252, stk. 2, §§ 260-262 a eller § 288, hvis lovovertrædelsen er af mindre alvorlig karakter og advokatbistand må anses for åbenbart unødvendig. Dette kan ifølge forarbejderne til § 741 a f.eks. være tilfældet, hvis der er tale om værtshusklammeri, hvorved der ingen skade er sket.

Efter RPL § 741a, stk. 4, kan der efter politiets begæring beskikkes en advokat for den forurettede under efterforskningen, hvis den forurettede ikke selv fremsætter begæring om beskikkelse af advokat. Det samme gælder, når der ikke sker beskikkelse efter RPL § 741 a, stk. 2.

Efter RPL § 741 b, stk. 1, skal politiet vejlede den forurettede om reglerne om beskikkelse af en advokat. I de sager, der er nævnt i RPL § 741 a, stk. 2 (dvs. sager om overtrædelse af straffelovens § 210, §§ 216 og 217, § 218, stk. 2, § 222, stk. 2, 2. led., eller § 223, stk. 1), skal forurettede endvidere gøres bekendt med reglerne om advokatens medvirken. Den forurettede skal vejledes om sin ret til at have lejlighed til at tale med en advokat før politiets afhøring af forurettede. Vejledningen skal gives, inden den forurettede afhøres første gang, og skal gentages i forbindelse med og inden anden afhøring. Det skal af politirapporten fremgå, at den forurettede har modtaget behørig

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

vejledning. Endvidere skal det fremgå, hvis den forurettede ikke har ønsket en advokat beskikket.

Efter RPL § 741 b, stk. 1, 5. pkt., er det politiet, som drager omsorg for, at spørgsmål om beskikkelse efter RPL § 741 a indbringes for retten. Anklagemyndigheden må i den forbindelse være opmærksom på, at der i ankesager særskilt skal tages stilling til spørgsmålet om beskikkelse af bistandsadvokat. Dette kan f.eks. ske ved rutinemæssigt at sende kopi af anklagemyndighedens ankemeddelelse til bistandsadvokaten med forespørgsel, om der er anmodning om beskikkelse af bistandsadvokat i ankeinstansen. Bistandsadvokatens beskikkelse ophører som udgangspunkt ved sagens afslutning i byretten og rettens tilkendelse af salær til bistandsadvokaten.

Er den forurettede villig til at udtale sig, er begæringen om beskikkelse af advokat ifølge RPL § 741 b, stk. 2, ikke til hinder for, at politiet afhører den forurettede uden advokatens tilstedeværelse. I tilfælde, hvor beskikkelse skal ske efter RPL § 741 a, stk. 2, gælder dette kun, hvis den forurettede anmoder om at blive afhørt uden advokatens tilstedeværelse. Politiet kan tilkalde eller kontakte en af de i RPL § 733, stk. 1, nævnte advokater til at varetage hvervet som advokat for den forurettede, indtil retten måtte have beskikket en advokat.

Den beskikkede bistandsadvokats salær for arbejdet i retten betales endeligt af forurettedes retshjælpsforsikring, jf. RPL § 741 e, jf. § 330, stk. 2, eller af statskassen uanset sagens udfald, jf. **U 1998.526Ø**.

Om erstatning for udgifter til advokatbistand i forbindelse med sagens behandling i Erstatningsnævnet henvises til kommentaren til OEL § 15.

4.2.1. Bistandsadvokatens opgaver

Bistandsadvokatens opgaver fremgår ikke direkte af loven, men er opregnet i bet. 1102/1987 om forurettedes stilling i voldtægts- og voldssager, side 41-43. Opgaverne er navnlig at yde støtte og bistand til forurettede ved afhøring hos politiet eller i retten, hvis forurettede har et særligt behov for det, hvis forurettede f.eks. er et barn eller er psykisk handicappet. I forbindelse med sædelighedsforbrydelser kan der også være et særligt behov for bistandsadvokatens tilstedeværelse ved afhøringer hos politiet og i retten. Bistandsadvokaten skal herudover yde bistand til opgørelse af forurettedes eventuelle erstatningskrav, herunder til at få rejst kravet over for den rette instans, f.eks. forurettedes eget forsikringsselskab, de sociale myndigheder eller Erstatningsnævnet. Hvis der er behov for det, skal bistandsadvokaten være forurettede behjælpelig med at rejse spørgsmålet om gerningsmanden skal meddeles polititilhold. Bistandsadvokaten skal endvidere rådgive forurettede om andre hjælpemuligheder (f.eks. psykolog- og krisehjælp), holde forurettede oriente-

ret om sagens gang og forberede forurettede på afhøring i retten og i den forbindelse vejlede om forurettedes retsstilling som vidne. Bistandsadvokaten må også hjælpe forurettede med om fornødent at få bortvist en voldelig ægtefælle eller samlever fra hjemmet i medfør af lov nr. 449 af 9. juni 2004 om bortvisning og til at meddele tilhold m.v.

Bistandsadvokaten har adgang til at overvære afhøringer af den forurettede såvel hos politiet som i retten og har ret til at stille yderligere spørgsmål til den forurettede, jf. RPL § 741 c, stk. 1. Bistandsadvokaten har derimod ikke efter reglerne i RPL kapitel 66 a en tilsvarende adgang til at foretage afhøring af andre, hverken parter eller vidner. I det omfang retten tillader, at forurettedes erstatningskrav behandles under straffesagen i overensstemmelse med adhæsiionsprocessens regler i RPL kapitel 89, må bistandsadvokaten dog kunne foretage afhøring også af andre end forurettede.

Bistandsadvokaten har efter RPL § 741 c, stk. 1, ret til at gøre indsigelse mod en bevisførelse i strid med RPL § 185, stk. 2. Advokaten underrettes om tidspunktet for afhøringer. Retsmøder, hvor forurettede skal afhøres, berammes så vidt muligt efter aftale med bistandsadvokaten. Advokaten underrettes om andre retsmøder, herunder retsmøder efter RPL § 922. Der er hermed ved den nye affattelse af RPL § 741 c, stk. 1, sket udvidelse og præcisering af bistandsadvokatens rettigheder og beføjelser.

Efter RPL § 741 c, stk. 2, har bistandsadvokaten adgang til at gøre sig bekendt med den forurettedes forklaring til politiet og andre dokumenter i sagen vedrørende den forurettede. Når der er rejst tiltale i sagen, men først fra dette tidspunkt, har advokaten tillige adgang til at gøre sig bekendt med det øvrige materiale i sagen, som politiet har tilvejebragt. Det er i RPL § 741 c, stk. 3, som ikke er ændret ved lov 558 af 24. juni 2005, bestemt, at bistandsadvokaten skal have udleveret kopi af sagens materiale, i det omfang det uden ulempe kan kopieres. Bistandsadvokaten må ikke uden politiets samtykke gøre andre – herunder forurettede – bekendt med straffesagens materiale eller overlevere materialet til nogen. Forurettede må dog gerne af sin bistandsadvokat gøres bekendt med sin egen forklaring til politirapport, jf. RPL § 741 c, stk. 3.

Reglerne i RPL § 741 c finder efter bestemmelsens stk. 4 tilsvarende anvendelse for en privatantaget – ikke beskikket – advokat for forurettede.

Det vil ofte være mest hensigtsmæssigt, at bistandsadvokaten er til stede ved domsforhandlingen, når forurettede skal afgive forklaring som vidne, og at erstatningskravet fremsættes og procederes i den forbindelse.

Efter RPL § 841, stk. 2, som affattet ved lov nr. 558 af 24. juni 2005, skal anklagemyndigheden i sager om overtrædelse af straffelovens § 210, §§ 216 og 217, § 218, stk. 2, § 222, stk. 2, 2. pkt., eller § 223, stk. 1, senest samtidig

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

med indlevering af bevisfortegnelsen underrette forsvareren og retten om, hvorvidt der foreligger sådanne spørgsmål, som nævnt i stk. 1 (om bl.a. dør-lukning, referatforbud eller at tiltalte skal forlade retslokalet, mens et vidne afhøres). Det siger sig selv, at bistandsadvokaten forud for domsforhandlingen må være opmærksom herpå, således at eventuelle anmodninger herom fra forurettede foreligger forud for domsforhandlingen.

4.3. Beslaglæggelse til sikring af forurettedes krav

Efter reglerne i RPL kap. 74 om bl. a. beslaglæggelse og RPL § 1002 kan der foretages beslaglæggelse til sikring af forurettedes krav på erstatning. Reglerne finder sjældent anvendelse, formentlig fordi forurettedes erstatningskrav anses for sikret i medfør af reglerne i OEL. Det er dog værd at bemærke, at en beslaglæggelse under visse nærmere forudsætninger kan opretholdes, også selv om et erstatningskrav henskydes til Erstatningsnævnet, jf. RPL 807 d, stk. 4, og at staten herved senere kan opnå fyldestgørelse for sit regreskrav i henhold til OEL § 17.

Afgørelse om beslaglæggelse og om anvendelse af beslaglagt gods træffes som udgangspunkt af retten ved kendelse, jf. RPL § 806 og § 807 d, stk. 3. Beslaglagt gods anvendes først til fyldestgørelse af erstatningskrav, dernæst til det offentliges krav på sagsomkostninger, og herefter konfiskationskrav i henhold til straffeloven og sidst bødekraft, jf. RPL § 807 d, stk. 2.

Det er en betingelse for beslaglæggelse, at der er rimelig mistanke om, at ejeren af det, der begæres beslaglagt, har begået en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, at beslaglæggelsen må anses for nødvendig for at sikre forurettedes krav, og at indgrebet ikke står i misforhold til sagens betydning og det tab eller den ulempe, som indgrebet kan antages at medføre.

4.4. Fremsættelse af erstatningskravet

Der gælder samme krav om dokumentation af erstatningskrav, der rejses i forbindelse med en straffesag, som for krav, der rejses under en civil sag. Skriftlig erstatningsopgørelse vedlagt behørig dokumentation bør derfor fremsendes til såvel tiltalte eller tiltaltes forsvarer som til retten i så god tid forud for domsforhandlingen, at retten og forsvareren har en realistisk mulighed for at tage stilling til kravet i forbindelse med domsforhandlingen.

Kan erstatningskravet endnu ikke opgøres på det tidspunkt, hvor straffesagen domsforhandles, er det tilstrækkeligt, at forurettede tager forbehold om senere at gøre et erstatningskrav gældende.

Er erstatningskravet kun foreløbigt, bør det anføres under straffesagen i form af et forbehold om senere at kræve yderligere erstatning.

Den del af erstatningskravet, der kan opgøres forud for domsforhandlingen, bør opgøres. Selv om skadelidte fortsat er sygemeldt, bør der således rejses krav om godtgørelse for svie og smerte og eventuel tabt arbejdsfortjeneste frem til datoen for domsforhandlingen. Ligeledes bør et eventuelt krav om erstatning for personlige ejendele rejses allerede i forbindelse med domsforhandlingen.

Rejses krav, der kunne være rejst allerede under domsforhandlingen, ikke i den forbindelse, kan det afskære skadelidte fra senere at få erstatning fra Erstatningsnævnet, medmindre der er taget udtrykkeligt forbehold herom. Det er f.eks. tilfældet, hvis der alene kræves svie og smerte eller tabt arbejdsfortjeneste for en afgrænset periode, der ligger forud for domsforhandlingen, jf. **FED 2001 2059/2 (ÅB 99, pkt. 5.9, N.j.nr. 1397/99)** refereret under kommentaren til OEL § 11 a.

Er skadelidte ikke repræsenteret ved advokat under domsforhandlingen, dispenserer Erstatningsnævnet i medfør af bestemmelsens stk. 2 i vidt omfang fra bestemmelsen i stk. 1 om, at der skal være nedlagt påstand om erstatning under straffesagen. Det gælder dog ikke, hvis skadelidte direkte adspurgte af anklagemyndigheden eller dommeren har oplyst, at han eller hun ikke har noget erstatningskrav.

4.5. Indgåelse af forlig eller begrænsning af påstanden vedrørende erstatning

Indgår skadelidte forlig med skadevolderen om erstatningen, afskærer dette skadelidte fra at få yderligere erstatning fra Erstatningsnævnet, i hvert fald, for perioden forud for indgåelsen af forliget. Baggrunden for, at forliget afskærer skadelidte fra at få yderligere erstatning fra skadevolderen for perioden forud for forligets indgåelse, er, at statens mulighed for at gøre regres for krav udover forliget hermed også er afskåret.

FED 2003 2481/1 (ÅB 03, pkt. 7.4.2, N.j.nr. 334/2003) Skadevolderen i sagen var dømt for drabsforsøg ved med knivstik at have forsøgt at dræbe ansøger. Vestre Landsret afsagde dom den 02-07-2001. Nævnet modtog sagen den 29-01-2003. Ansøger havde i mellemtiden via sin advokat ført en civil sag mod skadevolder. I den civile sag blev der nedlagt påstand om betaling af ca. 80.000 kr. i erstatning og godtgørelse. Sagen blev forligt således, at »sagsøgte alene skal betale sagsøger godtgørelse for svie og smerte med 15.000 kr.«. Skadevolder betalte 15.000 kr. til ansøger. Ansøger søgte herefter nævnet om yderligere erstatning og godtgørelse udover de 15.000 kr., ansøger havde modtaget fra skadevolderen. Nævnet afslog i medfør af offererstatningslovens § 10, stk. 1, modsætningsvis, at betale yderligere erstatning og godtgørelse. Nævnet lagde i den forbindelse vægt på, at ansøger ved at indgå retsforlig med skadevolder havde afskåret sig fra at kræve yderligere erstatning og godtgørelse fra skadevolder, og at statens mulighed for at gøre regres mod skadevolder for krav udover retsforliget, jf. lovens § 17, herefter også var afskåret.

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

Som det fremgår af sagen, kan begrænsning af påstanden under straffesagen eller en efterfølgende civil sag, indgåelse af forlig m.v. således medføre en tilsvarende begrænsning af muligheden for senere at få erstatning fra staten efter OEL. Det bemærkes i den forbindelse, at erstatning efter OEL ikke forudsætter, at ansøgeren først har søgt at inddrive sit krav ved civilt søgsmål eller i fogedretten.

5. Politiets vejledningspligt

Det er politiets opgave at vejlede forurettede om muligheden for at få erstatning efter OEL. De nærmere retningslinjer for vejledningen er fastsat i meddelelse nr. 2/2001 fra Rigsadvokaten, afsnit 4. Det fremgår heraf blandt andet, at politiet i forbindelse med anmeldelser om straffelovsovertrædelser, der har medført personskade, skal vejlede om muligheden for at få erstatning fra staten og i den forbindelse oplyse, at det er en betingelse for at få erstatning efter OEL, at der under en evt. straffesag nedlægges påstand om erstatning. Samtidig med at vejledningen gives, skal Erstatningsnævnets ansøgningskema udleveres, og forurettede skal oplyses om, at det udfyldte ansøgningskema skal afleveres til politiet, der hvor forbrydelsen er anmeldt, og at dette skal ske inden to år efter at forbrydelsen er begået.

Manglende vejledning fra politiets side kan medføre, at Erstatningsnævnet må se bort bestemmelsen i OEL § 13 om, at ansøgning til nævnet skal indgives inden to år efter, lovovertrædelsen er begået, jf. nærmere kommentaren til OEL § 13.

Manglende vejledning fra politiet kan derimod som regel ikke føre til, at Erstatningsnævnet kan se bort fra betingelserne i § 10, stk. 1.

§ 11

Afgørelse om erstatning træffes af et nævn, der nedsættes af justitsministeren.

Stk. 2. Nævnet består af en formand, der skal være dommer, og af 2 andre medlemmer, hvoraf det ene medlem udnævnes efter indstilling fra socialministeren og det andet medlem efter indstilling fra advokatrådet. Medlemmerne og stedfortrædere for disse udnævnes for 4 år.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nævnets forretningsorden og regler om indgivelse af ansøgning.

Forarbejder

1976-lovforslaget, FT 1975-76, tillæg A, sp. 2492-93

Bet 751/1975, s. 19 og 37

1985-lovforslaget, FT 1984-85, tillæg A, sp. 1429-30

Bet 1019/1984, s. 67-69

Oversigt

1. Indledning
2. Nævnets sammensætning
3. Nævnets forretningsorden

1. Indledning

I forbindelse med det lovforberedende arbejde blev det drøftet, hvorledes offererstatningsordningen skulle administreres, og det blev blandt andet overvejet at henlægge administrationen af ordningen til domstolene, der så kunne behandle ansøgningen om erstatning i forbindelse med behandlingen af straffesagen mod skadevolderen. Henset til, at der i mange tilfælde ikke ville være en kendt skadevolder, og til, at der oprindelig var tale om en billighedsordning, og at der således skulle foretages en selvstændig vurdering af spørgsmålet om egen skyld m.v. i sagerne, jf. kommentaren til § 6 a, valgte man dog i overensstemmelse med anbefalingen fra udvalget bag bet. 751/1975 at henlægge behandlingen af sagerne til et selvstændigt nævn. Hensigtsmæssigheden heraf blev diskuteret på ny i forbindelse med ændringen af OEL i 1985. På det tidspunkt var ordningen med nævnsbehandling imidlertid så veletableret, at man ikke fandt anledning til at ændre den. Der blev i den forbindelse også peget på, at overførsel af kompetencen til at træffe afgørelse efter OEL til domstolene ville rejse en række processuelle og habilitetsmæssige spørgsmål, der formentlig ville medføre en langsommere og mindre effektiv behandling af de indgivne erstatningsansøgninger.

I de første 19 år Erstatningsnævnet fungerede, havde nævnet imidlertid en meget stærk tilknytning til domstolene, idet nævnets sekretariat rent fysisk var placeret i Københavns Byret. Fra 1. april 1995 blev sekretariatet udskilt som en selvstændig styrelse under Justitsministeriet. Pr. 15. oktober 2004 henhører sekretariatet organisatorisk under Civilstyrelsen.

2. Nævnets sammensætning

Nævnets medlemmer udpeges af justitsministeren.

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

Nævnets formand skal være dommer. Nævnet har derudover 2 medlemmer, hvoraf det ene udpeges efter indstilling fra socialministeren og det andet efter indstilling fra Advokatrådet. Efter forarbejderne til § 11 skal det ene af disse to medlemmer være en socialretlig ekspert, mens det andet skal være advokat. Det medlem, der udpeges efter indstilling fra socialministeren, har hidtil været en ledende medarbejder fra Socialministeriet, Arbejdsskadestyrelsen eller Ankestyrelsen. Den pågældende har således haft indgående kendskab til såvel arbejdsskadelovgivningen, og dermed erstatningsretten, som den sociale lovgivning i øvrigt. Det medlem, der udpeges efter indstilling fra Advokatrådet, er traditionelt en advokat, som i sit daglige virke er beskæftiget med forsikrings- og erstatningsret. Nævnets sammensætning giver således et godt grundlag for at kunne vurdere både strafferetlige, forsikrings- og erstatningsretlige og socialretlige aspekter af sagerne.

For hvert medlem udnævnes tillige en stedfortræder. Stedfortræderne deltager kun i behandlingen af sagerne, hvis et medlem har forfald på grund af f.eks. sygdom eller inhabilitet.

Medlemmerne og stedfortræderne udnævnes for fire år ad gangen. Der benyttes ikke »valgperioder«. Udnævnelse sker således ikke fra en på forhånd bestemt dato, men fra det tidspunkt hvor en tidligere beskikkelse ophører.

3. Nævnets forretningsorden

Nævnets forretningsorden er fastsat ved bekendtgørelse nr. 787 af 12. august 2005.

Bekendtgørelsen er optrykt som bilag, til denne lovkommentar.

I det følgende gennemgås en række centrale bestemmelser i forretningsordenen.

Efter forretningsordenens § 2 deltager alle nævnets medlemmer i sagernes behandling. Efter bestemmelsens stk. 2 kan formanden dog træffe afgørelse uden deltagelse af nævnets øvrige medlemmer i en lang række nærmere afgrænsede tilfælde. Efter stk. 3 kan formanden yderligere delegere en del af sin afgørelseskompetence til sekretariatet.

Formandens og sekretariatets kompetence er begrænset til utvivlsomme og hyppigt forekommende sagstyper. I praksis udgør disse sagstyper dog en så stor andel af nævnets sager, at størstedelen af nævnets afgørelser træffes af formanden alene eller af sekretariatet.

Dette sikrer en hurtigere og mere effektiv ekspedition af en lang række mindre komplicerede sager.

Alle tvivlsomme og principielle sager forelægges nævnet til afgørelse. Forelæggelsen sker enten ved skriftlig cirkulation af sekretariatets indstilling, jf. forretningsordenens § 4, stk. 2, og § 9, stk. 2, blandt nævnets medlemmer, eller ved forelæggelse af sagen på nævnsmøde.

Ethvert nævnsmedlem kan anmode om, at en sag skal behandles på møde.

Nævnets møder er ikke offentlige, jf. forretningsordenens § 3, stk. 1.

Efter forretningsordenens § 3, stk. 2, kan nævnet indkalde såvel skadelidte som dennes repræsentant samt andre, der har kendskab til sagen, herunder skadevolderen, til at afgive forklaring for nævnet.

Bestemmelsen anvendes ikke i praksis, og nævnets sagsbehandling foregår således alene på skriftligt grundlag, jf. også kommentaren til OEL § 14.

I overensstemmelse med en anbefaling i bet. 751/1975, side 19, fastslås det i forretningsordenens § 4, at det er Justitsministeriet, der stiller sekretariatsbistand til rådighed for Erstatningsnævnet. Sekretariatet hører nu organisatorisk under Civilstyrelsen, der er en styrelse under Justitsministeriet. Civilstyrelsens ledelse har ingen instruktionsbeføjelser i forhold til nævnets medlemmer eller til sekretariatets afgørelser i de konkrete erstatningssager eller til sekretariatets indstillinger i sagerne til nævnet.

Sekretariatet forbereder sagerne, udarbejder sagsreferater med indstilling om sagernes afgørelse og forbereder Erstatningsnævnets årsberetning.

Sekretariatet ledes af en sekretariatschef, der skal være jurist.

Efter forretningsordenens § 5 skal en ansøgning til Erstatningsnævnet være skriftlig. Det er frivilligt for ansøgeren, om han eller hun vil anvende Erstatningsnævnets fortrykte ansøgningsskema eller selv udarbejde en ansøgning med de oplysninger, der er nævnt i skemaet. Generelt må det dog anbefales at anvende ansøgningsskemaet, idet anvendelsen af dette sikrer, at Erstatningsnævnet helt fra begyndelsen af sagsbehandlingen er i besiddelse af de oplysninger, der er nødvendige for sagsbehandlingen, herunder særligt oplysninger om forsikring og udbetaling af dagpenge i forbindelse med eventuelt sygefravær. Hvis der ikke er plads i ansøgningsskemaet til en fuldstændig opgørelse af kravet, kan ansøgningsskemaet vedlægges et løst ark med opgørelsen.

Ansøgningsskemaet udleveres af politiet og kan tillige downloades fra Erstatningsnævnets hjemmeside, www.erstatningsnaevnet.dk.

Erstatningsansøgningen skal indleveres til politiet i den politikreds, hvor straffelovsovertrædelsen har fundet sted, jf. forretningsordenens § 6, stk. 1. Politiet videresender herefter ansøgningen til Erstatningsnævnet vedlagt de af politiets akter, der er nødvendige for Erstatningsnævnets sagsbehandling, jf. herved også cirkulæreskrivelse af 26. august 2005, der er optrykt som bilag til denne lovkommentar.

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

Disse akter omfatter politirapporter med forklaringer og andre oplysninger om den anmeldte lovovertrædelse, påtaleopgivelse, tiltalefrafald eller lignende om sagens afslutning hos politiet. Hvis der er afsagt dom i sagen, er det som regel unødvendigt at fremsende politirapporter m.v., jf. herved pkt. I stedet fremsendes dombogen og retsbogen fra samtlige instanser, hvor sagen har verseret. I alle tilfælde fremsendes tillige lægelige oplysninger, herunder politiattester, og eventuelle erstatningsopgørelser, der findes på sagen.

Sagen skal ikke fremsendes til Erstatningsnævnet, før end den er afsluttet hos politiet og ved domstolene, jf. forretningsordenens § 6, stk. 2. Det skyldes, at Erstatningsnævnet som udgangspunkt ikke kan behandle sagen, før den er afsluttet hos politiet og ved domstolene, jf. også forretningsordenens § 10, stk. 1. Erstatningsnævnet gør kun undtagelse herfra i meget sjældne tilfælde og kun i forbindelse med meget alvorlige lovovertrædelser, typisk drab, hvor der af hensyn til de efterladte kan være et særligt behov for at tage stilling til erstatningskravet eller en del af det, selv om sagen endnu ikke er afsluttet hos politiet og ved domstolene.

Uanset hvor alvorlig en sag er, kan Erstatningsnævnet ikke behandle den, før sagen er afsluttet hos politiet og ved domstolene, hvis der er nogen som helst tvivl om, hvorvidt der foreligger en overtrædelse af straffeloven, om der foreligger objektive straffrihedsgrunde, eller om der kan være grundlag for nedsættelse af erstatningen på grund af egen skyld. Hvis der er en kendt skadevolder i sagen, og den efterfølgende skal behandles ved domstolene, gør dette sig i endnu højere grad gældende på grund af princippet om dommes retskraft og princippet i OEL § 11 a, jf. nærmere kommentaren til denne bestemmelse.

En central bestemmelse i forretningsordenen er § 7, hvorefter skadevolderen efter det almindelige forvaltningsretlige partsbegreb ikke anses som part i Erstatningsnævnets sag.

Det betyder, at skadevolderen ikke har nogen partsbeføjelser i sagen. Skadevolderen har således ikke ret til aktindsigt efter forvaltningsloven, til at udtale sig eller til at blive hørt i forbindelse med sagens afgørelse.

Skadevolderen er dog berettiget til aktindsigt efter forvaltningsloven, i det omfang akterne i nævnets sager indeholder oplysninger om skadevolderen selv, det kan f.eks. være tilfældet for så vidt angår domme og retsbøger.

Erstatningsnævnet kan endvidere efter reglerne herom i persondataloven have en underretningspligt i forhold til skadevolderen.

Det var oprindelig tanken, at skadevolderen skulle have visse partsbeføjelser, og at Erstatningsnævnet i det mindste skulle underrette skadevolderen om sine afgørelser, jf. bet. 751/1975, s. 38-39.

I praksis er skadevolderen dog aldrig blevet inddraget i Erstatningsnævnets sagsbehandling eller underrettet om Erstatningsnævnets afgørelser af nævnet.

Erstatningsnævnets sager indeholder meget personfølsomme oplysninger om ansøgerens private forhold, herunder helbredsforhold. Hensynet til ansøgeren taler derfor for, at skadevolderen ikke indrømmes nogen partsbeføjelser i forbindelse med Erstatningsnævnets behandling af sagen, men først hvis politimesteren beslutter at gøre regres mod skadevolderen. Det bemærkes i den forbindelse, at politimesteren er både forpligtet og berettiget til at foretage en selvstændig vurdering af, om der bør gøres regres mod skadevolderen, og at nævnets tilkendelse af erstatning i den forbindelse ikke er bindende for politimesteren, jf. nærmere OEL § 17 og kommentaren hertil.

Det må endvidere formodes, at en videre inddragelse af skadevolderen ville føre til en væsentlig forlængelse af Erstatningsnævnets sagsbehandlingstid.

Som konsekvens heraf er det nu fastslået i forretningsordenen, at skadevolderen ikke er part i sagen.

Efter forretningsordenens § 8 træffer sekretariatet afgørelse om, hvilke oplysninger der skal indhentes til brug for sagsbehandlingen. Nævnets medlemmer kan naturligvis altid bede sekretariatet indhente yderligere oplysninger. Om indhentelse af oplysninger i øvrigt henvises til OEL § 14 og kommentaren hertil. Afgørelse om hvorvidt en sag skal forelægges nævnet træffes af sekretariatet eller formanden.

Erstatningsnævnet træffer afgørelse ved stemmeflertal, jf. forretningsordenens § 9. Der føres ikke voteringsprotokoller eller lignende, ligesom eventuelle uoverensstemmelser blandt medlemmerne ikke refereres i Erstatningsnævnets afgørelser, der skal være skriftlige, jf. forretningsordenens § 11.

Efter forretningsordenens § 13 afgiver Erstatningsnævnet hvert år en årsberetning. Årsberetningen redegør for Erstatningsnævnets virksomhed i det forløbne år og indeholder herunder referat af afgørelser af mere almen interesse, der er truffet i året. Årsberetningerne fra 1999 og frem er tilgængelige via Erstatningsnævnets hjemmeside, www.erstatningsnaevnet.dk. Siden 1996 har FED (Forsikrings- og erstatningsretlig domssamling) også refereret udvalgte afgørelser fra nævnets årsberetninger.

§ 11 a

Er skadelidtes krav på erstatning og godtgørelse fra skadevolderen afgjort ved dom, ydes erstatning efter denne lov med det beløb, som er fastsat ved dommen, jf. dog §§ 7-10.

Stk. 2. Reglen i stk. 1 gælder ikke, for så vidt skadevolderen under sagen må anses for at have anerkendt kravet eller dets størrelse.

Stk. 3. Taler særlige omstændigheder derfor, kan nævnet uanset reglen i stk. 1 tilkende skadelidte en højere erstatning eller godtgørelse end fastsat ved dommen.

Forarbejder

1985-lovforslaget, FT 1984-85, tillæg A, sp.1430-31 og 1435

Bet. 1019/1984, s. 67-73 og 83-85

Oversigt

1. Indledning
2. Skyldsspørgsmålet afgjort ved dom
3. Erstatningspligtens omfang og erstatningens størrelse fastslået ved dom
 - 3.1. Udenlandske domme
4. Tilkendelse af højere erstatning end fastsat ved dom

1. Indledning

§ 11 a blev indsat i OEL ved lov nr. 233 af 6. juni 1985. Der var tale om en helt ny bestemmelse. Som nævnt under kommentaren til OEL § 6 a, afsnit 1, havde Erstatningsnævnet forud for ændringen af OEL i 1985 været berettiget til at foretage en selvstændig vurdering i forhold til domstolene af, hvorvidt erstatning efter OEL skulle nedsættes eller eventuelt helt bortfalde. Dette medførte, at Erstatningsnævnet i en række tilfælde havde tilkendt en ansøger en lavere erstatning, end den pågældende var blevet tilkendt i retten. Et flertal i udvalget bag bet. 1019/1984 fandt, at det kunne virke uforståeligt og stødende for den enkelte ansøger, at en administrativ myndighed kunne anlægge en anden vurdering end den, der var kommet til udtryk i en dom. Flertallet foreslog derfor § 11 a indsat i OEL.

Efter denne bestemmelse er Erstatningsnævnet bundet af en dom vedrørende ansøgerens erstatningskrav, medmindre skadevolderen under sagen har anerkendt kravet.

OEL § 11 a sammenholdt med den almindelige lære om dommes retskraft medfører, at Erstatningsnævnet er bundet af rettens vurdering for så vidt an-

går både spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger en straffelovsovertrædelse og spørgsmålet om udmåling af erstatning, for så vidt som disse spørgsmål er blevet prøvet af retten.

2. Skyldsspørgsmålet

Hvis det ved en dom fastslås, at den anmeldte hændelse slet ikke udgør en straffelovsovertrædelse, eller at der foreligger objektive straffrihedsgrunde, vil en ansøgning om erstatning efter OEL således blive afslået, uden at nævnet selvstændigt vil tage stilling til, hvorvidt der foreligger en straffelovsovertrædelse, jf. nærmere kommentaren til OEL § 1.

Fastslås det omvendt, at den anmeldte personskade er sket ved overtrædelse af straffeloven, vil Erstatningsnævnet uden yderligere prøvelse lægge dette til grund.

Med hensyn til skyldsspørgsmålet er der ingen anledning for nævnet til at tage stilling til, om dette spørgsmål er prøvet af retten, idet retten efter de almindelige straffeprocessuelle principper har pligt til af egen drift at prøve dette spørgsmål.

I særlige tilfælde kan Erstatningsnævnet dog – uanset at der ved en straffedom er taget stilling til skyldsspørgsmålet – være nødt til selvstændigt på ny at vurdere skyldsspørgsmålet.

N.j.nr. 13-00009-2004 (ÅB 04, pkt. 7.1.1) Ansøger havde været på en hundetræningsbane for at træne med sin hund. De havde lavet en øvelse, hvor træneren med et bideærme på skulle flygte med en 9 mm signalpistol i hånden. Ansøgers hund skulle bringe træneren til standsning, hvorefter træneren skulle slippe pistolen. Ansøger skulle herefter dække sin hund af og samle pistolen op. I forbindelse med øvelsen glemte ansøger imidlertid at samle pistolen op. Træneren samlede derfor pistolen op og pegede skråt frem mod jorden foran ansøger og sagde i sjov »Bang, du er død« eller lignende, for at illustrere, at ansøger havde glemt en væsentlig ting. Pistolen gik af, og ansøger blev ramt af krudtslam i armen. Træneren blev efterfølgende tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 252, stk. 1, ved af grov kådhed eller på lignende hensynsløs måde at have forvoldt nærliggende fare for ansøgers liv og førlighed. Retten frifandt træneren. Retten fandt, at det ikke ud fra de foreliggende oplysninger kunne afvises, at skuddet var gået af ved en fejltagelse. Det var derfor ikke tilstrækkeligt godtgjort, at skadevolderen havde haft forsæt til at skyde mod ansøger og dermed udsætte hende for fare. Ved indsendelsen af erstatningsansøgningen gjorde ansøgers advokat gældende, at skaden – uanset den skete frifindelse – skulle betragtes som en voldsskade, der var omfattet af OEL. Erstatningsnævnet afslog imidlertid ansøgningen med henvisning til den frifindende dom. Advokaten bad herefter Erstatningsnævnet genoverveje sagen. Advokaten gjorde nu gældende, at frifindelsen alene var et resultat af anklagemyndighedens tiltaleovervejelse, og at retten havde været bundet af anklagemyndighedens påstand. Efter advokatens opfattelse kunne der være rejst tiltale for uagtsom

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

legemsbeskadigelse efter straffelovens § 249. Erstatningsnævnet fastholdt sit afslag. Nævnet bemærkede i sin afgørelse, at retten under visse betingelser ikke er udelukket fra at henføre det påtalte forhold under en anden straffebestemmelse end den, anklagemyndigheden har påstået anvendt, jf. retsplejelovens § 908, stk. 4. Det var endvidere Erstatningsnævnets opfattelse, at selv hvis der var blevet rejst subsidær tiltale for overtrædelse af straffelovens § 249, ville skadevolderen formentlig stadig være blevet frifundet. Erstatningsnævnet fandt det tvivlsomt, om den eventuelle uagtsomhed, som skadevolderen måtte have udvist, ville være tilstrækkelig til en domfældelse. Nævnet lagde herved vægt på rettens bemærkninger om, at det ikke kunne afvises, at skuddet var gået af ved en fejltagelse. Det var derfor nævnets opfattelse, at episoden måtte betragtes som et tragisk, men hændeligt uheld. Erstatningsnævnet bemærkede, at nævnet ikke havde taget stilling til, om træneren havde udvist en uagtsomhed, som kunne have pådraget ham et civilretligt erstatningsansvar efter den almindelige culparegel. Dette var imidlertid ikke ensbetydende med, at den eventuelt udviste uagtsomhed også var tilstrækkelig tilregnelse efter straffeloven. I **FED 2003 2479 (ÅB 03, pkt. 7.1.4, N.j.nr. 2327/2002)** var gerningsmanden tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 246. Ifølge anklageskriftet havde gerningsmanden tildelt ansøger flere knytnæveslag og mindst et spark, hvorved ansøger faldt bevidstløs om og slog hovedet i asfalten. Dette medførte, at ansøger samme dag afgik ved døden som følge af svære kraniehjernelæsioner. Retten fandt, at ansøgers død skyldtes de skader, som han pådrog sig i forbindelse med faldet. Retten fandt dog ikke, at denne følge var påregnelig for gerningsmanden, hvorfor der alene blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 244. Retten udså herefter boets erstatningskrav vedrørende begravelsesudgifter mv. til civilt søgsmål eller til afgørelse ved Erstatningsnævnet. Erstatningsnævnet besluttede, på trods af rettens bemærkning om manglende påregnelighed, at tilkende boet erstatning for begravelsesudgifter samt transport af afdøde til Pakistan. **FED 2003 2456/2 (ÅB 02, pkt. 6.3, N.j.nr. 163/2002)** Gerningsmanden var ved byretsdom blevet idømt fængsel i 30 dage for overtrædelse af straffelovens § 244 ved en dag i november 2001 at have slået den da 64-årige mand i ansigtet med knyttet hånd. Sagen var blevet fremmet som tilståelsessag, efter at anklagemyndigheden som følge af gerningsmandens benægtelse havde frafaldet den yderligere sigtelse om, at slaget havde bevirket, at ansøgeren var faldet omkuld og herved havde pådraget sig brud på højre lårben. Det fremgik af sagen, at gerningsmanden havde grebet fat i ansøgeren med den ene hånd og med den anden hånd tildelt ansøgeren et knytnæveslag i ansigtet. Gerningsmanden havde herefter sluppet sit tag i ansøgeren, der var trådt et skridt tilbage, havde mistet balancen og var faldet om med lårbensbrud til følge. Ansøgeren havde nedlagt påstand om godtgørelse for svie og smerte for hospitalsindlæggelse i 8 dage og i øvrigt taget forbehold for yderligere krav. Byretten havde udskilt kravene, som ansøgeren herefter fremsatte over for Erstatningsnævnet. Erstatningsnævnet lagde til grund, at der efter de foreliggende oplysninger, herunder lægeerklæringerne, var den formodne årsagssammenhæng mellem den strafbare handling – knytnæveslaget i ansigtet – og faldet, der resulterede i lårbensbruddet. Da de øvrige erstatningsbetingelser, herunder om adækvans, blev anset for at være opfyldt, anså Erstatningsnævnet også erstatnings- og godtgørelseskrav som følge af lårbensbruddet for omfattet af OEL. Erstatningsnævnet tilkendte ansøgeren godtgørelse for svie og smerte for hospitalsindlæggelsesperioden og forelagde i øvrigt sagen for Arbejdsskadestyrelsen til vurdering af eventuel varig mén og erhvervsevnetab samt om stationærtidspunktet. **FED 2002 2153/3 (ÅB 01, pkt. 6.2, N.j.nr. 1204/2001)** En 55-årig buschauffør blev i april 2000 under sit arbejde af en beruset mandlig passager slået og sparket. Herved fik han smerter og indskrænket bevægelighed i venstre skulder, der medførte 1 måneds sygeperiode. Skadevolderen var blevet sur og

aggressiv, da han fik at vide, at han ikke kunne køre med bussen, medmindre han slukkede sin cigaret og stillede sin øl fra sig. Da skadevolderen nægtede, og da chaufføren derpå afventede politiets ankomst, bebrejdede blandt andre en kvindelig passager skadevolderens adfærd. Skadevolderen tog derpå kvælertag på kvinden og maste hende op mod ruden. Da chaufføren greb ind, blev han slået og sparket af skadevolderen. Ved politiets ankomst blev skadevolderen også aggressiv/voldelig over for den ene politibetjent, hvilket medførte, at han blev anholdt. Chaufføren og den kvindelige passager blev begge vejledt om adgangen til at indgive en voldsanmeldelse, hvilket de ville tage stilling til senere. 5 dage efter episoden indgav chaufføren voldsanmeldelse, og der blev ved et tillægsanklageskrift i juli 2000 rejst tiltale for vold efter straffelovens § 119 og § 121 for at have tildelt ansøgeren et spark i maven og flere knytnæveslag på kroppen samt for at have kaldt ansøgeren »dit store kødbjerg«, »fede svin«, »din idiot« og »racist«. I retsmødet i september 2000, hvorunder blandt andre chaufføren var mødt op, blev det imidlertid oplyst, at politiet allerede på stationen, hvortil skadevolderen som anholdt – på grund af volden over for politibetjenten – var blevet indtransporteret, om aftenen på gerningsdagen i april 2000 havde meddelt skadevolderen et bødeforelæg på 400 kr. efter politivedtægten ved over for buschaufføren og den kvindelige passager at have udvist voldelig og fornærmelig optræden i beruset tilstand. Da bødetilkendegivelsen måtte anses for en bindende påtalebegrænsning, og da man ikke kan blive dømt 2 gange for det samme forhold, blev forholdet over for chaufføren og passageren afsluttet ved, at skadevolderen i retsmødet vedtog bøden på 400 kr. i henhold til det tidligere meddelte bødeforelæg. Herefter kunne chaufførens erstatningskrav ikke tages under behandling i retsmødet, men måtte henvises til eventuel civil retssag. Erstatningsnævnet fandt imidlertid, at chaufførens erstatningskrav var omfattet af OEL, da voldsepisoden i bussen kunne henføres under straffeloven, og da der i øvrigt var blevet begået en sagsbehandlingsfejl hos politi/anklagemyndighed. Nævnet tilkendte herefter chaufføren godtgørelse for svie og smerte og erstatning for en lægeerklæring. Henset til sagsbehandlingsfejlen fandt Erstatningsnævnet ikke grundlag for at indstille, at der burde gøres regres over for skadevolderen. **FED 2002 2179/1 (ÅB 00, pkt. 5.16.D og ÅB 01, pkt. 6.13.D, N.j.nr. 702/00)** Ansøgeren anmodede nævnet om tortgodtgørelse i anledning af, at en mand i 25 tilfælde havde fremsat udtalelser af racistisk og truende karakter (f.eks. »alle negre skulle skydes«). 22 tilfælde var begået over en periode af ca. 3 måneder og 1 tilfælde, efter at manden havde modtaget et polititilhold. Byretten havde frifundet manden for overtrædelse af straffelovens § 266 b (»racisme-paragraffen«) og alene idømt ham en bøde på 4.000 kr. for at have overtrådt politivedtægtens § 3, stk. 1. Skadelidte ankede byrettens dom, hvorved der ikke var fundet grundlag for at tilkende tortgodtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26. Skadelidte påstod sig tilkendt tortgodtgørelse med 30.000 kr. Ved Vestre Landsrets civile anke dom af 7. februar 2000 fandtes betingelserne for tortgodtgørelse efter EAL § 26 opfyldt, og godtgørelsen blev fastsat til 10.000 kr. Erstatningsnævnet afslog imidlertid at yde skadelidte tortgodtgørelse, da der efter nævnets opfattelse ikke var tilstrækkelig sikkerhed for, at skaden var sket ved en overtrædelse af straffeloven. Erstatningsnævnet henviste herved navnlig til, at gerningsmanden ved byrettens endelige dom var frifundet for overtrædelse af straffelovens § 266 b. Den omstændighed, at landsretten havde tilkendt tortgodtgørelse efter EAL § 26 (»ansvarlig for en retsstridig krænkelse«), indebar imidlertid efter Erstatningsnævnets opfattelse ingen ændring af det faktum, at gerningsmanden var frifundet for overtrædelse af straffeloven. Erstatningsnævnet føjede til, at det efter OEL § 1 – men ikke efter EAL § 26 – er en betingelse for erstatning fra staten, at der er tale om en straffelovsovertrædelse. Skadelidtes advokat ansøgte efterfølgende Københavns Overpræsidium om fri proces til anlæg af retssag mod nævnet

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

med påstand om betaling af 10.000 kr. i tortgodtgørelse. Overpræsidiets afslag blev indbragt for Civilretsdirektoratet, der i juni 2001 fastholdt det meddelte afslag på fri proces.

3. Erstatningspligtens omfang og erstatningens størrelse

Med hensyn til erstatningspligtens omfang og erstatningens størrelse er Erstatningsnævnet kun bundet af en dom, i det omfang disse spørgsmål har været prøvet af retten, jf. OEL § 11 a, stk. 2.

Har skadevolderen taget bekræftende til genmæle over for en nedlagt erstatningspåstand, afsiger retten som udgangspunkt dom i overensstemmelse med påstanden uden at foretage nogen nærmere prøvelse af den. Erstatningsnævnet er derfor ikke bundet af dommen, hvis skadevolderen har anerkendt det fremsatte erstatningskrav.

Skadevolderen kan godt have påstået frifindelse for så vidt angår erstatningspligten, men anerkendt det fremsatte erstatningskrav rent størrelsesmæssigt. Afsiger retten herefter dom, hvorved skadevolderen dømmes til at betale erstatning i overensstemmelse med den nedlagte påstand, er Erstatningsnævnet bundet af dommen for så vidt angår spørgsmålet om erstatningspligten, herunder som udgangspunkt også erstatningspligtens omfang, men ikke for så vidt angår erstatningens størrelse, idet retten ved dommen må anses for at have stilling til ansvarsgrundlaget, men ikke udmålingen af erstatningen.

I et sådant tilfælde kan Erstatningsnævnet derfor normalt ikke nedsætte erstatningen på grund af egen skyld eller accept af risiko i medfør af OEL § 6 a, jf. nærmere kommentaren til denne bestemmelse. Derimod vil Erstatningsnævnet kunne nedsætte erstatningen, i det omfang Erstatningsnævnet ikke finder erstatningskravet dokumenteret.

Den civile retsplejes regler må dog formentlig i et vist omfang have betydning, når retten under en straffesag skal tage stilling til erstatningskrav. Efter RPL § 338 kan retten ikke tilkende en part mere, end han har påstået, og retten kan kun tage hensyn til anbringender, som parten har gjort gældende. Hvis retten under en straffesag mod tiltaltes benægtelse finder tiltalte skyldig i overtrædelse af straffeloven, må retten derfor som udgangspunkt tage forurettedes erstatningskrav til følge, hvis tiltalte har anerkendt kravet størrelsesmæssigt, og der er den fornødne årsagsforbindelse mellem kravet og forbrydelsen. Hvis tiltalte ikke har gjort gældende, at erstatningen skal nedsættes på grund af egen skyld eller accept af risiko hos forurettede, kan retten som anført ovenfor, jf. RPL § 338, ikke tage hensyn til egen skyld eller accept af risiko. Dette kan virke besynderligt, hvis retten ved strafudmålingen finder, at der foreligger formildende omstændigheder. Der vil derfor formentlig kunne

forekomme ganske særlige tilfælde, hvor Erstatningsnævnet må kunne nedsætte dommens erstatningsudmåling for at undgå stødende resultater.

Tiltaltes forsvarer bør således også være opmærksom på, om der under straffesagen bør nedlægges påstand om nedsættelse eller bortfald af erstatningen på grund af egen skyld eller accept af risiko hos forurettede.

Se også de under kommentaren til OEL § 6 a, afsnit 2, refererede afgørelser **ÅB 03, pkt. 7.2.1, N.j.nr. 587/2003 og 633/2003**. I disse to sager havde landsretten udtalt, at de to gerningsmænd skulle anerkende at være erstatningspligtige, men at der forelå en meget betydelig egen skyld hos ansøgerne. Landsretten tog ikke i øvrigt stilling til erstatningsspørgsmålet. Erstatningsnævnet kunne derfor nedsætte erstatningen med 2/3.

Uanset om et krav er prøvet af retten eller ej, kan Erstatningsnævnet nedsætte en erstatning, der er tilkendt af domstolene i medfør af bestemmelserne i OEL §§ 7-10. Erstatningsnævnet kan således nedsætte erstatningen, hvis skadevolder betaler erstatningskravet, eller hvis kravet dækkes af forsikring, der har karakter af virkelig skadeserstatning, jf. OEL § 7 og kommentaren til denne bestemmelse. Erstatning for tingsskade kan nedsættes, hvis ansøgeren har undladt at træffe sædvanlige sikkerhedsforanstaltninger, jf. OEL § 8 og kommentaren til denne bestemmelse, ligesom erstatningen uanset dommen højst kan fastsættes til det beløb, der er gældende efter OEL § 9 a. Endelig kan en erstatning fastsat ved dom bortfalde efter reglen i OEL § 10, stk. 1. Denne adgang til at lade erstatningen bortfalde udnyttes i praksis ikke, idet Erstatningsnævnet som altovervejende hovedregel dispenserer fra kravet om politianmeldelse uden unødigt ophold, hvis det på trods af den sene anmeldelse alligevel lykkes at finde frem til og retsforfølge skadevolderen, jf. nærmere kommentaren til OEL § 10.

Uanset bestemmelsen i § 11 a kan Erstatningsnævnet kun tilkende erstatning, i det omfang det har hjemmel i OEL. Selv om skadevolderen ved dom er dømt til at betale erstatning for tingsskade, kan Erstatningsnævnet således kun betale erstatning for tingsskade, hvis tingsskaden er omfattet af enten OEL § 1, stk. 2, eller OEL § 3, jf. nærmere kommentaren til disse bestemmelser.

3.1. Udenlandske domme

I det omfang en udenlandsk dom har retskraft og er eksigibel her i landet, kan Erstatningsnævnet være bundet af den udenlandske dom på samme måde som af en dansk dom afhængig af, på hvilket grundlag dommen er afsagt. Uanset en udenlandsk dom kan Erstatningsnævnet således kun udbetale erstatning, i det omfang det har hjemmel i OEL.

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

N.j.nr. 2120/1995 (ikke offentliggjort) Ansøgerens ægtefælle blev skudt i forbindelse med et bankrøveri. Skadevolderen var fransk og havde begået røverier i flere EU-lande. Ved et fransk nævningeting blev skadevolderen idømt 25 års fængsel. Ligeledes blev skadevolderen dømt til at betale ansøgeren og hendes to børn i alt 600.000 franske franc i tort (préjudice moral). Ansøgeren ansøgte Erstatningsnævnet om udbetaling af dette beløb. Erstatningsnævnet afslog ansøgningen, idet der på det tidspunkt, da forbrydelsen blev begået ikke var hjemmel efter hverken EAL eller OEL til at betale godtgørelse til efterladte (jf. nu EAL § 26 a). Erstatningsnævnets afgørelse blev truffet efter OEL § 6 a. I forbindelse med afgørelsen bemærkede Erstatningsnævnet, at nævnet ikke var bundet af dommen i henhold til OEL § 11 a, da den ikke var afsagt under anvendelse af dansk ret. **FED 2003 2476/1 (ÅB 02, pkt. 6.18, N.j.nr. 832/2002)** Ved en dom afsagt af Göteborg Tingsrätt blev en norsk statsborger idømt psykiatrisk behandling for bl.a. vold, røveri og frihedsberøvelse ved herunder i Danmark at have frarøvet den danske ansøger diverse effekter samt gjort sig skyldig i frihedsberøvelse ved at have ført hende ud til hendes bil og derpå beordret hende til at køre sig til Oslo. I Göteborg lykkedes det imidlertid ansøgeren at flygte fra bilen. I Göteborg gjorde gerningsmanden sig skyldig i yderligere forbrydelser. Ved den svenske straffedom blev gerningsmanden dømt til bl.a. at betale ansøgeren 60.000 kr. i tortgodtgørelse og 10.000 kr. i godtgørelse for svie og smerte. Gerningsmanden anerkendte kravet vedrørende svie og smerte, men kunne kun anerkende et beløb på 40.000 kr. i godtgørelse for tort. Det fremgik af dommen, at godtgørelseskravene blev bedømt efter den danske erstatningsansvarslov (lex loci delicti-princippet) og fastsat som påstået af ansøgeren. Ansøgeren søgte det svenske erstatningsnævn (Brottsoffermyndigheten) om at få tilkendt erstatning i overensstemmelse med dommen, hvilket blev afslået på grund af ansøgerens ringe tilknytning til Sverige. Afslaget blev nærmere begrundet med, at forbrydelserne hovedsagelig var begået i Danmark, og at ansøgeren og gerningsmanden var henholdsvis dansk og norsk statsborger. Ansøgeren fremsatte herefter kravene over for det danske erstatningsnævn, der tilkendte hende det omtalte beløb i tortgodtgørelse og udbad sig dokumentation for sygeperiodens længde. Nævnet lagde ved tilkendelsen til grund, som også fastslået af det svenske erstatningsnævn, at forbrydelserne over for ansøgeren i det væsentlige var begået i Danmark, jf. OEL § 1, stk. 1, og at den svenske dom efter Domskonventionen, der også fandt anvendelse for så vidt angår erstatningsretlige adhæsiionskrav under en straffesag, havde virkning (gyldighed) her i landet. Herefter, og da heller ikke ordre public hensyn talte derimod, tilkendte nævnet i medfør af OEL § 11 a ansøgeren tortgodtgørelse på 60.000 kr. – også selv om beløbet efter praksis efter nævnets opfattelse måtte bedømmes som relativt højt fastsat.

4. Tilkendelse af højere erstatning end fastsat ved dom

Efter bestemmelsens stk. 3 kan nævnet uanset reglen i stk. 1 tilkende en ansøger en højere erstatning end fastsat ved dom, hvis omstændighederne taler for det.

Bestemmelsen er uhyre sjældent anvendt i praksis. Efter forarbejderne er bestemmelsen tænkt anvendt, f.eks. hvis taksterne for erstatning eller godtgørelse er steget siden dommen. Det savner dog mening at anvende bestemmelsen i et sådant tilfælde, idet sådanne stigninger typisk vil være kompenseret

ved forrentning af erstatningen. Derimod giver forarbejderne ikke grundlag for at antage, at Erstatningsnævnet kan tilkende en højere erstatning end tilkendt ved dom i tilfælde, hvor Erstatningsnævnet er uenig i dommen, f.eks. fordi den er i strid med sædvanlig retspraksis.

FED 2003 2482/2 (ÅB 03, pkt. 7.5 N.j.nr. 1423/2003) Tiltalte var blevet dømt for, under foregivende af at ville massere ansøger, at have berørt hendes balder, ligesom han anbragte sit lem i hendes mund. Ansøger var kun 8 år på gemingstidspunktet i april 1998. Der blev i retten nedlagt påstand om godtgørelse for tort med 20.000 kr. Tiltalte bestred kravets størrelse. Retten tilkendte ansøger 10.000 kr. Retten henviste til, at overgrebet var sket før ikrafttrædelsen af ændringslov nr. 463 af 07-06-2001. Der var tale om et retskrav, og Erstatningsnævnet tilkendte derfor i overensstemmelse med rettens afgørelse ansøger 10.000 kr. i godtgørelse for tort. Ansøgerens advokat gjorde gældende, at ansøger skulle tilkendes 20.000 kr. i godtgørelse for tort. Han henviste til, at nævnet i medfør af offererstatningslovens § 11 a, stk. 3, kunne tilsidesætte rettens afgørelse. Advokaten henviste i ansøgningen til nævnets N.j.nr. 1848/97 (se nedenfor), hvor nævnet tilkendte godtgørelse for tort med et større beløb end tilkendt af retten. Nævnet udtalte imidlertid, at denne afgørelse ikke var truffet i medfør af OEL § 11 a, stk. 3. Sagen N.j.nr. 1848/97 vedrørte både frihedsberøvelse og et tvungent abortindgreb. Retten havde kun truffet selvstændig afgørelse for så vidt angik godtgørelse for tort i forbindelse med frihedsberøvelsen. Nævnet tog derfor selvstændigt stilling til kravet om godtgørelse for tort i forbindelse med det tvungne abortindgreb, som retten ikke havde taget stilling til. Nævnet fandt ikke, at den aktuelle sag var sammenlignelig med sagen N.j.nr. 1848/97, og nævnet afslog derfor at betale godtgørelse for tort med et større beløb end det, ansøger var tilkendt ved dom. **FED 2001 2059/2 (ÅB 99, pkt. 5.9, N.j. nr. 1397/99)** Ansøgeren havde i retten fremsat krav om godtgørelse for svie og smerte på 5.250 kr. beregnet fra tilskadekomsten i januar 1999 til midt i marts 1999. Skadevolderen, der ved dommen var fundet skyldig i vold efter straffelovens § 244 og idømt dagbøder herfor, havde nedlagt påstand om frifindelse for godtgørelseskravet, subsidiært frifindelse mod betaling af godtgørelse kun frem til slutningen af januar 1999. Dommen fastslog, at ansøger, der var folkepensionist, ikke havde godtgjort, at hun havde krav på svie- og smertegodtgørelse for et længere tidsrum end erkendt af tiltalte. Godtgørelseskravet blev derfor taget til følge med 1.610 kr. Da ansøger ikke var tilfreds hermed, søgte hun Procesbevillingsnævnet om anketilladelse, hvilket blev afslået. Under den efterfølgende nævnsbehandling fremlagde ansøger en lægeerklæring, der var udfærdiget efter retssagen, og hvorefter det måtte anses for dokumenteret, at ansøger havde været syg også ud over den periode, hun havde fået tilkendt godtgørelse for ved dommen. Nævnet, der i øvrigt i modsætning til dommen, tilkendte procesrente af godtgørelsesbeløbet fra tilskadekomstdagen, jf. den dagældende EAL § 16, fandt ikke, at der i sagen forelå sådanne særlige omstændigheder, at der kunne tilkendes et højere beløb end fastsat ved dom. Nævnet fandt anledning til i forbindelse hermed at bemærke, at den for skadelidte beskikkede bistandsadvokat efter retsplejelovens § 991, stk. 1, kunne have anmodet retten om at udskyde behandlingen af det dengang endnu udokumenterede yderligere godtgørelseskrav. Dommeren kunne ligeledes i henhold til retsplejelovens § 992, stk. 1, have udskudt denne del af kravet til senere påkendelse, eventuelt til civilt søgsmål. **FED 1999 1378/2 (N.j.nr. 1848/1997, ÅB 97, pkt. 5.20 C)** Denne sag vedrørte en i Danmark bosiddende jugoslavisk kvinde, der under besøg i forældrenes hus i Greve af forældrene og andre familiemedlemmer under trusler om at blive slået ihjel var blevet frihedsberøvet og i bil transporteret til

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

Makedonien, hvor hun på forskellige adresser fortsat var blevet holdt frihedsberøvet, indtil politiet godt en måned efter havde fået hende fri. Under straffesagen blev det oplyst, at ansøgeren var blevet frihedsberøvet, fordi familiemedlemmerne havde erfaret, at hun var gravid, og at faderen var ikke-muslim. Under opholdet i Makedonien var hun mod sin vilje blevet ført til en klinik, hvor hun – formentlig 5 måneder henne i graviditeten – havde måttet gennemføre en abort. Ved dansk straffedom blev ansøgerens fader idømt fængsel i 2 1/2 år for overtrædelse af straffelovens § 261, stk. 2, og § 266. Om abortindgrebet er i dommens præmisser bl.a. angivet følgende: "Ingen af tiltalte eller ægtefællens slægtninge kan på egen hånd antages at have truffet beslutning om iværksættelse af abortindgrebet uden en ordre herom fra tiltalte eller dennes ægtefælle. Selv om det er nærliggende at antage, at tiltalte har givet ordre til et sådant indgreb, er det ikke efter den skete bevisførelse godtgjort, at tiltalte på forhånd havde truffet beslutning herom, eller at han i øvrigt har givet ordre hertil." Skadelidte blev ved dommen tilkendt 60.000 kr. i tortgodtgørelse for den skete frihedsberøvelse. Beløbet måtte anses for at være et retskrav, jf. OEL § 11 a. Ansøgeren søgte herefter nævnet om 5.600 kr. i erstatning for ulovlig frihedsberøvelse (opgjort efter takster i henhold til Rigsadvokatens meddelelser vedrørende uberettiget fængsling) og om 200.000 kr. i tortgodtgørelse. Erstatningsnævnet fandt, at abortindgrebet i Makedonien måtte anses som en fortsættelse af den i Danmark påbegyndte forbrydelse, og at der derfor var grundlag for at yde tortgodtgørelse særskilt herfor, jf. OEL § 1, stk. 3. Som bestemt ved straffedommen tilkendte nævnet herefter skadelidte bl.a. 60.000 kr. i tortgodtgørelse som følge af frihedsberøvelsen samt yderligere 100.000 kr. i tortgodtgørelse for det tvungne abortindgreb.

§ 11 b

Har skadelidte indgivet ansøgning til nævnet om erstatning efter denne lov, og er skadelidtes krav på erstatning og godtgørelse fra skadevolderen under behandling ved retten eller afgjort ved dom, jf. § 11 a, stk. 1, kan nævnet med justitsministerens tilladelse indtræde som part i sagen eller indbringe dommen for højere ret efter samme regler som den skadelidte. Nævnets appelfrist er 8 uger og regnes fra den dag, da nævnet er gjort bekendt med dommen.

Forarbejder

1985-lovforslaget, FT 1984-85, tillæg A, sp.1430-31 og 1435
Bet. 1019/1984, s. 67-73 og 83-85

Efter forarbejderne ville indførelsen af reglen i OEL § 11 a om, at Erstatningsnævnet som udgangspunkt er bundet af rettens erstatningsfastsættelse, kunne medføre, at der i yderst sjældne undtagelsestilfælde ville kunne forekomme domme, som er klart i modstrid med retspraksis, og hvor det derfor

ville være urimeligt, hvis Erstatningsnævnet skulle udbetale erstatning og godtgørelse i overensstemmelse med dommen.

Udvalget foreslog derfor § 11 b indsat i OEL. Herefter kan Erstatningsnævnet med justitsministerens tilladelse indtræde som part i sagen eller indbringe sagen for højere ret. Nævnets frist for at indbringe sagen for højere ret er 8 uger, der først regnes fra den dag, Erstatningsnævnet er gjort bekendt med dommen, det vil normalt sige fra den dag, ansøgningen er modtaget i Erstatningsnævnets sekretariat.

Efter forarbejderne er bestemmelsen tiltænkt et meget snævert anvendelsesområde. Bestemmelsen har da også kun været anvendt ganske få gange i praksis og ikke inden for de seneste 10 år.

Anke af byretsdomme, der efter påstanden har en økonomisk værdi af højst 10.000 kr., kræver foruden Justitsministeriets tilladelse også tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. RPL § 996, jf. § 368, hvis der er tale om en særskilt anke fra Erstatningsnævnet side af en afgørelse i en straffedom om erstatning. Praktiske og procesøkonomiske grunde er således medvirkende til, at OEL § 11 b stort set ikke anvendes.

§ 12

Justitsministeren kan efter forhandling med vedkommende minister fastsætte regler om, at afgørelse om erstatning efter § 3, stk. 1-3, for skader under et bestemt beløb forvoldt i institutionens umiddelbare nærhed kan træffes af institutionen.

Stk. 2. § 13 og § 14, stk. 1, 1. pkt., og stk. 3, finder tilsvarende anvendelse på ansøgninger, der behandles af institutionen.

Stk. 3. Institutionens afgørelse kan af skadelidte og skadevolderen påklages til nævnet.

Forarbejder

1976-lovforslaget FT 1975-76, tillæg A, sp. 2495

Bet. 751/1975, s. 27 og 37-38

Udvalget bag bet. 751/1975 var af den opfattelse, at der var et behov for, at afgørelse om erstatning efter OEL § 3 kunne træffes af den institution, hvor den pågældende skadevolder var anbragt, idet dette kunne medvirke til at bevare et godt forhold mellem institutionen og institutionens naboer. Bemyndigelsesbestemmelsen til at fastsætte regler herom i OEL § 12 er imidlertid aldrig udnyttet. Bestemmelsen har derfor ingen praktisk betydning, og det er

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

Erstatningsnævnet, der i alle tilfælde træffer afgørelse om erstatning efter OEL. Der er i øvrigt på landsbasis meget få sager om erstatning efter OEL § 3.

§ 13

Nævnet kan ikke behandle en ansøgning, der er indgivet over 2 år efter, at lovovertrædelsen er begået, medmindre der foreligger særlige grunde.

Forarbejder

1976-lovforslaget FT 1975-76, tillæg A, sp. 2493

Bet. 751/1975, s. 38

Oversigt

1. Indledning
2. Beregning af toårsfristen
3. Fravigelse af fristen
4. Forældelse i øvrigt

1. Indledning

Ifølge OEL § 13 kan nævnet ikke behandle en ansøgning, der er indgivet over 2 år, efter at lovovertrædelsen er begået, medmindre der foreligger særlige grunde.

I bet. 751/1975, s. 38, er det om baggrunden for bestemmelsen anført, at det er hensigtsmæssigt at fastsætte en tidsfrist, inden for hvilken ansøgningen i almindelighed skal være indgivet, for at Erstatningsnævnet kan undgå at behandle alt for gamle krav. Udvalget fandt en frist på 2 år efter, at lovovertrædelsen er begået, rimelig. Fristen kan fraviges, hvis der foreligger særlige grunde. I bet. 751/1975 nævnes, at det f.eks. kan være tilfældet, hvis skadelidte først får kendskab til forbrydelsen eller til, at den er begået af en af de personer, der er omfattet af § 3, længere tid efter, at den er begået.

Herudover giver forarbejderne ikke vejledning om, hvornår Erstatningsnævnet bør se bort fra den frist, der er fastsat ved bestemmelsen. Erstatningsnævnet har derfor tidligere været tilbageholdende med at afslå ansøgninger om erstatning under henvisning til OEL § 13. Inden for de seneste år er Erstatningsnævnets praksis dog strammet noget, således at der nu meddeles

afslag på ansøgninger indgivet over to år efter endelig dom eller efterforskningens afslutning, jf. afsnit 2 straks nedenfor, medmindre der foreligger en god undskyldning for, at ansøgningen ikke er indgivet tidligere, jf. ÅB 03, pkt. 7.6.

Princippet i OEL § 13 finder også anvendelse i tilfælde, hvor nævnet har modtaget første ansøgning inden udløbet af fristen i OEL § 13, men hvor ansøgeren senere søger om supplerende erstatning og godtgørelse eller genoptagelse af sagen.

En sådan efterfølgende ansøgning vil således ikke blive imødekommet, hvis der er gået mere end to år, siden ansøgeren blev klar over, at ansøgeren havde yderligere krav mod nævnet.

Det samme gør sig gældende, hvis ansøgeren undlader at fremsende dokumentation, som nævnet har bedt om, jf. også OEL § 14 og kommentaren til denne bestemmelse.

ÅB 04, pkt. 7.6 N.j.nr. 11-01642-2004 Ansøgeren var den 27-10-2000 udsat for en straf-felovsovertrædelse og ansøgte efterfølgende nævnet om godtgørelse for svie og smerte. Nævnet bad den 02-10-2001 ansøgeren om at indsende dokumentation for sygeperioden, men modtog ingen lægeerklæring. Ved brev af 30-07-2004 bad ansøgeren om genoptagelse af sagen. Ansøgeren ønskede godtgørelse for svie og smerte samt en afklaring af varigt mén med hensyn til den synsskade, ansøgeren havde pådraget sig ved hændelsen den 27-10-2000. Med anmodningen om genoptagelse indsendte ansøgeren to lægeerklæringer dateret henholdsvis den 09-10-2001 og den 19-12-2001. Ifølge begge erklæringer var ansøgerens syn reduceret som følge af skaden. Nævnet afslog anmodningen under henvisning til princippet i OEL § 13. Nævnet lagde vægt på, at de indsendte erklæringer først var fremsendt til nævnet mere end 2 år efter udstedelsen, hvor ansøgeren måtte have vidst, at han muligvis havde et erstatningskrav. Nævnet henviste til, at denne fortolkning af OEL § 13 havde støtte i en dom refereret i U 2003.258 H, samt almindelige passivitetsbetragtninger. **ÅB 04, pkt. 7.6 N.j.nr. 10-00028-2004** Ansøgeren søgte om forsørgertabserstatning i anledning af sin mors død i maj 1999. Ansøgeren var 14 år på tidspunktet for moderens død, og blev efter dødsfaldet anbragt på en institution. Ansøgerens fader boede i udlandet. Nævnet afslog den 15-05-2000 i medfør af OEL § 7, stk. 1, som den da var affattet, at betale forsørgertabserstatning, idet ansøgeren var under offentlig forsørgelse. Ansøgerens fader søgte den 01-06-2004 om genoptagelse af ansøgerens sag, idet ansøgeren var fraflyttet institutionen i efteråret 2001, dvs. da han var 16 år. På tidspunktet for anmodningen om genoptagelse var ansøgeren 19 år. Faderen oplyste, at årsagen til, at ansøgeren ikke havde rettet henvendelse til nævnet tidligere var, at faderen havde opholdt sig i udlandet og først var vendt tilbage til Danmark i april 2004. Nævnet tilkendte herefter forsørgertabserstatning, selv om det var mere end 2 år siden, at ansøgerens forhold havde ændret sig, idet nævnet fandt, at anmodningen om genoptagelse var indgivet i rimelig tid efter, at ansøgeren var blevet 18 år og dermed havde mulighed for selv at varetage sine interesser. Der skulle ikke fratrækkes særligt børnetilskud, jf. dagældende OEL § 7, idet ansøgeren ikke havde været berettiget hertil, efter at institutionsanbringelsen ophørte, fordi faderen på dette tidspunkt fortsat boede i udlandet.

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

Som det fremgår af den ovenfor refererede **ÅB 04, pkt. 7.6 N.j.nr. 11-01642-2004**, er det Erstatningsnævnets opfattelse, at den noget strammere administration af bestemmelsen i OEL § 13 blandt andet kan finde støtte i **U 2003.258 H**.

U 2003.258 H Ansøger var kommet til skade i oktober 1984. Erstatningsnævnet traf afgørelse om tilkendelse af erstatning i 1986. I oktober 1989 anmodede ansøgeren om genoptagelse af sagen, hvilket imidlertid blev afslået, blandt andet under henvisning til OEL § 13 og idet, der ikke var fremkommet nye oplysninger i sagen. I juni 1997 afsagde Højesteret en dom, der havde betydning for ansøgerens sag. Under henvisning til denne dom anmodede ansøgeren i oktober 1997 på ny om genoptagelse af sagen. Ansøgeren gjorde i den forbindelse gældende, at nævnet ud over at ændre sin afgørelse, så den var i overensstemmelse med Højesterets afgørelse i juni samme år, også skulle ændre afgørelsen fra 1986 på en række andre punkter. Erstatningsnævnet genoptog herefter sagen og ændrede sin afgørelse, så den var i overensstemmelse med Højesterets dom, men afslog herudover at ændre afgørelsen fra 1986. Dette indbragte ansøgeren først for landsretten og siden for Højesteret. Ved dommen tiltrådte Højesteret, at nævnet ikke havde pligt til at ændre sin afgørelse som påstået af ansøgeren. Højesteret udtalte endvidere, at skadelidte under de nærmere angivne omstændigheder havde accepteret den oprindelige afgørelse på en sådan måde, at han ved sagsanlægget, der først blev iværksat i april 1998, ikke kunne anfægte den oprindelige afgørelse om erstatningsudmålingen fra 1986. Højesteret tilføjede, at dette resultat også fandtes bedst stemmende med princippet i bestemmelsen i OEL § 13 om ansøgningsfristen på 2 år.

2. Beregning af toårsfristen

Efter nævnets praksis regnes fristen ikke i alle tilfælde fra den dag, lovovertrædelsen blev begået, men i en del tilfælde først fra der foreligger endelig dom i sagen, eller, hvis sagen ikke har været behandlet ved domstolene i nogle situationer, fra efterforskningen er afsluttet.

Denne praksis skyldes, at sagen som udgangspunkt ikke indsendes til Erstatningsnævnet af politiet, før der foreligger endelig dom i sagen eller efterforskningen er afsluttet, jf. nævnets forretningsorden § 6. Det er derfor Erstatningsnævnets opfattelse, at det i mange tilfælde vil være urimeligt at regne fristen i henhold til OEL § 13 fra et tidligere tidspunkt.

Ansøgningen anses for rettidig, hvis den er modtaget hos politiet inden fristens udløb.

FED 2003 2464/2 (ÅB 02, pkt. 6.10, N. j. nr. 1230/2002) Ansøger blev som 11-årig i august 1999 på en badestrand udsat for voldtægt og drabsforsøg. Hun havde været på stranden sammen med sin moder og lillebror og havde på et tidspunkt fået lov til at gå en tur. Under turen havde en mand henvendt sig til pigen og havde derefter begået fuldblydte voldtægt mod pigen, hvorefter han havde forsøgt at kvæle hende. Forsøget på at kvæle

pigen havde været så voldsomt, at det havde medført bevidsthedstab og voldsomme blødninger. Forbrydelsen havde været meget omtalt i medierne, og politiet havde fået mange henvendelser fra offentligheden, dog uden at gerningsmanden var blevet pågrebet. I maj 2002 fremsendte politiet bistandsadvokatens erstatningsansøgning til nævnet. Ansøgningen var indgivet til politiet i april 2002. Politiet oplyste ved fremsendelsen, at sagen var uopklaret, men at efterforskningen stadig var aktiv. Nævnet, der navnlig lagde vægt på, at efterforskningen fortsat pågik, fandt efter omstændighederne anledning til at se bort fra fristoverskridelsen og tilkendte pigen tortgodtgørelse.

Har ansøgeren lidt personskade, som først konstateres lang tid efter, at lovovertrædelsen blev begået, regnes fristen først fra det tidspunkt, hvor personskaden konstateres.

ÅB 04, pkt. 7.6, N.j.nr. 11-00178-2004 Ansøgeren kom til skade den 19. september 2000. Der blev afsagt dom i sagen den 15. februar 2001. Tiltalte blev dømt for at have slået og skubbet til ansøger, således at hun slog ansigtet ind i en flisevæg samt for at have slået hende flere gange i maven med knyttet hånd. Tiltalte og ansøgeren havde boet sammen i 6 år og havde to fællesbørn. Ansøgeren flyttede dagen efter tilskadekomsten fra den fælles bopæl. På retsformandens forespørgsel oplyste ansøgeren, at hun ikke havde noget erstatningskrav mod tiltalte i anledning af voldsudøvelsen. Den 23. september 2003 indgav ansøgeren ansøgning om erstatning til nævnet. Nævnet afslog ansøgningen efter OEL § 10, idet ansøgeren havde oplyst i retten, at hun ikke havde noget erstatningskrav. Det blev i den forbindelse tillige tillagt vægt, at ansøgeren i forbindelse med en forudgående afhøring hos politiet var blevet vejledt om både muligheden for advokatbistand og erstatning efter offererstatningsloven. Hun havde desuden fået udleveret et ansøgningsskema. Under hensyn til den vejledning om muligheden for at søge erstatning fra nævnet, som ansøgeren havde fået, meddelte nævnet endvidere afslag i medfør af OEL § 13. Det fremgik af en lægeerklæring af 7. januar 2002, at ansøgeren havde pådraget sig en blivende svækkelse af sin overordnede cerebrale funktion. Nævnet lagde derfor vægt på, at ansøgeren i god tid inden udløbet af 2-års fristen i offererstatningsloven havde været klar over, at hun muligvis ville få et erstatningskrav som følge af tilskadekomsten. Ansøgeren klagede efterfølgende over afgørelsen. I den anledning indhente nævnet ansøgerens sociale akter hos kommunen. Det fremgik heraf, at ansøgeren i en periode omkring marts eller april 2001 havde arbejde. I april 2003 var ansøgeren begyndt at læse til psykoterapeut. På denne baggrund fandt nævnet, at det måtte lægges til grund, at ansøgeren på trods af svækkelse af sin cerebrale funktion havde været i stand til at søge om erstatning inden udløbet af 2-års fristen. Nævnet besluttede herefter at fastholde afslaget i medfør af OEL § 13.

3. Fravigelse af fristen

I henhold til OEL § 10, stk. 3, har politiet pligt til at vejlede en skadelidt om adgangen til erstatning efter OEL. Har politiet forsømt denne pligt, vil Erstatningsnævnet som regel se bort fra fristen efter OEL § 13. Det gælder dog ikke, hvis ansøgeren allerede fra et tidspunkt i god tid forud for udløbet af

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

fristen i OEL § 13 har været repræsenteret ved en advokat, der har kunnet vejlede og bistå pågældende hende.

FED 2003 2483/1 (ÅB 03, pkt. 7.6, N.j.nr. 2666/2002) Tiltalte blev den 25-03-1996 dømt for røveri, ved den 20-09-1995 at have rettet et skarpladt afkortet haglgevær mod ansøger og udtalt, at han ville have penge. Tiltalte ville vise ansøger, at haglgeværet var ladet. Dette mislykkedes imidlertid, idet to skud gik af og ramte ansøger. Ansøger var under retssagen repræsenteret ved en bistandsadvokat. Advokaten anmodede i februar 1999 Arbejdsskadestyrelsen om en udtalelse vedrørende varigt mén, erhvervsevnetab og stationærtidspunkt. Arbejdsskadestyrelsen fremkom i april 2002 med sin udtalelse, hvoraf det fremgik, at man vurderede ansøgers méngrad til 20 %, erhvervsevnetabet til 50 % og stationærtidspunktet for indtrådt ca. 7 måneder efter tilskadekomsten. Nævnet modtog ansøgning om erstatning den 16-10-2002. Nævnet besluttede at meddele ansøger afslag på erstatning i medfør af OEL § 13. Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at sagen var færdigbehandlet ved domstolene den 25-03-1996, men først blev fremsendt til nævnet over 6 år efter. Sagen burde være fremsendt til nævnet senest 2 år fra den 25-03-1996. Endvidere blev det tillagt betydning, at det meget hurtigt efter forbrydelsen måtte have været såvel ansøger som ansøgers advokat bekendt, at skadens omfang var betydelig. **FED 2003 2484/1 (ÅB 03, pkt. 7.6, N.j.nr. 659/2003)** Ansøger blev overfaldet af en ukendt gerningsmand den 15-12-2000. Ansøger anmeldte forholdet til politiet dagen efter. Nævnet modtog ansøgning om erstatning den 24-03-2003. Det vedlagte ansøgningsskema var dateret den 14-01-2001, men havde ikke tidligere været fremsendt til hverken nævnet eller politiet. Ansøger havde den 08-01-2001 fået beskikket en advokat. Advokaten havde fået tilsendt sagens akter fra politiet. Derudover fremgik det af sagen, at de seneste lægelige oplysninger var en tandlægeerklæring fra den 08-05-2001. Nævnet besluttede i medfør af OEL § 13 at afslå ansøgningen, idet den var indgivet over 2 år efter, at lovovertrædelsen var begået. Nævnet lagde vægt på ovennævnte oplysninger og lagde derfor til grund, at kravet kunne være opgjort inden udløbet af 2-års fristen. **ÅB 04, pkt. 7.6, N.j.nr. 3116/2003** Ansøgeren kom til skade den 20. oktober 2000. Der blev afsagt dom i sagen, der blev behandlet som en tilståelses-sag, den 7. februar 2001. Den ene tiltalte blev dømt for at have skubbet ansøgeren ind i ruden til en café og den anden for herunder at have sparket ansøgeren, som på det tidspunkt lå ned, nogle gange på kroppen. Ansøgerens advokat fremsendte sagen til politiet i november 2003. Den blev modtaget i nævnet i december 2003. Det fremgik af sagen, at advokaten allerede i marts 2001 rettede henvendelse til politiet med forespørgsel om, hvorfor ansøgeren ikke havde været indkaldt til retsmøde, idet hun allerede ved anmeldelsen af forholdet oplyste, at hun havde et erstatningskrav. I april 2001 anmodede advokaten politiet om en kopi af dommen i straffesagen til fremsendelse til nævnet. Sagen havde endvidere været anmeldt til ansøgerens forsikringsselskab. Anmeldelsestidspunktet fremgik ikke af sagen, men det var oplyst, at forsikringsselskabet i marts 2002 havde udbedt sig en speciallægeerklæring. Nævnet afslog ansøgningen under henvisning til OEL § 13. Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at advokaten var indtrådt i sagen i god tid før to-års fristens udløb. Nævnet lagde endvidere vægt på, at ansøgeren længe inden fristens udløb havde været klar over, at hun muligvis ville få et erstatningskrav som følge af tilskadekomsten.

Efter praksis ser Erstatningsnævnet ligeledes bort fra ansøgningsfristen, hvis det først på et tidspunkt lang tid efter, at lovovertrædelsen blev begået, går op for ansøgeren, at han eller hun har lidt alvorlig personskade ved lovovertrædelsen. Kravet må i så fald rejses over for Erstatningsnævnet inden to år fra det tidspunkt, hvor ansøgeren blev klar over, at han eller hun har pådraget sig en erstatningsberettigende personskade, jf. den ovenfor refererede **ÅB 04, pkt. 7.6, N.j.nr. 11-00178-2004**.

Den omstændighed, at tilskadekomsten tillige er en arbejdsskade, og at sagen derfor også behandles af Arbejdsskadestyrelsen, medfører ikke, at Erstatningsnævnet kan se bort fra fristen i OEL § 13.

FED 2003 2483/2 (ÅB 03, pkt. 7.6, N.J.nr. 503/2003) Ansøger var den 18-01-2001 udsat for et røveri på sin arbejdsplads. Forholdet blev anmeldt til politiet med det samme, ligesom skaden blev anmeldt til Arbejdsskadestyrelsen. Ansøger havde siden 10-12-2001 været repræsenteret ved advokat. Advokaten havde varetaget ansøgers interesser i forbindelse med sagens behandling i Arbejdsskadestyrelsen. Nævnet modtog først ansøgning om erstatning efter OEL den 14-02-2003. Nævnet besluttede i medfør af OEL § 13 at afslå ansøgningen om erstatning, idet den var indgivet over 2 år efter, at lovovertrædelsen var begået. Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at ansøger siden den 10-12-2001 havde været repræsenteret ved advokat. Ansøgers advokat anmodede nævnet om genoptagelse af sagen under henvisning til, at ansøgningen ikke kunne fremsendes, førend en afgørelse om erstatning var truffet i arbejdsskadesagen, ligesom han henviste til, at det ikke havde nogen betydning for sagens afgørelse, at ansøgningen først var indsendt i januar 2003. Nævnet fastholdt sin afgørelse om afslag. Nævnet henviste yderligere til, at nævnet i medfør af den dagældende OEL § 7, stk. 1, ikke kunne betale erstatning, hvis skaden dækkes af arbejdsgivers forsikring. Da der var tale om en arbejdsskadesag, ville nævnet således kun kunne erstatte eventuel tabt arbejdsfortjeneste samt eventuel godtgørelse for svie og smerte. Disse krav kunne behandles uafhængigt af Arbejdsskadestyrelsens afgørelse i arbejdsskadesagen, selvom en endelig vurdering af stationærtidspunktet i den dagældende erstatningsansvarslov kunne nødvendiggøre, at nævnet selv foranledigede sagen forelagt for Arbejdsskadestyrelsen.

Var ansøgeren mindreårig, da lovovertrædelsen blev begået, er Erstatningsnævnet mere tilbøjelig til at se bort fra fristen i OEL § 13 end ellers, jf. den under afsnit 1 refererede **ÅB 04, pkt. 7.6 N.j.nr. 10-00028-2004** og den under afsnit 4 refererede **FED 2003 2489/1 (ÅB 03, pkt. 7.15, N.j.nr. 841/2003)**.

4. Forældelse i øvrigt

Ved siden af reglen i OEL § 13 gælder dels reglerne i lov nr. 274 af 22. december 1908 om forældelse af visse fordringer, dels den almindelige 20-årige

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

forældelse samt den særlige 20-årige forældelse i henhold til ikrafttrædelseslovens § 16.

Efter § 1, nr. 5), i lov nr. 274 af 22. december 1908 om forældelse af visse fordringer forældes krav på personskadeerstatning efter 5 år. Det gælder dog ikke, hvis skaden er bevirket ved en forbrydelse, for hvilken der under offentlig straffesag pålægges straf. I så fald er krav på personskadeerstatning undergivet 20-årige forældelse, jf. ikrafttrædelseslovens § 16.

Det er en betingelse for, at en sag er omfattet af den 20-årige forældelse, at der rent faktisk har været gennemført en straffesag, hvorunder skadevolderen er pålagt straf. En udenretlig bødevedtagelse vil være tilstrækkelig for at dette krav er opfyldt, jf. U 1969 710H, hvorimod et tiltalefrafald ikke medfører, at erstatningskrav i anledning af forholdet er undergivet 20-årig forældelse. Er skadevolderen blevet frifundet, fordi strafansvaret er forældet, er et eventuelt erstatningskrav heller ikke omfattet af den 20-årige forældelse.

Da Erstatningsnævnet både behandler sager, hvor gerningsmanden aldrig er fundet, og der derfor ikke er ført nogen straffesag, og sager, hvor der foreligger dom, er det forskelligt fra sag til sag, hvilke forældelsesregler der gælder.

FED 2003 2488/2 (ÅB 03, pkt. 7.15, N.J.nr. 194/2003) Skadevolderen, der var ansøgers stedfar, havde i årene fra 1988 til foråret 1990 misbrugt ansøger seksuelt. Forholdene blev anmeldt til politiet i maj 2002. Efter de regler, der var gældende om forældelse af strafansvar forud for den 1. juli 2000, var sagen strafferetligt forældet. Der blev derfor ikke rejst tiltale i sagen. Ansøger søgte nævnet om godtgørelse for tort. Nævnet lagde til grund, at ansøger havde været udsat for de omtalte overgreb. Nævnet besluttede i medfør af 1908-loven om forældelse af visse fordringer § 1, nr. 5, at meddele ansøger afslag, idet sagen var erstatningsretligt forældet. Nævnet lagde vægt på, at forældelse i medfør af 1908-loven indtræder efter 5 år, medmindre skaden er bevirket ved en forbrydelse, for hvilken der under offentlig straffesag pålægges straf, jf. lovens § 1, nr. 5. Idet der ikke var afsagt dom i sagen, var forældelsen for erstatningskravet herefter 5 år fra skadestidspunktet. Såfremt der var blevet afsagt dom mod skadevolderen, var forældelse først indtrådt efter 20 år, jf. straffelovens ikrafttrædelseslov § 16. **FED 2003 2489/1 (ÅB 03, pkt. 7.15, N.J. nr. 841/2003)** Ansøgeren, der var lillesøster til ansøgeren i N.J.nr. 194/2003, havde været udsat for seksuelle overgreb fra den samme skadevolder som i N.j.nr. 194/2003. Forholdet var anmeldt til politiet i maj 2002, og der blev afsagt dom den 18-12-2002. I forhold til lillesøsteren blev skadevolderen dømt for et seksuelt overgreb begået i april 1991. Politiet havde rejst tiltale for flere forhold begået forud for den 01-07-1990 og et forhold begået efter den 01-07-1990. Retten fandt ikke, at der var tale om en fortsat forbrydelse, og forholdene forud for den 01-07-1990 var derfor strafferetligt forældede. Erstatningsnævnet tilkendte godtgørelse for tort for det forhold, skadevolderen var dømt for at have begået. Der var ikke overfor nævnet rejst krav om godtgørelse for tort for forhold begået i perioden forud for den 01-07-1990. Et sådan krav havde i øvrigt været erstatningsretligt forældet, jf. ovenfor. I begge sager så nævnet bort fra fristen i OEL § 13 under hensyn til, at sagerne vedrørte seksuelt misbrug af mindreårige. Nævnet lagde i den forbindelse vægt på, at der i

straffeloven i disse typer sager nu er indført særlige forældelsesregler, således at forældelsen først løber, fra skadelidte er 18 år. **FED 2003 2489/2 (ÅB 03, pkt. 7.15, N.J. nr. 3034/2003)** Politiet rejste tiltale mod skadevolderen for i tidsrummet fra 1983 til 1992 at have begået flere seksuelle overgreb mod ansøger. Ansøger havde anmeldt forholdet til politiet den 01-11-2001. Sagen var ikke strafferetligt forældet. Skadevolderen afgik imidlertid ved døden, inden straffesagen mod ham blev ført. Ansøger rejste krav om godtgørelse for tort over for nævnet. Idet gemingsmanden ikke blev dømt, var forældelsesfristen for kravet om godtgørelse i medfør af 1908-loven om forældelse af visse fordringer 5 år. Nævnet besluttede at se bort fra, at kravet var erstatningsretligt forældet, idet nævnet ikke fandt, at ansøger skulle »bære risikoen« for skadevolderens død. Nævnet lagde til grund, at såfremt skadevolderen var blevet dømt, var ansøger blevet tilkendt godtgørelse for tort. Nævnet tilkendte derfor ansøgeren godtgørelse for tort. **ÅB 04, pkt. 7.15, N.j.nr. 11-00190-2004** Anklagemyndigheden rejste i 1988 sigtelse mod en italiensk statsborger for overtrædelse af straffelovens § 245 ved den 23. oktober 1988 med kniv at have tildelt ansøger et ca. 3 cm bredt og ca. 4 cm dybt stiksår i ansøgers venstre side, hvorved der fremkom en ca. 1,5 cm dyb stiklæsion på milten samt en mindre stiklæsion gennem nyrekapslen. Sigtede blev fremstillet i grundlovsforhør samme dag. Han blev løsladt og rejste straks ud af landet. Der blev derfor aldrig gennemført en straffesag mod ham. Nævnet tilkendte den 27. februar 1989 ansøgeren godtgørelse for svie og smerte samt erstatning for ødelagt beklædning, udgift til lægeerklæring og advokatbistand. Den 4. februar 2004 modtog nævnet en anmodning om genoptagelse af sagen, idet ansøgeren fortsat havde gener efter knivstikkeriet. Nævnet afslog anmodningen om genoptagelse, idet erstatningskravet var forældet i medfør af 1908-lovens § 1, nr. 5. Da der ikke var afsagt dom mod den tiltalte i straffesagen, var forældelsen af erstatningskravet indtrådt den 23. oktober 1993. Nævnet fandt ikke, at der var grundlag for at se bort fra forældelsesfristen, idet det af sagens lægelige oplysninger fremgik, at ansøgeren vedvarende havde været generet af følgerne efter tilskadekomsten.

§ 14

Nævnet kan opfordre ansøgeren til at medvirke til sagens oplysning, herunder ved personligt fremmøde for nævnet, ved i tilfælde af personskade at lade sig undersøge af en læge og om fornødent, eventuelt ved indlæggelse, at lade sig undergive observation og behandling. Nævnet kan endvidere afkræve andre, der har kendskab til forholdene, oplysninger, der må anses for nødvendige. Nævnet kan herunder indhente sygehusjournaler eller udskrifter heraf.

Stk. 2. Nævnet kan forlange optaget retsligt forhør.

Stk. 3. Efterkommer ansøgeren ikke inden en fastsat frist en opfordring fra nævnet om at medvirke til sagens oplysning, kan sagen afgøres på det i øvrigt foreliggende grundlag.

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

Forarbejder

1976-lovforslaget, FT 1975-76, tillæg A, sp. 2495-96

Bet. 751/1975, s. 38-39

Oversigt

1. Indledning
2. Oplysninger vedrørende hændelsesforløbet
3. Oplysninger navnlig fra ansøgeren
4. Oplysninger fra andre end ansøgeren
5. Personligt fremmøde og retsligt forhør
6. Afgørelse på det foreliggende grundlag

1. Indledning

OEL § 14 fastsætter en række praktiske regler om sagsbehandlingen i nævnet. Reglerne i bestemmelsen udgør sammen med de regler om sagsbehandlingen, der er fastsat i nævnets forretningsorden, jf. nærmere kommentaren til OEL § 11, fundamentet for nævnets og sekretariatets behandling af ansøgninger efter loven.

Reglerne i OEL § 14 og nævnets forretningsorden kan ikke stå alene, men suppleres af særligt reglerne i forvaltningsloven og den praksis, der har udviklet sig med hensyn til god forvaltningsskik. Endvidere er nævnet og sekretariatets virksomhed undergivet reglerne i persondataloven.

Som nævnt må reglerne i OEL § 14 ses i sammenhæng med Erstatningsnævnets forretningsorden. Forretningsordenen er optrykt som bilag til denne lovkommentar og nærmere omtalt under kommentaren til OEL § 11.

Ansøgeren skal meddele Erstatningsnævnet de oplysninger, Erstatningsnævnet beder om. Dette følger direkte af OEL § 14, men også af OEL § 10, stk. 1, der som udgangspunkt forudsætter ansøgerens aktive medvirken til sagens oplysning, jf. nærmere kommentaren til denne bestemmelse.

De oplysninger, Erstatningsnævnet beder om, vil typisk vedrøre erstatningsudmålingen. Som eksempel på oplysninger, Erstatningsnævnet beder om, kan nævnes lægelige oplysninger til belysning af skadens omfang og antallet af sygedage, oplysninger fra arbejdsgiveren til belysning af spørgsmålet om tabt arbejdsfortjeneste og oplysning om, hvorvidt ansøgeren har tegnet privat forsikring.

Om betaling for udstedelse af lægeerklæringer m.v. henvises nærmere til OEL § 15 og kommentaren til denne bestemmelse.

2. Oplysninger vedrørende hændelsesforløbet

Erstatningsnævnet vil sjældent bede om oplysninger vedrørende hændelsesforløbet i forbindelse med lovovertrædelsen, idet strafferetlig efterforskning ligger uden for nævnets opgaver og kompetence.

Erstatningsnævnets vurdering af, hvorvidt der foreligger en straffelovsovertrædelse, og sagen dermed er omfattet af OEL, må foretages på grundlag af det materiale og de oplysninger, Erstatningsnævnet modtager fra politiet. Det bemærkes i den forbindelse, at Erstatningsnævnet ikke har nogen instruktionsbeføjelser i forhold til politiet. Erstatningsnævnet kan derfor ikke pålægge politiet at efterforske en sag yderligere eller at indhente supplerende oplysninger. Efter pkt. 8 i Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 26. august 2005 til politiet og anklagemyndigheden kan Erstatningsnævnet undtagelsesvis rette henvendelse til politiet med henblik på, at der til brug for Erstatningsnævnets behandling af erstatningsspørgsmålet foretages yderligere undersøgelser i sagen, uanset at politiets efterforskning i sagen er afsluttet. Cirkulæreskrivelsen er optaget som bilag 3 til denne lovkommentar.

Nævnets arbejde bygger på den forudsætning, at sagen i strafferetlig henseende er færdigbehandlet af politiet og eventuelt anklagemyndigheden og domstolene, inden sagen fremsendes til Erstatningsnævnet, jf. forretningsordenens § 6 og kommentaren hertil under OEL § 11.

Erstatningsnævnet er ikke bundet af politiets eller anklagemyndighedens vurdering af en sag. Men det siger sig selv, at politiets eller anklagemyndighedens vurdering vil have betydelig vægt i forbindelse med Erstatningsnævnets afgørelse af, hvorvidt der foreligger en straffelovsovertrædelse.

Årsagen hertil er, at politiets og anklagemyndighedens vurderinger ofte er foretaget på grundlag af drøftelser med det personale, der har forestået efterforskningen, og som derfor har førstehåndskendskab til det foreliggende materiale, herunder troværdigheden af de forklaringer, der er afgivet i forbindelse med efterforskningen, og til de nærmere omstændigheder umiddelbart i forbindelse med det anmeldte forhold.

Særligt i sager, hvor der er en kendt skadevolder, og dermed mulighed for at gøre regres, jf. nærmere OEL § 17 og kommentaren til denne bestemmelse, er Erstatningsnævnet meget tilbageholdende med at tilsidesætte politiets vurdering af de nærmere omstændigheder i forbindelse med et anmeldt forhold.

Erstatningsnævnet er dog opmærksom på, at manglende eller undladt efterforskning fra politiets side ikke må komme ansøgeren unødigt til skade. Ansøgerens egne oplysninger og eventuelle lægelige oplysninger om skaden må derfor også inddrages ved Erstatningsnævnets vurdering af, hvorvidt der foreligger en overtrædelse af straffeloven.

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

I de sjældne tilfælde, hvor Erstatningsnævnet behandler en ansøgning om erstatning, selv om lovovertrædelsen ikke er politianmeldt, indhenter Erstatningsnævnet selv oplysning om hændelsesforløbet i forbindelse med lovovertrædelsen fra såvel skadevolderen som fra udenforstående, jf. nærmere kommentaren til OEL § 1.

Også i tilfælde, hvor lovovertrædelsen umiddelbart synes for sent anmeldt, jf. OEL § 10 og kommentaren til denne bestemmelse, kan Erstatningsnævnet indhente en udtalelse fra ansøgeren om årsagen hertil. Oplyser ansøgeren i den forbindelse, at ansøgeren har haft kontakt med politiet på et tidligere tidspunkt end angivet i de sagsakter, Erstatningsnævnet er i besiddelse af, vil Erstatningsnævnet som regel indhente en udtalelse fra politiet vedrørende anmeldelsestidspunktet med henblik på at afklare, om et tidligere anmeldelsestidspunkt end registreret af politiet kan lægges til grund.

3. Oplysninger, navnlig fra ansøgeren

Anser Erstatningsnævnet en sag for omfattet af OEL, vil der som regel være behov for at indhente en række andre oplysninger om ansøgerens forhold.

Disse oplysninger kan blandt andet vedrøre forsikringsforhold, jf. nærmere OEL § 7 og kommentaren til denne bestemmelse.

Endvidere kan der være behov for at indhente helbredsmæssige oplysninger med henblik på at tage stilling til, i hvilket omfang ansøgeren er berettiget til erstatning, f.eks. godtgørelse for svie og smerte eller godtgørelse for varigt mén.

Til brug for indhentelse af lægelige oplysninger har Erstatningsnævnet i samarbejde med Den Almindelige Danske Lægeforening udarbejdet en blanket til lægeerklæring. Blanketten er optrykt som bilag 7 til denne lovkommentar og er desuden tilgængelig på Erstatningsnævnets hjemmeside, www.erstatningsnaevnet.dk. Denne erklæring, som indhentes af Erstatningsnævnet via ansøgeren, vil som regel være tilstrækkelig til, at Erstatningsnævnet kan tage stilling til sagens videre forløb, herunder til om sagen bør forelægges Arbejdsskadestyrelsen, jf. nærmere herom straks nedenfor. Det sker således kun sjældent, at Erstatningsnævnet på egen hånd anmoder ansøgeren om at indsende en egentlig speciallægeerklæring. Forelægges sagen for Arbejdsskadestyrelsen, jf. straks nedenfor, er det derimod sædvanligt, at der på Arbejdsskadestyrelsens foranledning indhentes en eller flere speciallægeerklæringer om skadens varige følger.

Med henblik på stillingtagen til om der skal ydes erstatning for tabt arbejdsfortjeneste eller tab af erhvervsevne, kan der være behov for at indhente

en række oplysninger fra ansøgeren vedrørende ansøgerens sociale forhold, herunder om ansøgerens beskæftigelsesforhold forud for skaden, ansøgerens aktuelle forsørgelsesgrundlag og fremtidsplaner.

Hvis skaden har fået varige følger, vil Erstatningsnævnet som regel anmode Arbejdsskadestyrelsen om en vejledende udtalelse efter reglerne i EAL § 10. Ansøgeren er også i den forbindelse forpligtet til at meddele Erstatningsnævnet de nødvendige oplysninger til sagens behandling i Arbejdsskadestyrelsen, herunder til at lade sig undersøge af en læge.

I praksis foregår sagsbehandlingen således, at Arbejdsskadestyrelsen korresponderer direkte med ansøgeren eller dennes repræsentant, hvilket er praktisk og sparer tid for alle parter.

4. Oplysninger fra andre end ansøgeren

Erstatningsnævnet kan afkræve andre, der har kendskab til forholdene, oplysninger, der må anses for nødvendige.

Erstatningsnævnet indhenter så vidt muligt de nødvendige oplysninger til sagens behandling via ansøgeren eller dennes repræsentant. I visse tilfælde er det dog hensigtsmæssigt at indhente oplysninger direkte fra f.eks. ansøgerens hjemkommune, arbejdsgiver, læge eller tandlæge, typisk fordi der alene er tale om uddybende oplysninger til materiale, der allerede er fremsendt til nævnet af ansøgeren selv.

Kommer Erstatningsnævnet i den forbindelse i besiddelse af oplysninger, der er til ugunst for ansøgeren, og som ansøgeren ikke kan antages at være bekendt med, at nævnet er i besiddelse af, skal der naturligvis foretages partshøring efter reglerne herom i forvaltningsloven, inden Erstatningsnævnet træffer afgørelse i sagen.

Erstatningsnævnet kan på egen hånd indhente sygehusjournaler eller udskrifter heraf. I praksis indhentes sådanne oplysninger dog via ansøgeren selv.

I de tilfælde, hvor sagen har været forelagt Arbejdsskadestyrelsen til vurdering af ansøgerens erhvervsevnetab, modtager Erstatningsnævnet altid kopi af de akter, der ligger til grund for Arbejdsskadestyrelsens udtalelse, i forbindelse med denne.

5. Personligt fremmøde og retsligt forhør

Erstatningsnævnet kan anmode ansøgeren om at møde personligt for Erstatningsnævnet. Denne adgang udnyttes dog ikke i praksis.

Erstatningsnævnet kan forlange, at der optages retsligt forhør. Bestemmelsen sigter til RPL § 1018. Afholdelse af retligt forhør forudsættes i forarbejderne kun at skulle anvendes undtagelsesvis for at tilvejebringe oplysninger til brug for nævnets afgørelse, f.eks. om hvorledes skaden er forvoldt og om skadelidtes økonomiske forhold. Reglerne om vidnepligt og vidneansvar finder anvendelse ved retsligt forhør, hvorfor bestemmelsen ifølge forarbejderne ikke bør anvendes til afhøring af skadevolderen.

Heller ikke bestemmelsen om retsligt forhør anvendes i praksis.

FED 1999 1375/1 (ÅB 98, pkt. 5.8, N.j.nr. 1065/97) Ansøgeren foretog i marts 1997 politianmeldelse af en voldsepisode i oktober 1995. Ansøgeren forklarede i forbindelse med anmeldelsen, at han havde været på et navngivet værtshus, hvor han på et tidspunkt var gået op til baren. Han huskede derefter ikke mere, før han var vågnet op på hospitalet. Ifølge hospitalsjournalen var ansøgeren den pågældende nat via skadestuen blevet indlagt til observation for hjernerytelse, alkoholforgiftning og mulige brud. Han havde haft små flænger i over- og underlæben. Af en anden hospitalsjournal fremgik, at indlæggelsen, der havde strakt sig over 4 dage, skyldtes en hjerneblødning muligvis som følge af et traume, muligvis spontant forårsaget af usund levevis, herunder eventuelt provokeret af narkotika. Erstatningsnævnet meddelte afslag på erstatningsansøgningen, der angik krav om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og godtgørelse for svie og smerte som følge af hjerneskadens. Afslaget blev givet i medfør af OEL § 10, da nævnet ikke fandt, at der var tale om et sådant tilfælde, at nævnet kunne se bort fra den sene anmeldelse (524 dage). Nævnet fastholdt afslaget, da ansøgeren senere begrundede den sene anmeldelse med, at han havde fået opfattelsen af, at han ikke kunne indgive politianmeldelse, før han havde samtlige hospitalsjournaler om tilskadekomsten. Afslaget blev også fastholdt, da ansøgeren herefter anførte, at politiet havde været til stede på skadesdagen, og at han dagen efter havde været på politistationen med en skadestueerklæring. Nævnet havde i den anledning indhentet en udtalelse hos politiet. Det fremgik heraf, at der for det pågældende døgn intet var anført herom hverken i ordens- eller kriminalpolitiets døgnrapporter. Ansøgerens advokat anmodede derpå om, at nævnet i medfør af OEL § 14, stk. 2, foranledigede optaget retsligt forhør af en navngiven kvinde, der tydeligt kunne erindre, at der umiddelbart efter ansøgerens tilskadekomst i oktober 1995 indfandt sig politi på Café PP. Nævnet fandt på den angivne baggrund ikke rimelig anledning til at efterkomme anmodningen om retsligt forhør og henviste herunder bl.a. til sagens hidtidige forløb, og til at vedkommende kvinde efter det oplyste ikke skulle have overværet overfaldet på cafeen. Nævnet fastholdt derfor i oktober 1998 på ny afslaget med bemærkning om, at det på grund af den sene anmeldelse efter nævnets opfattelse på nuværende tidspunkt ikke kunne anses for godtgjort, at tilskadekomsten skyldtes en overtrædelse af straffeloven.

6. Afgørelse på det foreliggende grundlag

Fremkommer ansøgeren ikke med de oplysninger, Erstatningsnævnet beder om, inden en af nævnet fastsat frist, kan sagen afgøres på det foreliggende grundlag, jf. OEL § 14, stk. 3.

Det er kun ansøgerens manglende svar, der kan medføre, at der træffes afgørelse i henhold til OEL § 14, stk. 3. Manglende svar fra læger, kommuner m.v. kan ikke føre til afgørelse i henhold til OEL § 14, stk. 3.

At der træffes afgørelse på det foreliggende grundlag, er ikke altid ensbetydende med, at der meddeles afslag på erstatning og godtgørelse. Erstatningsnævnet vil ofte have mulighed for på det foreliggende grundlag at tilkende erstatning og godtgørelse med et mindre beløb end søgt.

Har ansøgeren f.eks. søgt om godtgørelse for svie og smerte i 25 dage, men kun fremsendt dokumentation for at have været syg i 10 dage, kan Erstatningsnævnet tilkende godtgørelse for disse 10 dage, selv om ansøgeren efter opfordring ikke er fremkommet med dokumentation for sygemelding i de resterende 15 dage. Fremsender ansøgeren efterfølgende dokumentation for sygemelding i de resterende 15 dage, kan sagen uden videre genoptages. Dette gælder dog ikke, hvis der er gået mere end to år, siden Erstatningsnævnet anmodede om dokumentationen, jf. OEL § 13 og kommentaren til denne bestemmelse.

§ 15

Udgifterne ved sagens behandling ved nævnet, herunder udgifter til de undersøgelser, der er omtalt i § 14, stk. 1, betales af staten.

Stk. 2. Nævnet kan i særlige tilfælde bestemme, at ansøgeren helt eller delvis skal have dækket udgifter, som han har afholdt i anledning af sagen.

Forarbejder

Bet. 751/1975, s. 39-40

Oversigt

1. Udgifter ved sagens behandling ved nævnet
2. Refusion af ansøgerens udgifter

1. Udgifter ved sagens behandling ved nævnet

Efter OEL § 15, stk. 1, betaler staten udgifterne ved sagens behandling ved nævnet.

Erstatningsnævnet er en statsinstitution, og udgifterne til driften af nævnet og nævnets sekretariat afholdes af statskassen.

Udgifter til sagens behandling i bestemmelsens forstand omfatter fortrinsvis betaling for udarbejdelse af lægeerklæringer, gebyr til Arbejdsskadestyrelsen for vejledende udtalelser o. l., men kan efter omstændighederne også omfatte betaling for tolkebistand i forbindelse med lægeundersøgelse, oversættelse af udenlandske dokumenter og transport til lægeundersøgelse.

Sådanne udgifter betales kun af staten, hvis Erstatningsnævnet har anmodet om den pågældende lægeerklæring, udtalelse m.v. For så vidt angår tolkebistand og oversættelse gælder også, at Erstatningsnævnet normalt kun kan betale udgiften hertil, hvis Erstatningsnævnet forud for lægeundersøgelsen har godkendt, at udgiften til tolkebistand i den forbindelse er nødvendig.

Hvis skadelidte indhenter lægeerklæringer, udtalelser eller lignende, inden ansøgningen indsendes til Erstatningsnævnet, sker dette for egen risiko og regning. Hvis sagen er omfattet af OEL og Erstatningsnævnet anvender de således indhentede erklæringer i sin sagsbehandling, vil Erstatningsnævnet dog efterfølgende refundere ansøgeren de afholdte udgifter, for så vidt som de har været rimelige. I den forbindelse lægger Erstatningsnævnet navnlig vægt på, om de indhentede erklæringer, udtalelser m.v. har medvirket til dokumentation af ansøgerens krav over for nævnet og dermed til udbetaling af erstatning fra nævnet.

Erklæringer, der er indhentet til brug for en eventuel straffesags behandling, bør søges refunderet af anklagemyndigheden eller eventuelt af retten.

Erstatningsnævnet har i samarbejde med Den Almindelige Danske Lægeforening udarbejdet en blanket til brug for udarbejdelse af almindelig lægeerklæring. For udstedelse af erklæringen er der fastsat et fast honorar, der pr. 1. april 2005 udgør 780 kr. + moms. Honoraret pristalsreguleres årligt. Blanketten er optrykt som bilag 7 til denne lovkommentar og kan tillige downloades fra Erstatningsnævnets hjemmeside, www.erstatningsnaevnet.dk.

Denne standarderklæring vil som regel være tilstrækkelig for Erstatningsnævnet til at tage stilling til omfanget af en sygeperiode, og til om tilskadekomsten har medført varige følger, der medfører, at sagen skal forelægges Arbejdsskadestyrelsen. Erstatningsnævnet betaler derfor som udgangspunkt ikke for udstedelse af egentlige speciallægeerklæringer, medmindre det er Arbejdsskadestyrelsen, der har bedt om speciallægeerklæringen til brug for styrelsens behandling af sagen.

Et særligt problem udgør de mange anmodninger om genoptagelse og herunder fornyet forelæggelse for Arbejdsskadestyrelsen af allerede afsluttede sager, som Erstatningsnævnet modtager.

Erstatningsnævnet forelægger kun sager for Arbejdsskadestyrelsen, hvis det inden forelæggelsen sandsynliggøres over for nævnet, at ansøgerens forhold er så ændrede, at det må formodes at medføre en ændret vurdering fra Arbejdsskadestyrelsen. Erstatningsnævnet kan ikke forud for en eventuel fornyet forelæggelse betale udgifter til udstedelse af speciallægeerklæringer, men vil som regel anmode om en almindelig lægeerklæring, jf. ovenfor, eller om indsendelse af ansøgerens sociale akter hos kommunen, til vurdering af, om der er grundlag for at genoptage sagen og forelægge den for Arbejdsskadestyrelsen på ny.

Også i sager, som ikke tidligere har været forelagt for Arbejdsskadestyrelsen, sker det, at Erstatningsnævnet modtager genoptagelsesansøgninger med ansøgning om f.eks. godtgørelse for varigt mén eller erstatning for tab af erhvervsevne. Hvis de foreliggende faktiske og lægelige oplysninger sandsynliggør, at der er varigt mén eller tab af erhvervsevne, og betingelserne for genoptagelse efter bl.a. EAL § 11 er opfyldt, vil Erstatningsnævnet forelægge sagen for Arbejdsskadestyrelsen, jf. EAL § 10.

Afslår Erstatningsnævnet at forelægge sagen for Arbejdsskadestyrelsen (på ny), er ansøgeren berettiget til på egen hånd og for egen regning at forelægge sagen for Arbejdsskadestyrelsen, jf. **U 2004.1847H**. Medfører en sådan forelæggelse, at Erstatningsnævnet alligevel må udbetale yderligere erstatning, vil Erstatningsnævnet efterfølgende refundere ansøgeren udgifterne til forelæggelsen, herunder de udgifter ansøgeren har afholdt til speciallægeerklæringer m.v. Medfører forelæggelsen ingen yderligere udbetaling fra Erstatningsnævnet, vil udgiften til forelæggelsen derimod ikke kunne refunderes ansøgeren af Erstatningsnævnet.

2. Refusion af ansøgerens udgifter

Efter OEL § 15, stk. 2, kan nævnet i særlige tilfælde bestemme, at ansøgeren helt eller delvis skal have dækket udgifter, som han har afholdt i anledning af sagen.

Bestemmelsen anvendes fortrinsvis i forbindelse med udbetaling af erstatning for udgifter til advokatbistand i forbindelse med sagens behandling ved Erstatningsnævnet.

Det er dog vigtigt i den forbindelse at være opmærksom på, at bestemmelsen oprindelig kun er tænkt anvendt undtagelsesvis, og at den ikke giver an-

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

søgeren krav på erstatning for udgifterne ved at lade sig repræsentere ved advokat over for nævnet.

Erstatningsnævnet er en forvaltningsmyndighed. Nævnet er dermed omfattet af den almindelige vejledningspligt, der gælder for forvaltningen efter forvaltningslovens § 7. Som udgangspunkt kan der da heller ikke ydes offentlig retshjælp til sager, der behandles ved Erstatningsnævnet, jf. § 6, stk. 3, nr. 4, i bekendtgørelse nr. 1140 af 13. december 2002 med senere ændringer om offentlig retshjælp ved advokater.

Nævnet har ikke hjemmel til at beskikke advokat for ansøgeren efter OEL eller anden lovgivning i øvrigt. Beskikkelse af advokat for en forurettet ved en forbrydelse sker efter reglerne herom i retsplejelovens kapitel 66 a (§§ 741 a-e) eller eventuelt efter den mere sjældent anvendte bestemmelse i samme lovs § 995 a, jf. nærmere kommentaren til OEL § 10.

Det hedder om brugen af advokat i forbindelse med Erstatningsnævnets sagsbehandling i bet. 751/1975, s. 40:

»Udvalget forudsætter, at sagsbehandlingen bliver så enkel, at skadelidte ikke behøver advokatbistand. I øvrigt vil en ansøgning til nævnet være omfattet af bekendtgørelse nr. 562 af 19. december 1969 om retshjælp for ubemidlede. Staten bør derfor i almindelighed ikke herudover dække eventuelle udgifter til advokat eller anden juridisk bistand. Men der kan tænkes sager, der er særligt komplicerede, f.eks. i tilfælde af store forsørgertabserstatninger, eller hvor der i øvrigt skønnes at være et særligt behov for advokatbistand. Stk. 2 giver derfor nævnet mulighed for at bestemme, at ansøgeren i særlige tilfælde helt eller delvis skal have dækket udgifter, som har været nødvendige for sagens behandling f.eks.

På trods af nævnets status som forvaltningsmyndighed og den deraf følgende vejledningspligt og på trods af bemærkningerne i bet. 751/1975 har Erstatningsnævnets praksis udviklet sig sådan, at nævnet i mange tilfælde yder erstatning for bistand til advokat. Årsagen hertil er, at der i forbindelse med det samarbejde, der har været mellem advokat og klient under efterforskningen af en sag og en eventuel retssag, er opbygget et sådant fortrolighedsforhold mellem advokaten og klienten, at Erstatningsnævnet i mange tilfælde anser det for naturligt, at advokaten tillige varetager klientens interesser i forbindelse med sagens behandling ved nævnet. Dette gør sig særligt gældende i sager af mere alvorlig karakter, hvor der også mere generelt kan være behov for støtte til den forurettede. Indførelsen af ordningen med bistandsadvokat i voldssager m.v. peger i samme retning.

Bistandsadvokatens opgaver ophører ved afsigelsen af rettens dom. Retten kan derfor ikke betale salær til bistandsadvokaten for arbejde, der udføres efter domsafsigelsen, f.eks. i forbindelse med sagens behandling ved Erstatningsnævnet, jf. U 2003.249Ø.

Nævnet betaler ikke erstatning for udgift til advokat i sager, hvor advokaten har været beskikket som bistandsadvokat af retten, og hvor advokatens arbejde i forhold til nævnet alene har bestået i fremsendelse af ansøgnings-skema med bilag til nævnet. Det skyldes, at nævnet anser indsendelse af erstatningsansøgning for en del af den beskikkede advokats arbejde, der betales af retten, svarende til fremsendelse af f.eks. en ankemeddelelse fra forsvareren.

Nævnet kan ikke honorere fakturaer for advokatbistand, der er udstedt til nævnet, men har alene hjemmel til at udbetale erstatning for advokatbistand til ansøgeren.

I de tilfælde, hvor Erstatningsnævnet tilkender erstatningssøgende erstatning for udgift til advokat fastsættes erstatningen normalt som svarende til halvt proceduresalær i forhold til den opnåede erstatning. Erstatningen kan dog nedsættes eller helt bortfalde, hvis det arbejde advokaten har udført har været overflødigt eller uegnet til at danne grundlag for sagens behandling i nævnet. Ligeledes kan erstatningen fastsættes til et højere beløb, hvis advokatens arbejde må antages at have været vanskeligere eller mere tidskrævende end normalt. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis skadelidte er hjerneskadet eller på anden vis mentalt svækket, hvis skadelidte ikke taler og forstår dansk, eller hvis sagen har rejst særligt vanskelige faktiske juridiske eller principielle spørgsmål.

Har ansøgeren afholdt udgifter til lægeerklæringer, oversættelse eller lignende, kan disse udgifter også refunderes ansøgeren, men kun hvis de indhentede oplysninger har betydning for Erstatningsnævnets afgørelse i sagen. Det må derfor sædvanligvis anbefales ikke at anmode om lægeerklæringer, oversættelser eller lignende, medmindre man forinden har sikret sig, at Erstatningsnævnet er villig til at refundere de afholdte udgifter.

§ 16

Nævnet har den endelige administrative afgørelse af de sager, der indbringes for nævnet.

Forarbejder

Bet. 751/1975, s. 40

Erstatningsnævnets afgørelser kan ikke påklages til nogen højere administrativ instans. Den omstændighed, at Erstatningsnævnets sekretariat nu organisa-

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

torisk udgør en del af Civilstyrelsen, der igen er en styrelse under Justitsministeriet, medfører ikke, at nævnets afgørelser kan indbringes for Civilstyrelsens direktør eller for Justitsministeriet. Erstatningsnævnet er imidlertid en del af den offentlige forvaltning og således omfattet af Folketingets Ombudsmands kompetence, jf. ombudsmandslovens § 7. Klager over sagsbehandlingen kan således indgives til Folketingets Ombudsmand efter reglerne herom i ombudsmandsloven.

En ansøger, der er utilfreds med Erstatningsnævnets afgørelse, må indbringe afgørelsen for domstolene, hvis ansøgeren ønsker afgørelsen ændret, jf. den almindelige regel herom i grundlovens § 63.

I første omgang vil det dog som regel være mest hensigtsmæssigt, at ansøgeren retter henvendelse til Erstatningsnævnet med oplysning om, hvorfor ansøgeren ikke er tilfreds med den trufne afgørelse. Fordi Erstatningsnævnets afgørelser ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed, vil Erstatningsnævnet i den forbindelse altid foretage en fornyet prøvelse af sagen. Først når en sådan fornyet prøvelse er foretaget, kan det overvejes, om sagen skal indbringes for domstolene.

Der er ingen tidsfrist i OEL for at anlægge sag mod Erstatningsnævnet, men almindelige forældelsesregler, herunder reglen i OEL § 13, vil have betydning for sagens udfald.

Sager mod Erstatningsnævnet skal anlægges ved Københavns Byret, jf. retsplejelovens § 240, stk. 1, og § 225, stk. 1, modsætningsvis.

FED 1996.1237/1 (ÅB 95, pkt. 5.15, N.j.nr. 142/93) Skadelidte, der havde været udsat for tilskadekomst i Randers, hvor han boede, anlagde sag mod Erstatningsnævnet ved Vestre Landsret med påstand om betaling af et beløb på over 500.000 kr. Skadelidte ønskede at anvende fornærmelses- eller deliktsværmetinget efter RPL § 243, mens Erstatningsnævnet påstod sagen henvist til Østre Landsret under henvisning til, at nævnets hjemting er København. Vestre Landsret udtalte i kendelse af 31. oktober 1995: »Landsretten finder ikke, at sager hvori der er fremsat krav over for Erstatningsnævnet, er omfattet af bestemmelsen i RPL § 243. Da sagen angår et krav på over 500.000 kr., henviser landsretten sagen til Østre Landsret, jf. herved RPL § 248, stk. 2, sammenholdt med § 240f.eks.

Hvis der ansøges om fri proces til at føre sag mod Erstatningsnævnet, skal ansøgningen om fri proces derfor indgives til Københavns Overpræsidium, jf. retsplejelovens § 330, stk. 4.

Reglemlene om fri proces er ændret ved lov nr. 554 af 24. juni 2005. Ved denne lov er RPL kap. 31 ændret således, at ansøgning om fri proces fra den 1. januar 2007 skal indgives til enten den ret, hvor sagen mod Erstatningsnævnet er anlagt, eller eventuelt til Civilstyrelsen.

Som regel vil Overpræsidiat anmode Erstatningsnævnet om en udtalelse i anledning af en ansøgning om fri proces. Erstatningsnævnet vil i den anledning altid overveje sagen endnu en gang, således at unødige retssager så vidt muligt undgås.

§ 17

Staten indtræder, i det omfang der ydes erstatning, i skadelidtes krav mod skadevolderen.

Forarbejder

Bet. 751/1975, s. 40

I det omfang, der ydes erstatning fra staten, indtræder staten i skadelidtes krav mod skadevolderen.

Dette har naturligvis kun betydning, i det omfang skadevolderen er kendt. Er skadevolderen ukendt, kan staten ikke gøre krav mod ham eller hende. Derimod kan staten rejse krav mod skadevolderen, selv om skadevolderen ikke kan gøres strafferetligt ansvarlig for den forbrydelse, der danner grundlag for kravet. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis skadevolderen er mindre-årig.

Har skadelidte ikke fået hele sit tab dækket af staten, kan skadelidte selv gøre sit restkrav gældende mod skadevolderen. Det kan f.eks. være tilfældet, hvor der er voldt tingsskade ved en straffelovsovertrædelse, men hvor tings-skaden ikke er omfattet af de særlige tilfælde, hvor Erstatningsnævnet efter OEL § 1, stk. 2, og § 3 kan yde erstatning for tingsskaden, eller hvis erstatningen fra Erstatningsnævnet er nedsat på grund af reglerne i OEL §§ 7-10, jf. f.eks. **FED 1999 798**, hvor Vestre Landsret i en dom af 16. juni 1999 fandt, at den méngrad, som Arbejdsskadestyrelsen havde fastsat, og som var lagt til grund af Erstatningsnævnet, tillige måtte lægges til grund for skadevolderens erstatningspligt over for skadelidte.

Det er politimesteren (eller i København Politidirektøren) i den politikreds, hvor straffelovsovertrædelsen er begået, der træffer afgørelse om, hvorvidt en udbetalt erstatning skal søges inddrevet hos skadevolderen.

Politimesterens afgørelse vedrørende regres kan påklages til Justitsministeriets politikontor.

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

Erstatningsnævnet afgiver i forbindelse med sagens afgørelse i Erstatningsnævnet en indstilling til politimesteren om regresspørgsmålet, men politimesteren er ikke bundet af denne indstilling.

Hvis Erstatningsnævnet indstiller, at der gøres regres mod skadevolderen, fremsender Erstatningsnævnet samtidig en kopi af de akter, der ligger til grund for Erstatningsnævnets afgørelse til politimesteren.

I forbindelse med regressagen kan skadevolderen blive gjort bekendt med de akter, der ligger til grund for Erstatningsnævnets afgørelse, idet skadevolderen ellers ikke har nogen mulighed for at tage stilling til det rejste krav.

I Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 24. februar 1998 til politiet og anklagemyndigheden (J.nr. 1995-2030-0005) anføres det blandt andet:

»...det er Justitsministeriets opfattelse, at politimesteren (politidirektøren) – i de tilfælde hvor skadelidtes krav på erstatning fra skadevolderen ikke er afgjort ved dom – hverken er forpligtet eller berettiget til at lægge den erstatningsretlige vurdering, som Erstatningsnævnet har foretaget uprøvet til grund i regressagen. Det gælder, uanset om skadevolderen har gjort indsigelse mod nævnets erstatningsretlige vurdering eller ej. Politimesteren (politidirektøren) er således forpligtet til at foretage en individuel vurdering af, om der skal rejses regreskrav mod skadevolderen.

Ved politimesterens (politidirektørens) beslutning om, hvorvidt sagen skal forfølges i forhold til skadevolderen, finder dansk rets almindelige regler om skadevolderens erstatningsansvar anvendelse, jf. lovens § 6 a.

Skadevolder anses ikke for part i Erstatningsnævnets sag og får efter det oplyste som altovervejende hovedregel heller ikke i praksis på andet grundlag lejlighed til at udtale sig over for nævnet. Det må på den baggrund antages, at skadevolder normalt ikke er bekendt med, at der har verseret en sag for Erstatningsnævnet.

Politimesteren (politidirektøren) bør derfor i almindelighed give skadevolderen lejlighed til at fremkomme med en udtalelse, inden politimesteren (politidirektøren) beslutter, om der skal rejses regreskrav mod skadevolderen.

Hvis politimesteren (politidirektøren) i den forbindelse finder, at det er nødvendigt at videregive fortrolige oplysninger om skadelidte, kan en sådan videregivelse efter Justitsministeriets opfattelse ikke anses for uberettiget efter straffelovens § 152f.eks.

Erstatningsnævnets afgørelser kan ikke anvendes som tvangsfuldbyrdsesgrundlag i forhold til skadevolderen. Efter RPL § 807 d, stk. 4, har staten dog udlægsret i skadevolderens gods, såfremt dette er beslaglagt til sikkerhed for forurettedes erstatningskrav, jf. RPL § 802, stk. 2, nr. 2, og staten i medfør af OEL har ydet erstatning til forurettede. Bestemmelsen ses aldrig anvendt i praksis.

Fremsætter skadevolderen indsigelse mod politimesterens og Justitsministeriets afgørelse vedrørende regresspørgsmålet, må politimesteren derfor anlægge en civil sag mod skadevolderen, hvis politimesteren ønsker at fastholde regreskravet.

Heller ikke retten er i den forbindelse bundet af Erstatningsnævnets vurdering af sagen.

Som anført i den ovenfor citerede cirkulæreskrivelse fra Justitsministeriet, inddrages skadevolderen ikke i Erstatningsnævnets sagsbehandling, jf. også OEL § 11 og kommentaren til denne bestemmelse samt nævnets forretningsorden § 7.

Dette og den omstændighed, at Erstatningsnævnets sager afgøres på skriftligt grundlag, kan medføre, at der i forbindelse med regressagen fremkommer oplysninger, som Erstatningsnævnet ikke tidligere har været bekendt med, og som medfører, at regreskravet ikke kan opretholdes.

Erstatningsnævnet må i den forbindelse overveje, om sådanne nye oplysninger giver anledning til at søge den allerede udbetalte erstatning tilbage fra skadelidte, jf. nærmere OEL § 18 og kommentaren til denne bestemmelse.

Det er imidlertid ikke en forudsætning for at lade regreskravet bortfalde, at Erstatningsnævnet kræver den allerede udbetalte erstatning tilbagebetalt.

§ 18

Har ansøgeren givet urigtige oplysninger eller fortiet omstændigheder af betydning for erstatningen, kan beløb, som er modtaget med urette, kræves tilbagebetalt.

Stk. 2. Tilbagebetaling kan endvidere kræves, i det omfang skaden senere godtgøres af skadevolderen eller dækkes af forsikringsydelse eller andre ydelser, der har karakter af virkelig skadeserstatning.

Forarbejder

Bet. 751/1975, side 40

2001-lovforslaget, FT 2000-01, tillæg A, s. 3534

Oversigt

1. Tilbagebetaling på grund af urigtige oplysninger eller fortielse
2. Tilbagebetaling på grund af efterfølgende dækning

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

1. Tilbagebetaling på grund af urigtige oplysninger eller fortielse

Bestemmelsens stk. 1 giver Erstatningsnævnet mulighed for at kræve beløb, som er modtaget med urette, tilbage. Tilbagebetaling kan kun kræves, hvis ansøgeren har givet urigtige oplysninger til Erstatningsnævnet, eller fortiet oplysninger af betydning for sagens afgørelse.

Det er ikke en betingelse, at ansøgeren i forbindelse med afgivelsen af de urigtige oplysninger eller fortielsen har gjort sig skyldig i et strafbart forhold. Også uagtsomhed af en vis grovhed vil efter forarbejderne falde ind under bestemmelsen.

FED 1999 1343/3 (ÅB 97, pkt. 5.13, N.j.nr. 767/95) Sagen vedrørte en 70-årig kvinde, der var kommet til skade ved et overfald. Gerningsmanden var dømt herfor. Ansøgeren søgte Erstatningsnævnet om erstatning og godtgørelse. I august 1996 – efter sagens forelæggelse for Arbejdsskadestyrelsen – tilkendte nævnte ansøgeren bl.a. et beløb på 11.680 kr. i godtgørelse for varigt mén fastsat på grundlag af en méngrad på 8 % og i øvrigt nedsat som følge af alder, jf. EAL § 4, stk. 2. Under den efterfølgende behandling hos politiet vedrørende inddrivelsen af beløbet hos gerningsmanden (regreskravets gennemførelse) fremkom oplysninger om, at ansøgeren i marts 1996 hos sit eget forsikringsselskab havde modtaget 8.000 kr. i mén godtgørelse for samme skade. I medfør af OEL § 18, stk. 1, anmodede Erstatningsnævnet herefter ansøgeren om tilbagebetaling af 8.000 kr. som for meget udbetalt godtgørelse for varigt mén. Nævnet henviste i øvrigt til den dagældende OEL § 7, stk. 1, hvorefter nævnet ikke kan yde erstatning, i det omfang skaden dækkes fra anden side, f.eks. forsikring. **FED 1999 1358 (ÅB 97, pkt. 5.13, N.j.nr. 1383/96)** På grundlag af en erstatningsansøgning af 1. juni 1996 tilkendte Erstatningsnævnet den 6. august 1996 – som delvis bestemt ved en afsagt dom over skadevolderen – skadelidte 3.257,50 kr. i erstatning og godtgørelse. Politimesteren blev samtidig bedt om at gøre regres for beløbet over for skadevolderen. I maj 1997 blev Erstatningsnævnet bekendt med, at skadelidtes advokat den 5. august 1996 havde iværksat inkassosag over for skadevolderen, og at skadevolderen efterfølgende havde betalt 3.000 kr. til skadelidte. Erstatningsnævnet bad ved brev af 11. juni 1997 skadelidtes advokat om indbetaling af beløbet på 3.000 kr. Erstatningsnævnet meddelte samtidig, at man ikke fandt, at inkassoomkostninger på 1.441,21 kr. og renter på 172,38 kr. burde fratrækkes i beløbet på 3.000 kr., idet godtgørelse og erstatning til skadelidte blev betalt i august 1996, og at det således ikke havde været nødvendigt at tage sagen til inkasso som sket. **FED 2001 2061 (ÅB 1999, pkt. 5.11, N.j.nr. 2734/95)** Erstatningsnævnet tilkendte i maj 1999 en kvinde, der året før var blevet overfaldet af nogle jævnaldrende, bl.a. et beløb på 15.200 kr. i mén godtgørelse. Godtgørelsesbeløbet blev tilsendt skadelidtes bistandsadvokat, der tidligere havde oplyst, at han på forespørgsel hos skadelidtes moder havde fået at vide, at skadelidte ikke var omfattet af nogen privat ulykkesforsikring. Erstatningsnævnet blev i oktober 1999 kontaktet af et forsikringsselskab, der oplyste, at tilskadekomsten var blevet anmeldt til selskabet i oktober 1998, og at selskabet på grundlag af en udtalelse fra Arbejdsskadestyrelsen skulle

udbetale 15.300 kr. til skadelidte opgjort som 15 % af den tegnede invaliditetserstatning. Erstatningsnævnet meddelte på dette grundlag skadelidte, at det af nævnet i maj 1999 udbetalte beløb på 15.200 kr. i medfør af OEL § 7, stk. 1, og § 18, skulle tilbagebetales. Erstatningsnævnet frafaldt efter omstændighederne et tilbagebetalingskrav for udbetalte renter.

2. Tilbagebetaling på grund af efterfølgende dækning

Efter bestemmelsens stk. 2 kan tilbagebetaling endvidere kræves, hvis ansøgeren senere opnår dækning for skaden på anden vis, f.eks. fordi skadevolderen betaler.

Det er en forudsætning for tilbagebetalingskravet, at den ydelse, der kræves tilbagebetalt, ville kunne fratrækkes i erstatningen efter OEL § 7, stk. 1, jf. nærmere kommentaren til denne bestemmelse.

Ansøgeren har ikke efter OEL nogen pligt til at underrette Erstatningsnævnet, hvis ansøgeren, efter at sagen er afgjort i Erstatningsnævnet, opnår dækning på anden vis. Ved kvitteringen for sagens modtagelse i Erstatningsnævnet opfordres ansøgeren dog til at give meddelelse til Erstatningsnævnet, hvis ansøgeren allerede har opnået eller senere opnår dækning for skaden på anden vis.

Efter OEL § 17 er ansøgeren ikke berettiget til at modtage erstatning fra skadevolderen, i det omfang Erstatningsnævnet allerede har ydet erstatning for skaden, idet staten da er indtrådt i ansøgerens krav mod skadevolderen, jf. nærmere OEL § 17 og kommentaren til denne bestemmelse

N.j.nr. 11-01009-2004 (ÅB 04, pkt. 7.8) Ansøgeren var ansat som støttepædagog i en specialklasse. Hun blev overfaldet af en af klassens elever, der på gerningstidspunktet var under 15 år. Nævnet udbetalte knap 190.000 kr. i godtgørelse for svie og smerte og erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Efterfølgende anlagde Socialpædagogernes Landsforbund som mandatar for ansøgeren retssag mod kommunen om dennes mulige ansvar for overfaldet. Forbundets advokat oplyste, at der var rejst krav over for kommunen med påstand om godtgørelse for svie og smerte og erstatning for tabt arbejdsfortjeneste med ca. 234.000 kr. Advokaten forespurgte, om Erstatningsnævnet, hvis ansøgeren alene krævede differencen mellem de 190.000 kr., der var udbetalt af nævnet, og de 234.000 kr., der var krævet af kommunen, betalt af kommunen og opnåede dom for dette beløb, altså 44.000 kr., ville kræve beløbet tilbagebetalt. Erstatningsnævnet svarede bekræftende herpå og henviste til, at kravet mod kommunen vedrørte de samme erstatningsposter, som nævnet havde dækket. Retssagen blev forliget ved, at kommunen betalte 21.900 kr. til ansøgeren. Erstatningsnævnet krævede efterfølgende tilbagebetaling af et tilsvarende beløb, idet nævnet på baggrund af advokatens oplysninger lagde til grund, at beløbet vedrørte godtgørelse for svie og smerte og erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Erstatningsnævnet henviste til OEL § 7, stk. 1, som den var affattet på skadestidspunktet i 2001, hvorefter nævnet ikke kan betale erstatning, såfremt skaden godtgøres fra anden side. Nævnet henviste endvidere til OEL §

Kapitel 3 Fælles bestemmelser m.v.

18, stk. 2, hvorefter nævnet kan kræve en udbetalt erstatning tilbagebetalt, hvis ansøgeren senere på anden måde opnår dækning for skaden. Efterfølgende rettede ansøgeren på ny henvendelse til Erstatningsnævnet og gjorde gældende, at det beløb, der var nedlagt påstand om i sagen mod kommunen, var højere end det beløb, ansøgerens tidligere advokat havde nedlagt påstand om over for nævnet. Hun mente derfor, at hun var berettiget til en højere erstatning end den, Erstatningsnævnet oprindeligt havde tilkendt. Efter en fornyet vurdering af sagen besluttede Erstatningsnævnet at frafalde sit krav om tilbagebetaling af de 21.900 kr., som ansøgeren havde modtaget i erstatning fra kommunen, idet nævnet anså det for godtgjort, at ansøgeren også efter OEL ville have været berettiget til denne erstatning.

KAPITEL 4

Ikrafttrædelse

§ 19

Loven træder i kraft den 1. oktober 1976.

Stk. 2. Loven anvendes ikke på skader, der forvoldes ved overtrædelser begået før lovens ikrafttrædelse.

Forarbejder

Bet. 751/1975, side 40

OEL trådte i kraft den 1. oktober 1976.

Efter bestemmelsens stk. 2 anvendes loven ikke på skader, der er forvoldt ved straffelovsovertrædelser, der er begået forud for ikrafttrædelsen af OEL.

Dette princip er også fulgt ved senere lovændringer, dog således at det afgørende tidspunkt for, om lovændringen finder anvendelse eller ej, er skadens indtræden. Om hvornår en skade er indtrådt henvises nærmere til kommenteret EAL, s. 593. I praksis lægger Erstatningsnævnet, i overensstemmelse med bestemmelsens stk. 2 vægt på, hvornår den lovovertrædelse, der har forvoldt skaden, er begået.

Ændringen af OEL ved lov nr. 233 af 6. juni 1985 (retskrav på erstatning med ændring af § 1, § 2, § 3, § 8 og § 10, samt indføjelser af § 6 a, § 9 a, § 11 a og § 11 b) trådte i kraft den 1. juli 1985 og finder anvendelse på skader, der forvoldes ved overtrædelser, der begås efter lovændringens ikrafttræden.

Ændringen af OEL ved lov nr. 366 af 18. maj 1994 (indsættelse af § 1, stk. 3, 2. pkt.) trådte i kraft den 1. juni 1994 og finder anvendelse på skader, der forvoldes ved handlinger begået efter lovens ikrafttræden.

Ændringen af OEL ved lov nr. 463 af 7. juni 2001 (ændring af § 2, § 7, stk. 1, § 10, stk. 2, og § 18, stk. 2) trådte i kraft den 1. januar 2002 bortset fra ændringen af § 2, der først trådte i kraft den 1. juli 2002. Lovændringen finder anvendelse på skader, der er indtrådt efter lovens ikrafttræden.

Kapitel 4 Ikrafttrædelse

Ændringen af OEL ved lov nr. 35 af 21. januar 2003 (ændring af henvisningen i § 2 (godtgørelse til efterladte ved dødsfald) trådte i kraft den 23. januar 2003. Lovændringen finder anvendelse på erstatningsansvar for skader, der er indtrådt efter lovens ikrafttræden.

Som bilag er optrykt en oversigt over de seneste års lovændringer og deres ikrafttræden.

§ 20

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kgl. anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Forarbejder

Bet. 751/1975, side 40

Loven er sat i kraft for såvel Færøerne som Grønland, med ikrafttræden begge steder den 1. november 1984.

Det er dog ikke alle de lovændringer, der siden er gennemført i den danske OEL, der tillige er gennemført i Grønland og på Færøerne. Endvidere gælder EAL ikke på færøerne.

Henvendelse vedrørende Erstatningsnævnet på Færøerne skal rettes til Sørenskriveren, C. Pløyersgata 1, postbox 28, FR-110 Torshavn.

Henvendelse vedrørende det grønlandske Erstatningsnævn skal rettes til Grønlands Landsret, postbox 1040, 3900 Nuuk.

Forkortelser

ASL:	Lov om arbejdsskadesikring, lov nr. 422 af 10. juni 2003
Bet. 751/1975:	Betænkning om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser
Bet. 1019/1984:	Betænkning om retskrav på erstatning til ofre for forbrydelser
Bet. 1102/1987:	Betænkning om den forurettedes stilling i voldtægts- og voldssager
Bet. 1383/2000:	Betænkning om revision af erstatningsansvarsloven m.v.
Bet. 1412/2002:	Betænkning om godtgørelse til efterladte ved dødsfald
EAL:	Erstatningsansvarsloven, lovbkg. nr. 885 af 20. september 2005.
Forretningsordenen:	Bekendtgørelse nr. 787 af 12. august 2005 af forretningsordenen for Erstatningsnævnet.
FED:	Forsikrings- og erstatningsretlig domssamling
FT:	Folketingstidende
Kommenteret EAL:	Jens Møller og Michael S. Wiisbye, Erstatningsansvarsloven med kommentarer, 6. udg., 2002
OEL:	Lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, lovbkg. nr. 628 af 28. juni 2004
RPL:	Retsplejeloven, lovbkg. nr. 910 af 27. september 2005 med senere ændringer
ÅB:	Erstatningsnævnets årsberetninger (tilgængelige på www.erstatningsnaevnet.dk fra 1999 og frem)
U:	Ugeskrift for Retsvæsen

Bilag 1

Lovforarbejder

Betænkning nr. 751/75 om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, side 28 ff.

Kapitel VI

Udkast til lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser

Kapitel 1: Personskade

§ 1. Staten kan yde erstatning og godtgørelse for personskade, der forvoldes ved overtrædelse af borgerlig straffelov, hvis overtrædelsen er begået i den danske stat.

Stk. 2. Erstatning kan endvidere ydes for skade på tøj og andre sædvanlige personlige brugsgenstande, som skadelidte havde på sig, da personskaden blev forvoldt.

Stk. 3. Erstatning kan i særlige tilfælde ydes for skader, der forvoldes ved handlinger begået uden for den danske stat, hvis skadelidte har bopæl i Danmark eller har dansk indfødsret.

§ 2. Afgår skadelidte ved døden, kan der ydes erstatning til den, der ved dødsfaldet har mistet en forsøger.

Kapitel 2: Tingsskade

§ 3. Staten kan yde erstatning for tingsskade, der ved overtrædelse af borgerlig straffelov i den danske stat forvoldes af personer, der

- 1) er tvangsanbragt på institutioner under kriminalforsorgen,
- 2) er anholdt eller varetægtsfængslet,
- 3) efter straffelovens § 49, stk. 2, er overført til institution uden for kriminalforsorgen,
- 4) er optaget i døgninstitutioner for børn og unge efter lov om social bistand,

5) har ophold på institutioner under åndssvageforsorgen, eller

6) er indlagt eller tilbageholdt mod deres vilje på de hospitaler m.v., der er nævnt i § 1 i lov om sindssyge personers hospitalsophold.

Stk. 2. Erstatning kan ydes for skade, der forvoldes på institutionens område eller under ophold uden for dette med tilladelse eller i forbindelse med udeblivelse eller undvigelse.

Stk. 3. Justitsministeren kan fastsætte regler om, at erstatning kan ydes for skader forvoldt af personer, der frivilligt har ophold på institutioner under kriminalforsorgen, hvis skaden er forvoldt i institutionens umiddelbare nærhed.

Stk. 4. Justitsministeren kan efter forhandling med vedkommende minister fastsætte regler om, at erstatning kan ydes for skade forvoldt af personer, der er anbragt i familiepleje.

§ 4. Justitsministeren kan fastsætte regler, hvorefter staten kan erstatte den i § 3, stk. 1, nævnte skade, der forvoldes af personer, som i Finland, Island, Norge eller Sverige er undvejet fra institutioner svarende til dem, der er omtalt i § 3, stk. 1.

§ 5. Erstatning ydes ikke til offentlige myndigheder eller institutioner.

Bilag 1

Kapitel 3: Fælles bestemmelser m. v.

§ 6. Erstatning kan ydes, selv om skadevolderen er

- 1) ukendt eller ikke kan findes,
- 2) under 15 år, eller
- 3) utilregnelig.

Alternativ I:

§ 7. Erstatning ydes ikke, i det omfang skaden godtgøres af skadevolderen eller dækkes af ydelser efter den sociale lovgivning, løn under sygdom, pensionsydelse eller private forsikringer bortset fra dem, der er nævnt i stk. 2.

Stk. 2. Det nævn, der er omtalt i § 11, afgør, i hvilket omfang der ved erstatningens udmåling skal tages hensyn til private livs-, ulykkes- eller sygeforsikringer og til andre økonomiske ydelser, som tilkommer skadelidte i anledning af skaden.

Stk. 3. Erstatning ydes ikke til dækning af regreskrav mod skadevolderen.

Alternativ II:

§ 7. Erstatning ydes ikke, i det omfang skaden godtgøres af skadevolderen eller dækkes af ydelser efter den sociale lovgivning, løn under sygdom, pensionsydelse, private forsikringer eller andre økonomiske ydelser, som tilkommer skadelidte i anledning af skaden.

Stk. 2. Erstatning ydes ikke til dækning af regreskrav mod skadevolderen.

§ 8. Erstatningen kan nedsættes eller bortfalde, hvis skadelidte eller afdøde, jfr. § 2, har medvirket til skaden, eller skaden er opstået under sådanne forhold, at erstatning ikke findes rimelig.

Stk. 2. Erstatning efter § 3 kan endvidere nedsættes eller bortfalde, hvis skadelidte har undladt at træffe sædvanlige sikkerhedsforanstaltninger, herunder tegning af forsikring.

§ 9. Justitsministeren kan fastsætte regler om, at krav under et bestemt beløb ikke erstattes.

Stk. 2. Justitsministeren kan efter forhandling med vedkommende minister fastsætte regler om, at der kan ydes erstatning efter § 3, stk. 1-3, for skader forvoldt i institutionens umiddelbare nærhed, selv om skaden er mindre end det beløb, der fastsættes efter stk. 1.

§ 10. Erstatning er betinget af, at lovovertrædelsen uden unødigt ophold er anmeldt til politiet.

Stk. 2. I særlige tilfælde kan erstatning dog ydes, selv om betingelsen i stk. 1 ikke er opfyldt.

§ 11. Afgørelse om erstatning træffes af et nævn, der nedsættes af justitsministeren.

Stk. 2. Nævnet består af en formand, der skal være dommer, og af 2 andre medlemmer, hvoraf det ene medlem udnævnes efter indstilling fra socialministeren og det andet medlem efter indstilling fra advokatrådet. Medlemmene og stedfortrædere for disse udnævnes for 4 år.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nævnets forretningsorden og regler om indgivelse af ansøgning.

§ 12. Justitsministeren kan efter forhandling med vedkommende minister fastsætte regler om, at afgørelse om erstatning efter § 3, stk. 1-3, for skader under et bestemt beløb forvoldt i institutionens umiddelbare nærhed kan træffes af institutionen.

Stk. 2. § 13, § 14, stk. 1, 1. pkt., og stk. 3 finder tilsvarende anvendelse på ansøgninger, der behandles af institutionen.

Stk. 3. Institutionens afgørelse kan af skadelidte påklages til nævnet.

§ 13. Nævnet kan ikke behandle en ansøgning, der er indgivet over 2 år, efter at lovovertrædelsen er begået, medmindre der foreligger særlige grunde.

§ 14. Nævnet kan opfordre ansøgeren til at medvirke til sagens oplysning, herunder ved i tilfælde af personskade at lade sig undersøge af en læge og om fornødent, evt. ved indlæggelse, at lade sig undergive observation og behandling. Nævnet kan endvidere afkræve andre, der har kendskab til forholdene, oplysninger, der må anses for nødvendige. Nævnet kan herunder indhente sygehusjournaler eller udskrifter heraf.

Stk. 2. Nævnet kan forlange optaget forhør efter retsplejelovens § 1018.

Stk. 3. Efterkommer ansøgeren ikke inden en fastsat frist en af nævnet efter stk. 1 fremsat opfordring om medvirken til sagens oplysning, herunder om personligt fremmøde for nævnet, kan sagen afgøres på det i øvrigt foreliggende grundlag.

§ 15. Udgifterne ved sagens behandling ved nævnet, herunder udgifter til de undersøgelser, der er omtalt i § 14, stk. 1, betales af staten.

Stk. 2. Nævnet kan i særlige tilfælde bestemme, at ansøgeren helt eller delvis skal have dækket udgifter, som har været nødvendige for sagens behandling ved nævnet.

§ 16. Nævnet har den endelige administrative afgørelse af de sager, der indbringes for nævnet.

§ 17. Staten indtræder i skadelidtes krav mod skadevolderen, i det omfang der ydes erstatning.

§ 18. Har ansøgeren givet urigtige oplysninger eller fortiet omstændigheder af betydning for erstatningen, kan beløb, som er modtaget med urette, kræves tilbagebetalt.

Stk. 2. Tilbagebetaline kan endvidere kræves, hvis ansøgeren senere på anden måde opnår dækning for skaden.

Kapitel 4: Ikrafttrædelse

§ 19. Loven træder i kraft den ...

Stk. 2. Loven anvendes ikke på skader, der forvoldes ved overtrædelser begået for lovens ikrafttrædelse.

§ 20. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kgl. anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Kapitel V II

Bemærkninger til lovudkastets enkelte bestemmelser

Til § 1

Stk. 1 fastslår, at staten kan yde erstatning og godtgørelse for personskader, der forvoldes ved en straffelovsovertrædelse. Erstatningen tænkes ydet som en billighedserstatning, hvor udgangspunktet for opgørelsen af skadelidtes tab er almindelige erstatningsretlige regler. Det forhold, at erstatningen ydes ud fra en konkret rimelighedsvurdering, kan imidlertid bevirke, at

erstatningen ikke altid vil svare til fuld erstatning efter almindelige erstatningsretlige regler. I den nævnte konkrete rimelighedsvurdering skal dog i almindelighed ikke indgå et skøn over skadelidtes økonomiske behov for at få erstatning, jfr. side 17-18.

Afgrænsningen af personskade over for tingsskade må foretages efter almindelige erstatningsretlige regler, jfr. betænkning om erstatning for tab ved personskade og

Bilag 1

tab af forsørger (nr. 679/73) side 7-10 og 36-37. I personskadekravet indgår erstatning for helbredelsesudgifter, tabt arbejdsfortjeneste og andet tab som følge af skaden samt en godtgørelse for svie og smerte. Har skaden medført invaliditet, skal der betales erstatning for tab eller forringelse af erhvervsevnen samt en godtgørelse for lyde, vansir og andre ulemper ved det varige men, jfr. i det hele § 1, stk. 1 og 2, i ovennævnte betæknings lovudkast. Specielt for så vidt angår godtgørelse for ikke-økonomisk skade bemærkes, at dette ikke dækkes af de sociale sikringsordninger.

Udvalget har overvejet, om der er behov for en maksimering af erstatningen, f.eks. til 100.000 kr., af hensyn til de økonomiske konsekvenser for staten. På grund af det relativt lave danske erstatningsniveau ved personskade, jfr. ovennævnte betæknings s. 26-28, har udvalget dog fundet en sådan begrænsning unødvendig. Går man ind for et ubetinget fradrag for private forsikringsydelser, som tilkommer skadelidte, jfr. nærmere bemærkningerne til § 7, er dette et yderligere argument mod en maksimering. Hertil kommer, at der er risiko for, at en maksimering i praksis i visse tilfælde vil kunne påvirke erstatningsudmålingen i nedadgående retning, selv om erstatningen er under maksimumbeløbet.

Erstatning kan udbetales til alle, der rammes af personskade som følge af straffelovsovertrædelse begået i den danske stat. Udvalget har overvejet, om ordningen også bør omfatte politiet og personalet på de forskellige institutioner, der gennem deres arbejde er udsat for en særlig risiko. Udvalget mener, at disse persongrupper bør stilles på lige fod med andre skadelidte og således være omfattet af erstatningsordningen. Muligvis gør der sig dog specielle forhold gældende, således at det kan overvejes, om erstatning bør ske på anden måde.

Ordningen vil omfatte personer, som f.eks. for at hjælpe politiet pådrager sig

skade i et forsøg på at hindre, at en forbrydelse bliver begået.

Udvalget har drøftet, om der er behov for en regel om, at skader, som den ene ægtefælle (eller samlever) påfører den anden, eller skader, som forældre påfører børn eller omvendt, bør være undtaget fra ordningen på grund af faren for misbrug. Har en mand f.eks. forøvet vold mod sin hustru, kan erstatning undertiden forekomme mindre rimelig, f.eks. hvis ægtefællerne er forsonet igen på det tidspunkt, hvor der søges om erstatning, eller erstatningen kommer til udbetaling. I så fald vil skadevolderen nyde godt af sin skadegørende handling. Ligeledes kan det være vanskeligt at få denne type sager tilstrækkeligt belyst. Da den ordning, udvalget foreslår, imidlertid er en adgang til at yde en billighedserstatning, finder udvalget ikke, at der er behov for en særregel om erstatning i familieforhold, men konkrete omstændigheder som f.eks. de nævnte kan føre til, at erstatning ikke bør ydes.

Erstatning efter stk. 1 forudsætter, at overtrædelsen er begået i den danske stat. Er dette tilfældet, kan erstatning ydes også til en udenlandsk skadelidte, hvadenten udlændingen opholder sig varigt eller midlertidigt i Danmark, og hvadenten skadevolderen er dansk eller udlænding. Udtrykket »i den danske stat« svarer til straffelovens § 6, stk. 1, nr. 1, og omfatter foruden landterritoriet, herunder Færøerne og Grønland, også sø- og luftterritoriet. Efter lovforslagets § 20 gælder loven dog ikke for Færøerne og Grønland, men kan sættes i kraft for disse landsdele. Ved beregningen af søterritoriet må der formentlig regnes med en grænse på 4 sømil, jfr. *Hurwitz Kriminalrettens almindelige del* (1969) side 95. Efter formuleringen vil i princippet skader indtruffet på fremmed skib eller fly, men »i den danske stat«, være omfattet af ordningen uafhængig af skadelidtes og skadevolderens tilhørsforhold til Danmark. Dette indebærer, at erstatning efter ordlyden af stk. 1 kan udbetales i tilfælde, hvor dette

findes mindre rimeligt, f.eks. i tilfælde af skade tilføjet af en udlænding mod en udlænding på et udenlandsk skib under gennemsejling i Danmark eller i tilfælde af flysabotage, hvor skadelidte ikke har anden tilknytning til Danmark end, at forbrydelsen er begået »i den danske stat«. Udvalget har ikke anset det for hensigtsmæssigt i lovteksten at udskille sådanne tilfælde, men forudsætter, at erstatning kan afslås ud fra en rimelighedsbetragtning på grund af sagens spinkle tilknytning til Danmark.

Efter *stk. 2* dækkes også skader på tøj og andre sædvanlige, personlige brugsgenstande, som skadelidte havde på sig, da personskaden blev forvoldt. Der henvises til side 18.

Skader forvoldt ved overtrædelser, der begås uden for den danske stat, vil som alt overvejende hovedregel savne tilknytning til Danmark og derfor falde uden for ordningen.

Har skadelidte bopæl i Danmark, eller har han dansk indfødsret, kan der dog forekomme tilfælde, hvor det vil være rimeligt at yde erstatning.

For at dække disse tilfælde er der efter *stk. 3* adgang til at yde erstatning under særlige omstændigheder. Bestemmelsen sigter navnlig til de tilfælde, der er nævnt i straffelovens § 6, stk. 1, nr. 2. og 3, samt efter omstændighederne § 7 og § 8, stk. 1, nr. 4 og 5. Bestemmelsen vil eventuelt også kunne anvendes på skadelidte, der i udlandet er ofre for terrorhandlinger.

Sager af denne art vil ofte være vanskelige at få tilstrækkeligt oplyst, idet man må forvente, at politianmeldelse ikke finder sted, eller at en eventuel politimæssig efterforskning kan være mindre anvendelig til brug for behandlingen af erstatningspørgsmålet. Dette kan især vanskeliggøre bedømmelsen af skadelidtes egen skyld og dermed beslægtede tilfælde. Det må efter udvalgets opfattelse være en forudsætning for at yde erstatning, at sagen er tilstrækkeligt oplyst.

I sager med tilknytning til udlandet kan der være anledning for nævnet til at undersøge, hvilke udenlandske ydelser, herunder statslig erstatning, lovovertrædelsen har eller vil give grundlag for.

Til § 2

Efter bestemmelsen kan der ydes erstatning til den, der ved dødsfaldet har mistet en forsørger. Bestemmelsen svarer delvis til § 2, stk. 1, i det lovudkast, som indeholdes i betænkning om erstatning for tab ved personskade og tab af forsørger, og som efter det nævnte lovudkast skal afløse den gældende regel om forsørgertabserstatning i § 15, stk. 3, i ikrafttrædelsesloven til straffeloven. Om forståelsen af forsørgerbegrebet og om størrelsen af forsørgertabserstatning henvises til den nævnte betænkning side 10-11, side 37-38 og side 42. Efter nærværende udkast er der derimod ikke hjemmel til at yde erstatning for begravelsesudgifter og andet tab i anledning af dødsfaldet, f.eks. udgifter til ekstra hus-hjælp, flytteudgifter og lignende.

Til § 3

Stk. 1 fastslår, at staten kan yde erstatning for tingsskade, der forvoldes ved en overtrædelse af borgerlig straffelov af de personer, der er nævnt i stk. 1, nr. 1-6. For så vidt angår principperne for erstatningsudmålingen henvises til bemærkningerne under § 1, stk. 1.

Erstatning for tingsskade omfatter kun egentlige skader på ting, herunder penge og værdipapirer, således at formueskader, f.eks. som følge af bedrageri, ikke erstattes. Ligeledes ydes ikke erstatning for afsavn, driftstab, tabt fortjeneste el. lign.

Erstatning kan udbetales til alle, herunder også udlændinge. Erstatning ydes dog ikke til offentlige myndigheder eller institutioner, jfr. § 5.

Bilag 1

Også institutionernes personale er omfattet af ordningen, såfremt de udsættes for skade af de indsatte. Det er dog et spørgsmål, om erstatning til denne gruppe af skadelidte bør ske på anden måde, f.eks. gennem en forsikringsmæssig dækning, jfr. bemærkningerne til § 1, stk. 1.

Ligeledes er der adgang til at yde en billighedserstatning til medindsatte, der udsættes for tingsskade. Udvalget forudsætter dog, at den myndighed, der behandler en ansøgning fra en medindsat om erstatning, er opmærksom på risikoen for opdagede erstatningskrav.

Ordningen omfatter principielt også lovovertræderens familie- og husstandsmedlemmer. Man bør dog være opmærksom på, at ordningen alene er en adgang til at yde billighedserstatning, og at konkrete omstændigheder meget vel kan føre til, at det vil være ubilligt at yde de pågældende erstatning for skader forvoldt af en institutionsanbragt, f.eks. under orlov i hjemmet, eller fordi man huser ham under rømning, jfr. bemærkningerne under § 1, stk. 1, vedrørende det tilsvarende problem i forbindelse med erstatning for personskade.

Erstatning efter § 3 er betinget af, at overtrædelsen er begået i den danske stat, jfr. om forståelsen af dette udtryk bemærkningerne til § 1, stk. 1. Lovovertrædelser begået uden for den danske stat er ikke omfattet af ordningen.

Stk. 1, *nr. 1-6*, opregner de persongrupper, hvis lovovertrædelser falder ind under erstatningsordningen. Der henvises til de almindelige bemærkninger side 24-27.

Stk. 2 fastsætter for det første, at billighedserstatning kan ydes for tingsskade, der af en institutionsanbragt forvoldes på institutionsområdet. Den skadelidte kan her f.eks. være en, der er ansat på institutionen, en medindsat eller en besøgende. For det andet dækkes skader forvoldt under lovligt ophold uden for institutionen. Denne gruppe omfatter indsatte, der har fået udgangstilladelse. Denne kan meddeles til beskæftigelse hos arbejdsgiver, til deltagelse i un-

dervisning eller med henblik på besøg hos bestemte personer. Endelig kan udgangstilladelse gives i særlige tilfælde, f.eks. i forbindelse med sygdom eller besøg hos en arbejdsgiver for at sikre sig arbejde ved løsladelsen, jfr. nærmere cirkulære af 22. juni 1973 fra direktoratet for kriminalforsorgen. For det tredje omfatter bestemmelsen personer, der ikke vender rettidigt tilbage til institutionen efter udgangstilladelse (udeblivelse), og personer, som flygter fra institutionen.

Efter *stk. 3* kan justitsministeren fastsætte regler om, at erstatning kan ydes for skader forvoldt af personer, der frivilligt har ophold på institutioner, hvis skaden er forvoldt i institutionens umiddelbare nærhed. Der henvises til de almindelige bemærkninger side 25. Om forståelsen af begrebet »institutionens umiddelbare nærhed« henvises til bemærkningerne til § 9, stk. 2.

Efter *stk. 4* kan justitsministeren efter forhandling med vedkommende minister fastsætte regler om, at erstatning kan ydes for skader, der forvoldes af personer, som er anbragt i familiepleje, jfr. herom side 27. Udvalget har anset det for hensigtsmæssigt, at reglerne fastsættes af justitsministeriet efter høring af det pågældende ministerium for herved at opnå, at reglerne så vidt muligt bliver ensartede. Hertil kommer, at erstatningen også for så vidt angår skader, der omfattes af stk. 4, afholdes af justitsministeriet.

Til § 4

Det medlemsforslag i Nordisk Råd, som førte til den side 23 omtalte rekommandation, var foranlediget af en konkret sag, i hvilken en fange, der var undvejet fra et svensk fængsel, dræbte en familiefader i Norge. Den efterladte hustru søgte billighedserstatning i Sverige og fik tilkendt 20.000 sv. kr. til sig selv og 10.000 sv. kr. til hvert af sine 2 børn. Der har under de nordiske forhandlinger været enighed om, at det er ønskeligt at udvide erstatningsord-

ningen, således at erstatning for tingsskade forvoldt af undvigere m. m. kan ydes, selv om skaden er forvoldt af en person, der er undvejet fra en institution i de øvrige nordiske lande. Der har ligeledes været enighed om, at det er mest hensigtsmæssigt, at det land, hvor lovovertrædelsen begås, udbetaler erstatningen, idet dette land har den nærmeste adgang til at få sagen oplyst, da efterforskning under alle omstændigheder finder sted dér. Også hensynet til skadelidte taler for, at erstatningen udbetales af det land, hvor lovovertrædelsen er begået. Herved svarer den geografiske afgrænsning til princippet i § 1, stk. 1, vedrørende personska-

den. En forudsætning for, at erstatning kan udbetales, er dog, at skaden er forvoldt af en person, der i et andet nordisk land er undvejet fra en institution, som svarer til dem, der er nævnt i § 3, stk. 1.

Der vil være behov for en nordisk aftale om disse spørgsmål, og forslaget indeholder derfor alene en bestemmelse, der bemyndiger justitsministeren til at fastsætte regler herom.

Til § 5

Efter denne bestemmelse kan erstatning ikke ydes til offentlige myndigheder eller institutioner. Hertil henregnes også institutioner, der helt eller i det væsentlige finansieres af det offentlige.

Efter den finske ordning er endvidere juridiske personer, f.eks. aktieselskaber, udelukket fra ordningen ud fra den betragtning, at juridiske personer kan og bør dække sig gennem forsikring. Udvalget har overvejet, om en tilsvarende begrænsning bør indføres i Danmark, men har taget afstand herfra, idet det forhold, at skadelidte er en juridisk person, ikke i sig selv bør afskære fra at modtage erstatning. I reglen vil juridiske personer være dækket af forsikring. Er dette ikke tilfældet, kan erstatning afslås eller nedsættes, hvis forsikring burde have været tegnet, jfr. lovforslagets § 8, stk. 2.

Til § 6

Ifølge *nr. 1* kan erstatning ydes, selv om skadevolderen er ukendt eller ikke kan findes. Kravet i § 10 om, at forbrydelsen uden unødigt ophold anmeldes til politiet, gælder også i disse tilfælde. Nævnet må da på baggrund af de foreliggende oplysninger tage stilling til, om skaden må antages at skyldes en strafbar handling. Med hensyn til erstatning for tingsskade må der tilvejebringes fornødent grundlag for at antage, at skaden er forvoldt af en af de personer, der er nævnt i § 3.

Efter *nr. 2 og 3* kan erstatning endvidere ydes, selv om skadevolderen er under den kriminelle lavalder (15 år) eller er utilregnelig, jfr. straffelovens §§ 15-16. De subjektive strafbarhedsbetingelser i øvrigt (forsæt eller evt. uagtsomhed) må derimod være opfyldt. Foreligger en objektiv straf-frihedsgrund, f.eks. nødværge og nødret (straffelovens §§ 13-14) eller samtykke, er der ikke tale om en strafbar handling i lovens forstand, og erstatning kan ikke ydes.

Til § 7

Bestemmelsen fastsætter, i hvilket omfang der ved ydelsen af billighedserstatning fra staten skal tages hensyn til ydelser, skadelidte modtager fra anden side, jfr. herom side 6-8.

Udvalget er enigt om, at der ved opgørelsen af skadelidtes tab i hvert fald ikke kan udbetales mere, end hvad der følger af almindelige erstatningsregler.

Betaler skadevolderen erstatning til skadelidte enten frivilligt eller på grundlag af en dom, fradrages dette efter *stk. 1* i den statslige erstatning. Udvalget forudsætter, at der i almindelighed ikke udbetales erstatning, for gerningsmanden er domfældt i hvert fald ved dom i 1. instans. Er denne betingelse opfyldt, vil det derimod i almindelighed ikke være nødvendigt, at skadevolderens manglende betalingsevne eller -vilje er konstateret ved en forgæves fogedforretning.

Bilag 1

I erstatningen skal endvidere fradrages de ydelser, som skadelidte har modtaget eller kan forvente at modtage efter den sociale lovgivning. De sociale sikringsordninger er beskrevet i bilag 1. Udvalget har ikke fundet det hensigtsmæssigt at præcisere, hvilke ydelser der er tale om, ved at henvise til de enkelte love, da den sociale lovgivning ændres hyppigt, og en opregning af lovbestemmelser kan føre til utilsigtede modsætningsslutninger.

Skal den sociale ydelse dække et forbigående tab, såsom tabt arbejdsfortjeneste eller helbredelsesudgifter, er det forholdsvis let at fradrage ydelsen i erstatningen.

Når det drejer sig om tab af fremtidig erhvervsevne eller tab af forsørger, er det vanskeligt at nå frem til en opgørelse af »fuld erstatning« og derved til det beløb, der skal fradrages i den statslige erstatning, jfr. nærmere betænkning om erstatning for tab ved personskade og tab af forsørger (679/1973) s. 29. Fradraget for sådanne sociale ydelser må derfor blive mere skønsmæssigt.

Løn under sygdom (fravær som følge af personskade) eller pension, der er et led i tilskadekomnes eller afdødes ansættelsesforhold, bør tages i betragtning på samme måde som udbetaling af de tilsvarende sociale ydelser.

Udvalget har indgående drøftet spørgsmålet om, i hvilket omfang der ved erstatningens fastsættelse skal tages hensyn til private livs-, ulykkes- og sygeforsikringer, som er tegnet til fordel for skadelidte, og som kommer til udbetaling som følge af skaden. Sådanne forsikringer er i reglen tegnet som summaforsikringer, og forsikringssummen udbetales uanset det konkrete tab, jfr. side 7-8.

Problemet kan løses på 3 måder:

- 1) forsikringsydelsen får ingen indflydelse på erstatningens størrelse, således at skadelidte får erstatningen fuldt ud ved siden af forsikringsydelsen,
- 2) forsikringsydelsen kan tages i betragtning ved erstatningens udmåling, eller

3) erstatningen nedsættes med forsikringsydelsens fulde beløb.

3 af udvalgets medlemmer (Urne, Fischer-Møller og Anne-Birgitte Westh) mener, at man bør følge almindelige erstatningsretlige regler ved afgørelsen af, om en forsikringsydelse skal fradrages i erstatningen. De har til støtte herfor anført, at udgangspunktet må være forsikringsaftalelovens § 25, stk. 2, 2. pkt., hvorefter en privat summaforsikring ikke påvirker erstatningens størrelse. Forsikringen er normalt tegnet af tilskadekomne eller afdøde selv og har netop til formål at betrygge hans og hans families stilling, og der er ingen grund til, at en – måske i forvejen relativ beskednen – erstatning skal nedsættes på grund af skadelidtes forudseenhed. Hertil kommer, at obligatorisk fradrag for summaforsikringer strider mod det princip, der i øvrigt gælder for billighedserstatningen, hvorefter der i almindelighed ikke skal lægges vægt på ansøgerens økonomiske forhold. Disse medlemmer har endvidere henvist til, at en livsforsikring undertiden repræsenterer en opsparing, og at det ikke vil være rimeligt at lade denne opsparingsform influere på erstatningen, når opsparing i andre aktiver sædvanligvis ikke skal tillægges betydning.

Imidlertid har der i retspraksis, som nævnt side 8, været en tendens til – uanset forsikringsaftalelovens § 25, stk. 2, 2. pkt. – ved forsørgertabserstatning at tage et vist hensyn til større forsikringsudbetalinger. Disse medlemmer har derfor ikke ment, at man i loven bør udelukke, at der ved erstatningens udmåling *kan* tages hensyn til private summaforsikringer, og går således ind for løsning 2, jfr. ovenfor.

De har endvidere ment, at frivillig, privat hjælp til skadelidte, f.eks. i form af privat indsamlede midler, bør behandles på lige fod med udbetalinger ifølge private summaforsikringer.

Disse medlemmers forslag findes i alternativ I til § 7 (stk. 2).

De 3 øvrige medlemmer af udvalget (Arildsen, Birthe Frederiksen og Voll-

mond) finder, at den statslige erstatningsordnings primære formål er at hjælpe de ofre, der ikke fra anden side kan få dækket deres tab. De har herved henvist til, at baggrunden for erstatningsordningen især er, at ofre for forbrydelser ofte indtager en ugunstig position i erstatningsmæssig henseende sammenlignet med andre skadelidte, jfr. side 15-16. Denne betingelse er ikke opfyldt, hvis skadelidtes tab er dækket gennem forsikring, og det vil virke mindre rimeligt, om en skadelidt, der allerede fra et forsikringsselskab havde modtaget fuld erstatning, skulle modtage yderligere erstatning fra det offentlige. Baggrunden for forsikringsaftalelovens § 25, stk. 2, 2. pkt., er bl.a., at skadevolderen ikke skal nyde godt af, at skadelidte er dækket af en forsikring. Denne betragtning kan imidlertid ikke overføres til den statslige billighedserstatning, hvor erstatningen udbetales af det offentlige, og hvor skadevolderens erstatningsansvar fortsat består. Så længe der ikke stilles ubegrænsede midler til rådighed for udbetaling af den statslige erstatning, bør denne forbeholdes tilfælde, hvor tabet ikke på anden måde dækkes.

Disse medlemmer foreslår derfor, at den statslige erstatning bliver subsidiær også i forhold til udbetalinger ifølge private summaforsikringer, og at frivillig privat hjælp til skadelidte bør behandles på samme måde, jfr. alternativ II til § 7 (stk. 1). Dette udelukker ikke, at det offentlige kan yde en supplerende erstatning i tilfælde, hvor skadelidte ikke har fået sit fulde tab dækket gennem forsikring.

Efter *sidste stk.* ydes erstatning ikke til dækning af regreskrav mod skadevolderen. Meningen med erstatningsordningen er at yde erstatning til ofret, hvorimod dækning af regreskrav fra en tredjemand, der helt eller delvis har dækket tabet, falder uden for ordningen. De regreskrav, der herefter udelukkes, er bl. a. krav fra de sociale myndigheder efter visse sociale love, f.eks. ulykkesforsikringsloven, jfr. Opregningen i personskadeerstatningsudvalgets be-

tænkning (679/197) side 15-24. Det nævnte udvalg foreslår i øvrigt denne regresret ophævet (betænkningen side 29). Endvidere udelukkes den arbejdsgiver, der som følge af personskade har måttet udbetale løn under sygdom eller pension, fra at søge sit tab dækket gennem erstatningsordningen. Også denne regresret foreslås ophævet af personskadeerstatningsudvalget (betænkningen side 30). For private summaforsikringer følger det af forsikringsaftalelovens § 25, stk. 2, 1. pkt., at selskabet ikke har regres mod skadevolderen, og selskabet bør følgelig heller ikke have regresret med staten. Er der tale om skadesforsikring, har selskabet efter forsikringsaftalelovens § 25, stk. 1, jfr. stk. 2, 3. pkt., regres mod den erstatningspligtige. Også denne regres udelukkes efter forslaget.

Assurandør-Societetet har overfor udvalget oplyst, at der kan tænkes tilfælde, hvor en personforsikring, som ikke er en summaforsikring, i henhold til policen vil være subsidiær i forhold til en evt. statslig erstatning, jfr. bilag 3 (side 61).

En sådan policebestemmelse kunne resultere i, at det blev forsikringsselskabet, der nød godt af den statslige erstatning.

Tilsvarende spørgsmål kunne tænkes at opstå ved private ansættelseskontrakter, hvor den ansattes krav på sygeløn gjordes subsidiær i forhold til eventuel statslig erstatning.

Sådanne aftaler bør ikke være erstatningsbegrundende. Udvalget har overvejet at foreslå en positiv lovbestemmelse til at imødegå disse uønskede resultater, men er imidlertid gået ud fra, at der ikke foreligger noget reelt problem, og at en ansøgning i givet fald kan afslås ud fra en rimelighedsbetragtning.

Til § 8

Efter *stk. 1* kan erstatningen nedsættes eller bortfalde, hvis skadelidte eller afdøde har medvirket til skaden, eller den er opstået under sådanne forhold, at erstatning ikke findes rimelig. Udtrykket medvirken om-

Bilag 1

fatter ikke blot egentlig »egen skyld«, men også tilfælde, hvor erstatning efter almindelige erstatningsregler ikke tilkendes, fordi skadelidte har deltaget i en særlig risikobetonet adfærd (»accept af risiko«). I forhold til almindelige erstatningsretlige regler betyder bestemmelsens sidste led en udvidet adgang til at afslå eller nedsætte erstatning. Hensyn bør således tages til skadelidtes almindelige optræden i forbindelse med skadens indtræden. Bestemmelsen kan bl.a. tænkes anvendt i tilfælde, hvor skadelidte har optrådt provokerende. Som eksempel på en sådan provokation kan nævnes, at en beruset gæst på et værtshus ved drilleri eller lignende udsætter sig for at blive slået ned. Skader under slagsmål, hvor deltagerne har været lige gode om det, bør i almindelighed heller ikke erstattes, jfr. Herved straffelovens § 248, stk. 2. Som eksempel på tilfælde, hvor erstatning næppe bør ydes, idet skadelidte har udsat sig for en særlig risiko, kan måske nævnes, at han har opsøgt steder, hvor han ved, at der ofte er slagsmål, eller i øvrigt opsøgt et farligt miljø.

Efter *stk. 2* kan erstatning for tingsskade nedsættes eller bortfalde – udover de tilfælde, der er nævnt i *stk. 1* – hvis skadelidte har undladt at træffe sædvanlige sikkerhedsforanstaltninger. Der tænkes herved bl.a. på tilfælde, hvor skadelidte har undladt at foretage rimelig aflåsning eller på sin bopæl opbevarer store kontante beløb eller værdipapirer. Tilsvarende kan erstatningen tænkes nedsat i tilfælde af skader på særligt kostbare kunstgenstande, frimærke- og møntsamlinger. Endvidere kan nævnes tilfælde, hvor skadelidte har ladet sin faste bopæl være ubeboet gennem længere tid.

Undladelse af at tegne sædvanlig forsikring vil efter omstændighederne også kunne medføre nedsættelse eller bortfald af erstatningen. Således må brandforsikring på bygninger i almindelighed betegnes som en sædvanlig forsikring i denne forbindelse. Derimod vil man næppe generelt i dag kunne betragte kaskoforsikring for motor-

køretøjer som »sædvanlig«. Det er overfor udvalget oplyst, at kaskoforsikring er tegnet for ca. 75-80 pct. af de her i landet indregistrerede biler.

Til § 9

Af administrative grunde foreslås det i *stk. 1*, at justitsministeren bemyndiges til at fastsætte regler om, at krav under et bestemt beløb ikke erstattes. Udvalget finder en minimumsgrænse på 500 kr. passende. Krav over 500 kr. kan herefter erstattes fuldt ud.

Da det for mange institutioner er vigtigt ud fra nabohensyn at kunne erstatte småskader, der forvoldes i institutionens umiddelbare nærhed, er der i *stk. 2* hjemmel til administrativt at bestemme, at sådanne skader kan erstattes, selv om kravet er under 500 kr. Fastlæggelsen af »institutionens umiddelbare nærhed« giver naturligvis mulighed for et vist spillerum, men naboskabet vil i almindelighed ikke strække sig længere end 10, højst 15 km væk fra institutionen, jfr. nærmere bilag 4 (side 65).

Til § 10

Erstatning vil i almindelighed være betinget af, at forbrydelsen uden unødigt ophold anmeldes til politiet. Behandlingen af ansøgningen om erstatning vil blive væsentlig lettere, når politiets efterforskning kan bruges som grundlag. Et krav om politianmeldelse kan formentlig også medvirke til at hindre misbrug af ordningen.

Efter *stk. 2* kan kravet om anmeldelse i særlige tilfælde fraviges. Der kan f.eks. tænkes tilfælde, hvor skadelidte med føje, men fejlagtigt, tror, at han ikke har lidt noget tab, eller at tabet kun er bagatelagtigt. I så fald må fristen efter *stk. 1* regnes fra det tidspunkt, skadelidte bliver klar over sin fejltagelse. Kravet kan også tænkes fraveget, hvis skadelidte med rimelighed kunne gå ud fra, at forbrydelsen ville blive anmeldt fra anden side. Endelig kan der peges på tilfælde, hvor gemingsmanden og ofret står hinanden nær, og hvor det

derfor kan virke urimeligt at kræve politianmeldelse.

Derimod vil skadelidtes frygt for repressalier i almindelighed ikke kunne betragtes som undskyldningsgrund. Tilsvarende gælder, hvis skadelidte har undladt anmeldelse, fordi han regnede med, at politiet alligevel ikke kunne opklare sagen.

Kravet om politianmeldelse vil efter omstændighederne kunne fraviges i tilfælde, hvor afgørelse om erstatning træffes af institutionen, jfr. § 12, stk. 1, vedrørende krav under det minimumbeløb, der fastsættes efter § 9, stk. 1. Det vil i disse tilfælde dreje sig om småskader forvoldt i institutionens nabolag, og det kan være hensigtsmæssigt at kunne udbetale erstatning uden at være nødsaget til at forlange politianmeldelse. Herved spares politiet også for arbejdet med sådanne småsager.

Til § 11

Stk. 1 og 2 indeholder reglerne om sammensætning af det nævn, der efter udvalgets forslag skal behandle og afgøre erstatningssagerne, jfr. side 19.

Efter *stk. 3* er justitsministeren bemyndiget til at fastsætte nævnets forretningsorden og regler om indgivelse af ansøgning. Kap. VIII (s. 41-42) indeholder et udkast til forretningsorden. Udvalget går ud fra, at der udarbejdes blanketter til brug ved indgivelse af ansøgning. Bestemmelsen indeholder også hjemmel til at fastsætte regler om, hvilke oplysninger og bilag ansøgeren skal indsende.

Til § 12

Bestemmelsen giver adgang til at henlægge afgørelsen af mindre sager om erstatning for tingsskade forvoldt af institutionsanbragte til den pågældende institution, hvis skaden er forvoldt i institutionens umiddelbare nærhed. Om baggrunden herfor henvises til side 27. Efter udvalgets opfattelse vil en overgrænse på 2.000 kr. være rimelig for disse sager. Om forståelsen af begrebet

»institutionens umiddelbare nærhed« henvises til bemærkningerne til § 9, stk. 2.

I de administrative regler bør det formentlig bestemmes, at afgørelser i sager om udbetaling af beløb på over f.eks. 500 kr. skal indberettes til justitsministeriet til afgørelse af regresspørgsmålet, jfr. § 17. Det kan endvidere være hensigtsmæssigt – i hvert fald i de første år – at pålægge institutionerne at afgive en særlig indberetning til justitsministeriet om afgjorte sager. Har skadelidte i samme sag både et krav, der falder ind under stk. 1, og et krav på erstatning for personskaade, bør begge krav behandles af nævnet.

Efter *stk. 2* finder visse af de sagsbehandlingsregler, der gælder for nævnet, også anvendelse på de afgørelser, institutionen træffer efter stk. 1. Nærmere regler om institutionens behandling af disse sager kan fastsættes administrativt.

Ifølge *stk. 3* kan skadelidte, men ikke skadevolderen, påklage institutionens afgørelse til nævnet.

Til § 13

Udvalget har anset det for hensigtsmæssigt at fastsætte en tidsfrist, inden hvilken ansøgning i almindelighed skal være indgivet, for at nævnet kan undgå at behandle alt for gamle krav. Fristen bør ikke være så kort, at skadelidte nødsages til at indgive ansøgning, før det er afklaret, om han har mulighed for at få erstatning fra anden side. Udvalget har derfor anset en frist på 2 år for rimelig. Fristen kan fraviges af nævnet, hvis der foreligger særlige grunde. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis skadelidte først får kendskab til forbrydelsen eller til, at den er begået af en af de personer, der er omfattet af § 3, længere tid efter at forbrydelsen blev begået.

Til § 14

Bestemmelsen svarer med redaktionelle ændringer til § 8, stk. 1 og 2, i lov nr. 605 af 20. december 1972 om den sociale an-

Bilag 1

kestyrelse og § 17 i lov nr. 333 af 19. juni 1974 om social bistand.

Pligten i *stk. 1, 2. og 3. pkt.*, for andre end ansøgeren til at afgive oplysninger er undergivet samme begrænsninger som vidnepligt efter retsplejeloven. Konsekvensen af, at den pågældende nægter at give nævnet de afkrævede oplysninger er alene, at nævnet kan forlange sagen indbragt for retten efter *stk. 2*.

Som anført i bemærkningerne til § 10, *stk. 1*, kan resultatet af den politimæssige efterforskning i almindelighed indgå i det grundlag, hvorpå nævnet træffer sin afgørelse. Udvalget har overvejet, om der herudover bør være adgang for nævnet til at anmode politiet om bistand til sagens oplysning. Udvalget er opmærksom på bestræbelserne på i videst umuligt omfang at fritage politiet for arbejde med krav, der ikke er af politimæssig art, men anser det for ønskeligt, at politiet kan bistå nævnet, f.eks. for at få oplyst, om erstatning bør nedsættes efter lovforslagets § 8, eller om ansøgeren kan få tabet dækket fra anden side. Udvalget finder, at sådan bistand, der i øvrigt ikke må formodes at være påkrævet i særlig mange tilfælde, ligger i naturlig forlængelse af politiets efterforskning af sagen og af politiets bistand til skadelidte med at fremsætte erstatningskrav under straffesagen.

Henlæggelse af disse opgaver til politiet kræver justitsministerens samtykke, jfr. retsplejelovens § 108, *stk. 2*. Nærmere retningslinjer for politiets arbejde i forbindelse med erstatningsordningen kan evt. fastsættes af justitsministeriet i et cirkulære til politiet.

Med hensyn til sagsbehandlingen i nævnet henvises til udkastet til forretningsorden (kap. VIII, s. 41-42). Følgende punkter kan dog fremhæves:

Udvalget går ud fra, at nævnets sagsbehandling i almindelighed foregår på skriftligt grundlag. Dette vil normalt være det enkleste og billigste både for ansøgeren og det offentlige. Der er dog efter forretnings-

ordenen adgang til at indkalde ansøgeren og andre, der har kendskab til forholdene, herunder skadevolderen, til at afgive forklaring for nævnet.

Udvalget har overvejet, hvilken stilling skadevolderen skal have under sagens behandling, herunder om han skal underrettes om, at ansøgning er indgivet, og om han har ret til aktindsigt. Udvalget forudsætter, at nævnet i en række tilfælde vil være nødsaget til at søge at opnå forbindelse med skadevolderen, dels for at give denne lejlighed til at imødegå ansøgerens sagsfremstilling, f.eks. vedrørende spørgsmålet om skadevolderen allerede har betalt erstatning, dels for at søge oplyst, om lovforslagets § 8 (egen skyld m. v. hos ansøgeren) bør føre til nedsættelse eller bortfald af erstatningen.

I de fleste tilfælde må man imidlertid gå ud fra, at skadevolderen ikke vil reagere på en henvendelse fra nævnet. Hensynet til en forenklet sagsbehandling kunne derfor tale for, at nævnet eller dets formand i stedet for en automatisk underretning af skadevolderen efter en konkret vurdering kunne underrette ham om, at en ansøgning om erstatning var modtaget, og opfordre ham til at fremsætte sine bemærkninger.

Nævnets tilkendelse af erstatning vil ikke være juridisk bindende i en evt. regres-sag, som staten anlægger mod skadevolderen. Det kan imidlertid ikke udelukkes, at nævnets afgørelse vil få en vis, faktisk præjudicerende virkning for regressagens afgørelse. Almindelige rimelighedsbetragtninger i forbindelse med de ovenfor nævnte hensyn til sagens oplysning synes derfor at tale for, at der gennemføres en ordning, hvorefter skadevolderen så vidt muligt skal underrettes om, at ansøgning er indgivet, og opfordres til at fremsætte sine bemærkninger hertil inden en af nævnet fastsat kort frist, jfr. § 2 i udkast til forretningsorden. Udvalget er gået ud fra, at skadevolderen i så fald i overensstemmelse med de almindelige synspunkter, der anlægges på fortolkningen af offentlighedslovens § 10, *stk.*

1, vil have adgang til aktindsigt m. v. efter offentlighedslovens kapitel 2. Udvalget har imidlertid ikke ment, at skadevolderen også i andre henseender skal sidestilles med en part, jfr. f.eks. lovudkastets § 15, stk. 2, hvorefter der kun er hjemmel til at godtgøre *ansøgerens* udgifter ved sagens behandling.

Ifølge offentlighedslovens § 6, stk. 1, jfr. § 10, stk. 1, er sager indenfor straffetplejen ikke omfattet af aktindsigten. Udlånes straffesagens akter til nævnet, er denne undtagelsesbestemmelse næppe anvendelig, jfr. *Eilschou Holm*: Offentlighedsloven (1971). s. 95. Udvalget er opmærksom på, at bl.a. hensynet til en straffesags opklaring kan tale imod aktindsigt i (dele af) straffesagens akter og går ud fra, at en anmodning om aktindsigt i givet fald kan afslås efter offentlighedslovens § 10, stk. 1.

Uanset om skadevolderen har benyttet sin adgang til at fremsætte bemærkninger under sagen, foreslås det, at han så vidt muligt underrettes om afgørelsen, jfr. § 10, stk. 4, i udkast til forretningsordenen.

Anvendelsen af udtrykket »så vidt muligt« i §§ 2 og 10, stk. 4, i forretningsordenen sigter til, at skriftlig henvendelse til skadevolderen på den adresse, der fremgår af sagen eller af folkeregisteret, i almindelighed vil være tilstrækkelig.

I overensstemmelse med nyere lovgivningspraksis vedrørende oprettelsen af ankenævn foreslår udvalget i § 10, stk. 2, i udkast til forretningsordenen, at nævnets afgørelser skal være ledsaget af en begrundelse. Ved udformningen af begrundelsesreglen har udvalget taget hensyn til forslaget til en almindelig regel om begrundelse i betænkning om begrundelse af forvaltningsafgørelser og administrativ rekurs m.v. (nr. 657/1972) s. 36. På grund af afgørelsens skønsmæssige karakter finder udvalget, at det er tilstrækkeligt, at afgørelsen indeholder en kort redegørelse for de faktiske forhold og for evt. praksis på området, som har været bestemmende for nævnets

afgørelse. Udover disse krav vil der ikke være pligt til særskilt at begrunde, hvorledes nævnet er nået frem til et bestemt erstatningsbeløb.

I tilfælde, hvor ansøgeren har fået fuldt ud medhold, og skadevolderen ikke har fremsat bemærkninger til sagen, vil en pligt til samtidig begrundelse dog være overflødig, jfr. begrundelsesudvalgets betænkning s. 39. Disse tilfælde er derfor undtaget fra begrundelsespligten, jfr. udkast til forretningsordenen § 10, stk. 3.

Efter *stk. 2* kan nævnet forlange optaget forhør i retten efter retsplejelovens § 1018, jfr. bemærkningerne til *stk. 1*. Strafferetsplejens regler om vidnepligt og vidneansvar finder anvendelse på et sådant forhør, og reglen bør derfor ikke anvendes til afhøring af skadevolderen, jfr. dog UfR. i 975 side 14 H. Der vil i øvrigt kun undtagelsesvis være anledning til at bruge bestemmelsen.

Stk. 3 tilsigter at undgå, at behandlingen i nævnet trækker ud på grund af ansøgerens forhold. Medvirker han ikke til sagens oplysning, skønt han er opfordret hertil, kan nævnet afgøre sagen på det foreliggende grundlag.

Til § 15

Efter *stk. 1* betaler staten udgifterne ved sagens behandling ved nævnet. Skadelidtes helbredelsesudgifter, herunder udgifter til lægeerklæringer, vil i almindelighed være omfattet af erstatningskravet for personska- de. Har nævnet opfordret skadelidte til at lade sig undersøge af læge m.v., jfr. lovudkastets § 14, stk. 1, 1. pkt., afholdes udgifterne hertil af staten. Hvis nævnet har indkaldt ansøgeren eller andre, der har kendskab til forholdene, til at afgive forklaring for nævnet, betaler staten udgifterne i forbindelse hermed. Udvalget finder det hensigtsmæssigt, at man i denne forbindelse anvender de regler, der gælder for godtgørelse til vidner, jfr. bekendtgørelse nr. 154 af 19. april 1971 §§ 2-3.

Bilag 1

Udvalget forudsætter, at sagsbehandlingen bliver så enkel, at skadelidte ikke behøver advokatbistand. I øvrigt vil en ansøgning til nævnet være omfattet af bekendtgørelse nr. 562 af 19. december 1969 om retshjælp for ubemidlede. Staten bør derfor i almindelighed ikke herudover dække eventuelle udgifter til advokat eller anden juridisk bistand. Men der kan tænkes sager, der er særligt komplicerede, f.eks. i tilfælde af store forsørgertabserstatninger, eller hvor der i øvrigt skønnes at være et særligt behov for advokatbistand. Stk. 2 giver derfor nævnet mulighed for at bestemme, at ansøgeren i særlige tilfælde helt eller delvis skal have dækket udgifter, som har været nødvendige for sagens behandling.

Til § 16

Bestemmelsen fastslår, at nævnet har den endelige administrative afgørelse af de sager, der indbringes for nævnet. Afgørelserne kan derimod indbringes for domstolene efter den almindelige regel i grundlovens § 63.

Til § 17

Efter forslaget indtræder staten i det omfang, der er betalt erstatning, i skadelidtes krav mod skadevolderen. Spørgsmålet om, hvorvidt regres skal gøres gældende, afgøres af justitsministeriet, så vidt muligt efter indstilling fra nævnet, jfr. § 11 i udkast til forretningsorden.

Bestemmelsen vil formentlig kun sjældent få praktisk betydning.

Hvis skadelidte ikke får hele sit tab dækket af staten, f.eks. på grund af reglerne i lovforslagets §§ 7-8, vil skadelidte kunne gøre sit restkrav gældende mod skadevolderen.

Til § 18

Stk. 1 giver nævnet mulighed for at kræve beløb, som er modtaget med urette, tilbage, hvis ansøgeren har givet urigtige oplysninger eller fortiet omstændigheder af betyd-

ning for erstatningen. Tilbagesøgningsadgangen er ikke begrænset til tilfælde, hvor ansøgeren har gjort sig skyldig i et strafbart forhold. Også uagtsomhed, i hvert fald af en vis grovhed, vil falde ind under bestemmelsen.

Efter stk. 2 kan tilbagebetaling endvidere kræves, hvis ansøgeren senere på anden måde opnår dækning for skaden. Udvalget er klar over, at nævnet ikke har nogen sikkerhed for at blive gjort bekendt med, at skaden senere dækkes, men har ikke fundet, at ansøgeren bør forpligtes til at oplyse dette over for nævnet. En sådan pligt måtte strafsanktioneres, og det strafbare område ville blive ret uskarpt. Det ville f.eks. være tvivlsomt, om senere tilkendelse af invalidpension faldt ind under reglen. Hertil kommer, at senere dækning af skaden formentlig kun vil forekomme yderst sjældent. Særligt med hensyn til betaling fra skadevolderen bemærkes, at ansøgeren ikke vil være berettiget til at modtage denne, i det omfang erstatning er udbetalt af staten, jfr. § 17, som ansøgeren forudsættes gjort bekendt med i ansøgningsskemaet. Nævnet vil i øvrigt så vidt muligt underrette skadevolderen om udbetalingen, jfr. Udkast til forretningsorden § 10, stk. 4.

Til § 19

Efter stk. 2 er der ikke hjemmel til at udbetale erstatning, hvis lovovertrædelsen er begået for lovens ikrafttrædelse.

Til § 20

Udvalget er bekendt med, at en statslig erstatningsordning er af stor interesse for Grønland, bl.a. fordi de skadelidte kun i begrænset omfang er dækket af forsikring. Udvalget forudsætter, at betænkningen snarest forelægges de grønlandske og færøske myndigheder, således at det kan tilstræbes, at ordningen i givet fald træder i kraft i disse landsdele på samme tidspunkt som i det øvrige Danmark.

Folketingstidende 1975-76, tillæg A, spalte 2485 ff.

Forslag
til
Lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser

Fremsat den 15. januar 1976 af justitsministeren.

Kapitel 1.
Personskade

§ 1. Staten kan yde erstatning og godtgørelse for personskade, der forvoldes ved overtrædelse af borgerlig straffelov, hvis overtrædelsen er begået i den danske stat.

Stk. 2. Erstatning kan endvidere ydes for skade på tøj og andre sædvanlige personlige brugsgenstande, som skadelidte havde på sig, da personskaden blev forvoldt.

Stk. 3. Erstatning kan i særlige tilfælde ydes for skader, der forvoldes ved handlinger begået uden for den danske stat, hvis skadelidte har bopæl i Danmark, har dansk indfødsret eller på gerningstidspunktet gjorde tjeneste for en udsendt dansk udenrigsrepræsentation.

§ 2. Afgår skadelidte ved døden, kan der ydes erstatning til den, der ved dødsfaldet har mistet en forsørger.

Kapitel 2.
Tingsskade

§ 3. Staten kan yde erstatning for tingskade, der ved overtrædelse af borgerlig straffelov forvoldes i den danske stat af personer, der

- 1) er tvangsanbragt på institution under kriminalforsorgen,
- 2) er anholdt med henblik på fængsling eller er varetægtsfængslet,

3) efter straffelovens § 49, stk. 2, er overført til institution uden for kriminalforsorgen,

4) er optaget i døgninstitutioner for børn og unge efter lov om social bistand,

5) har ophold på institutioner under åndssvageforsorgen, eller

6) er indlagt eller tilbageholdt mod deres vilje på de hospitaler m. v., der er nævnt i § 1 i lov om sindssyge personers hospitalsophold.

Stk. 2. Erstatning kan ydes for skade, der forvoldes på institutionens område eller under ophold uden for dette med tilladelse eller i forbindelse med udeblivelse eller undvigelse.

Stk. 3. Justitsministeren kan fastsætte regler om, at erstatning kan ydes for skader forvoldt af personer, der frivilligt har ophold på institutioner under kriminalforsorgen, hvis skaden er forvoldt på institutionens område eller i institutionens umiddelbare nærhed.

Stk. 4. Justitsministeren kan efter forhandling med vedkommende minister fastsætte regler om, at erstatning kan ydes for skade forvoldt af personer, der er anbragt i familiepleje.

§ 4. Justitsministeren kan fastsætte regler, hvorefter staten kan erstatte den i § 3, stk. 1, nævnte skade, der forvoldes af personer, som i Finland, Island, Norge eller Sverige er undvejet fra institutioner svarende til dem, der er omtalt i § 3, stk. 1.

Bilag 1

§ 5. Erstatning ydes ikke til offentlige myndigheder eller institutioner.

Kapitel 3. *Fælles bestemmelser m. v.*

§ 6. Erstatning kan ydes, selv om skadevolderen er

- 1) ukendt eller ikke kan findes.
- 2) under 15 år eller
- 3) utilregnelig.

§ 7. Erstatning ydes ikke, i det omfang skaden godtgøres af skadevolderen eller dækkes af ydelser efter den sociale lovgivning, løn under sygdom, pensionsydelse, private forsikringer eller andre økonomiske ydelser, som tilfalder skadelidte i anledning af skaden.

Stk. 2. Erstatning ydes ikke til dækning af regreskrav mod skadevolderen.

§ 8. Erstatningen kan nedsættes eller bortfalde, hvis skadelidte eller afdøde, jfr. § 2, har medvirket til skaden, eller skaden er opstået under sådanne forhold, at erstatning ikke findes rimelig.

Stk. 2. Erstatning efter § 3 kan endvidere nedsættes eller bortfalde, hvis skadelidte har undladt at træffe sædvanlige sikkerhedsforanstaltninger, herunder tegning af forsikring.

§ 9. Justitsministeren kan fastsætte regler om, at krav under et bestemt beløb ikke erstattes.

Stk. 2. Justitsministeren – kan efter forhandling med vedkommende minister fastsætte regler om, at der kan ydes erstatning efter § 3, stk. 1-3, for skader forvoldt i institutionens umiddelbare nærhed, selv om skaden er mindre end det beløb, der fastsættes efter stk. 1.

§ 10. Erstatning er betinget af, at lovovertrædelsen uden unødigt ophold er anmeldt til politiet, og at skadelidte under en

eventuel straffesag mod skadevolderen nedlægger påstand om erstatning.

Stk. 2. I særlige tilfælde kan erstatning dog ydes, selv om betingelsen i stk. 1 ikke er opfyldt.

§ 11. Afgørelse om erstatning træffes af et nævn, der nedsættes af justitsministeren.

Stk. 2. Nævnet består af en formand, der skal være dommer, og af 2 andre medlemmer, hvoraf det ene medlem udnævnes efter indstilling fra socialministeren og det andet medlem efter indstilling fra advokatrådet. Medlemmerne og stedfortrædere for disse udnævnes for 4 år.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nævnets forretningsorden og regler om indgivelse af ansøgning.

§ 12. Justitsministeren kan efter forhandling med vedkommende minister fastsætte regler om, at afgørelse om erstatning efter § 3, stk. 1-3, for skader under et bestemt beløb forvoldt i institutionens umiddelbare nærhed kan træffes af institutionen.

Stk. 2. § 13 og § 14, stk. 1, 1. pkt., og stk. 3, finder tilsvarende anvendelse på ansøgninger, der behandles af institutionen.

Stk. 3. Institutionens afgørelse kan af skadelidte og skadevolderen påklages til nævnet.

§ 13. Nævnet kan ikke behandle en ansøgning, der er indgivet over 2 år efter, at lovovertrædelsen er begået, medmindre der foreligger særlige grunde.

§ 14. Nævnet kan opfordre ansøgeren til at medvirke til sagens oplysning, herunder ved personligt fremmøde for nævnet, ved i tilfælde af personskaade at lade sig undersøge af en læge og om fornødent, eventuelt ved indlæggelse, at lade sig undergive observation og behandling. Nævnet kan endvidere afkræve andre, der har kendskab til forholdene, oplysninger, der må anses for nødvendige. Nævnet kan herunder ind-

hente sygehusjournaler eller udskrifter heraf.

Stk. 2. Nævnet kan forlange optaget retsligt forhør.

Stk. 3. Efterkommer ansøgeren ikke inden en fastsat frist en opfordring fra nævnet om at medvirke til sagens oplysning, kan sagen afgøres på det i øvrigt foreliggende grundlag.

§ 15. Udgifterne ved sagens behandling ved nævnet, herunder udgifter til de undersøgelser, der er omtalt i § 14, stk. 1, betales af staten.

Stk. 2. Nævnet kan i særlige tilfælde bestemme, at ansøgeren helt eller delvis skal have dækket udgifter, som han har afholdt i anledning af sagen.

§ 16. Nævnet har den endelige administrative afgørelse af de sager, der indbringes for nævnet.

§ 17. Staten indtræder, i det omfang der ydes erstatning, i skadelidtes krav mod skadevolderen.

§ 18. Har ansøgeren givet urigtige oplysninger eller fortiet omstændigheder af betydning for erstatningen, kan beløb, som er modtaget med urette, kræves tilbagebetalt.

Stk. 2. Tilbagebetaling kan endvidere kræves, hvis ansøgeren senere på anden måde opnår dækning for skaden.

Kapitel 4. *Ikrafttrædelse.*

§ 19. Loven træder i kraft den 1. oktober 1976.

Stk. 2. Loven anvendes ikke på skader, der forvoldes ved overtrædelser begået før lovens ikrafttrædelse.

§ 20. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kgl. anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget.

Almindelige bemærkninger.

1. Formålet med lovforslaget er at åbne mulighed for at yde erstatning af statskassen for personskade, der forvoldes ved voldsforbrydelser, og for tingsskade, der forvoldes af personer, over for hvilke samfundet gennem institutionsanbringelse har truffet foranstaltninger af kriminalretlig eller i øvrigt af forsorgsmæssig karakter.

2. Justitsministeriet nedsatte den 8. januar 1974 et udvalg vedrørende erstatning af statsmidler til ofre for forbrydelser. Baggrunden for udvalgets nedsættelse var bl.a. en folketingsbeslutning, der blev vedtaget den 6. juni 1973 (Folketingstidende 1972-73, tillæg C, sp. 1869).

Under behandlingen af forslaget til folketingsbeslutning i retsudvalget udarbejdede justitsministeren et udkast til kommissorium for et kommende udvalg. Herefter skulle udvalget med henblik på eventuel fremsættelse af lovforslag undersøge mulighederne for at gennemføre en ordning, hvorefter det offentlige udreder erstatning til ofre for forbrydelser med ret til at gøre regres over for gemingsmanden. I undersøgelsen skulle indgå overvejelser om afgrænsningen af den kreds af forbrydelser, der skulle være omfattet af ordningen, om denne skulle gælde såvel person- som tingsskade og både økonomisk og ikke-økonomisk skade, og under hvilke betin-

Bilag 1

gelser og i hvilken form erstatning skulle ydes. I forbindelse hermed skulle der foretages en overvejelse af forholdet mellem en eventuel erstatningsordning og de eksisterende sociale ydelser.

Den 25. januar 1974 anmodede justitsministeren udvalget om yderligere at undersøge spørgsmålet om erstatning forvoldt af personer, der er anbragt på anstalt eller institution eller på anden måde er undergivet foranstaltninger af kriminalretlig eller i øvrigt af forsorgsmæssig karakter.

Udvalget har i juni 1975 afgivet betænkning om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser (nr. 751/1975). Betænkningen indeholder et lovudkast med bemærkninger.

3. Formålet med forslaget er i første række at hjælpe ofre for forbrydelser. Som anført af udvalget er den beskyttelse, som de gældende erstatningsregler yder ofret, i almindelighed uden reel værdi, idet gerningsmanden i de fleste tilfælde ikke er i stand til at betale erstatning, og hans erstatningsansvar er normalt ikke – og kan næppe heller i fremtiden forventes at blive – dækket af en ansvarsforsikring. En statslig erstatningsordning vil muligvis også bevirke en øget forståelse hos befolkningen for en moderne kriminalpolitik.

4. Hovedpunkterne i forslaget er følgende:

a) Hvem kan få erstatning?

Efter lovforslagets kapitel 1 kan staten yde erstatning og godtgørelse for personskade, der forvoldes ved overtrædelse af borgerlig straffelov. Overtrædelsen skal som hovedregel være begået i den danske stat. Afgår skadelidte som følge af forbrydelsen ved døden, kan der også ydes erstatning til den, der mister en forsørger.

Efter kapitel 2 kan der i et vist nærmere bestemt omfang ydes erstatning for tingskade, der ved overtrædelse af borgerlig straffelov forvoldes af personer, der er anholdt eller fængslede, eller som er tvangsanbragt på institutioner bl.a. under krimi-

nalforsorgen. Erstatning kan ydes såvel for skader, der forvoldes på institutionens område som uden for denne, f.eks. i forbindelse med udgangstilladelse eller undvigelse. Der gives desuden justitsministeren bemyndigelse til at fastsætte regler om erstatning for skade forvoldt af personer, der frivilligt har ophold på institutioner under kriminalforsorgen, og af personer, der er anbragt i familiepleje.

Det er som hovedregel en forudsætning for tilkendelse af erstatning, at forbrydelsen er anmeldt til politiet. Erstatning vil også kunne ydes i tilfælde, hvor gerningsmanden er ukendt, er under 15 år eller er utilregnelig.

b) Retskrav eller billighedsersatning.

Udvalget har indgående drøftet, hvorvidt der bør skabes et egentligt retskrav for skadelidte på erstatning fra staten, eller om der alene bør indføres en ordning, hvorefter erstatning kan ydes efter en rimelighedsvurdering, jfr. betænkningen side 16 ff. Udvalget har fundet at måtte foretrække en ordning, hvorefter der alene ydes en billighedsersatning, dog således at udgangspunktet for udmålingen af erstatning bør være almindelige erstatningsretlige principper.

Lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed. Som anført af udvalget vil en billighedsordning muliggøre en mere smidig administration af erstatningsordningen, ligesom en sådan ordning giver en bedre mulighed for at holde ordningens økonomiske konsekvenser for det offentlige inden for bestemte rammer. Efter at ordningen har fungeret i nogen tid, kan man på baggrund af de indvundne erfaringer overveje, om der er grundlag for at ændre ordningen, således at skadelidte får et egentligt retskrav på erstatning.

c) Betydningen af, at skadelidte får udbetalt andre ydelser.

Der var i udvalget enighed om, at erstatning ikke skal ydes i det omfang, ska-

den godtgøres af skadevolderen eller dækkes af ydelser efter den sociale lovgivning, len under sygdom, pensionsydelse eller private skadesforsikringer.

Der var derimod i udvalget delte meninger om, hvorvidt der ved erstatningens udmåling burde tages hensyn til private livs-, ulykkes- eller sygeforsikringer (summaforsikringer) og til andre økonomiske ydelser, som måtte tilfalde skadelidte i anledning af skaden.

3 af udvalgets medlemmer har foreslået, at det overlades til det nævn, der skal administrere ordningen, at afgøre, i hvilket omfang hensyn skal tages til sådanne forsikringer og ydelser. De har herved henvist til princippet i forsikringsaftalelovens § 25, stk. 2, 2. pkt., hvorefter private summaforsikringer ikke påvirker erstatningens størrelse, og til nyere erstatningsretlig retspraksis, hvorefter domstolene uanset den nævnte bestemmelse i forsikringsaftaleloven i et vist omfang tager hensyn til større forsikringsudbetalinger.

Udvalgets 3 øvrige medlemmer har foreslået en ordning, hvorefter der ved erstatningsudmålingen skal ske fradrag for alle ydelser, som skadelidte får udbetalt i anledning af skaden. Disse medlemmer har herved henvist til, at erstatningsordningens primære formål er at hjælpe de ofre, der ikke fra anden side får deres tab dækket, og som indtager en særlig ugunstig position i erstatningsmæssig henseende. Så længe der ikke stilles ubegrænsede midler til rådighed for udbetaling af statslig erstatning, bør denne forbeholdes tilfælde, hvor tabet ikke på anden måde dækkes.

Der har blandt de indkomne udtalelser vedrørende lovudkastet været overvejende tilslutning til udkastets alternativ I.

Lovforslaget er affattet i overensstemmelse med alternativ II, således at der sker fradrag i erstatningen for alle ydelser, der kommer til udbetaling i anledning af skaden. Justitsministeriet har herved især lagt vægt på, at de midler, der stilles til rådighed for erstatningsordningen, i første ræk-

ke anvendes til udbetaling af erstatning til personer, der ikke på anden måde får deres tab dækket. Også på dette område vil det dog være rimeligt at overveje en ændring, når ordningen har fungeret i nogen tid.

d) Erstatningsordningens administration.

Udvalget har foreslået, at ordningen administreres af et nævn bestående af en dommer som formand, en advokat og en særligt socialretlig sagkyndig, og at nævnets sekretariatsarbejde varetages af justitsministeriet.

Justitsministeriet har bl.a. på grundlag af udtalelser i nogle høringssvar overvejet, om administrationen af ordningen kunne henlægges til domstolene. Behandlingen kunne i vidt omfang ske i forbindelse med straffesagen mod skadevolderen sammen med behandlingen af skadelidtes erstatningskrav mod skadevolderen. Den udvikling, der er sket i den senere tid, hvorefter opgaver, som traditionelt har været domstolsanliggender, i stedet henlægges til administrative nævn, er ikke uden betænkelighed. Den administrative behandling frembyder ikke samme retlige garantier som domstolsordningen. Udvalget har lagt vægt på, at der sker en centraliseret og ensartet behandling af alle ansøgninger om erstatning. Dette ville inden for domstolsorganisationen kunne ske ved, at alle sager henlægges til én ret, f.eks. Københavns byret, således at sagerne behandles af samme dommer gennem en årrække.

Efter justitsministeriets opfattelse taler meget for at henlægge erstatningsordningens administration til domstolene. Når man dog i lovforslaget har medtaget den af udvalget foreslåede løsning, skyldes det i første række, at der, således som ordningen nu er foreslået, er tale om en billighedsordning af overvejende social karakter. Endvidere har man lagt vægt på, at der i mange tilfælde, hvor der vil blive ansøgt om erstatning af statskassen, ikke vil eksistere en straffesag, som erstatningssagen kan behandles sammen med. Det gælder således

Bilag 1

tilfælde, hvor gemingsmanden er ukendt eller under 15 år, eller hvor tiltale mod skadevolderen frafaldes.

Justitsministeriet er indstillet på, når ordningen har fungeret nogle år, at tage spørgsmålet op til fornyet overvejelse sammen med spørgsmålet om gennemførelse af en ordning, hvorefter skadelidte har et retskrav på erstatning, jfr. ovenfor.

5. Det foreliggende lovforslag svarer i det væsentlige til lovudkastet i udvalgets betænkning. Der kan derfor henvises til betænkningen med hensyn til begrundelsen for lovforslagets fremsættelse og for forslagens enkelte bestemmelser. Bemærkningerne nedenfor indeholder derfor alene en omtale af regler, der afviger fra betænkningensudkastet.

6. Udgifterne i forbindelse med forslagens gennemførelse kan ikke med sikkerhed beregnes. Ud fra erfaringer i udlandet, herunder specielt Sverige, hvor tilsvarende ordninger har været i kraft i flere år, har udvalget skønnet, at udgifterne i hvert fald i det første år næppe vil overstige ca. 1,5 mio. kr. fordelt med ca. 1 mio. kr. på erstatning for personskade efter kapitel 1 og 0,5 mio. kr. for erstatning for tingsskade efter kapitel 2. Justitsministeriet kan tilslutte sig dette skøn.

Sekretariatsarbejdet for nævnet vil blive udført i justitsministeriet.

7. Udvalgets lovudkast har været forelagt socialministeriet, indenrigsministeriet, finansministeriet, udenrigsministeriet, forsvarsministeriet, grønlandsministeriet, Grønlands landsråd, landshøvdingen over Grønland, præsidenterne for østre landsret, vestre landsret, Århus by- og herredsret, Ålborg by- og herredsret og Odense by- og herredsret, Den danske Dommerforening, Foreningen af dommerfuldmægtige i Danmark, direktoratet for kriminalforsorgen, rigsadvokaten, rigspolitichefen, sorenskriveren på Færøerne, politimesteren på Færøerne, Foreningen af politimestre i Danmark, Foreningen af politiassessorer og politifuldmægtige i Danmark, Advokatrådet.

Assurandør-Societetet, Amtsrådsforeningen i Danmark og Kommunernes Landsforening.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.

Til § 1, stk. 3.

Adgangen til at yde erstatning for skader, der for voldes ved handlinger begået uden for den danske stat, er i lovforslaget udvidet til at omfatte skadelidte, som på gerningstidspunktet gør tjeneste for en udsendt dansk udenrigsrepræsentation, uanset om skadelidte har dansk indfødsret eller har bopæl i Danmark. Det forudsættes, at erstatning kun ydes, hvis skadelidte påføres skade under udførelsen af tjenesten, men tjenesten behøver ikke nødvendigvis at have fundet sted på repræsentationens område.

Til § 3, stk. 3.

Den foreslåede bestemmelse omfatter i modsætning til betænkningensudkastet også skade forvoldt på institutionens område. Ordningen vil herefter også omfatte skader, som påføres leverandører og besøgende samt ikke-kriminelle, som ikke er tilknyttet kriminalforsorgen, men som tager ophold i den pågældende institution for, uden vederlag at medvirke ved behandlingen af de kriminelle. Udvidelsen skønnes ikke at få mærkbare økonomiske konsekvenser.

Til § 7, stk. 1.

Som nævnt i de almindelige bemærkninger har justitsministeriet fundet at måtte foreslå, at der ved erstatningsberegningen sker fradrag ikke blot for ydelser fra gerningsmanden, ydelser efter den sociale lovgivning og ydelser i henhold til skadesforsikringer, men tillige for ydelser i henhold til private livs-, ulykkes- og sygeforsikringer (summaforsikringer) og for ydelser, som tilfalder skadelidte i form af frivillig privat hjælp eller på anden måde.

Til § 10, stk. 1.

Det må forventes, at det nævn, der skal administrere erstatningsordningen, i vidt omfang bygger sin afgørelse på domstolernes afgørelse af erstatningsspørgsmålet under straffesagen mod skadevolderen. Dette er den mest rationelle ordning, og herfor taler også de betragtninger, der er anført i de almindelige bemærkninger under punkt 4 d), for at henlægge administrationen af erstatningsordningen til domstolene. Der foreslås derfor indsat en bestemmelse om, at det som hovedregel er en betingelse for at få erstatning, at skadelidte under en eventuel straffesag mod skadevolderen fremsætter sit erstatningskrav.

Til § 12, stk. 3.

Efter forslaget skal ikke blot skadelidte, men også skadevolderen have adgang til at påklage institutionens afgørelse til nævnet. Der er herved taget hensyn til, at staten efter forslagets § 17 har regres mod skadevolderen, som derfor kan have en selv-

stændig interesse i at få sagen prøvet for nævnet.

Til § 14, stk. 2.

Udvalget har i udkastet til § 14, stk. 2, stillet forslag om, at »nævnet kan forlange optaget forhør efter retsplejelovens § 1018«.

Retsplejelovens § 1018 hjemler optagelse af forhør i visse særligt opregnede sager og til oplysning om visse personlige forhold. Nævnets adgang til at lade optage forhør tilsigter ikke blot at tilvejebringe oplysning om skadelidtes økonomiske forhold, men tillige at tilvejebringe andre oplysninger til brug for nævnets afgørelse, f.eks. om hvorledes skaden er forvoldt. Bestemmelsen er derfor formuleret således, at der gives nævnet adgang til at »forlange optaget retsligt forhør«.

Om vidnepligt og vidneansvar henvises til betænkningens s. 39 vedrørende udkastets § 14, stk. 2.

Betænkning

over

Forslag til lov om erstatning til ofre for forbrydelser

Ændringsforslag

Til § 1.

1) I *stk. 1* indsættes som 2. punktum:

»Det samme gælder personskade, der indtræder i forbindelse med hjælp til politiet under anholdelse eller i forbindelse med handlinger, der foretages med henblik på lovlig privat anholdelse eller forhindring af strafbare handlinger.«

Bemærkninger.

Til nr. 1.

Det er efter det oprindelige lovforslag en forudsætning for, at en skade er omfattet af erstatningsordningen, at skaden er forvoldt ved overtrædelse af straffeloven. Denne sidste betingelse vil ikke altid være

opfyldt i de her omhandlede situationer. I forbindelse med deltagelse i foranstaltninger til hindring af en forbrydelse eller til iværksættelse af en lovlig anholdelse vil der kunne forekomme tilfælde, hvor den pågældende vil kunne pådrage sig skade, uden at den, som er i færd med at begå forbrydelsen, eller som søges anholdt, kan gøres ansvarlig herfor (f.eks. ved et fald under forfølgelsen af gerningsmanden). Ved den foreslåede ændring sikres, at en sådan skade vil være omfattet af erstatningsordningen.

Til nr. 2.

Mindretallet finder, at bestemmelsen om at erstatningen kan nedsættes eller bortfalde, såfremt skadelidte har undladt at tegne forsikring, vil kunne gå ud over de samfundsborgere, der økonomisk ikke er i stand til at forsikre sig selv.

Folketingstidende 1984-85, Tillæg A, spalte 1419 ff

**Forslag
til**

Lov om ændring af lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser

(Retskrav på erstatning)

§ 1

I lov nr. 277 af 26. maj 1976 om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser foretages følgende ændringer:

1. I § 1, stk. 1, 1. pkt., og i § 3, stk. 1, ændres »kan yde« til: »yder«.

2. § 1, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Erstatning ydes endvidere for skade på tøj og andre sædvanlige personlige ejendele, herunder mindre kontantbeløb, som skadelidte havde på sig, da personska- den blev forvoldt,«

3. § 2 affattes således:

»§ 2. Afgår skadelidte ved døden, ydes der erstatning for rimelige begravelsesudgifter og erstatning til den, som ved dødsfaldet har mistet en forsørger.«

4. § 3, stk. 1, nr. 5, affattes således:

»5) på grund af åndssvaghed er optaget i institution for personer med vidtgående fysiske og psykiske handicap, jfr. lov om social bistand, eller«.

5. I § 3, stk. 2, 3 og 4, § 6 og § 9, stk. 2, ændres »kan ydes« til: »ydes«.

6. Efter § 6 indsættes:

»§ 6 a. Ved afgørelser om erstatning efter denne lov finder dansk rets almindelige regler om skadevolderens erstatningsansvar, herunder om nedsættelse eller bort-

fald af erstatning på grund af skadelidtes eller afdødes medvirken til skaden eller accept af risikoen for skade, tilsvarende anvendelse.«

7. § 8 affattes således:

»§ 8. Erstatning efter § 3 kan nedsættes eller bortfalde, hvis skadelidte har undladt at træffe sædvanlige sikkerhedsforanstaltninger, herunder tegning af forsikring.«

8. Efter § 9 indsættes:

»§ 9 a. Erstatning og godtgørelse for personskade, jfr. § 1, stk. 1, kan ikke overstige 500.000 kr.

Stk. 2. Erstatning efter § 2 for tab af forsørger til efterlevende ægtefælle eller samlever kan ikke overstige 225.000 kr.

Stk. 3. Erstatning efter § 2 for tab af forsørger til efterlevende børn beregnes på grundlag af det til enhver tid gældende normalbidrag.

Stk. 4. Erstatning for tingsskade, jfr. §§ 3-4, kan ikke overstige 50.000 kr.

Stk. 5. De i stk. 1-2 og 4 nævnte beløb reguleres efter reglerne i § 15 i lov om erstatningsansvar.«

9. I § 10 indsættes som stk. 3:

»Stk. 3. Politiet vejleder skadelidte om retten til at få erstatning efter denne lov.«

10. Efter § 11 indsættes:

»§ 11 a. Er skadelidtes krav på erstatning og godtgørelse fra skadevolderen afgjort ved dom, ydes erstatning efter denne

Bilag 1

lov med det beløb, som er fastsat ved dommen, jfr. dog §§ 7-10.

Stk. 2. Reglen i stk. 1 gælder ikke, for så vidt skadevolderen under sagen må anses for at have anerkendt kravet eller dets størrelse.

Stk. 3. Taler særlige omstændigheder derfor, kan nævnet uanset reglen i stk. 1 tilkende skadelidte en højere erstatning eller godtgørelse end fastsat ved dommen.

§ 11 b. Har skadelidte indgivet ansøgning til nævnet om erstatning efter denne lov, og er skadelidtes krav på erstatning og godtgørelse fra skadevolderen under behandling ved retten eller afgjort ved dom, jfr. § 11 a, stk. 1, kan nævnet med justitsministerens tilladelse indtræde som part i sagen eller indbringe dommen for højere

ret efter samme regler som den skadelidte. Nævnets appelfrist er 8 uger og regnes fra den dag, da nævnet er gjort bekendt med dommen.«

§ 2

Loven træder i kraft den 1. april 1985 og finder anvendelse på skader, der forvoldes ved overtrædelser, der begås efter lovens ikrafttræden.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kgl. anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Den foreslåede ændring af offererstatningsloven vil indebære, at der gives offeret et egentligt *retskrav på erstatning* fra staten. Erstatningsordningen vil således blive ændret i forhold til i dag, hvor erstatning til ofre for forbrydelser alene gives efter et billighedsprincip. Lovforslaget indebærer i denne henseende en opfyldelse af den enstemmigt vedtagne *folketingsbeslutning af 27. maj 1983* om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser.

Samtidig foreslås der gennemført *maksimumsbegrænsninger* i de erstatninger, som kan kræves udbetalt fra staten efter denne lov. Herved understreger man den statslige erstatningsordnings karakter af et socialt sikkerhedsnet, og man begrænser de merudgifter for staten, som ellers ville være en følge af den nye lov om erstatningsansvar. Ved denne lov er der gennemført

en betydelig forhøjelse af erstatningsniveauet i den private erstatningsret.

Lovforslaget bygger på *betænkning nr. 1019/1984 om retskrav på erstatning til ofre for forbrydelser*. Betænkningen er afgivet af en arbejdsgruppe nedsat af justitsministeriet.

2. De gældende regler om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser findes i lov nr. 277 af 26. maj 1976, som bygger på betænkning nr. 751/1975. Der henvises om lovens forarbejder til FT. 1975-1976, tillæg A, sp. 2485 ff, tillæg B, sp. 1179 samt forhandlingerne sp. 3951, 6023, 9504 og 9721.

Reglerne i den gældende lov er nærmere beskrevet i betænkning nr. 1019/1984, side 15 ff. Som det fremgår heraf, kan staten efter lovens §§ 1-2 yde erstatning for personskade og for tab af forsørger, når skaden er forvoldt ved overtrædelse af bor-

gerlig straffelov. Endvidere kan erstatning ydes for tingsskade forvoldt ved en overtrædelse af borgerlig straffelov af personer, som er anholdt eller fængslet, eller som er tvangsanbragt på visse institutioner bl.a. under kriminalforsorgen, jfr. nærmere lovens §§ 3-4.

Den gældende erstatningsordning administreres af et nævn under justitsministeriet (Erstatningsnævnet), jfr. lovens § II. Nævnet består af en dommer, der er formand, en advokat og en særligt socialretlig sagkyndig. Til nævnet er endvidere knyttet et sekretariat.

Den gældende ordnings karakter af en billighedserstatning fremgår især af bestemmelsen i den *gældende lovs § 8, stk. 1*, hvorefter erstatningen kan nedsættes eller bortfalde, hvis skadelidte eller afdøde har medvirket til skaden, eller skaden »er opstået under sådanne forhold, at erstatning ikke findes rimelig«. Bestemmelsens første led skal forstås som en henvisning til den almindelige erstatningsrets regler om egen skyld og accept af risiko. Men bestemmelsens sidste led indebærer, at der kan ske nedsættelse eller bortfald af erstatningen fra staten i videre omfang, end det ville være muligt efter disse almindelige erstatningsretlige regler om egen skyld og accept af risiko.

Denne særregel i § 8, stk. 1 (sidste led), er nærmere omtalt i betænkning nr. 1019/1984, side 18 ff, og betænkningen indeholder i afsnit 2.3.-2.4. (side 28-41) en nærmere redegørelse for erstatningsnævnets praksis og en analyse af forholdet mellem denne praksis efter særreglen og almindelige erstatningsretlige regler. Den nævnte gennemgang af praksis efter særreglen i § 8, stk. 1, bygger på et omfattende materiale fra erstatningsnævnet. Som bilag 2 til betænkningen (side 92-102) er optrykt et notat fra erstatningsnævnet, som nærmere redegør for nævnets praksis, og som underbilag til dette notat er (side 103-131) optrykt referater af sager i 2. halvår af 1982, hvori nævnet har tilkendt lavere erstatning end

fastsat af retten i forhold til skadevolderen. Herudover har arbejdsgruppen fra erstatningsnævnet modtaget referat af samtlige sager, som er afgjort af nævnet i 2. halvår af 1982.

3. Folketinget vedtog den 27. maj 1983 enstemmigt en *folketingsbeslutning om erstatning til ofre for forbrydelser*. Heri opfordrede folketetinget regeringen til at tage initiativ til en ændring af offererstatningsloven, »således at den gældende billigheds-erstatning ændres til et retskrav, i hvert fald for så vidt angår sager, hvor der foreligger dom om erstatningsudmålingen«.

Beslutningsforslaget er medtaget som bilag 4 til betænkning nr. 1019/1984 (side 138-142). I betænkningens kapitel 4 (side 53-55) har arbejdsgruppen refereret den kritik af den gældende ordning, som har fundet udtryk både i beslutningsforslaget og i folketingsbehandlingen heraf.

Hovedindvendingen mod den gældende ordning er, at afgørelsen om erstatning fra staten skal træffes efter en konkret rimelighedsvurdering, og dette kan være særligt betænkeligt, såfremt domstolene i forvejen har behandlet spørgsmålet om erstatning fra skadevolderen og i den forbindelse vurderet offerets »egen skyld«.

Kritikken i beslutningsforslagets bemærkninger retter sig således især mod særreglen i lovens § 8, stk. 1. Det erkendes i beslutningsforslaget, at der i tilfælde, hvor der ikke sker nogen påkendelse af erstatningsspørgsmålet ved domstolene (f.eks. fordi skadevolderen er ukendt), er behov for regler, der giver mulighed for at nedsætte statens ansvar, når skadelidte har optrådt uforsigtigt. Men den samme type af hensyn tages også af domstolene ved deres vurdering af skadevolderens erstatningsansvar, og når domstolene har truffet afgørelse om dette spørgsmål, bevirker erstatningsnævnets skøn efter § 8, stk. 1, at nævnet foretager en omvurdering, hvorved nævnet underkender domstolene, der i modsætning til nævnet har et førstehånds-

Bilag 1

kendskab til sagen. I den forbindelse henvises der specielt til nævnets behandling af sager om godtgørelse til ofre for voldtægt.

De konkrete sager, som har været nævnt i beslutningsforslaget og under folketingsbehandlingen af dette, er søgt identificeret af erstatningsnævnet, som nærmere har kommenteret dem i afsnit 8 i det notat, som er optaget som bilag til betænkningen (side 96-100).

4. Den arbejdsgruppe, som har afgivet betænkning nr. 1019/1984, har i overensstemmelse med sit kommissorium overvejet spørgsmålet om ændringer dels i offererstatningslovens materielle regler, dels i de processuelle regler. Arbejdsgruppen understreger (side 59), at der er meget nær sammenhæng mellem de af arbejdsgruppen foreslåede ændringer i de materielle, henholdsvis processuelle regler.

4.1. For så vidt angår de *materielle regler* er der i arbejdsgruppen enighed om, at det er ubetænkeligt at ændre formuleringen af bestemmelserne i lovens § 1, stk. 1-2, § 2, § 3, stk. 1-4, § 6 og § 9, stk. 2, således at staten skal yde erstatning.

Offererstatningsloven indeholder imidlertid også enkelte bestemmelser, som kun er tænkt anvendt i særlige tilfælde, hvor konkrete grunde taler for at yde erstatning, og arbejdsgruppen finder, at disse regler ikke bør ændres til retskravsregler. Det drejer sig om bestemmelserne i § 1, stk. 3 (om forbrydelser begået uden for den danske stat), § 4 (om skade forvoldt af strafafsøner m.v., som er undvejet fra de andre nordiske lande) og § 10, stk. 2 (om erstatning i tilfælde, hvor lovovertrædelsen ikke uden unødigt ophold er anmeldt til politiet m.v.). Disse særlige bestemmelser bør således fortsat være formuleret således, at staten kan yde erstatning.

4.2. Som nævnt ovenfor under pkt. 2 indeholder den gældende offererstatningslov en *særregel* i § 8, stk. 1, hvorefter er-

statning kan nedsættes eller bortfalde, hvis skadelidte eller afdøde har medvirket til skaden, eller »skaden er opstået under sådanne forhold, at erstatning ikke findes rimelig«. Denne regel, der henviser til et konkret skøn over erstatningens rimelighed, lader sig efter arbejdsgruppens opfattelse vanskeligt forene med en ordning, hvorefter skadelidte har et retskrav på erstatning. Arbejdsgruppen har derfor indgående drøftet, om denne særregel bør ophæves, således at det vil være de almindelige erstatningsretlige regler om egen skyld og accept af risiko, som vil skulle anvendes.

Arbejdsgruppen har som nævnt ovenfor under pkt. 2 foretaget en analyse af forholdet mellem erstatningsnævnets praksis efter § 8, stk. 1, og den almindelige erstatningsret (betænkningen, side 28-41). Det er arbejdsgruppens opfattelse, at nævnets praksis i vidt omfang svarer til de resultater, som man må nå til på grundlag af den almindelige erstatningsrets regler om egen skyld og accept af risiko. Men nævnets praksis – der jo har skullet leve op til intentionerne bag særreglen i § 8, stk. 1, sidste led – går i et vist omfang videre i retning af at lade erstatning nedsætte eller bortfalde, end den almindelige erstatningsrets regler giver grundlag for. Betænkningen indeholder side 62 en kort opsummering af denne analyse.

Der har i arbejdsgruppen gjort sig forskellige vurderinger gældende vedrørende rimeligheden af den gældende praksis. Når det drejer sig om vurderingen af de foreliggende løsningsmuligheder, har arbejdsgruppen ikke kunnet nå til fuldstændig enighed, og den har delt sig i et flertal på 5 medlemmer og et mindretal på 1 medlem.

Flertallet (betænkningen, side 63-65) finder ikke grundlag for at opretholde særreglen i § 8, stk. 1, i det omfang den giver mulighed for at lade erstatning fra staten nedsætte eller bortfalde i videre omfang end efter de almindelige erstatningsretlige regler om egen skyld og accept af risiko. Derfor foreslår flertallet, at denne særregel

ophæves, og at der indsættes en ny bestemmelse i lovens § 6 a, hvorefter dansk rets almindelige regler om skadevolderens erstatningsansvar, herunder om nedsættelse eller bortfald af erstatning på grund af skadelidtes eller afdødes medvirken til skaden eller accept af risikoen for skade, finder tilsvarende anvendelse ved afgørelser om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser.

Flertallet finder i den forbindelse, at rimeligheden af de afvigelser, som den gældende særregel i § 8, stk. 1, fører til i praksis, kan give anledning til tvivl, og at disse afvigelser må være vanskelige at forstå for offeret, der kan blive stillet forskelligt over for skadevolderen og over for staten.

Flertallet begrundet endvidere sit forslag om en ophævelse af § 8, stk. 1, med, at sagerne i nogle tilfælde vil kunne afgøres hurtigere end i dag, og at man ved en ophævelse af særreglen også vil kunne undgå den situation, som navnlig har været kritiseret, at nævnet – som ikke har førstehåndskendskab til sagen – tilkender en lavere erstatning end den, som dommeren efter en egentlig prøvelse af sagen har tilkendt skadelidte hos skadevolderen.

I den forbindelse fremhæver flertallet, at erstatningsnævnet – i de sager, hvor erstatningsspørgsmålet er prøvet til bunds under en forudgående domstolssag – ved en ophævelse af særreglen i § 8, stk. 1, vil slippe for at skulle gå ind i vanskelige bevisspørgsmål og for at skulle anlægge vurderinger, der i hvert fald i nogle tilfælde – f.eks. i voldtægtssager og sager om overfald på berusede ofre – i højere grad end efter den almindelige erstatningsrets regler kan opfattes som en efterfølgende moralsk bedømmelse af offerets almindelige adfærd.

Flertallet udtaler endvidere, at en afskaffelse af særreglen i § 8, stk. 1, vil gøre det muligt at gennemføre en fuldt tilfredsstillende, men samtidig enkel og billig løsning på de processuelle spørgsmål, som en retskravsordning giver anledning til, jfr.

Nedenfor under pkt. 5. Uanset hvordan man vurderer rimeligheden af de resultater, som man i de konkrete sager må nå til på grundlag af særreglen i lovens § 8, stk. 1, finder flertallet derfor, at fordelene ved en ophævelse af denne særregel vejer tungere end de ulemper, som kan tænkes at være forbundet med, at man i nogle tilfælde vil skulle udbetale erstatning i videre omfang end i dag.

Et *mindretal* på ét medlem finder (side 65-66), at særreglen i § 8, stk. 1, bør omformuleres, således at man opretholder og lovfæster erstatningsnævnets hidtidige praksis, som dette medlem i det store og hele finder rimelig.

4.3. Arbejdsgruppen har særligt drøftet, om indførelsen af en retskravsordning vil kunne føre til misbrug eller stødende resultater i visse tilfælde, hvor en skadevolder og en skadelidt har nært økonomisk interessefællesskab. Sådanne tilfælde ville navnlig kunne tænkes i visse situationer med vold i familien.

Der er imidlertid enighed i arbejdsgruppen om at fraråde en regel om nægtelse af erstatning til skadelidte, der har nært økonomisk interessefællesskab med skadevolderen. Der henvises nærmere til arbejdsgruppens overvejelser i betænkning nr. 1019/1984, side 66-67. Arbejdsgruppen fremhæver bl.a., at en regel om nægtelse af erstatning til kvinder, der er flyttet sammen igen med den voldelige ægtefælle, ikke vil kunne løse problemet, idet genoptagelsen af samlivet kan ske ikke blot før, men også efter, at erstatningen fra staten er udbetalt. En sådan nægtelsesregel ville endvidere kunne opleves som meget urimelig af voldsofferet, der i øvrigt efter omstændighederne ved en sådan nægtelse af erstatning ville kunne miste udsigten til at have en økonomisk basis for at bryde op fra et fortsat utilfredsstillende samliv. En regel om nægtelse af erstatning i sådanne tilfælde ville efter gruppens opfattelse også let kunne få karakter af en indblanding i offe-

Bilag 1

rets privatliv og kunne i hvert fald i nogle tilfælde opleves som diskriminerende. Derfor er det arbejdsgruppens opfattelse, at man i stedet for en sådan nægtelsesregel bør anvende almindelige erstatningsretlige regler om egen skyld og accept af risiko.

4.4. Justitsministeriet finder, at loven om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser bør ændres, således at der gives offeret et egentligt retskrav på erstatningen fra staten.

I den forbindelse kan justitsministeriet tiltræde arbejdsgruppens synspunkter vedrørende udformningen af skal-regler og kan regler i offererstatningsloven, jfr. ovenfor under pkt. 4.1.

Som fremhævet i betænkning nr. 1019/1984 rejser spørgsmålet om indførelse af en retskravsordning især problemer vedrørende særreglen i offererstatningslovens § 8, stk. 1, (jfr. pkt. 4.2.). Justitsministeriet er enig med arbejdsgruppens flertal i, at rimeligheden af de afvigelser, som denne særregel har måttet føre til i praksis, kan give anledning til tvivl, og at afvigelse især må være vanskelige at forstå for offeret, der kan blive stillet forskelligt over for skadevolderen og over for staten. Der må endvidere lægges betydelig vægt på, at man ved en ophævelse af særreglen vil kunne undgå, at en administrativ myndighed efterfølgende anlægger en anden vurdering end den, som en domstol har anlagt i en sag om samme sagsforhold. På denne baggrund kan justitsministeriet tiltræde flertallets forslag om ophævelse af særreglen i lovens § 8, stk. 1, og om indsættelse af en ny § 6 a, der præciserer, at dansk erstatningsrets almindelige regler om egen skyld og accept af risiko skal anvendes.

Som fremhævet i betænkningen kan det give anledning til tvivl, om der bør indsættes særlige regler i loven om nægtelse af erstatning til ofre, der har nært økonomisk interessefællesskab med skadevolderen, dvs. typisk sager om vold i familien, hvor et kvindeligt voldsoffer har genoptaget

samlivet med gerningsmanden. Som anført af arbejdsgruppen vil en sådan nægtelsesregel imidlertid ikke kunne blive effektiv, jfr. nærmere pkt. 4.3., hvor arbejdsgruppens begrundelser for at fraråde en sådan særregel er nærmere refereret. Af de af arbejdsgruppen anførte grunde er justitsministeriet enig i, at det næppe vil være hensigtsmæssigt at gennemføre særregler om sådanne (sjældne) tilfælde, og at man således også i denne henseende bør anvende de almindelige erstatningsregler om egen skyld og accept af risiko.

5. Arbejdsgruppen har også overvejet de *processuelle regler* om behandlingen af sager om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser.

Der er i arbejdsgruppen enighed om, at der – såfremt man gennemfører den foreslåede ophævelse af særreglen i § 8, stk. 1 – ikke er behov for helt eller delvis at overføre kompetencen til at træffe afgørelse om erstatning fra staten til domstolene. Arbejdsgruppen fremhæver i den forbindelse (betænkningen, side 67-69), at der under alle omstændigheder vil være behov for, at en administrativ instans (efterfølgende) foretager en vurdering af, hvilke beløb der kan udbetales fra staten. Således skal der som følge af bestemmelsen i lovens § 7 indhentes en række oplysninger af social og forsikringsmæssig karakter til brug ved fastsættelsen af erstatningsbeløbet. Endvidere fremhæves som noget helt afgørende, at krav om erstatning fra staten i ikke ubetydeligt omfang rejses i sager, hvor skadevolderen er ukendt, eller hvor der af andre grunde ikke rejses straffesag. En overførelse af sådanne sager til domstolene ville ikke blot indebære en meget uheldig belastning af domstolenes ressourcer, men også en væsentlig forsinkelse med udbetalingen af erstatningen til offeret.

I betænkning nr. 1019/1984, side 43-44, fremhæver arbejdsgruppen, at erstatningsnævnet i praksis også nedsætter erstatningen i forhold til en forudgående dom

i visse andre tilfælde end dem, hvor begrundelsen herfor er særreglen i § 8, stk. 1. Baggrunden for sådanne nedsættelser kan f.eks. være, at nævnet stiller større krav til skadelidtes dokumentation for erstatningskravets størrelse end dommeren, eller at nævnet finder, at rettens erstatningsudmåling ikke er i overensstemmelse med de overordnede retters praksis. I betænkningen er der side 122-131 optrykt nogle eksempler på tilfælde, hvor sådan nedsættelse har fundet sted. Arbejdsgruppen har på denne baggrund overvejet spørgsmålet om at gøre domstolsafgørelser bindende for erstatningsnævnet. Der har i arbejdsgruppen ikke kunnet opnås fuldstændig enighed om vurderingen af dette spørgsmål.

Et flertal på 5 medlemmer finder, at det for den enkelte skadelidte kan forekomme uforståeligt, at en administrativ myndighed efterfølgende anlægger en anden vurdering end den, som retten efter en prøvelse af sagen har ladet komme til udtryk i en dom over for skadevolderen. Bl.a. på denne baggrund foreslår flertallet gennemført en bestemmelse i lovens § 11 a, hvorefter erstatningen fra staten i de tilfælde, hvor skadelidtes krav på erstatning fra skadevolderen er afgjort ved dom, skal ydes med det beløb, som er fastsat ved dommen. Den foreslåede regel tager navnlig sigte på tilfælde, hvor der er spørgsmål om nedsættelse af erstatningen. Er situationen omvendt den, at nævnets omvurdering fører til en højere erstatning fra staten, bør principielle hensyn efter arbejdsgruppens opfattelse næppe være afgørende, og den foreslåede regel er derfor udformet således, at den ikke udelukker en omvurdering i opadgående retning, når *særlige omstændigheder* taler derfor, f.eks. hvis taksterne for erstatning eller godtgørelse er steget siden dommen (jfr. § 11 a, stk. 3). Denne modifikation i reglen om dommes bindende virkning er således meget snæver.

Arbejdsgruppen fremhæver, at den foreslåede bestemmelse om dommes bindende virkning for erstatningsnævnet ikke bør

gælde, hvis og i det omfang skadevolderen under retssagen ikke har gjort indsigelse mod skadelidtes påstand, eller hvis en sagsøgt skadevolder i en civil sag er udeblevet med den følge, at retten har afsagt dom i overensstemmelse med sagsøgerens påstand. I sådanne tilfælde sker der nemlig som følge af retsplejelovens almindelige regler om behandlingen af civile krav ikke nogen egentlig prøvelse af sagen. Den af arbejdsgruppen foreslåede bestemmelse i § 11 a, stk. 2, er udformet i overensstemmelse hermed.

Hvis man gennemfører den af flertallet foreslåede ordning, hvorefter en dom har bindende virkning for erstatningsnævnet, kan det efter flertallets opfattelse ikke udelukkes, at der i *yderst sjældne undtagelsestilfælde* vil kunne forekomme domme, som er *klart* i modstrid med retspraksis, og hvor den foreslåede regel i § 11 a ville medføre en hæftelse fra statskassens side. I sådanne tilfælde kan der – som en art sikkerhedsventil – være behov for, at dommen af det offentlige kan indbringes for en højere ret. Flertallet foreslår derfor en bestemmelse herom indsat som § 11 b i offererstatningsloven. Efter forslaget kan appel kun ske med justitsministerens tilladelse, og bestemmelsen er tiltænkt et meget snævert anvendelsesområde.

Et *mindretal* på 1 medlem af arbejdsgruppen finder, at erstatningsnævnet bør træffe en selvstændig afgørelse, ikke blot på grundlag af særreglen i § 8, stk. 1, som dette medlem ønsker opretholdt, jfr. pkt. 4.2., men også når det drejer sig om erstatningsudmålingen.

Justitsministeriet kan tiltræde de synspunkter vedrørende udformningen af de processuelle regler, som er fremsat af arbejdsgruppens flertal. Når retten efter en egentlig prøvelse af sagen har udmålt erstatningen i forhold til skadevolderen, kan det forekomme stødende, såfremt en administrativ myndighed efterfølgende anlægger en anden vurdering. Lovforslagets §§

Bilag 1

11 a-b er derfor udformet i overensstemmelse med flertallets forslag.

6. Ved lov nr. 228 af 23. maj 1984 om erstatningsansvar – der trådte i kraft den 1. oktober 1984 – er der gennemført en meget betydelig forhøjelse af størrelsen af de privatretlige erstatninger. En oversigt over de vigtigste ændringer i erstatningsniveauet som følge af denne lov er medtaget i betænkning nr. 1019/1984, side 143-144. Som det f.eks. fremgår af oversigten, vil der efter reglerne i erstatningsansvarsloven kunne udbetales en skadelidt med en årsindkomst på 350.000 kr. eller derover op til ca. 2,3 mio. kr. i erstatning for erhvervssvnetab og ménogdtgørelse. Disse tal skal sammenholdes med, at de største invaliditetserstatninger, der blev udbetalt forud for erstatningslovens ikrafttræden, var på cirka 450.000 kr. I forhold til erstatningsniveauet før lovens gennemførelse vil der således kunne blive tale om en 5-dobling af erstatningen, hvilket dog i praksis navnlig får betydning for de højtlønnede.

I justitsministeriets bemærkninger til forslaget til erstatningslov (F.T. 1983-84, 2. samling, lovforslag nr. L 7, blad nr. 8, side 19) er det omtalt, at erstatningsansvarsloven vil medføre merudgifter for det offentlige i tilfælde, hvor skadelidte opnår erstatning fra staten efter lov om erstatning til ofre for forbrydelser, men det blev samtidig nævnt, at justitsministeriet har nedsat en arbejdsgruppe til revision af loven. I betænkning nr. 1019/1984 har arbejdsgruppen i overensstemmelse hermed (side 73-75) overvejet behovet for at indføre en maksimumsbegrænsning af de erstatninger, der ydes efter offererstatningsloven. Arbejdsgruppen fremhæver, at der – som følge af de nye udmålingsregler i erstatningsloven – vil indtræde en meget kraftig stigning i erstatningsudbetalingerne fra staten til ofre for forbrydelser, hvis der ikke indsættes særlige begrænsningsregler i offererstatningsloven. Arbejdsgruppen fremhæver, at sådanne maksimumserstatninger

findes i de andre nordiske lande, og at indførelsen af maksimumsbegrænsninger i den danske lov – som en slags borgerligt jævnmål – vil falde godt i tråd med ordningens karakter af et socialt sikkerhedsnet.

På denne baggrund stiller arbejdsgruppen forslag om, at der indsættes sådanne maksimumsbegrænsninger i offererstatningslovens § 9 a. Ved erstatning for personskaade indebærer arbejdsgruppens forslag f.eks., at erstatningen ikke kan overstige 500.000 kr. – et beløb, der i væsentlig grad svarer til det hidtidige erstatningsniveau.

Justitsministeriet kan tiltræde de af arbejdsgruppen foreslåede maksimumsbegrænsninger.

Om den nærmere udformning af maksimumsbegrænsningerne henvises til de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 8.

7. Der er indhentet udtalelser over betænkning nr. 1019/1984 fra følgende myndigheder og organisationer:

Nævnet vedrørende erstatning til ofre for forbrydelser, præsidenterne for Østre og Vestre landsret, Københavns byret, retterne i Århus, Odense og Ålborg, Den danske dommerforening, rigsadvokaten, politidirektøren i København, Politifuldmægtigforeningen, rigspolitichefen, Dansk kriminalpolitiforening, Dansk politiforbund, Advokatrådet, socialministeriet, indenrigsministeriet, Assurandør-Societetet og Dansk Kvindesamfund.

8. Som omtalt i betænkningen (side 75-77) må den almindelige forhøjelse af erstatningsniveauet, der er gennemført ved erstatningsansvarsloven, antages at ville medføre en betydelig forhøjelse af statens udgifter vedrørende erstatning til ofre for forbrydelser. Heroverfor står på den ene side forslaget om maksimumserstatninger, jfr. ovenfor pkt. 6, og på den anden side de merudgifter, der må antages at blive en følge af den foreslåede ophævelse af sær-

reglen i den gældende offererstatningslovs § 8, stk. 1, jfr. ovenfor pkt. 4.2. Samlet må forslaget antages at ville få en begrænsende effekt på de merudgifter, der følger af erstatningsansvarsloven. Det nærmere omfang af denne begrænsning vil dog afhænge af sammensætningen m.v. af de erstatningskrav, som behandles efter lovens regler, og det er derfor vanskeligt mere præcist at opgøre nettoresultatet.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1 og nr. 5

Bestemmelserne svarer til § 1, nr. 1 og nr. 5, i lovudkastet i betænkning nr. 1019/1984.

Der henvises til betænkningen, side 59-60 og 81, og til lovforslagets almindelige bemærkninger, pkt. 4.1.

Til nr. 2

Den foreslåede nye affattelse af lovens § 1, stk. 2, svarer til betænkningens lovudkast.

Der henvises til betænkningen, side 81, hvor det er omtalt, at der ved ændringen sker en udvidelse af området for erstatning, således at der i forbindelse med personska- de også ydes erstatning for mindre kon- tantbeløb, hvilket i praksis navnlig vil få betydning i tilfælde med taskerøverier o.l. over for ældre personer.

Til nr. 3

Bestemmelsen svarer til § 1, nr. 3, i lovudkastet i betænkning nr. 1019/1984.

Der henvises til betænkningen, side 82, hvor det er omtalt, at der ved ændringen skabes hjemmel til at yde erstatning for begravelsesudgifter, hvilket er en forudsætning for, at Danmark vil kunne ratificere Europarådskonventionen om erstatning til ofre for voldsforbrydelser.

Til nr. 4

Ændringen er af redaktionel karakter og svarer til betænkningens udkastets § 1, nr. 4.

Der henvises til betænkningen, side 82.

Til nr. 6-7

Bestemmelserne – der svarer til § 1, nr. 6-7, i lovudkastet i betænkning nr. 1019/1984 – indebærer, at særreglen i offererstatningslovens § 8, stk. 1, ophæves, og at det i en ny § 6 a fastslås, at dansk erstatningsrets almindelige regler om egen skyld og accept af risiko er afgørende for, om skadelidtes krav på erstatning fra staten skal nedsættes eller bortfalde på grund af skadelidtes forhold.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 4.2. og 4.4., og til betænkningen, side 60-65 og 82-83, hvor arbejdsgruppens flertal nærmere har begrundet sit forslag.

Til nr. 8

Den foreslåede nye bestemmelse i § 9 a om maksimumsbegrænsning af erstatningerne efter offererstatningsloven svarer med en redaktionel ændring i stk. 5 til § 9 a i betænkningens lovudkast. Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, pkt. 6, og til betænkningen, side 73-75, 83 samt 143-144.

Ved erstatning for personska- de foreslås efter *stk. 1* indført en maksimumsbegrænsning på 500.000 kr., et beløb som i det væsentlige svarer til det højeste beløb, der kunne opnås som invaliditetserstatning før erstatningslovens ikrafttræden.

Forsørgertabserstatning til ægtefælle eller samlever kan efter *stk. 2* ikke overstige et beløb på 225.000 kr., hvilket i øvrigt samtidig svarer til den normale minimumserstatning efter erstatningsansvarslovens § 13.

Efter *stk. 3* skal forsørgertabserstatning til efterlevende børn altid beregnes på grundlag af normalbidraget. Beregningen sker i øvrigt i overensstemmelse med er-

Bilag 1

statningsansvarslovens § 14. Erstatningen vil således skulle forhøjes med 100 pct., såfremt afdøde var eneforsørger, jfr. erstatningslovens § 14, 2. pkt.

Efter *stk. 4* kan erstatning for tingsskade ikke overstige 50.000 kr.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 5* indebærer, at de foreslåede maksima pristalsreguleres efter samme regler som erstatningsbeløbene i lov om erstatningsansvar. Regulering vil således ske første gang pr. 1. april 1985.

Til nr. 9

Denne bestemmelse lovfæster gælden af administrativ praksis, hvorefter politiet skal vejlede skadelidte om muligheden for at få erstatning efter loven.

Bestemmelsen svarer til udkastet i betænkningens § 1, nr. 9.

Til nr. 10

De foreslåede nye processuelle regler i §§ 11 a-1 b svarer (med redaktionelle ændringer i § 11 a, stk. 2, og § 11 b, 1. pkt.) til §§ 11 a-11 b i lovudkastet i betænkningen.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 5, og til betænkning nr. 1019/1984, side 67-73 samt 83-85.

I tilfælde, hvor nævnet skal lægge en ved dom fastsat erstatning til grund, og i andre sager, hvor det er ubetænkeligt, f.eks. ved mindre erstatninger, kan nævnets for-

mand bemyndiges til at afgøre sagen. Nærmere bestemmelser herom vil blive fastsat i nævnets forretningsorden.

Til § 2

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. april 1985, og at den skal gælde for skader, der forvoldes ved overtrædelser, som begås efter lovens ikrafttræden.

Det er ved udformningen af lovforslaget forudsat, at de maksimumsbegrænsninger, som følger af den foreslåede nye bestemmelse i § 9 a, også anvendes i administrativ praksis vedrørende skader, der indtræder inden lovens ikrafttræden, men efter ikrafttrædelsen af lov om erstatningsansvar. Det er ikke fundet fornødent at medtage udtrykkelige overgangsregler herom, idet en sådan maksimumsbegrænsning vil kunne praktiseres inden for den gældende billighedsordning.

Til § 3

Bestemmelsen indeholder hjemmel til at sætte ændringsloven i kraft for Færøerne og Grønland. Offererstatningsloven er sat i kraft i sin nuværende udformning både for Færøerne og på Grønland, jfr. kongelig anordning nr. 470 af 24. september 1984 og kongelig anordning nr. 472 af samme dato.

Folketingstidende 1984-85, Tillæg B, spalte 1355 ff.

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om erstatning fra staten til
ofre for forbrydelser

(Retskrav på erstatning)

Udvalget har under behandling af lovforslaget drøftet lovens § 10, hvorefter erstatning er betinget af politianmeldelse af lovovertrædelsen og kun i særlige tilfælde kan ydes, uanset at politianmeldelse ikke har fundet sted. Udvalget finder, at erstatningsnævnet i forbindelse med nævnets samlede vurdering af, om kravet om politianmeldelse i § 10 bør fraviges i de konkrete sager, som måtte blive forelagt for nævnet til afgørelse, bør være opmærksom på, at pædagogiske og behandlingsmæssige hensyn kan tale imod en politianmeldelse.

Ændringsforslag

Af udvalget, tiltrådt af justitsministeren:

Til § 1

1) Nr. 8 affattes således:

»8. Efter § 9 indsættes som ny paragraf:

»§ 9 a. Erstatning for tingsskade, jfr. §§ 3-4, kan ikke overstige 50.000 kr. Beløbet reguleres efter reglerne i § 15 i lov om erstatningsansvar.««

Af justitsministeren, tiltrådt af udvalget:

Til § 2

2) I § 2 ændres »den 1. april 1985« til:
»den 1. juli 1985«.

Bemærkninger

Til nr. 1

Med ændringsforslaget foreslås, at maksimumsbegrænsningerne for personskade og forsørgertabserstatning udgår af lovforslaget. Herefter vil erstatning for personskade og forsørgertabserstatning kunne udmåles efter de almindelige erstatningsregler, herunder også erstatningsansvarsloven.

For erstatning for tingsskade opretholdes en maksimumserstatning på 50.000 kr. Beløbet reguleres efter reglerne i § 15 i lov om erstatningsansvar.

Til nr. 2

Af tidsmæssige grunde foreslås det, at ikrafttrædelsesdatoen udskydes til den 1. juli 1985.

Bilag 1

Folketingstidende 1993-94, Tillæg A, spalte 1339

Forslag
til
Lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og offererstatningsloven
(Bekæmpelse af vold)

§ 3

I lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, jf. lovbekendtgørelse nr. 470 af 1. november 1985, indsættes i § 1, stk. 3, som 2. pkt.:

»Erstatning kan endvidere ydes, når sådanne handlinger er begået mod skadelidte med bopæl i Danmark under dennes erhvervsudøvelse uden for den danske stat.«

Folketingstidende 1993-94, Tillæg A, spalte 1339

6. Personer, der udsættes for vold under erhvervsudøvelse i udlandet

6.1. De gældende regler

Efter § 1, stk. 1, 1. pkt., i lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser yder staten erstatning og godtgørelse for personskade, der forvoldes ved overtrædelse af straffeloven, hvis overtrædelsen er begået i den danske stat. Det er efter denne bestemmelse uden betydning, om skadevolder eller skadelidte er dansker eller udlænding. I medfør af § 1, stk. 3, kan erstatning i særlige tilfælde ydes for skader, der forvoldes ved handlinger begået uden for den danske stat, hvis skadelidte har bopæl i Danmark, har dansk indfødsret eller på gerningstidspunktet gjorde tjeneste for en udsendt dansk udenrigsrepræsentation.

I sin oprindelige udformning var offererstatningsloven i sin helhed affattet således, at erstatning *kunne* ydes af staten ud fra en rimelighedsvurdering (»billighedser-

statning«). Herefter skulle der både anlægges en vurdering af skadelidtes behov for at få erstatning i det konkrete tilfælde og et skøn over, hvorvidt det, også bortset fra skadelidtes økonomiske behov, måtte anses for rimeligt at yde erstatning i det pågældende tilfælde. Om baggrunden for denne ordning henvises til betænkning nr. 751/1975 om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser og til lovforslaget, jf. Folketingstidende 1975/76, tillæg A, sp. 2485 ff.

Det fremgår af betænkningen, at bestemmelsen i § 1, stk. 3, ved affattelsen var tiltænkt et snævert anvendelsesområde. Det skyldes, at skader forvoldt ved overtrædelser, begået uden for den danske stat, som alt overvejende hovedregel måtte antages at savne tilknytning til Danmark og derfor naturligt faldt uden for ordningen. Hvor skadelidte har bopæl i Danmark eller har dansk indfødsret, kunne der dog efter omstændighederne forekomme tilfælde, hvor

det ville være rimeligt at yde erstatning. Med henblik på disse tilfælde blev der med § 1, stk. 3, givet adgang til at yde erstatning under særlige omstændigheder.

Ifølge bestemmelsens motiver omfatter udtrykket »særlige tilfælde« navnlig de tilfælde, der er nævnt i straffelovens § 6, stk. 1, nr. 2 og 3, samt efter omstændighederne § 7 og § 8, stk. 1, nr. 4 og 5. Det tilføjes i motiverne, at bestemmelsen eventuelt også vil kunne anvendes på skadelidte, der i udlandet er ofre for terrorhandlinger.

Ved de nævnte bestemmelser fastlægges området for dansk jurisdiktionskompetence efter straffeloven. Straffelovens § 6, stk. 1, nr. 2 og 3 (nu § 6, nr. 2 og 3) vedrører handlinger foretaget på dansk fartøj, der befinder sig enten uden for nogen stats folkeretlig anerkendte område eller på fremmed folkeretlig anerkendt område. § 7 vedrører handlinger foretaget uden for den danske stat af personer med dansk indfødsret eller bopæl i denne. § 8 vedrører handlinger foretaget uden for den danske stat uden hensyn til, hvor gerningsmanden hører hjemme. Bestemmelsens nr. 4 henviser til straffelovens § 183 a om kapring af luftfartøj. Nr. 5 vedrører handlinger omfattet af mellemfolkelig overenskomst, ifølge hvilken Danmark er forpligtet til at foretage retsforfølgning.

Straffelovens § 8, stk. 1, nr. 5, havde ved affattelsen af offererstatningsloven i 1975 en i forhold til den gældende bestemmelse afvigende formulering, idet den vedrørte handlinger omfattet af konventionen til bekæmpelse af ulovlige handlinger mod den civile luftfarts sikkerhed. Bestemmelsen fik sin nuværende affattelse ved lov nr. 322 af 4. juni 1986. Baggrunden for den ændrede formulering var et lovteknisk ønske om at have en generel bestemmelse om universel jurisdiktionskompetence i straffeloven, således at det ville blive muligt at ratificere fremtidige konventioner, som indebærer forpligtelse for Danmark til at skabe universel jurisdiktionskompetence uden at skulle ændre straffeloven. Der er således

ikke med den ændrede formulering sket nogen udvidelse af anvendelsesområdet for offererstatningslovens § 1, stk. 3, i forhold til denne bestemmelses forudsætninger.

Ved affattelsen af offererstatningslovens § 1, stk. 3, blev det påpeget, at bestemmelsen også af andre end lovtekniske grunde måtte forventes at få et snævert anvendelsesområde. Sager efter § 1, stk. 3, ville således ofte være vanskelige at få tilstrækkeligt oplyst, idet man måtte forvente, at politianmeldelse ikke finder sted, eller at en eventuel politimæssig efterforskning kan være mindre anvendelig til brug for behandlingen af erstatningsspørgsmålet. Dette ville især kunne vanskeliggøre bedømmelsen af skadelidtes egen skyld og dermed beslægtede tilfælde.

Det måtte imidlertid efter det lovforberedende udvalgs opfattelse være en forudsætning for ydelse af erstatning, at sagen er tilstrækkeligt oplyst. I sådanne sager kunne der derfor være anledning til at søge oplyst, hvilke udenlandske ydelser, herunder statslig erstatning, lovovertrædelsen havde eller ville give grundlag for.

Ved lov nr. 233 af 6. juni 1985 ændredes offererstatningsloven således, at skadelidte fik retskrav på erstatning fra staten, når lovens betingelser var opfyldt. Om baggrunden for denne ordning henvises til betænkning nr. 1019/1984 om retskrav på erstatning til ofre for forbrydelser og til lovforslaget, Folketingstidende 1984/85, tillæg A, sp. 1419.

Offererstatningslovens § 1, stk. 3, forblev uændret ved gennemførelsen af den nye ordning. Om baggrunden herfor anføres i motiverne, at § 1, stk. 3, i lighed med enkelte andre af lovens bestemmelser kun er tænkt anvendt i særlige tilfælde, hvor konkrete grunde taler for at yde erstatning. Derfor burde disse regler ikke ændres til retskravsregler, men i stedet være formuleret således, at staten kan yde erstatning.

Bilag 1

6.2. Offererstatningskonventionen

I den europæiske konvention af 24. november 1983 om erstatning til ofre for voldsforbrydelser er der fastsat en ordning, hvorefter den stat, på hvis territorium forbrydelsen er begået, som udgangspunkt er forpligtet til at yde erstatning til personer, der er statsborgere i de kontraherende stater. Kredsen af potentielt erstatningsberettigede bestemmes i konventionens artikel 1, stk. 1, som:

(a) »personer, der som en direkte følge af en forsætlig voldsforbrydelse har lidt alvorlig varig skade på legeme eller helbred«, og

(b) personer, som har mistet en forsørger, der er afgået ved døden som følge af en sådan forbrydelse«.

Konventionen er ratificeret af Danmark ved kgl. resolution af 21. september 1987. jf. bekendtgørelse nr. 41 af 20. april 1988. Konventionen er indtil videre ratificeret af Nederlandene, Luxembourg, Sverige, Frankrig, Storbritannien og Nordirland samt Finland.

6.3. Praxis efter offererstatningsloven

Nævnet vedrørende erstatning til ofre for forbrydelser, der efter offererstatningslovens § 11, stk. 1, træffer afgørelse om erstatning efter loven, har i enkelte tilfælde tilkendt erstatning i medfør af lovens § 1, stk. 3. I nævnets årsberetning for 1989 er således omtalt et tilfælde, hvor erstatning tilkendtes i medfør af bestemmelsen om »skadelidte, der på gerningstidspunktet gjorde tjeneste for en udsendt dansk udenrigsrepræsentation«. Sagen vedrørte et dansk ægtepar, der arbejdede som U-landsfrivillige i Afrika udsendt af Mellempfolkeligt Samvirke. Ægteparret tilkendtes erstatning og godtgørelse efter et væbnet røveri m.v. i deres hus.

Det er forekommet i nævnets praksis, at danske turister eller arbejdstagere (f.eks. langturschauffører), som har været udsat for vold i udlandet, har indgivet ansøgning om erstatning. Nævnet har i sådanne tilfæl-

de ikke fundet, at der var hjemmel i offererstatningslovens § 1, stk. 3, til ydelse af erstatning, men har i stedet henvist til mulighederne for at søge erstatning i de pågældende lande. I EF-domstolens praksis er det i den forbindelse fastslået, at en medlemsstat ikke over for personer, der efter fællesskabsretten kan rejse ind i den pågældende medlemsstat, kan lade udbetalingen af en statslig godtgørelse – der skal sikre genopretning af et tab, en person har lidt i den pågældende stat på grund af et overfald med legemsskade til følge – være betinget af, at vedkommende er i besiddelse af et opholdsbevis eller er statsborger i et land, med hvilket den pågældende medlemsstat har indgået en konvention om gensidighed (sag 186/87, Cowan, gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 1990 B, side 423).

Højesteret har i en dom af 30. september 1992 taget stilling til et tilfælde, hvor nævnet havde givet afslag på erstatning efter § 1, stk. 3, til en dansk eksportchauffør i anledning af overfald forøvet af ukendte gerningsmænd på en rasteplads undervejs i Italien. Østre Landsret havde frifundet nævnet med henvisning til bestemmelsens motiver. Denne afgørelse blev stadfæstet af Højesteret i henhold til de af landsretten anførte grunde. Dommen er gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 1992 A, side 928.

6.4. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet finder, at de gældende regler i offererstatningsloven i alt væsentligt har virket tilfredsstillende i praksis, ikke mindst i kraft af erstatningsnævnets virksomhed.

Der kan imidlertid være behov for at åbne en vis yderligere mulighed for, at der kan ydes erstatning til f.eks. personer, der under korterevarende erhvervsudøvelse i udlandet udsættes for vold. Dette gælder ikke mindst i betragtning af den udvikling i de grænseoverskridende tjenesteydelser, der er sket i de senere år.

Justitsministeriet foreslår derfor offererstatningsloven ændret, således at muligheden for i særlige tilfælde at yde erstatning fra statskassen udvides for personskade, der forvoldes ved voldsforbrydelser begået mod skadelidte med bopæl i Danmark under den pågældendes erhvervsudøvelse i udlandet. Forslaget tilsigter alene en begrænset udvidelse af det hidtidige snævre anvendelsesområde for offererstatningslovens § 1, stk. 3. Lovforslaget tager således kun sigte på personer, der udsættes for vold under deres (korterevarende) erhvervsudøvelse i udlandet under omstændigheder, hvor det ikke kan forventes, at de pågæl-

dende på forhånd har tegnet privat forsikring til dækning af skaden, og hvor det derfor, afhængig af de konkrete forhold, kan forekomme rimeligt, at staten yder erstatning i det omfang, dækning ikke i øvrigt kan opnås.

Ordningen efter lovforslaget er som den gældende bestemmelse i offererstatningslovens § 1, stk. 3, formuleret som en billighedsrerstatning. Det betyder, at erstatning *kan* ydes i tilfælde, hvor konkrete grunde taler derfor. Den erstatningssøgende vil derimod ikke have noget retskrav på erstatning.

Folketingstidende 1993-94, Tillæg A, spalte 1365

Til § 3

Efter bestemmelsen *kan* der ydes erstatning af staten.

Heri ligger, at erstatning kun kan komme på tale, såfremt konkrete grunde findes at tale for at yde erstatning. Der indgår både en vurdering af skadelidtes behov for at få erstatning i det konkrete tilfælde og et skøn over, hvorvidt det, også bortset fra skadelidtes økonomiske behov, findes rimeligt at yde erstatning i det pågældende tilfælde.

Bestemmelsen vil på denne baggrund kun omfatte personer, der efter karakteren af deres erhvervsudøvelse er særlig udsat for vold, uden at det af denne grund kan forventes, at vedkommende har tegnet en privat forsikring til dækning af skaden. Her tænkes først og fremmest på eksportchauffører. Sådanne personer vil efter omstændighederne kunne være særligt udsatte for overfald, f.eks. under overmatning, der finder sted i køretøjet, mens det er parkeret på en rasteplads. Da planen for transporten

normalt kun indebærer kortvarige ophold i udlandet, vil det ikke kunne forventes, at der på forhånd tegnes privat forsikring til dækning af eventuelle personskader i anledning af overfald begået under turen.

Udelukket fra bestemmelsens anvendelsesområde er personer, der i erhvervsmæssigt øjemed har længerevarende ophold i udlandet, f.eks. som tekniker eller au pair-pige. Om sådanne personer gælder, at de må indrette sig efter forholdene på stedet og i den forbindelse eventuelt tegne fornøden forsikring til dækning af personskade.

Turister må som hidtil henvises til de erstatningsordninger, der gælder i den stat, hvor den skadevoldende forbrydelse er begået.

Det er en betingelse for at kunne bringe bestemmelsen i anvendelse, at den skadevoldende handling er begået *under* erhvervsudøvelsen. Herved udelukkes de mangfoldige tilfælde, hvor den skadevoldende handling er begået under omstændigheder, der ikke kan anses for at være et

Bilag 1

nødvendigt led i tjenesten. Personer, der under tjenesterejser i udlandet bliver udsat for overfald i deres fritid – f.eks. under en »tur i byen« – vil således ikke være omfattet af bestemmelsen. Tilsvarende gælder en eksportchauffør, der under transporten kører en omvej for at aflægge et besøg i privat øjemed. På den anden side vil det ikke være udelukket at anvende bestemmelsen, blot fordi eksportchaufføren undervejs har valgt at spise og overnatte privat i stedet for på hotel eller rasteplads. Ydelse af erstatning vil dog som nævnt under alle omstændigheder være betinget af, at det efter en konkret vurdering findes rimeligt.

De skadevoldende handlinger, der omfattes af lovforslaget er – som det fremgår – ikke begrænset til tilfælde, hvor volden er udøvet under kvalificerede omstændigheder som kapring af eller sabotage mod luftfartøjer eller i forbindelse med terrorhandlinger. På den anden side må uagtsomme handlinger normalt anses for udelukket fra bestemmelsens anvendelsesområde, f.eks. alvorlig personskade forvoldt ved et trafikuheld. Lovforslaget afviger herved fra reglen om personskadeerstatning i offererstatningslovens § 1, stk. 1. Det skyldes, at de handlinger, der berøres af lovforslagets § 3, i modsætning til offererstatningslovens § 1, stk. 1, er begået uden for den danske stat. Det forekommer naturligt i sådanne tilfælde at afgrænse statens hæftelse til tilfælde, hvor der foreligger en forsætlig handling. Dette svarer desuden til ordningen efter den europæiske konvention om erstatning til ofre for voldsforbrydelser.

Det vil herudover være en betingelse for anvendelse af den foreslåede regel, at

anvendelsen ikke er udelukket som følge af de øvrige bestemmelser i offererstatningsloven.

Der vil således ikke skyldes erstatning i det omfang, skaden godtgøres af skadevolderen eller dækkes af ydelser efter den sociale lovgivning, løn under sygdom, pensionsydelse, private forsikringer eller andre økonomiske ydelser, som tilfalder skadelidte i anledning af skaden, jf. offererstatningslovens § 7, stk. 1. De ydelser, som skadelidte f.eks. måtte have krav på i medfør af loven om arbejdsskadeforsikring, vil således skulle fratrækkes fuldt ud i det erstatningskrav, der gøres gældende efter offererstatningsloven. Der vil derfor også i sådanne sager være anledning til at undersøge, hvilke udenlandske ydelser, herunder statslig erstatning, lovovertrædelsen har givet eller vil give grundlag for.

Ved afgørelser om erstatning efter offererstatningsloven gælder desuden, at dansk rets almindelige regler om skadevolderens erstatningsansvar, herunder om nedsettelse eller bortfald af erstatning på grund af skadelidtes eller afdødes medvirken til skaden eller accept af risikoen for skade, finder tilsvarende anvendelse, jf. offererstatningslovens § 6 a

Som efter den gældende offererstatningslovs § 1, stk. 3, må det i sager efter lovforslagets § 3 tilsvarende antages at være en forudsætning for at yde erstatning, at sagen er tilstrækkeligt oplyst. Er det i den konkrete sag ikke muligt at få tilstrækkelige oplysninger f.eks. til bedømmelsen af skadelidtes egen skyld, må et erstatningskrav efter omstændighederne afvises på grund af manglende oplysninger.

Folketingstidende 2000-01, Tillæg A, side 3505

**Forslag
til**

**Lov om ændring af lov om erstatningsansvar, lov om erstatning fra staten
til ofre for forbrydelser m.fl.**

§ 2

I lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, jf. lovbekendtgørelse nr. 470 af 1. november 1985, som ændret ved § 3 i lov nr. 366 af 18. maj 1994 og § 16 i lov nr. 980 af 17. december 1997, foretages følgende ændringer:

1. § 2 affattes således:

»§ 2. Afgår skadelidte ved døden, ydes der erstatning m.v. efter erstatningsansvarslovens §§ 12-14 a.«

2. § 7, stk. 1, affattes således:

»Erstatning ydes ikke, i det omfang skaden godtgøres af skadevolderen eller dækkes af forsikringsydelser eller andre ydelser, der har karakter af virkelig skadeserstatning.«

3. § 10, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 kan fraviges, hvis forholdene taler for det.«

4. § 18, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Tilbagebetaling kan endvidere kræves, i det omfang skaden senere godtgøres af skadevolderen eller dækkes af forsikringsydelser eller andre ydelser, der har karakter af virkelig skadeserstatning.«

Folketingstidende 2000-01, Tillæg A, side 3510

2.2. Offererstatningsloven

Efter lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser (offererstatningsloven) yder staten erstatning og godtgørelse for bl.a. personskade, der forvoldes ved en overtrædelse af straffeloven. Udbetalinger efter loven administreres af Nævnet vedrørende erstatning til ofre for forbrydelser (Erstatningsnævnet).

Ofret for en forbrydelse har ret til erstatning fra skadevolderen (gerningsman-

den) efter almindelige regler, men i praksis kan gerningsmændene ofte ikke betale, og ansvarsforsikringer dækker ikke i disse tilfælde. Ofrets erstatningskrav mod gerningsmanden er derfor meget ofte uden reel værdi for ofret. Offererstatningsloven sikrer på den baggrund, at ofre for forbrydelser, der ikke får dækket deres tab fra anden side, i stedet kan få erstatning fra staten.

Bilag 1

Når staten udbetaler erstatning til ofret, indtræder staten efter lovens § 17 i ofrets krav mod gerningsmanden.

Udmåling af erstatning og godtgørelse efter offererstatningsloven sker efter de almindelige regler i erstatningsansvarsloven,

men med den begrænsning, at sociale ydelser mv., løn under sygdom, pensionsydelser, private forsikringer eller andre økonomiske ydelser, som tilfalder skadelidte i anledning af skaden, fradrages i erstatningen (lovens § 7).

Folketingstidende 2000-01, Tillæg A, side 3522

4.2. Offererstatningsloven

4.2.1. Fradrag for sociale ydelser mv.

Erstatning fra staten til ofre for forbrydelser er efter offererstatningslovens § 7, stk. 1, subsidiær i forhold til dækning fra anden side, idet staten efter bestemmelsen ikke yder erstatning, i det omfang skaden godtgøres af skadevolder eller dækkes af ydelser efter den sociale lovgivning, løn under sygdom, pensionsydelser, private forsikringer eller andre økonomiske ydelser.

Bestemmelsen indebærer således, at ydelser fra anden side, herunder sociale ydelser, skal fratrækkes i erstatningen fra staten, hvis den pågældende ydelse helt eller delvis dækker en tabspost, der kræves erstatning for. Løn under sygdom og udbetalte sygedagpenge fra det offentlige skal f.eks. fratrækkes i en erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, mens en privat forsikring, der kommer til udbetaling ved invaliditet, skal fratrækkes i en godtgørelse for varigt mén, og førtidspension skal fratrækkes i en erstatning for erhvervsevnetab.

Offererstatningsloven har således alene karakter af et »socialt sikkerhedsnet«. Staten er ikke skadevolder og har ved loven alene påtaget sig at betale erstatning til ofret, når den pågældende ikke har mulighed for på anden måde at få dækket sit økonomiske tab.

Som følge af fradragreglen i offererstatningslovens § 7, og som følge af, at gerningsmanden meget ofte ikke er i stand til at betale, kan ofre for forbrydelser imidlertid i praksis opleve det således, at de i modsætning til andre skadelidte på områder, hvor det offentlige tilbyder erstatning i videre omfang, end man er forpligtet til efter de almindelige erstatningsretlige regler f.eks. patienter på offentlige sygehuse, jf. patientforsikringsloven ikke får fuld erstatning, eftersom sociale ydelser mv. ikke fradrages i erstatninger, der udmåles efter erstatningsansvarsloven. I praksis kan den reelle situation opleves således, at den skadelidte er bedre stillet, hvis en personskaade er blevet påført ved f.eks. en trafikulykke, end hvis den samme skade er forvoldt ved en voldsforbrydelse.

Arbejdsgruppen foreslår på denne baggrund at ophæve offererstatningslovens princip om, at erstatningen fra staten er subsidiær. Der bør dog fortsat bl.a. ske fradrag for udgifter, der dækkes af skadelidtes forsikring.

Der henvises til betænkningen side 89 ff.

Justitsministeriet er enig i arbejdsgruppens forslag, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed. Ordningen efter offererstatningsloven vil hermed blive bragt på linje med den, der gælder på andre områder, hvor det offentlige påtager sig en erstatningspligt uden nødvendigvis at være

erstatningsansvarlig efter almindelige regler, jf. navnlig patientforsikringsloven og lægemiddelerstatningsloven.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 2, og bemærkningerne hertil.

4.2.2. *Krav om politianmeldelse uden unødigt ophold*

Efter offererstatningslovens § 10 forudsætter erstatning efter denne lov, at overtrædelsen af straffeloven er anmeldt til politiet uden unødigt ophold, og at skadelidte under en eventuel straffesag mod skadevolderen nedlægger påstand om erstatning. Efter § 10, stk. 2, kan erstatning dog »i særlige tilfælde« ydes, selv om disse betingelser ikke er opfyldt.

Bestemmelsen skal ses i lyset af, at det efter offererstatningsloven som udgangspunkt fortsat er skadevolderen selv, der skal betale erstatning til skadelidte, og at staten kan rejse regreskrav mod skadevolderen, når staten har udbetalt erstatning.

Politiets efterforskning er nødvendig for at konstatere, om der foreligger en overtrædelse af straffeloven, og en hurtig politianmeldelse er i reglen en forudsætning for, at politiets efterforskning kan føre til opklaring af sagen og retsforfølgning af skadevolderen. Erfaringen viser, at jo hurtigere en forbrydelse anmeldes til politiet, jo større sandsynlighed er der for, at politiet pågriber gerningsmanden eller finder vidner, hvis forklaringer kan føre til pågribelse af gerningsmanden.

Kravet om hurtig politianmeldelse kan desuden medvirke til at forebygge misbrug af erstatningsordningen.

Erstatningsnævnet anser i praksis normalt en politianmeldelse inden 24 timer efter gerningstidspunktet for at for at være sket »uden unødigt ophold«. I nogle tilfælde ses der imidlertid bort fra denne frist. Hvis det på grund af offrets tilstand har været umuligt at indgive politianmeldelse, regnes fristen således først fra det tidspunkt, hvor det var muligt for ofret at indgive politianmeldelse, eventuelt telefo-

nisk. Det anses ikke i sig selv for at hindre ofret i at indgive politianmeldelse, at den pågældende er indlagt på sygehus, men bevidstløshed og anden alvorlig tilskadekomst kan forhindre ofret i straks at anmelde forbrydelsen.

Der ses bl.a. også bort fra, at politianmeldelse er sket sent, hvis der rejses tiltale, og det ved en dom over skadevolderen fastslås, at der foreligger en straffelovsovertrædelse. Det samme gælder i andre tilfælde, hvor skadevolderen er kendt, men hvor der ikke rejses tiltale, f.eks. på grund af tiltalefrafald.

Endvidere ses der bort fra, at politianmeldelse ikke er sket uden unødigt ophold, hvis f.eks. skadelidte med rimelighed gik ud fra, at andre ville anmelde forbrydelsen, eller hvis ofret og gerningsmanden står hinanden nær, således at det vil virke urimeligt at kræve politianmeldelse.

Erstatningsnævnet har endvidere oplyst over for arbejdsgruppen (betænkningen side 301), at man i en række nyere afgørelser efter en konkret vurdering har anerkendt krav uanset en sen anmeldelse, hvis der ikke har været berettiget tvivl om, at der var tale om en overtrædelse af straffeloven, og hvis en hurtigere anmeldelse må antages ikke at ville have gjort nogen forskel for så vidt angår politiets muligheder for at opklare sagen.

Arbejdsgruppen finder, at der må lægges betydelig vægt på de hensyn, der ligger bag kravet om politianmeldelse uden unødigt ophold, men at en for streng håndhævelse af reglen vil kunne opfattes som urimelig. Arbejdsgruppen foreslår, at formuleringen af dispensationsbestemmelsen i § 10, stk. 2, »blødes op«, således at der bliver mulighed for at fravige kravet ud fra en lidt friere vurdering end efter den gældende bestemmelse.

Der henvises til betænkningen side 95 f.

I lyset af, at afslag på erstatning fra staten ofte vil være særdeles indgribende for ofret, er Justitsministeriet enig i, at kra-

Bilag 1

vet om politianmeldelse uden unødigt ophold bør kunne fraviges ud fra en lidt friere konkret vurdering af forholdene i den enkelte sag. Det foreslås således i overensstemmelse med arbejdsgruppens lovudkast, at fravigelse kan ske »hvis forholdene taler

for det«. Det er fortsat en betingelse for at fravige hovedreglen, at der er konkrete omstændigheder i den enkelte sag, som taler for det.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 3, og bemærkningerne hertil.

Folketingstidende 2000-01, Tillæg A, side 3533

Til § 2

Til nr. 1

Der er tale om en konsekvensændring, jf. lovforslagets § 1, nr. 10 (ny § 14 a i erstatningsansvarsloven), hvorefter der ved dødsfald tilkommer afdødes efterladte ægtefælle eller samlever eller efter omstændighederne andre efterladte et særligt overgangsbeløb.

Overgangsbeløbet skal ligesom de øvrige erstatningsposter kun udbetales, hvis den efterladte har krav på beløbet efter erstatningsansvarslovens regler, jf. herved bl.a. arbejdsskadesikringslovens § 59, hvorefter skadelidtes eller dennes efterlattes krav mod den erstatningsansvarlige nedsættes, i det omfang der er betalt eller er pligt til at betale ydelser til de pågældende efter arbejdsskadesikringsloven.

Til nr. 2

Det foreslås, at erstatning og godtgørelse fra staten til ofre for forbrydelser som udgangspunkt skal fastsættes efter de almindelige udmålingsregler i erstatningsansvarsloven. Der skal således fremover ikke foretages fradrag i erstatningen i videre omfang end efter reglerne i erstatningsansvarsloven.

Hermed ophæves offererstatningslovens grundlæggende regel om, at erstatningen fra staten generelt er subsidær i forhold til andre ydelser, som tilfalder den

skadelidte i anledning af skaden, herunder ydelser efter den sociale lovgivning, løn under sygdom, pensionsydelser, private forsikringer eller andre økonomiske ydelser.

Efter forslaget vil erstatningen fra staten dog i visse tilfælde fortsat være subsidær i forhold til andre ydelser, som den skadelidte modtager. Det gælder først og fremmest, hvis den skadelidte opnår erstatning fra skadevolder selv eller fra skadevolders ansvarsforsikring, idet udtrykket »godtgøres af skadevolderen« skal forstås således, at det omfatter begge tilfælde.

Erstatning fra staten vil efter forslaget også fortsat være subsidær i tilfælde, hvor den skadelidte har tegnet en forsikring, som dækker det lidte tab, medmindre forsikringen er en summaforsikring. Ved skader som følge af en overtrædelse af straffeloven, vil den skadelidte kunne have forsikringsdækning for skader, der er en følge af lovovertrædelsen f.eks. et overfald, der medfører tingsskade på tøj og briller, ituslået ur mv. og/eller skade, der er omfattet af erstatningsansvarslovens § 1, stk. 1, som f.eks. udgifter til tandlægebehandling. Den skadelidtes indboforsikring vil typisk dække skader på tøj, briller, ur mv., mens der ofte vil være dækning for skade på tænder i medfør af en ulykkesforsikring tegnet af den skadelidte eller en gruppeulykkesforsikring, som den skadelidte er dækket under. I så fald kan den skadelidte ikke få

dækket sådanne konkrete udgifter to gange, dvs. både fra forsikringen og fra staten (Erstatningsnævnet). Den skadelidte skal endvidere søge udgifterne dækket af sin forsikring, før han søger erstatning fra statskassen, og den skadelidte kan således ikke vælge at gå til Erstatningsnævnet i stedet for til forsikringsselskabet.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.2.1.

Til nr. 3

Der foreslås en vis yderligere lempelse af reglen om, at ofrets krav på erstatning fra staten som udgangspunkt er betinget af, at den pågældende har indgivet politianmeldelse uden unødigt ophold efter gerningstidspunktet. Efter forslaget vil bestemmelsen således kunne fraviges, hvis »forholdene taler for det«.

Hovedreglen er fortsat, at den pågældende lovovertrædelse skal være anmeldt uden unødigt ophold, og der skal fortsat være særlige forhold i den konkrete sag, der begrunder en fravigelse.

Den udvidede dispensationsadgang vil f.eks. kunne anvendes i tilfælde, hvor ofret på grund af den begåede forbrydelse har været i en tilstand, der kan minde om chok

(uden at være bevidstløs), og hvor den pågældende som følge heraf ikke inden for det første døgn har foretaget politianmeldelse eller rettet henvendelse til myndigheder eller andre, der kunne vejlede om kravet om politianmeldelse. Der kan f.eks. være tale om en ældre person, der bor alene, og som er blevet overfaldet på sin bopæl, eller en medtaget person, som efter en tur på skadestuen tager hjem for at hvile og derfor først anmelder forholdet mere end et døgn efter.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.2.2.

Til nr. 4

Der er tale om en konsekvensændring som følge af den foreslåede ændring af oftererstatningslovens § 7, stk. 1, jf. lovforslagets § 2, nr. 2.

Efter den gældende bestemmelse kan erstatning udbetalt af Erstatningsnævnet således kræves tilbagebetalt, hvis den skadelidte senere på anden måde opnår dækning for skaden, og det antages at være en forudsætning for tilbagebetalingskravet, at de pågældende ydelser i givet fald skulle have været fratrukket erstatningen efter § 7, stk. 1.

Bilag 1

Folketingstidende 2002-03, Tillæg A, side 80

Forslag

til

Lov om ændring af lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser

(Godtgørelse til efterladte ved dødsfald)

§ 2

I lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, jf. lovbekendtgørelse nr. 470 af 1. november 1985, som ændret senest ved § 2 i lov nr. 463 af 7. juni 2001, foretages følgende ændring:

1. § 2 affattes således:

»§ 2. Afgår skadelidte ved døden, ydes der erstatning mv. efter erstatningsansvarslovens §§ 12-14 a og § 26 a.«

Bemærkninger til lovforslaget

3.4. Offererstatningsloven

Efter lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser (offererstatningsloven) yder staten erstatning og godtgørelse for bl.a. personskade og tab af forsørger, der forvoldes ved en overtrædelse af straffeloven. Udbetalinger efter loven administreres af Nævnet vedrørende erstatning til ofre for forbrydelser (Erstatningsnævnet). Når staten udbetaler erstatning til ofret, indtræder staten i ofrets krav mod gerningsmanden.

Udmåling af erstatning og godtgørelse efter offererstatningsloven sker efter de almindelige regler i erstatningsansvarsloven. Er ofret afgået ved døden, kan Erstat-

ningsnævnet således i dag udbetale erstatning for tab af forsørger og for rimelige begravelsesudgifter samt et overgangsbeløb, jf. punkt 2.1. ovenfor.

I forbindelse med den foreslåede regel om godtgørelse til efterladte ved dødsfald foreslår arbejdsgruppen derfor en ændring af offererstatningsloven med henblik på, at der også efter denne lov vil kunne ydes en sådan godtgørelse, jf. betænkningen side 80 og side 86. Justitsministeriet er enig heri, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed. Der henvises til lovforslagets § 2 (den foreslåede ændring af offererstatningslovens § 2) og bemærkningerne hertil.

Bilag 2

Erstatningsnævnets forretningsorden

Bekendtgørelse nr. 787 af 12. august 2005
af forretningsordenen for Erstatningsnævnet

I medfør af § 11, stk. 3, i lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, jf. lovbekendtgørelse nr. 688 af 28. juni 2004, fastsættes følgende forretningsorden for Erstatningsnævnet:

Kapitel 1 *Erstatningsnævnet*

§ 1. Erstatningsnævnet består af en formand, der skal være dommer, og af 2 andre medlemmer, hvoraf det ene medlem udnævnes efter indstilling fra socialministeren og det andet medlem efter indstilling fra Advokatrådet. Medlemmerne og stedfortræderne udnævnes for 4 år.

Stk. 2. Nævnet bistås af et sekretariat, jf. kapitel 2.

Stk. 3. Nævnets formand tilrettelægger med sekretariatets bistand nævnets arbejde og fastlægger nævnets mødedage.

§ 2. Alle nævnets medlemmer deltager i sagens behandling. Er et medlem forhindret, deltager den pågældendes stedfortræder.

Stk. 2. Nævnets formand eller dennes stedfortræder kan dog uden deltagelse af nævnets øvrige medlemmer træffe afgørelse i utvivlsomme og hyppigt forekommende sager, hvis

- 1) erstatning skal ydes i overensstemmelse med dom i tilfælde, hvor en ansøger har retskrav på erstatning,

- 2) det er åbenbart, at ansøgningen ikke kan imødekommes,
- 3) erstatningen ikke overstiger 200.000 kr., og ansøgningen i det væsentlige imødekommes, eller
- 4) ansøgningen skal afslås efter lovens § 14, stk. 3.

Stk. 3. Nævnets formand kan bemyndige sekretariatet til at træffe afgørelse i de i stk. 2, nr. 1, 2 og 4, nævnte tilfælde samt i de i stk. 2, nr. 3, nævnte tilfælde, hvis erstatningen ikke overstiger 100.000 kr.

§ 3. Nævnets møder er ikke offentlige.

Stk. 2. Nævnet kan indkalde skadelidte eller dennes repræsentant til et nævnsmøde. Nævnet kan endvidere indkalde andre, der har kendskab til forholdene, herunder skadevolderen, til at afgive forklaring.

Kapitel 2 *Sekretariatet*

§ 4. Justitsministeriet stiller sekretariatsbistand til rådighed for nævnet. Lederen af sekretariatet (sekretariatschefen) skal være jurist.

Stk. 2. Sekretariatet sørger under sekretariatschefens ledelse og i samarbejde med nævnets formand for sagernes forberedelse, udarbejder sagsreferater med indstillinger til sagernes afgørelse samt forbereder nævnets årsberetning, jf. § 12.

Bilag 2

Kapitel 3 *Sagernes forberedelse*

§ 5. Ansøgning til nævnet om erstatning indgives skriftligt ved

- 1) udfyldelse af nævnets ansøgningsskema, eller
- 2) udarbejdelse af anden tilsvarende erstatningsansøgning med de oplysninger, der er nævnt i skemaet.

§ 6. Ansøgningen skal indleveres til politimesteren (politidirektøren) i den politikreds, hvor anmeldelsen af lovovertrædelsen har fundet sted. Ansøgningen viderendes af politimesteren (politidirektøren) til Erstatningsnævnet vedlagt politiets akter, herunder

- politiets rapporter,
- lægelige oplysninger, herunder politiattest,
- eventuel udskrift af dombog og retsbog, eller tiltalefrafald, påtaleopgivelse eller lignende, som er sendt til skadelidte ved politiets afslutning af sagen og
- eventuel erstatningsopgørelse med bilag, der forefindes i sagen eller er fremlagt i retten.

Stk. 2. Er den sag, som begrundet erstatningskravet, fortsat under behandling hos politiet, anklagemyndigheden eller ved domstolene, fremsender politiet først ansøgningen til nævnet ved sagens afslutning. Dog kan sagen fremsendes, forinden den er færdigbehandlet hos politiet, anklagemyndigheden eller ved domstolene, såfremt forholdene taler for det.

§ 7. Skadevolderen anses efter det almindelige forvaltningsretlige partsbegreb ikke som part i Erstatningsnævnets sag.

§ 8. Sekretariatschefen eller den, sekretariatschefen bemyndiger hertil, afgør, hvilke oplysninger der skal indhentes til brug ved sekretariatets forberedelse af sagerne, blandt andet

- 1) om der skal indhentes sygehusjournaler eller udskrifter heraf,
- 2) om skadelidte skal opfordres til at lade sig undersøge af en læge og eventuelt ved indlæggelse at lade sig undergive observation og behandling, og
- 3) om der skal indhentes udtalelse i sagen fra Arbejdsskadesstyrelsen, jf. erstatningsansvarslovens § 10.

Stk. 2. Sekretariatschefen eller den, sekretariatschefen bemyndiger hertil, gennemgår sagerne og afgør, om sagerne skal forelægges medlemmerne, behandles af formanden alene eller behandles af sekretariatet i medfør af bemyndigelse efter § 2, stk. 3.

Kapitel 4 *Sagernes afgørelse*

§ 9. Afgørelse træffes af nævnet ved stemmeflertal.

Stk. 2. Votering sker skriftligt eller mundtligt ved møde mellem medlemmerne, hvis det skønnes hensigtsmæssigt.

§ 10. Nævnet træffer ikke afgørelse, førend straffesagen mod skadevolderen er afgjort ved endelig dom, eller efterforskningen er indstillet. Afgørelsen udsættes endvidere med henblik på at konstatere, om skaden dækkes fra anden side, jf. lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser § 7.

Stk. 2. Uanset betingelserne i stk. 1 ikke er opfyldt, kan nævnet træffe afgørelse, såfremt forholdene taler for det.

§ 11. Nævnets afgørelser er skriftlige og underskrives af formanden, dennes stedfortræder eller den, som formanden bemyndiger hertil.

§ 12. Samtidig med sagens afgørelse sender nævnet en kopi af afgørelsen til politimesteren (politidirektøren) i den politikreds, hvor anmeldelsen af lovovertrædel-

Bilag 2

sen har fundet sted, så vidt muligt med en vejledende indstilling om, hvorvidt der bør gøres regres mod skadevolderen.

Kapitel 5 *Forskellige bestemmelser*

§ 13. Nævnet afgiver hvert år inden den 1. juli en beretning til justitsministeren om

nævnets virksomhed det foregående år. Beretningen offentliggøres.

§ 14. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. september 2005.

Stk. 2. Samtidig ophæves bekendtgørelse nr. 808 af 19. november 1998 af forretningsordenen for nævnet vedrørende erstatning til ofre for forbrydelser.

Justitsministeriet, den 12. august 2005

Lene Espersen

/Anne Kristine Axelsson

Bilag 3

Cirkulæreskrivelse nr. 9558 om indsendelse af sager til Erstatningsnævnet m.v.

Cirkulæreskrivelse af 26. august 2005
om indsendelse af sager til Erstatningsnævnet m.v.

(Til politiet og anklagemyndigheden)

Ved bekendtgørelse nr. 787 af 12. august 2005 er der fastsat en ny forretningsorden for Erstatningsnævnet.

Justitsministeriet skal efter drøftelse med Erstatningsnævnet henlede politiets og anklagemyndighedens opmærksomhed på følgende vedrørende ekspeditionen af ansøgninger til Erstatningsnævnet:

1. Indgivelse af ansøgning og fremsendelse til Erstatningsnævnets sekretariat

Efter forretningsordenens § 6 skal ansøgning om erstatning indleveres til politimesteren (politidirektøren) i den politikreds, hvor anmeldelse af lovovertrædelsen har fundet sted. Ansøgningen videresendes af politimesteren (politidirektøren) til Erstatningsnævnet.

Ansøgningen vedlægges i den forbindelse politiets akter.

Det er vigtigt, at Erstatningsnævnet allerede sammen med ansøgningsskemaet modtager de akter, der er nødvendige for nævnets sagsbehandling.

Følgende akter er nødvendige for nævnets sagsbehandling:

1. Hvis sagen er afgjort ved dom:
 - a. Fuldstændig udskrift af dombogen fra samtlige instanser

- b. Fuldstændig udskrift af retsbogen fra samtlige instanser

Kun hvis skadelidte:

- ikke har afgivet forklaring under sagen, eller
- hvis tiltalte er frifundet, og der kan være tale om en anden gerningsmand, er det nødvendigt at fremsende politirapporter indeholdende skadelidtes forklaring vedrørende det anmeldte forhold.

- c. Erstatningsopgørelse(r), der er fremlagt i retten

- d. Bilag til erstatningsopgørelsen

- e. Lægelige oplysninger vedrørende skadelidte, der indgår i sagen, f.eks. politiattester, skadejournaler og erklæringer fra retsmedicinsk institut.

2. Hvis sagen er afsluttet med påtaleopgivelse eller lignende:

- a. Den påtaleopgivelse, der er sendt til skadelidte

- b. Anmeldelsesrapporten

- c. Politirapporter indeholdende sigtede og vidners, herunder skadelidtes, forklaringer. Det er sjældent nødvendigt at indsende øvrige politirapporter om f.eks. tekniske undersøgelser m.v.

- d. Lægelige oplysninger vedrørende skadelidte i sagen, f.eks. politiattester

ster, skadejournaler og erklæringer fra retsmedicinsk institut.

3. Hvis sagen er afsluttet som uopklaret:

- a. Oplysninger om, hvordan sagen er sluttet, og eventuel skrivelse til skadelidte herom.
- b. Anmeldelsesrapporten
- c. Politirapporter indeholdende sigtelses og vidners, herunder skadelidtes, forklaringer. Det er sjældent nødvendigt at indsende øvrige politirapporter om f.eks. tekniske undersøgelser m.v.
- d. Eventuelle lægelige oplysninger vedrørende skadelidte i sagen, f.eks. politiattester, skadejournaler og erklæringer fra retsmedicinsk institut.

2. Akter, der ikke skal sendes til Erstatningsnævnets sekretariat

Erstatningsnævnet modtager jævnligt særakter vedrørende skadevolderen i sagerne. Sådanne akter bør ikke medsendes til Erstatningsnævnet, da de er uden betydning for Erstatningsnævnets afgørelse vedrørende erstatningsspørgsmålet.

3. Aktindsigt i politirapporter m.v.

Opmærksomheden henledes på, at Erstatningsnævnets sager og de akter, der indgår i sagerne, er undergivet aktindsigt efter forvaltningslovens almindelige regler herom. Det vil sige, at skadelidte som udgangspunkt kan få aktindsigt i samtlige akter, herunder politirapporter, der indgår i sagerne. Skadevolderen kan derimod som udgangspunkt ikke få aktindsigt i Erstatningsnævnets sager, da skadevolderen efter det almindelige forvaltningsretlige partsbegreb ikke er part i Erstatningsnævnets sager, jf. herved forretningsordenens § 7.

4. Hvornår skal sagen indsendes til Erstatningsnævnets sekretariat?

Ansøgningen og sagens akter skal som udgangspunkt først indsendes til Erstatningsnævnet, når sagen er afsluttet hos politiet, anklagemyndigheden og domstolene, jf. forretningsordenens § 6, stk. 2.

Sager bør først indsendes, når ankefristen er udløbet, og anke ikke har fundet sted.

Hvis forholdene taler for det, kan sagen dog indsendes tidligere. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis en domsforhandling ikke kan gennemføres inden for rimelig tid, fordi skadevolderen er syg eller forsvundet.

5. Hvem træffer afgørelse efter offererstatningsloven?

Efter offererstatningslovens § 11 træffes afgørelser af Erstatningsnævnet. Det er derfor ikke nødvendigt at udarbejde en indstilling vedrørende ansøgningens behandling i forbindelse med fremsendelsen til nævnet. Ligeledes er politimesteren (politidirektøren) ikke berettiget til at foretage fradrag efter offererstatningslovens § 7 i en af nævnet tilkendt erstatning.

6. Nye oplysninger i sager, der er indsendt til Erstatningsnævnet

Er eller bliver politimesteren (politidirektøren) bekendt med oplysninger, der kan have betydning for sagens afgørelse i Erstatningsnævnet, bør disse oplysninger snarest meddeles Erstatningsnævnet, således at oplysningerne kan indgå i sagens behandling og afgørelse. Dette gælder f.eks. oplysninger om anke og betaling af erstatning til skadelidte fra enten skadevolderen eller forsikring.

Bilag 3

7. Regres mod skadevolderen

Efter forretningsordenens § 12 fremsender Erstatningsnævnet samtidig med sagens afgørelse en kopi af afgørelsen til politimesteren (politidirektøren) i den retskreds, hvor anmeldelsen har fundet sted. Erstatningsnævnet afgiver samtidig så vidt muligt en indstilling om, hvorvidt der bør gøres regres mod skadevolderen.

Det skal understreges, at Erstatningsnævnets indstilling alene er vejledende, jf. herved forretningsordenens § 12. Om behandling af sager om regres i henhold til offererstatningslovens § 17 henvises i øvrigt til Justitsministeriets cirkulæreskrivelse til politiet og anklagemyndigheden af 24. februar 1998.

8. Yderligere undersøgelser efter Erstatningsnævnets anmodning

I sager, hvor der undtagelsesvis kan være behov for yderligere oplysninger, er Erstatningsnævnet berettiget til at rette henvendelse til politimesteren (politidirektøren) med henblik på, at der til brug for nævnets behandling af erstatningsspørgsmålet foretages yderligere undersøgelser i sagen, uanset at politiets efterforskning i sagen er afsluttet.

Justitsministeriet, den 26. august 2005

Helle Hübertz Krogsøe

Bilag 4

Erstatningsansvarsloven

Lovbekendtgørelse nr. 855 af 20. september 2005 om erstatningsansvar

Herved bekendtgøres lov om erstatningsansvar, jf. lovbekendtgørelse nr. 750 af 4. september 2002, med de ændringer, der følger af § 1 i lov nr. 35 af 21. januar 2003 og § 2 i lov nr. 434 af 10. juni 2003.

Kapitel 1

Erstatning og godtgørelse for personskade og tab af forsørger

Personskade

§ 1. Den, der er erstatningsansvarlig for personskade, skal betale erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, helbredelsesudgifter og andet tab som følge af skaden samt en godtgørelse for svie og smerte.

Stk. 2. Har skaden fået varige følger, skal der tillige betales godtgørelse for varigt mén samt erstatning for tab eller forringelse af erhvervsevne.

Stk. 3. Værdien af arbejde i hjemmet ligestilles med erhvervsindkomst.

§ 1 a. Erstatning for fremtidige helbredelsesudgifter og andet fremtidigt tab som følge af skaden, jf. § 1, stk. 1, fastsættes til et kapitalbeløb, som højst kan udgøre den forventede gennemsnitlige årlige udgift ganget med 10. Er der tale om varige løbende udgifter, finder § 4, stk. 2, tilsvarende anvendelse.

Tabt arbejdsfortjeneste

§ 2. Erstatning for tabt arbejdsfortjeneste ydes, indtil skadelidte kan begynde at arbejde igen. Må det antages, at skadelidte vil lide et varigt erhvervsevnetab, ydes erstatning indtil det tidspunkt, hvor det er muligt midlertidigt eller endeligt at skønne over skadelidtes fremtidige erhvervsevne,

jf. §§ 5-8 og § 10 samt § 31 i lov om sikring mod følger af arbejdsskade.

Stk. 2. I erstatningen fradrages løn under sygdom, dagpenge fra arbejdsgiver eller kommunalbestyrelsen og forsikringsydelser, der har karakter af en virkelig skadeserstatning, samt lignende ydelser til den skadelidte.

Svie og smerte

§ 3. Godtgørelse for svie og smerte udgør 130 kr. for hver dag, den skadelidte er syg. Der kan i særlige tilfælde ydes godtgørelse for svie og smerte, selv om skadelidte ikke er syg. Godtgørelsen kan ikke overstige 50.000 kr.

Varigt mén

§ 4. Godtgørelse for varigt mén fastsættes til et kapitalbeløb, der beregnes under hensyn til skadens medicinske art og omfang og de forvoldte ulemper i skadelidtes personlige livsførelse. Godtgørelsen udgør ved en méngrad på 100 pct. 573.500 kr. Ved lavere méngrader nedsættes beløbet forholdsmæssigt. I særlige tilfælde kan mén godtgørelsen fastsættes til et højere beløb, dog højst 687.500 kr. Ved en méngrad på under 5 pct. ydes ingen godtgørelse.

Stk. 2. Var skadelidte ved skadens indtræden fyldt 40 år, nedsættes godtgørelsen med 1 pct. for hvert år, skadelidte var ældre end 39 år ved skadens indtræden. Var ska-

Bilag 4

delidte fyldt 60 år, nedsættes godtgørelsen med yderligere 1 pct. for hvert år, skadelidte var ældre end 59 år ved skadens indtræden. Godtgørelsen nedsættes dog ikke yderligere efter det fyldte 69. år.

Erhvervsevnetab

§ 5. Har en personskade medført varig nedsættelse af skadelidtes evne til at skaffe sig indtægt ved arbejde, tilkommer der skadelidte erstatning for tab af erhvervsevne.

Stk. 2. Ved bedømmelsen af erhvervsevnetabet tages hensyn til skadelidtes muligheder for at skaffe sig indtægt ved sådant arbejde, som med rimelighed kan forlanges af den pågældende efter dennes evner, uddannelse, alder og muligheder for erhvervsmæssig omskoling og genoptræning eller lignende.

Stk. 3. Skadelidtes erhvervsevnetab beregnes i procent (erhvervsevnetabsprocenten). Der ydes ikke erstatning, såfremt erhvervsevnetabet er mindre end 15 pct.

§ 6. Erstatningen fastsættes til et kapitalbeløb, der udgør skadelidtes årsløn, jf. § 7, ganget med erhvervsevnetabsprocenten, jf. § 5, stk. 3, og herefter ganget med 10.

Stk. 2. Erstatningen kan højst udgøre 6.020.000 kr.

§ 7. Som årsløn regnes skadelidtes samlede erhvervsindtægt i det år, der går forud for datoen for skadens indtræden.

Stk. 2. Årslønnen fastsættes dog efter et skøn, når særlige indtægts- eller ansættelsesforhold eller andre særlige forhold har gjort sig gældende.

§ 8. For en skadelidt, der ved skadens indtræden ikke er fyldt 15 år, fastsættes erstatningen som et kapitalbeløb, der udgør 276.000 kr. ganget med méngraden, jf. § 4, og herefter ganget med 10. Ved en méngrad på under 5 pct. ydes ingen erstatning.

§ 9. Var skadelidte ved skadens indtræden fyldt 30 år, nedsættes erstatningen med 1 pct. for hvert år, skadelidte var ældre end 29 år ved skadens indtræden. Var skadelidte fyldt 55 år, nedsættes erstatningen med yderligere 2 pct. for hvert år, skadelidte var ældre end 54 år ved skadens indtræden. Erstatningen nedsættes dog ikke yderligere efter det fyldte 69. år.

Forelæggelse for Arbejdsskadestyrelsen

§ 10. Såvel skadelidte som skadevolder kan indhente en udtalelse om spørgsmålet om fastsættelsen af méngraden og erhvervsevnetabsprocenten fra Arbejdsskadestyrelsen, jf. lov om sikring mod følger af arbejdsskade. Udtalelsen skal så vidt muligt afgives inden 1 år og senest 2 år efter fremsættelsen af anmodningen om en udtalelse. Hvis den erhvervsmæssige situation ikke er afklaret, kan Arbejdsskadestyrelsen, når der foreligger særlige omstændigheder, afgive en midlertidig udtalelse. I så fald skal det af udtalelsen fremgå, at den er midlertidig.

Stk. 2. Arbejdsskadestyrelsens udtalelse skal begrundes efter forvaltningslovens § 24.

Stk. 3. Skadelidte og skadevolder har ret til aktindsigt i Arbejdsskadestyrelsens sag efter forvaltningslovens kapitel 4.

Genoptagelse

§ 11. En afsluttet sag om godtgørelse eller erstatning kan på skadelidtes begæring genoptages, hvis sagens faktiske omstændigheder ændrer sig væsentligt i forhold til dem, der blev lagt til grund ved sagens afslutning. Vurderingen af, om genoptagelse kan ske, skal foretages for hver enkelt erstatningspost for sig, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Hvis der tidligere er fastsat et erhvervsevnetab på mindst 15 pct., kan der ved en genoptagelse af sagen ikke ydes erstatning for tabt arbejdsfortjeneste.

Stk. 3. En afsluttet sag om godtgørelse eller erstatning kan ikke genoptages alene med henblik på, at der ydes yderligere erstatning for helbredelsesudgifter og andet tab og godtgørelse for svie og smerte. Hvis sagen genoptages efter stk. 1, kan der dog ydes erstatning for helbredelsesudgifter og andet tab og godtgørelse for svie og smerte, hvis der foreligger væsentlige uforudsete ændringer i helbredstilstanden.

Stk. 4. Under en genoptagelse af sagen finder § 10 tilsvarende anvendelse.

Tab af forsørger mv.

§ 12. Den, som er erstatningsansvarlig for en andens død, skal betale erstatning for rimelige begravelsesudgifter og erstatning til den, som ved dødsfaldet har mistet en forsørger. Forsørgelse omfatter også værdien af afdødes arbejde i hjemmet.

Erstatning til ægtefælle eller samlever

§ 13. Erstatning for tab af forsørger til ægtefælle eller samlever udgør 30 pct. af den erstatning, som afdøde må antages at ville have opnået ved et fuldstændigt tab af erhvervsevnen, jf. §§ 5-8. Erstatningen udgør dog mindst 644.000 kr., medmindre der foreligger særlige omstændigheder.

Stk. 2. Var forsørgeren fyldt 30 år, ned sættes erstatningen efter reglerne i § 9.

Forsørgertabserstatning til børn

§ 14. Erstatning for tab af forsørger til efterlevende børn fastsættes til et beløb, der svarer til summen af de bidrag til barnets underhold, som afdøde på skadestidspunktet kunne være pålagt efter lov om børns forsørgelse, hvis afdøde havde været bidragspligtig. Var afdøde eneforsørger, forhøjes erstatningen med 100 pct.

Overgangsbeløb

§ 14 a. Der tilkommer den efterlevende ægtefælle eller samlever et overgangsbeløb, der udgør 108.000 kr. Efterlader afdøde sig ikke ægtefælle eller samlever, kan overgangsbeløbet tilkendes en anden efter-

ladt person, når særlige omstændigheder taler derfor. Udbetales der overgangsbeløb, kan den pågældende ikke tillige kræve erstatning for begravelsesudgifter.

Regulering af erstatnings- og godtgørelsesbeløb

§ 15. De i § 3, § 4, stk. 1, § 6, stk. 2, § 8, § 13, stk. 1, 2. pkt., og § 14 a nævnte beløb reguleres årligt pr. 1. januar med 2,0 pct. tillagt tilpasningsprocenten for det pågældende finansår, jf. lov om en satsreguleringsprocent. De herefter fremkomne beløb afrundes til nærmeste med 500 delelige kronebeløb, for det i § 3, 1. pkt., nævnte beløb dog til nærmeste med 5 delelige kronebeløb. Reguleringen sker på grundlag af de på reguleringstidspunktet gældende beløb før afrunding.

Stk. 2. Justitsministeren bekendtgør hvert år, hvilke reguleringer der skal finde sted.

Stk. 3. Erstatning og godtgørelse fastsættes på grundlag af de beløb, der efter stk. 1 var gældende på det tidspunkt, hvor erstatningen og godtgørelsen kunne kræves betalt efter § 16, stk. 1. Årslønnen efter § 7 og erstatningen efter § 14 reguleres efter reglerne i stk. 1 i perioden mellem skadens indtræden og det tidspunkt, hvor erstatningen og godtgørelsen kunne kræves betalt efter § 16, stk. 1.

Betaling og forrentning

§ 16. Godtgørelse og erstatning kan kræves betalt 1 måned efter, at skadevolderen har været i stand til at indhente de oplysninger, der er fornødne til bedømmelse af erstatningens størrelse. Er det, forinden endelig opgørelse kan finde sted, givet, at skadevolderen i alt fald skal betale en del af det krævede beløb, kan denne del forlanges udbetalt efter reglerne i 1. pkt. Et sådant udbetalt beløb samt beløb, der er udbetalt som midlertidig erhvervsevnetabserstatning, kan ikke senere kræves tilbagebetalt eller modregnet i andre erstatningsposter.

Bilag 4

Stk. 2. Beløbet forrentes fra det tidspunkt, hvor det kan kræves betalt efter stk. 1, med en årlig rente, der svarer til den fastsatte referencesats med et tillæg på 7 pct. Som referencesats anses i denne lov den officielle udlånsrente, som Nationalbanken har fastsat henholdsvis pr. 1. januar og 1. juli det pågældende år. Justitsministeren kan hvert andet år efter forhandling med Danmarks Nationalbank og Økonomi- og Erhvervsministeriet ændre renten, dog således at det i 1. pkt. nævnte tillæg ikke kan fastsættes til mindre end 7 pct.

Regres mod den erstatningsansvarlige

§ 17. Ydelser i henhold til den sociale lovgivning, herunder dagpenge, sygehjælp, pension efter den sociale pensionslovgivning og ydelser i henhold til lov om arbejdsskadeforsikring 1), som tilkommer en skadelidt eller efterlevende, kan ikke danne grundlag for regreskrav mod den erstatningsansvarlige. Det samme gælder pensionsydelser, der udbetales af stat, kommune eller i henhold til anden pensionsordning, samt forsikringsydelser uanset forsikrings karakter, jf. § 22, stk. 2. Sygedagpengeydelse efter lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel kan dog danne grundlag for regreskrav mod den erstatningsansvarlige, jf. lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel § 39, stk. 2.

Stk. 2. En arbejdsgiver, der har udbetalt dagpenge eller sygeløn til en skadelidt eller har udbetalt dertil knyttede ydelser, kan gøre regres mod den erstatningsansvarlige i det omfang, arbejdsgiveren har lidt et tab.

Overførelse mv. af erstatnings- og godtgørelseskrav

§ 18. Krav om erstatning og godtgørelse for personskade og krav om erstatning til den, der har mistet en forsørger, kan ikke overdrages, så længe kravet og dets størrelse ikke er anerkendt eller fastslået af domstolene.

Stk. 2. Erstatning og godtgørelse som nævnt i stk. 1, der ikke må antages at være

forbrugt, indgår ikke i formuefællesskabet mellem ægtefæller ved skifte i anledning af ægteskabs ophør, separation eller bosondring. Erstatningen eller godtgørelsen indgår dog i formuefællesskabet, når den, som erstatningen tilkommer, afgår ved døden, medmindre erstatningen eller godtgørelsen ifølge ægtepagt er særeje.

Stk. 3. Reglerne i stk. 1 og 2 finder ikke anvendelse på krav om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste.

Kapitel 2

Erstatningsansvar for skade, der er dækket af forsikring

§ 19. I det omfang en skade er dækket af en tingsforsikring eller en driftstabsforsikring, er der ikke erstatningsansvar.

Stk. 2. Reglen i stk. 1 gælder ikke, såfremt:

- 1) den erstatningsansvarlige har forvoldt skaden forsætligt eller ved grov uagtsomhed, eller
- 2) skaden er forvoldt ved udøvelse af offentlig eller erhvervmæssig virksomhed eller virksomhed, der kan ligestilles hermed.

Stk. 3. Har en arbejdstager forvoldt en skade, der er dækket af en tingsforsikring, en driftstabsforsikring eller arbejdsgiverens ansvarsforsikring, ifalder arbejdstageren ikke erstatningsansvar, medmindre skaden er forvoldt forsætligt eller ved grov uagtsomhed.

§ 20. Staten, en kommune eller en anden offentlig institution, der i almindelighed er selvforsikrer, er stillet, som om forsikring var tegnet, jf. § 19.

§ 21. §§ 19 og 20 gælder ikke for erstatningsansvar, der er omhandlet i

- 1) færdselslovens regler om ansvar for motordrevne køretøjer, eller som i øvrigt er dækket af den for køretøjet lovpligtige ansvarsforsikring,

- 2) luftfartsloven eller
- 3) søloven.

§ 22. Såfremt der er erstatningsansvar for en skade, der er dækket af en skadesforsikring, indtræder forsikringsselskabet i det omfang, det har betalt erstatning, i den skadelidtes ret mod den erstatningsansvarlige.

Stk. 2. Ved livs-, ulykkes- eller sygeforsikring eller anden personforsikring har selskabet uanset forsikringens karakter intet krav mod den erstatningsansvarlige.

Kapitel 3 *Forskellige bestemmelser*

Arbejdstagers erstatningsansvar

§ 23. Erstatning, som en arbejdsgiver har måttet udrede som følge af en arbejdstagers uforsvarlige adfærd, kan kun kræves betalt af denne i det omfang, det findes rimeligt under hensyn til den udviste skyld, arbejdstagerens stilling og omstændighederne i øvrigt.

Stk. 2. Arbejdstagerens erstatningsansvar over for skadelidte kan nedsættes eller bortfalde, hvis det findes rimeligt under hensyn til de i stk. 1 nævnte omstændigheder og til skadelidtes interesse. Erstatning, som arbejdstageren har måttet udrede, kan denne kræve betalt af arbejdsgiveren i det omfang, ansvaret endeligt skal påhvile arbejdsgiveren efter stk. 1.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse på arbejdsgiverens erstatningskrav mod arbejdstageren for skade, denne i øvrigt forvolder arbejdsgiveren i tjenesten.

Almindelig lempelsesregel

§ 24. Erstatningsansvar kan nedsættes eller bortfalde, når ansvaret vil virke urimeligt tyngende for den erstatningsansvarlige, eller når ganske særlige omstændigheder i øvrigt gør det rimeligt. Ved afgørelsen skal der tages hensyn til skadens størrelse, ansvarets beskaffenhed, skadevolde-

rens forhold, skadelidtes interesse, foreliggende forsikringer samt omstændighederne i øvrigt.

Stk. 2. Under tilsvarende betingelser som angivet i stk. 1 kan der ses helt eller delvis bort fra skadelidtes medvirken til skaden. Ved krav om erstatning til den, der har mistet en forsørger, gælder det samme om afdødes medvirken.

Børns erstatningsansvar mv.

§ 24 a. Barn under 15 år er erstatningspligtigt for skadegørende handlinger efter samme regler som personer over denne alder. Dog kan erstatningen nedsættes eller endog helt bortfalde, for så vidt det findes billigt på grund af manglende udvikling hos barnet, handlingens beskaffenhed og omstændighederne i øvrigt, derunder navnlig forholdet mellem den skadegørendes og den skadelidendes evne til at bære tabet og udsigten til, at skaden kan fås godtgjort hos andre.

§ 24 b. En person, som på grund af sindssygdom, hæmmet psykisk udvikling, forbigående sindsforvirring eller lignende tilstand har manglet evnen til at handle fornuftmæssigt, er erstatningspligtig for skadegørende handlinger efter samme regler som sjælssunde personer. Dog kan erstatningen nedsættes eller endog helt bortfalde, for så vidt det findes billigt under hensyn til personens sindstilstand, handlingens beskaffenhed eller omstændighederne i øvrigt, derunder navnlig forholdet mellem den skadegørendes og den skadelidendes evne til at bære tabet og udsigten til, at skaden kan fås godtgjort hos andre.

Stk. 2. Har den skadegørende ved misbrug af beruselsesmidler eller på lignende måde forbigående hensat sig i en sindstilstand som ovenfor nævnt, er en lempelse i erstatningsansvaret udelukket.

Flere erstatningsansvarlige

§ 25. Den indbyrdes fordeling af erstatningsbyrden mellem flere solidarisk erstat-

Bilag 4

ningsansvarlige foretages efter, hvad der under hensyn til ansvarets beskaffenhed og omstændighederne i øvrigt må anses for rimeligt.

Stk. 2. Er en eller flere af de erstatningsansvarlige dækket af en ansvarsforsikring, gælder § 19, stk. 1 og 2, og § 21. I de tilfælde, der er nævnt i § 19, stk. 2, nr. 1 og 2, og § 21, kan der ved den indbyrdes fordeling af erstatningsbyrden mellem skadevolderne tages hensyn til foreliggende ansvarsforsikringer. § 20 finder tilsvarende anvendelse.

Godtgørelse for tort

§ 26. Den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en andens frihed, fred, ære eller person, skal betale den forurettede godtgørelse for tort.

Stk. 2. Ved fastsættelsen af godtgørelsen kan det tillægges vægt, at krænkelsen er begået ved en forbrydelse, der har indebåret en overtrædelse af bestemmelser i straffelovens kapitel 23 eller 24.

Stk. 3. Selv om der ikke er lidt tort, skal den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en anden, dog betale den forurettede en godtgørelse, såfremt krænkelsen er begået ved en forbrydelse, der har indebåret et særlig groft angreb mod en andens person eller frihed.

Stk. 4. § 18, stk. 1 og 2, finder tilsvarende anvendelse på godtgørelse efter stk. 1-3 og på godtgørelse efter § 26 a

Godtgørelse til efterladte

§ 26 a. Den, der forsætligt eller ved grov uagtsomhed forvolder en andens død, kan pålægges at betale en godtgørelse til efterlevende, der stod den afdøde særlig nær.

Stk. 2. Ved vurderingen af, om der skal betales godtgørelse efter stk. 1, og ved fastsættelsen af godtgørelsens størrelse, skal der lægges særlig vægt på karakteren af skadevolderens handling og på den lidelse eller krænkelse, som må antages at være påført den eller de efterlevende.

Fravigelse af lovens regler

§ 27. Aftaler om fravigelse af reglerne i §§ 1-16, § 24, stk. 2, og §§ 26 og 26 a, der er indgået inden en skades indtræden, er ugyldige, såfremt fravigelsen er til ugunst for den erstatningsberettigede.

Stk. 2. Aftaler om fravigelse af § 17, stk. 1, § 19, stk. 1 og 3, § 20, § 22, stk. 2, § 23, § 24, stk. 1, § 24 a, § 24 b, stk. 1, og § 25, der er indgået inden en skades indtræden, er ugyldige, såfremt fravigelsen er til ugunst for den erstatningsansvarlige. Reglen i § 25 kan dog fraviges for skader, der forvoldes ved udøvelse af offentlig eller erhvervsmæssig virksomhed eller virksomhed, der kan ligestilles hermed.

Kapitel 4

Ikrafttrædelsesbestemmelser mv.

§ 28. Loven træder i kraft den 1. oktober 1984 og finder anvendelse på erstatningsansvar for skader, der indtræder efter lovens ikrafttræden.

§ 29. Følgende lovbestemmelser ophæves:

- 1) § 25 i lov nr. 129 af 15. april 1930 om forsikringsaftaler.
- 2) § 15 i lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov mm., jf. lovbekendtgørelse nr. 277 af 30. juni 1965.
- 3) § 14, stk. 3, 2. pkt., i arveloven, jf. lov nr. 215 af 31. maj 1962.
- 4) § 53, stk. 3, 2. pkt., i sømandsloven, jf. lov nr. 420 af 13. juni 1973.
- 5) § 67, 2. pkt., i søloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 353 af 1. juli 1974.

§§ 30-31. (Udelades)

§ 32. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kgl. anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

—
Lov nr. 463 af 7. juni 2001 (Revision af regler om erstatning for personskade mv. samt nedsættelse af afgiften af ansvarsforsikringer for motorkøretøjer mv.) indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelser mv.:

§ 4

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2002²⁾. Lovens § 1, nr. 15³⁾, og § 2, nr. 2-4, træder dog i kraft den 1. januar 2002. Ved ikrafttrædelsen den 1. juli 2002 reguleres erstatnings- og godtgørelsesbeløbene i overensstemmelse med § 1, nr. 11, pr. 1. januar 2002⁴⁾.

Stk. 2. Lovens §§ 1 og 2 finder anvendelse på erstatningsansvar for skader, der indtræder efter lovens ikrafttræden.

Stk. 3. (Udelades)

Stk. 4. (Udelades)

—
Lov nr. 35 af 21. januar 2003 (Godtgørelse til efterladte ved dødsfald)⁵⁾ indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelse:

§ 3

Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende⁶⁾ og finder anvendelse på erstatningsansvar for skader, der indtræder efter lovens ikrafttræden.

—
Lov nr. 434 af 10. juni 2003 (Nye regler i forsikringsaftaleloven om begrundelsespligt, lempelsesregel ved afgivelse af urigtige oplysninger, præmiebetaling, vejledning om acontobetaling og direkte krav ved skadevolders konkurs mv. samt ændring af rentesatsen i visse formueretlige love)⁷⁾ indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelse:

§ 4

Stk. 1. (Udelades)

Stk. 2. (Udelades)

Stk. 3. Lovens § 1, nr. 6, og § 2 træder i kraft den 1. juli 2003 og gælder for rente af krav, der kan kræves betalt denne dato eller senere.

Stk. 4. (Udelades)

- 1) Nu lov om arbejdsskadesikring.
- 2) Lovændringen vedrører § 1 a, § 2, stk. 1, §§ 3-4, § 5, stk. 1-2, § 6, § 7, stk. 3, §§ 8-11, § 13, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, § 14 a, § 15, stk. 1 og 3, overskriften til § 16, § 16, § 26, stk. 3 (der nu er stk. 4), og § 27, stk. 2.
- 3) Lovændringen vedrører § 26, stk. 2.
- 4) De regulerede erstatnings- og godtgørelsesbeløb for skader, der er indtrådt i perioden 1. juli 2002 - 31. december 2002, fremgår af bekendtgørelse nr. 1055 af 14. december 2001 om regulering af erstatnings- og godtgørelsesbeløb i henhold til lov om erstatningsansvar.
- 5) Lovændringen vedrører § 18, stk. 2 og 4 (der nu er stk. 3), § 26, stk. 4, § 26 a og § 27, stk. 1.
- 6) Loven er bekendtgjort i Lovtidende den 22. januar 2003.
- 7) Lovændringen vedrører § 16, stk. 2.

Bilag 5

Oversigt over gældende takster 1984-2005

Erstatningsbeløb for skader sket før den 1. juli 2002

For skader sket før den 1. juli 2002 er det skadetidspunktet, der er afgørende for, hvilke beløb der gælder

Dato for skadens indtræden	Lov/Bekendtgørelse	Senge-lig-gende	Oppe-gående	»Max« svie og smerte	Godt-gørelse pr. mén-grad	120% mén-godtgørelse	Højeste årsløn	Min. forsørg- tats- erstat.	Max. Tings- skade OEL § 9 a
okt 1984	EAL	100	50	15.000	2.000	240.000	350.000	225.000	
apr 1985	95/85	100	50	15.500	2.095	251.500	367.000	236.000	50.000
apr 1986	121/86	110	50	16.500	2.180	261.500	381.000	245.000	54.500
apr 1987	215/87	120	50	17.500	2.300	276.000	402.500	259.000	57.500
apr 1988	125/88	120	60	18.500	2.460	295.500	431.000	277.000	61.500
apr 1989	144/89	130	60	19.000	2.565	308.000	449.000	288.500	65.000
apr 1990	167/90	130	70	20.000	2.635	316.000	461.000	296.500	66.000
apr 1991	129/91	130	70	20.000	2.690	322.800	470.500	302.500	67.000
apr 1992	205/92	140	70	21.000	2.785	334.000	487.000	313.000	69.500
apr 1993	116/93	140	70	21.500	2.865	343.500	501.000	322.000	71.500
apr 1994	150/94	150	70	22.000	2.920	350.500	511.000	328.500	73.000
apr 1995	156/95	150	70	22.000	2.940	353.000	514.500	331.000	72.500
jan 1996	925/95	150	70	22.500	3.020	362.500	528.500	340.000	75.500
jan 1997	1162/96	160	70	23.000	3.040	365.000	532.000	342.000	76.000
jan 1998	1062/97	160	70	23.500	3.120	374.500	546.000	351.000	78.000
jan 1999	889/98	160	80	24.000	3.210	385.000	562.000	362.000	80.500
jan 2000	911/99	170	80	25.000	3.325	399.000	581.500	374.000	83.000
jan 2001	1049/00	180	80	26.000	3.440	412.500	602.000	386.500	86.000
jan 2002	1055/01	180	80	26.500	3.545	424.500	620.000	398.000	88.500

Erstatningsbeløb for skader sket den 1. juli 2002 og senere

For skader sket den 1. juli 2002 og senere fastsættes erstatningen på grundlag af de beløb, der er gældende, når erstatningen kan kræves betalt, jf. lov nr. 463 af 7. juni 2001, hvorved der blev gennemført væsentlige ændringer af erstatningsansvarsloven

Forfaldsdato	Lov/ Bekendtgørelse	Svie og smerte uanset senge- liggende eller oppegående	Max. svie og smerte	Godtgørelse pr. méngrad	120% mén- godtgørelse
juli 2002	1055/01	135	51.500	5.905	708.000
jan 2003	1138+ 1139/02	140	53.500	6.115	733.000
jan 2004	946 + 947/03	145	55.000	6.310	756.500
jan 2005	1158 + 1159/04	145	56.000	6.450	773.000

Forfaldsdato	Højeste erhvervs- evnetabs- erstatning	Årsløn for børn under 15 år	Min. forsørg.- tabs- erstatning	Overgangs- beløb	Max. Tings- skade OEL § 9 a
juli 2002	6.200.500	284.500	663.500	111.000	88.500
jan 2003	6.417.500	294.000	686.500	115.000	91.500
jan 2004	6.623.000	305.500	708.500	119.000	94.500
jan 2005	6.768.500	310.500	724.000	121.500	96.500

Bilag 6

Oversigt over de seneste års lovændringer

Før 1. januar 2002

De hidtil gældende regler

1. januar 2002

Ændring af:

Offererstatningslovens § 7 om fradrag. Sociale pensioner og private ulykkesforsikringer skal ikke længere fratrækkes i erhvervsevnetabserstatning og godtgørelse for varig mén.

Offererstatningslovens § 10 om anmeldelse uden unødigt ophold. Mindre udvidelse af dispensationsadgangen.

Erstatningsansvarslovens § 26. Godtgørelse for tort ved seksuelle krænkelse fordobles.

1. juli 2002

Ændring af følgende bestemmelser i erstatningsansvarsloven:

§ 1 a. Kapitalisering af helbredelsesudgifter.

§ 2, stk. 1. Tabt arbejdsfortjeneste udbetales indtil skadelidte kan begynde at arbejde igen, eller der midlertidigt/endeligt kan skønnes over erhvervsevnetab.

§ 3. Godtgørelse for svie og smerte. Enhedstakst for hver dag skadelidte er sygemeldt uanset sengeliggende/oppegående.

§ 4. Varigt mén. Taksten forhøjet. Nedsættelse p.gr.a. alder fra et tidligere tidspunkt.

§§ 5-7 og 9. Erhvervsevnetab. Stationærtidspunktet ophævet. Indførelse af erstatningsmaksimum i stedet for max. årsløn. Nedsættelse p.gr.a. alder fra et tidligere tidspunkt.

§ 8. Erhvervsevnetab til børn under 15 år. Uddannelsessøgende m.v. ikke længere omfattet af § 8.

§ 10. AST mulighed for at komme med midlertidig udtalelse. Indførelse af tidsfrister for udtalelse.

§ 11. Genoptagelse hvis sagens faktiske omstændigheder ændrer sig væsentligt, herunder skadelidtes helbredstilstand. Ikke genoptagelse alene p.gr.a. yderligere krav på helbredsudgifter/andet tab eller svie og smerte.

§ 14 a. Indførelse af overgangsbetrag til efterladte ægtefæller/samlevende.

§ 15, stk. 3. Regulering af erstatnings- og godtgørelsesbeløbene, samt årslønnen efter § 7 og forsørgertabserstatning efter § 14. Beløb på udbetalingstidspunktet anvendes ved beregning af erstatning/godtgørelse.

§ 16. Betaling og forrentning kan kræves af alle poster 1 md. efter, skadevolder har været i stand til at indhente de fornødne oplysninger til bedømmelse af kravet.

1. august 2002

Ændring af renteloven gældende for betalingsanmodninger fremsat 1. august 2002 og senere.

Lovændringen er uden betydning for skader indtrådt den 1. juli 2002 og senere, da forrentning i disse sager sker i.h.t. EAL § 16.

Betalingsanmodning tilstrækkelig, rentepåkrav unødvendigt.

Renter påløber fra 30 dage efter betalingsanmodning.

Rentesats: referencesats + 7%.

23. januar 2003

Ændring af følgende bestemmelser i erstatningsansvarsloven:

§ 18, stk. 2, er ophævet, hvilket medfører, at alle erstatningskrav herefter falder i arv.

§ 26 a. Ny §, der giver mulighed for i særlige tilfælde at udbetale »tort« til efterladte.

1. juli 2003

Ændring af erstatningsansvarslovens § 16, stk. 2, således at rentesatsen i.h.t. renteloven og erstatningsansvarsloven igen er den samme, d.v.s. referencesats + 7%.

Lovændringen har virkning for krav i.h.t. erstatningsansvarsloven, der kan kræves betalt den 1. juli 2003 og senere.

Bilag 7 Ansøgningsskema

ANSØGNING OM ERSTATNING FRA STATEN TIL OFRE FOR FORBRYDELSE
--

Staten betaler erstatning for **personskade**, der sker ved overtrædelse af **straffeloven**.

Staten betaler **ikke** erstatning for skader, der sker ved overtrædelse af færdselsloven, politi-
vedtægten eller andre særlove.

Det er bl.a. en betingelse for at få erstatning,

- at forbrydelsen er anmeldt til politiet uden unødigt ophold
- at De har krævet erstatning af skadevolderen,
hvis sagen har været i retten
- at ansøgning om erstatning er indsendt til nævnet
inden 2 år fra den dato, hvor forbrydelsen fandt sted

De kan få erstatning for bl.a.

- helbredelsesudgifter
- svie og smerte (sygedage)
- tabt arbejdsfortjeneste
- varigt mén
- tab af erhvervsevne
- tøj og andre personlige ejendele, samt mindre
kontantbeløb, De havde på Dem, da skaden skete.

Helbredelsesudgifter, personlige ejendele og tabt arbejdsfortjeneste erstattes kun, hvis
De ikke har fået erstatning fra andre.

Anden tingsskade erstattes kun, hvis forbrydelsen er begået af særlige personer, f.eks. strafaf-
sonere.

På bagsiden af skemaet kan De se et uddrag af lov om erstatning fra staten til ofre for forbry-
delser.

1. Ansøgers navn, adresse m.v.

Efternavn:	Fornavn(e):	Cpr.nr.:
Adresse:	Postnr.:	By:
Stilling:	Tlf. privat:	Tlf. arbejde:

1.a Evt. værg

Efternavn:	Fornavn(e):
Adresse:	Tlf. privat: Tlf. arbejde:

2. Skadevolder

Efternavn:	Fornavn(e):
------------	-------------

3. Hvornår er forbrydelsen sket?**3.a Er forbrydelsen sket under Deres arbejde?**

Dato: kl.	Ja ☐	Nej ☐
-----------	-----------------------------	------------------------------

4. Er forbrydelsen anmeldt til politiet?

Ja ☐	Hvor? Dato: kl.
Nej ☐	Hvorfor ikke?

5. Erstatningskrav som følge af forbrydelsen:

Har De haft sygedage ? Nej ☐ Ja ☐	Fra den: Til den:
--	-------------------

Har De tabt arbejdsfortjeneste ? Nej ☐ Ja ☐	Fra den: Til den: I alt kr.
--	-----------------------------

Har De modtaget sygelsen/sygedagpenge fra Deres arbejdsgiver? Ja ☐	I alt kr.
Nej ☐	Hvorfor ikke?

Har De modtaget sygedagpenge fra kommunen? Ja ☐	I alt kr.
Nej ☐	Hvorfor ikke?

Har De haft udgifter til:	Medicin kr.	
Lægeerklæring kr.	Tandbehandling kr.	Psykolog kr.
Fysioterapi kr.	Andre behandlingsudgifter (art og beløb) kr.	

Har De haft andre udgifter/tab (f.eks. odelagt beklædning, andre personlige ejendele, mindre kontantbeløb, transport m.v.):
--

KVITTERINGER, BON'ER M.V. SKAL VEDLÆGGES

Bilag 7

FORSIKRINGSFORHOLD PÅ SKADESTIDSPUNKTET

6. Er De omfattet af en eller flere af følgende forsikringer?

a. Familie-/indboforsikring	Nej ☐ Ja ☐	Forsikringselskabets navn, police og skadenummer:
Udbetaling:	kr.	Til dækning af:

b. Ulykkesforsikring	Nej ☐ Ja ☐	Forsikringselskabets navn, police og skadenummer:
Udbetaling:	kr.	Til dækning af:

c. Gruppeulykkesforsikring (evt. gennem fagforbund)	Nej ☐ Ja ☐	Forsikringselskabets navn, police og skadenummer:
Udbetaling:	kr.	Til dækning af:

d. Sygeforsikringen "Danmark"	Nej ☐ Ja ☐	
Udbetaling:	kr.	Til dækning af:

7. Har De modtaget erstatning fra:

skadevolder	Nej ☐ Ja ☐	kr.	Til dækning af:
kommunen	Nej ☐ Ja ☐	kr.	Til dækning af:

8. Har De i øvrigt bemærkninger?

--

Efter straffelovens § 163 straffes afgivelse af urigtige oplysninger med bøde eller fængsel i indtil 4 måneder.

Dato	Underskrift
--------------------	---------------------------

Skemaet indsendes til politiet det sted, hvor forbrydelsen er begået.

Politiet videregiver skemaet til Erstatningsnævnet, men først når politiet og eventuelt retten har færdigbehandlet sagen.

De vil få besked fra Erstatningsnævnet, når nævnet har modtaget Deres ansøgning.

Uddrag af lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser

Kapitel 1

Personskade

§ 1. Staten yder erstatning og godtgørelse for personskade, der forvoldes ved overtrædelse af borgerlig straffelov, hvis overtrædelsen er begået i den danske stat. Det samme gælder personskade, der indtræder i forbindelse med hjælp til politiet under anholdelse eller i forbindelse med handlinger, der foretages med henblik på lovlig privat anholdelse eller forhindring af strafbare handlinger.

Stk. 2. Erstatning ydes endvidere for skade på bøj og andre sædvanlige personlige ejendele, herunder mindre kontantbeløb, som skadelidte havde på sig, da personskaden blev forvoldt.

Stk. 3. Erstatning kan i særlige tilfælde ydes for skader, der forvoldes ved handlinger begået uden for den danske stat, hvis skadelidte har bopæl i Danmark, har dansk indfødsret eller på gerningstidspunktet gjorde tjeneste for en udsendt dansk udenrigsrepræsentation. Erstatning kan endvidere ydes, når sådanne handlinger er begået mod skadelidte med bopæl i Danmark under dennes erhvervsudøvelse uden for den danske stat.

§ 2. Afgår skadelidte ved døden, ydes der erstatning m.v. efter erstatningsansvarlovens §§ 12-14a.

Kapitel 2

Tingsskade

§ 3. Staten yder erstatning for tingsskade, der ved overtrædelse af borgerlig straffelov forvoldes i den danske stat af personer, der

- 1) er tvangsanbragt på institution under kriminalfor-sorgen,
- 2) er anholdt med henblik på fængsling eller er vare-tægtsfængslet,
- 3) efter straffelovens § 49, stk. 2, er overført til institu-tion uden for kriminalfor-sorgen,
- 4) er optaget i døgninstitution for børn og unge efter lov om social service,
- 5) på grund af mental retardering er optaget i længe-revarende botilbud til personer med betydelig ned-sat fysisk eller psykisk funktionsevne, jf. § 92 i lov om social service,
- 6) er indlagt eller tilbageholdt mod deres vilje på de hospitaler m.v., der er nævnt i § 1 i lov om sindssy-ge personers hospitalsophold.

Stk. 2. Erstatning ydes for skade, der forvoldes på institu-tionens område eller under ophold uden for dette med tilladelse eller i forbindelse med udeblivelse eller undvi-gelse.

Stk. 3.

Stk. 4.

Kapitel 3

Fælles bestemmelser m.v.

§ 6. Erstatning ydes, selv om skadevolderen er

- 1) ukendt eller ikke kan findes,
- 2) under 15 år eller
- 3) utilregnelig.

§ 6 a. Ved afgørelser om erstatning efter denne lov finder dansk rets almindelige regler om skadevolderens erstatningsansvar, herunder om nedsettelse eller bort-fæld af erstatning på grund af skadelidtes eller altdedes medvirken til skaden eller accept af risikoen for skade, tilsvarende anvendelse.

§ 7. Erstatning ydes ikke, i det omfang skaden godtgo-res af skadevolderen eller dækkes af forsikringsydelse eller andre ydelser, der har karakter af virkelig skades-erstatning.

Stk. 2. Erstatning ydes ikke til dækning af regreskrav mod skadevolderen.

§ 10. Erstatning er betinget af, at lovovertrædelsen uden undsiget ophold er anmeldt til politiet, og at skade-lidte under en eventuel straffesag mod skadevolderen nedlægger påstand om erstatning.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 kan fraviges, hvis forholdene taler for det.

Stk. 3. Politiet vejleder skadelidte om retten til at få erstatning efter denne lov.

§ 11. Afgørelse om erstatning træffes af et nævn, der nedsættes af justitsministeren.

Stk. 2. Nævnet består af en formand, der skal være dommer, og af 2 andre medlemmer, hvoraf det ene medlem udnævnes efter indstilling fra socialministeren, og det andet medlem efter indstilling fra advokatrådet. Medlemmerne og stedfortrædere for disse udnævnes for 4 år.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nævnets forret-ningsorden og regler om indgivelse af ansøgning.

§ 11 a. Er skadelidtes krav på erstatning og godtgørelse fra skadevolderen afgjort ved dom, ydes erstatning efter denne lov med det beløb, som er fastsat ved dommen, jfr. dog §§ 7-10.

Stk. 2. Reglen i stk. 1 gælder ikke, for så vidt skadevol-deren under sagen må anses for at have anerkendt kravet eller dets størrelse.

Stk. 3. Taler særlige omstændigheder derfor, kan næv-net uanset reglen i stk. 1 tilkende skadelidte en højere erstatning eller godtgørelse end fastsat ved dommen.

§ 13. Nævnet kan ikke behandle en ansøgning, der er indgivet over 2 år efter, at lovovertrædelsen er begået, medmindre der foreligger særlige grunde.

§ 14. Nævnet kan opfordre ansøgeren til at medvirke til sagens oplysning, herunder ved personligt fremmøde for nævnet, ved i tilfælde af personskade at lade sig under-søge af en læge og om fornødent, eventuelt ved indlæg-gelse, at lade sig undergive observation og behandling. Nævnet kan endvidere afkræve andre, der har kendskab til forholdene, oplysninger, der må anses for nødvendige. Nævnet kan herunder indhente sygehusjournaler eller udskrifter heraf.

Stk. 2. Nævnet kan forlange optaget retsligt forhør.

Stk. 3. Efterkommer ansøgeren ikke inden en fastsat frist en opfordring fra nævnet om at medvirke til sagens op-lysning, kan sagen afgøres på det i øvrigt foreliggende grundlag.

§ 15. Udgifterne ved sagens behandling ved nævnet, herunder udgifter til de undersøgelser, der er omfattet i § 14, stk. 1, betales af staten.

Stk. 2. Nævnet kan i særlige tilfælde bestemme, at anse-geren helt eller delvis skal have dækket udgifter, som han har afholdt i anledning af sagen.

§ 16. Nævnet har den endelige administrative afgørelse af de sager, der indbringes for nævnet.

§ 17. Staten indtræder, i det omfang der ydes erstat-ning, i skadelidtes krav mod skadevolderen.

§ 18. Har ansøgeren givet urigtige oplysninger eller fortiet omstændigheder af betydning for erstatningen, kan beløb, som er modtaget med urette, kræves tilbage-betalt.

Stk. 2. Tilbagebetaling kan endvidere kræves, i det om-fang, skaden senere godtgøres af skadevolderen eller dækkes af forsikringsydelse eller andre ydelser, der har karakter af virkelig skadeserstatning.

Bilag 8

Blanket til lægeerklæring

Erstatningsnævnet

Sendes til:
Erstatningsnævnet
Borgergade 28, 2. sal
1300 København K

Skadelidtes navn:
Adresse:
Adresse:
Cpr-nr.:

Bemærk, at erklæringen kun kan forventes betalt af Erstatningsnævnet, hvis den er rekvireret af nævnet.

Lægeerklæring

Afgivet til brug for ansøgning om erstatning fra staten efter offererstatningsloven

Oplysningerne indhentes i henhold til § 14, stk. 1, i lovbekendtgørelse nr. 688 af 28. juni 2004 om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser (offererstatningsloven).

Erklæringen skal så vidt muligt udfyldes på dansk. Der henvises til bekendtgørelse nr. 212 af 20. juni 1935 om almindelige regler for afgivelse af lægeerklæringer. Lægeerklæringen udstedes i forbindelse med en aktuel undersøgelse.

Benyt venligst blokbogstaver eller maskine. Formularen kan tillige kopieres fra Erstatningsnævnets hjemmeside, www.erstatningsnaevnet.dk.

1. Hvornår og hvordan angives tilskadekomsten at have fundet sted?	
2. Hvilken lægelig behandling har skadelidte gennemgået i anledning af tilskadekomsten?	
3. Hvis skadelidte har været henvist til anden behandler, angives hvilken (f.eks. fysioterapeut eller psykolog).	
4. I hvilke perioder har skadelidte været sygemedt som følge af tilskadekomsten?	
5. Har skadelidte fortsat følger efter tilskadekomsten?	
6. Beskriv evt. følger nærmere, angiv såvel objektive fund som subjektive klager.	

Borgergade 28, 2.
1300 København K.

E-post: erstatningsnaevnet@erstatningsnaevnet.dk
Internet: <http://www.erstatningsnaevnet.dk>

Fax.: 33 91 35 40

6. fortsat.	
7. Er der overensstemmelse mellem skadelidtes klager og de objektive fund?	
8. Har skadelidte nogen forudbestående lidelser, der har betydning for den aktuelle tilstand? Hvilke?	
9. Skønnes det, at skadelidte vil få varige følger efter tilskadekomsten? Hvilke?	
10. Skønnes det, at tilskadekomsten medfører behov for meget langvarig eller evt. varig behandling? Hvilken?	
11. Er De skadelidtes sædvanlige læge?	
12. Eventuelle supplerende bemærkninger	
13. Dato for undersøgelsen	

_____ den _____
 sted underskrift og stempel

Bekendtgørelse nr. 212 af 20. juni 1935, §§ 3-4:

"§ 3 I lægeerklæringer, der udstedes til brug for personer eller institutioner, der ikke kan forudsættes at være i besiddelse af lægelig viden, skal, hvor særlige grunde ikke taler derimod, i videst muligt omfang benyttes danske eller dog almenfættelige betegnelser for sygdomme, anatomiske forhold m.m.
 § 4 De i erklæringen indeholdte oplysninger skal være så fyldige og tydelige, at formålet med erklæringen opfyldes, og at den for hvem erklæringen er bestemt, derved sættes i stand til selv at danne sig et skøn. Det skal tydeligt fremgå, hvilke af de i erklæringen givne oplysninger, der beror på lægens egen undersøgelse eller iagttagelse af den pågældende, og hvilke der skyldes angivelser fra den undersøgte eller tredjemand eller beror på journaler o.l.

I erklæringen skal anføres dato for lægens sidste personlige undersøgelse af den pågældende, er ingen personlig undersøgelse foretaget, skal dette udtrykkeligt anføres."

03.10.01.01 Den almindelige Danske Lægeforening og Erstatningsnævnet

Bilag 9

Rådets direktiv 2004/80/EF af 29. april 2004 om erstatning til ofre for forbrydelser

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR –

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 308,

under henvisning til forslag fra Kommissionen⁽¹⁾,

under henvisning til udtalelse fra Europa-Parlamentet⁽²⁾,

under henvisning til udtalelse fra Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg⁽³⁾, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Et af Det Europæiske Fællesskabs mål er at fjerne hindringerne for den frie bevægelighed for personer og tjenesteydelser mellem medlemsstaterne.
- (2) Domstolen slog i Cowan-sagen⁽⁴⁾ fast, at når fællesskabsretten tillægger fysiske personer ret til at rejse ind i en anden medlemsstat, må beskyttelsen af vedkommendes integritet i den pågældende medlemsstat på lige fod med landets egne statsborgere og personer, som er bosat på dens område, anses for en uadskillelig bestanddel af den pågældendes ret til at bevæge sig frit. Foranstaltninger, der skal lette erstatning til ofre for forbrydelser, bør være et led i virkeliggørelsen af dette mål.
- (3) På mødet i Tammerfors den 15. og 16. oktober 1999 opfordrede Det Europæiske Råd til, at der blev udarbejdet minimumsstandarder for beskyttelse af ofre for kriminalitet, navnlig for ofrenes adgang til domstolene og tilsvarende organer og deres ret til skades-

erstatning, herunder dækning af sagsomkostninger.

- (4) Det Europæiske Råd opfordrede på mødet i Bruxelles den 25. og 26. marts 2004 i erklæringen om bekæmpelse af terrorisme til, at nærværende direktiv blev vedtaget inden den 1. maj 2004.
- (5) Rådet vedtog den 15. marts 2001 rammeafgørelse 2001/220/RIA om ofres stilling i forbindelse med straffesager⁽⁵⁾. Afgørelsen, som er baseret på afsnit VI i traktaten om Den Europæiske Union, giver ofre for forbrydelser mulighed for at kræve erstatning fra gerningsmanden som led i en straffesag.
- (6) Ofre for forbrydelser i Den Europæiske Union bør have ret til en rimelig og passende erstatning for de skader, de har lidt, uanset hvor i Det Europæiske Fællesskab forbrydelsen er begået.
- (7) For at lette adgangen til erstatning til ofre for forbrydelser i grænseoverskridende situationer indfører dette direktiv en samarbejdsordning, der bygger på de enkelte medlemsstaters ordninger for erstatning til ofre for forsætlige voldsforbrydelser begået på deres eget område. Der bør derfor forefindes en erstatningsordning i alle medlemsstater.
- (8) De fleste medlemsstater har allerede etableret sådanne erstatningsordninger, en del af dem for at opfylde deres forpligtelser i henhold til den europæiske konvention af 24. november 1983 om erstatning til ofre for voldsforbrydelser.
- (9) Foranstaltningerne i dette direktiv er nødvendige for at virkeliggøre et af

Fællesskabets mål; traktaten indeholder ikke anden hjemmel til vedtagelse end artikel 308, og denne artikel bør derfor anvendes.

- (10) Ofre for forbrydelser vil ofte ikke kunne opnå erstatning fra gerningsmanden, fordi denne ikke har de nødvendige midler til at honorere et domspålæg om erstatning, eller fordi denne er ukendt eller ikke kan retsfølges.
- (11) Der bør indføres en ordning for samarbejde mellem medlemsstaternes myndigheder for at lette adgangen til erstatning i situationer, hvor forbrydelsen er begået i en anden medlemsstat end ofrets bopælsstat.
- (12) Denne samarbejdsordning skal sikre, at ofre for forbrydelser altid kan henvende sig til en myndighed i deres bopælsstat, og skal mindske de praktiske og sproglige problemer, der opstår i grænseoverskridende situationer.
- (13) I ordningen bør indgå de bestemmelser, som er nødvendige, for at ofre for forbrydelser kan finde frem til de oplysninger, de har brug for for at indgive ansøgning, og for at samarbejdet mellem de implicerede myndigheder kan blive effektivt.
- (14) Dette direktiv respekterer de grundlæggende rettigheder og overholder de principper, der navnlig af Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder er anerkendt som generelle principper for fællesskabsretten.
- (15) Målene for dette direktiv, nemlig at lette adgangen til erstatning for ofre for forbrydelser i grænseoverskridende situationer, kan ikke i tilstrækkelig grad opfyldes af medlemsstaterne på

grund af det grænseoverskridende element og kan derfor på grund af handlingens omfang eller virkninger bedre gennemføres på fællesskabsplan; Fællesskabet kan derfor træffe foranstaltninger i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet, jf. traktatens artikel 5. I overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, jf. nævnte artikel, går dette direktiv ikke ud over, hvad der er nødvendigt for at nå disse mål.

- (16) De nødvendige foranstaltninger til gennemførelse af dette direktiv bør vedtages i overensstemmelse med Rådets afgørelse 1999/468/EF af 28. juni 1999 om fastsættelse af de nærmere vilkår for udøvelsen af de gennemførelsesbeføjelser, der tillægges Kommissionen⁽⁶⁾ –

UDSTEDT FØLGENDE DIREKTIV:

KAPITEL I ADGANG TIL ERSTATNING I GRÆNSEOVERSKRIDENDE SITUATIONER

Artikel 1

Ret til at indgive ansøgning i bopælsstaten

Medlemsstaterne sikrer, at en person, der ansøger om erstatning, i de tilfælde, hvor en forsætlig voldsforbrydelse er begået på en anden medlemsstats område end den, hvor den pågældende har sit sædvanlige opholdssted, har ret til at indgive sin ansøgning til en myndighed eller anden instans i denne sidste medlemsstat.

Artikel 2

Ansvar for udbetaling af erstatning

Erstatningen udbetales af den kompetente myndighed i den medlemsstat, på hvis område forbrydelsen er begået.

Bilag 9

Artikel 3

Ansvarlige myndigheder og administrative procedurer

1. Medlemsstaterne opretter eller udpeger en eller flere myndigheder eller andre instanser, i det følgende benævnt »den bistandsydende myndighed«, der er ansvarlig for anvendelsen af artikel 1.

2. Medlemsstaterne opretter eller udpeger en eller flere myndigheder eller andre instanser, i det følgende benævnt »den besluttende myndighed«, der er ansvarlig for at træffe afgørelse om ansøgninger om erstatning.

3. Medlemsstaterne tilstræber at begrænse de administrative formaliteter, der kræves opfyldt af en ansøger, til et minimum.

Artikel 4

Oplysninger til potentielle ansøgere

Medlemsstaterne sikrer, at potentielle ansøgere har adgang til væsentlige oplysninger om mulighederne for at ansøge om erstatning på den måde, medlemsstaterne finder hensigtsmæssig.

Artikel 5

Bistand til ansøgeren

1. Den bistandsydende myndighed giver ansøgeren de oplysninger, der er omhandlet i artikel 4, og udleverer de nødvendige ansøgningsformularer på grundlag af den håndbog, der udarbejdes i medfør af artikel 13, stk. 2.

2. Den bistandsydende myndighed giver efter anmodning fra ansøgeren denne generel vejledning og information om, hvordan ansøgningen om erstatning skal udfærdiges, og hvilke bilag der eventuelt skal vedlægges.

3. Den bistandsydende myndighed foretager ingen vurdering af ansøgningen.

Artikel 6

Fremsendelse af ansøgninger

1. Den bistandsydende myndighed fremsender så hurtigt som muligt ansøgningen og eventuelle vedlagte bilag til den besluttende myndighed.

2. Den bistandsydende myndighed fremsender ansøgningen under anvendelse af den i artikel 14 omhandlede standardformular.

3. Det sprog, hvorpå ansøgningen og eventuelle vedlagte bilag skal fremsendes, bestemmes efter artikel 11, stk. 1.

Artikel 7

Modtagelse af ansøgninger

Når den besluttende myndighed har modtaget en ansøgning, der er fremsendt efter artikel 6, sender den så hurtigt som muligt den bistandsydende myndighed og ansøgeren:

- a) navnet på den kontaktperson eller den afdeling, der er ansvarlig for at behandle sagen
- b) en kvittering for modtagelse af ansøgningen
- c) om muligt en foreløbig angivelse af, hvornår der vil blive truffet afgørelse om ansøgningen.

Artikel 8

Anmodning om supplerende oplysninger

Den bistandsydende myndighed giver om nødvendigt ansøgeren generel vejledning med hensyn til at efterkomme en anmodning om supplerende oplysninger fra den besluttende myndighed.

Den sender efter anmodning fra ansøgeren efterfølgende så hurtigt som muligt disse oplysninger direkte til den besluttende myndighed, eventuelt med en liste over vedlagte bilag.

Artikel 9

Høring af ansøgeren

1. Hvis den besluttende myndighed i overensstemmelse med den lovgivning, som denne er underlagt, beslutter at høre ansøgeren eller en anden person som f.eks. et vidne eller en sagkyndig, kan den kontakte den bistandsydende myndighed med henblik på at få foranstaltet:

- a) at den pågældende høres direkte af den besluttende myndighed i overensstemmelse med den lovgivning, som denne er underlagt, via navnlig telefon- eller videokonference, eller
- b) at den pågældende høres af den bistandsydende myndighed i overensstemmelse med den lovgivning, som denne er underlagt, hvorefter denne myndighed sender et referat af høringen til den besluttende myndighed.

2. Den direkte høring i medfør af stk. 1, litra a), må kun finde sted i samarbejde med den bistandsydende myndighed og kun på frivilligt grundlag, idet den besluttende myndighed ikke har mulighed for at anvende tvangsmidler.

Artikel 10

Meddelelse af afgørelsen

Den besluttende myndighed sender i overensstemmelse med den lovgivning, som denne er underlagt, under anvendelse af den i artikel 14 omhandlede standardformular afgørelsen om ansøgningen om er-

statning til ansøgeren og den bistandsydende myndighed så hurtigt som muligt efter, at afgørelsen er truffet.

Artikel 11

Andre bestemmelser

1. De oplysninger, som myndighederne sender til hinanden i medfør af artikel 6-10, affattes:

- a) på de officielle sprog eller et af de sprog, der anvendes i den medlemsstat, som den myndighed, oplysningerne sendes til, repræsenterer, når dette sprog samtidig er et af fællesskabsinstitutionernes sprog, eller
- b) på et andet af fællesskabsinstitutionernes sprog, som den pågældende medlemsstat har meddelt, at den kan acceptere

med undtagelse af:

- i) den fulde ordlyd af de afgørelser, som den besluttende myndighed har truffet, hvor sproget bestemmes efter den lovgivning, som denne er underlagt
- ii) referater af høringer i medfør af artikel 9, stk. 1, litra b), hvor sproget bestemmes af den bistandsydende myndighed, idet det dog skal være et af fællesskabsinstitutionernes sprog.

2. Tjenester ydet af den bistandsydende myndighed i medfør af artikel 1-10 giver ikke anledning til krav om, at ansøgeren eller den besluttende myndighed skal godtgøre afgifter eller omkostninger.

3. Ansøgningsformularer og alle andre meddelelser fremsendt i medfør artikel 6-10 fritages for krav om bekræftelse af ægthed og andre lignende formaliteter.

KAPITEL II NATIONALE ERSTATNINGSORDNINGER

Artikel 12

1. De regler om adgang til erstatning i grænseoverskridende situationer, som fastsættes ved dette direktiv, bygger på de enkelte medlemsstaters ordninger for erstatning til ofre for forsætlige voldsforbrydelser begået på deres eget område.

2. Alle medlemsstater sikrer, at der i kraft af deres nationale regler forefindes en ordning for erstatning til ofre for forsætlige voldsforbrydelser begået på deres eget område, som garanterer en rimelig og passende erstatning til ofre.

KAPITEL III GENNEMFØRELSES- BESTEMMELSER

Artikel 13

Oplysninger til Kommissionen og håndbog

1. Medlemsstaterne sender senest den 1. juli 2005 Kommissionen:
- a) en liste over de myndigheder, der er oprettet eller udpeget i medfør af artikel 3, stk. 1 og 2, i givet fald med oplysning om disse myndigheders specielle og stedlige kompetence
 - b) meddelelse om det eller de sprog omhandlet i artikel 11, stk. 1, litra a), som disse myndigheder kan acceptere med henblik på anvendelsen af artikel 6-10, og det eller de officielle sprog ud over deres eget, som medlemsstaterne kan acceptere i forbindelse med fremsendelse af ansøgninger i overensstemmelse med artikel 11, stk. 1, litra b)
 - c) de oplysninger, der er tilvejebragt med henblik på artikel 4
 - d) formularerne til ansøgning om erstatning.

Medlemsstaterne underretter Kommissionen om enhver senere ændring af disse oplysninger.

2. Kommissionen udarbejder i samarbejde med medlemsstaterne en håndbog med de oplysninger, som medlemsstaterne har fremsendt i medfør af stk. 1, og offentliggør denne på internettet. Kommissionen foranstalter de nødvendige oversættelser af denne håndbog.

Artikel 14

Standardformular til anvendelse ved fremsendelse af ansøgninger og afgørelser

Der udarbejdes senest den 31. oktober 2005 efter proceduren i artikel 15, stk. 2, standardformularer til anvendelse ved fremsendelse af ansøgninger og afgørelser.

Artikel 15

Udvalg

1. Kommissionen bistås af et udvalg.
2. Når der henvises til dette stykke, anvendes artikel 3 og 7 i afgørelse 1999/468/EF.
3. Udvalget vedtager selv sin forretningsorden.

Artikel 16

Centrale kontaktpunkter

Medlemsstaterne udpeger et centralt kontaktpunkt, der skal

- a) medvirke ved gennemførelsen af artikel 13, stk. 2
- b) fremme tæt samarbejde og udveksling af oplysninger mellem de bistandsydende og de besluttende myndigheder i medlemsstaterne og
- c) bistå med løsning af problemer, der måtte opstå ved anvendelsen af artikel 1-10.

Kontaktpunkterne mødes regelmæssigt.

Artikel 17

Gunstigere bestemmelser

Dette direktiv er ikke til hinder for, at medlemsstaterne:

- a) indfører eller opretholder gunstigere bestemmelser til fordel for ofre for forbrydelser eller andre personer, der berøres af en forbrydelse,
- b) indfører eller opretholder bestemmelser om erstatning til ofre for forbrydelser begået uden for deres eget område eller til andre personer, der berøres af en sådan forbrydelse, på vilkår, som medlemsstaterne selv specifikt fastsætter for så vidt sådanne bestemmelser er forenelige med dette direktiv.

Artikel 18

Gennemførelse

1. Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv inden den 1. januar 2006, med undtagelse af artikel 12, stk. 2, der efterkommes inden den 1. juli 2005. De underretter straks Kommissionen herom.

2. Medlemsstaterne kan fastsætte, at de love og bestemmelser, der er nødvendige for at efterkomme dette direktiv, kun skal gælde for ansøgere, hvis skader er forvoldt ved forbrydelser, der er begået efter den 30. juni 2005.

3. Disse love og bestemmelser skal ved vedtagelsen indeholde en henvisning til dette direktiv eller skal ved offentliggørelsen ledsages af en sådan henvisning. De nærmere regler for henvisningen fastsættes af medlemsstaterne.

4. Medlemsstaterne meddeler Kommissionen teksten til de vigtigste nationale retsforskrifter, som de udsteder på det område, der er omfattet af dette direktiv.

Artikel 19

Revision

Senest den 1. januar 2009 forelægger Kommissionen Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg en rapport om anvendelsen af dette direktiv.

Artikel 20

Ikrafttræden

Dette direktiv træder i kraft på tyvendagen efter offentliggørelsen i Den Europæiske Unions Tidende.

Artikel 21

Adressater

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Luxembourg, den 29. april 2004.

På Rådets vegne
M. Mc Dowell
Formand

- (1) EUT C 45 E af 25.2.2003, s. 69.
- (2) Udtalelse afgivet den 23.10.2003 (endnu ikke offentliggjort i EUT).
- (3) EUT C 95 af 24.4.2003, s. 40.
- (4) Sag 186/87, Sml. 1989, s. 195.
- (5) EFT L 82 af 22.3.2001, s. 1.
- (6) EFT L 184 af 17.7.1999, s. 23.

Bilag 10

Europakonventionen om erstatning til ofre for forbrydelser

Bekendtgørelse af den europæiske konvention af 24. november 1983 om erstatning til ofre for voldsforbrydelser

I henhold til kgl. resolution af 21. september 1987 har Danmark ratificeret en i Strasbourg udfærdiget europæisk konvention af 24. november 1983 om erstatning til ofre for voldsforbrydelser.

Konventionen har følgende ordlyd:

EUROPÆISKE KONVENTION OM ERSTATNING TIL OFRE FOR VOLDSFORBRYDELSE

Medlemsstaterne af Europarådet, som har undertegnet denne konvention, er i betragtning af, at Europarådets mål er at knytte sine medlemmer nærmere sammen, og

i betragtning af, at hensynet til almindelig retsbevidsthed og ønsket om social solidaritet kræver, at der sørges for ofre, som har været udsat for forsætlige lovovertrædelser med skade på legene eller helbred til følge, samt at der ligeledes sørges for personer, der har mistet en forsørger, hvis denne er afgået ved døden som følge af sådan lovovertrædelse, og

i betragtning af, at en ordning er påkrævet til udbetaling af erstatning til disse ofre fra den stat, på hvis territorium forbrydelsen fandt sted, især hvis skadevolderen er ukendt eller ubemidlet, og

i betragtning af, at mindstebestemmelser er nødvendige på dette område, og

under hensyn til Europarådets Ministerkomites resolution (77)27 om erstatning til ofre for forbrydelser, blevet enige om følgende:

KAPITEL I Almindelige principper

Artikel 1

De kontraherende stater påtager sig at foretage det fornødne til iværksættelse af de i Kapitel I i nærværende konvention indeholdte principper.

Artikel 2

1. Såfremt dækning for skade ikke fuldt ud kan opnås på anden måde, skal staten yde erstatning til:

- a. personer, der som en direkte følge af en forsætlig voldsforbrydelse har lidt alvorlig varig skade på legene eller helbred,
- b. personer, som har mistet en forsørger, der er afgået ved døden som følge af sådan forbrydelse.

2. Erstatning skal tilkendes i de nævnte tilfælde, selv om skadevolderen ikke kan retsforfølges eller straffes.

Artikel 3

Erstatningen skal betales af den stat, på hvis territorium forbrydelsen blev begået, til:

- a. statsborgere i de kontraherende stater;
- b. statsborgere i et medlemsland af Euro-parådet, som har fast bopæl i den stat, på hvis territorium forbrydelsen blev begået.

Artikel 4

Erstatningen skal i overensstemmelse med den foreliggende sag mindst dække følgende: tabt arbejdsfortjeneste, udgifter til lægebehandling og hospitalsindlæggelse, begravelsesudgifter, og med hensyn til personer, der har mistet en forsørger, tab af underhold.

Artikel 5

Erstatningsordningen kan, om fornødent, for enhver del af eller for den samlede erstatning indeholde en øvre, henholdsvis en nedre beløbsgrænse.

Artikel 6

Der kan fastsættes en frist for indgivelse af ansøgning om erstatning.

Artikel 7

Erstatning kan nedsættes eller nægtes som følge af ansøgerens økonomiske forhold.

Artikel 8

1. Erstatning kan nedsættes eller nægtes under hensyn til den skadelidtes eller ansøgerens handlemåde før, under eller efter forbrydelsen eller med hensyn til personskaden eller dødsfaldet.

2. Ligledes kan erstatning nedsættes eller bortfalde på grund af skadelidtes eller ansøgerens forbindelse med organiseret kriminalitet eller medlemskab af organisationer, der er involveret i volds kriminalitet.

3. Erstatningen kan også nedsættes eller nægtes, for så vidt tilkendelse af erstatning er i strid med den almindelige retsfølelse eller den offentlige orden («ordre public»).

Artikel 9

For at undgå dobbelt erstatning kan staten eller den kompetente myndighed fradrage eller kræve tilbagebetalt ethvert beløb, som skadevolderen har betalt som følge af personskaden eller dødsfaldet, samt ethvert beløb, som udgør social bistand eller forsikring eller eventuel dækning for skaden opnået på anden måde.

Artikel 10

Staten eller den kompetente myndighed kan med hensyn til udbetalte erstatningsbeløb indtræde i skadelidtes rettigheder.

Artikel 11

Hver kontraherende stat skal tage passende forholdsregler med henblik på at sørge for, at oplysninger om dennes ordning stilles til rådighed for potentielle ansøgere.

KAPITEL II

Internationalt samarbejde

Artikel 12

Med forbehold af bilaterale eller multilaterale aftaler mellem de kontraherende stater om fælles bistand skal hver parts kompetente myndigheder på begæring af de pågældende myndigheder i en anden kontraherende stat yde størst mulig bistand i forbindelse med forhold, der omfattes af denne konvention. Med dette for øje skal

Bilag 10

hver af de kontraherende stater udpege en central myndighed, der skal modtage og tage sig af anmodninger om sådan bistand. Oplysning herom skal gives til Europarådets generalsekretær ved deponeringen af ratifikations-, accept-, godkendelses- eller tiltrædelsesinstrumentet.

Artikel 13

1. Den europæiske Kriminalkomité skal holdes underrettet om anvendelsen af denne konvention.

2. Hver part skal meddele Europarådets generalsekretær alle relevante oplysninger vedrørende bestemmelser, love og regler, der angår forhold, der er omfattet af denne konvention.

KAPITEL III Slutbestemmelser

Artikel 14

Denne konvention er åben for undertegnelse af de stater, der er medlemmer af Europarådet. Den kan ratificeres, accepteres eller godkendes. Ratifikations-, accept- eller godkendelsesinstrumenter skal deponeres hos Europarådets generalsekretær.

Artikel 15

1. Denne konvention træder i kraft den første dag i den måned, som følger udløbet af en periode på tre måneder efter den dag, hvor tre medlemsstater i Europarådet har givet deres samtykke til at være bundet af konventionen i overensstemmelse med bestemmelserne i artikel 14.

2. For en medlemsstat, som senere erklærer sig villig til at være bundet af konventionen, træder den i kraft den første dag i den måned, som følger udløbet af en periode på tre måneder efter den dag, hvor ratifikati-

ons-, accept- eller godkendelsesinstrumentet blev deponeret.

Artikel 16

1. Efter denne konventions ikrafttræden kan Europarådets ministerkomite opfordre enhver stat, som ikke er medlem af Europarådet til at tiltræde konventionen ved en beslutning truffet med en sådan majoritet som anført i artikel 20.d i Europarådets statut og med enstemmig tilslutning fra de kontraherende staters repræsentanter, som har ret til at være repræsenteret i komiteen.

2. For enhver tiltrædende stat træder konventionen i kraft på den første dag i den måned, som følger udløbet af en periode på tre måneder efter den dag, hvor tiltrædelsesinstrumentet blev deponeret hos Europarådets generalsekretær.

Artikel 17

1. Enhver stat kan på tidspunktet for undertegnelse eller deponering af ratifikations-, accept-, godkendelses- eller tiltrædelsesinstrument nærmere angive, på hvilket eller hvilke territorier denne konvention skal finde anvendelse.

2. Enhver stat kan på et senere tidspunkt ved en erklæring til Europarådets generalsekretær udstrække anvendelsen af denne konvention til ethvert andet område angivet i erklæringen. For et sådant område træder konventionen i kraft den første dag i den måned, som følger udløbet af en periode på tre måneder efter den dag, hvor generalsekretøren modtog erklæringen.

3. Enhver erklæring afgivet i overensstemmelse med de to foregående stykker kan for så vidt angår ethvert område angivet i erklæringen tilbagekaldes ved en underretning til generalsekretæren. Tilbagekaldelsen får virkning den første dag i den

måned, som følger udløbet af en periode på seks måneder efter den dag, hvor generalsekretæren modtog underretningen.

Artikel 18

1. Enhver stat kan ved undertegnelsen af denne konvention eller ved deponeringen af sit ratifikations-, accept-, godkendelses- eller tiltrædelsesinstrument tage forbehold med hensyn til en eller flere af konventionens bestemmelser.

2. Enhver kontraherende stat, som har taget forbehold i henhold til foregående stk., kan fuldt ud eller delvist tilbagekalde det ved meddelelse til Europarådet generalsekretær. En sådan tilbagekaldelse får virkning fra generalsekretærens modtagelse af meddelelsen.

3. En part, som har taget et forbehold med hensyn til en bestemmelse i denne konvention, kan ikke i videre omfang end den selv har godkendt bestemmelsen, gøre krav på, at denne bringes i anvendelse af en anden part.

Artikel 19

1. Enhver kontraherende stat kan til enhver tid opsig denne konvention gennem en underretning til Europarådets generalsekretær.

2. En sådan opsigelse får virkning fra den første dag i den måned, som følger udløbet af en periode på seks måneder efter den dag, hvor generalsekretæren modtog underretningen.

Artikel 20

Europarådets generalsekretær skal underrette de stater, som er medlem af rådet samt

enhver stat, som har tiltrådt denne konvention om:

- a. Enhver undertegnelse;
- b. enhver deponering af ratifikations-, accept-, godkendelses- eller tiltrædelsesinstrumenter;
- c. enhver ikrafttrædelsesdag for denne konvention i overensstemmelse med art. 15, 16 og 17;
- d. enhver anden handling, underretning eller meddelelse med tilknytning til denne konvention.

Til bekræftelse heraf her undertegnede dertil behørigt bemyndigede undertegnet denne konvention.

Udfærdiget i Strasbourg den 24. november 1983 på engelsk og fransk, som begge har samme gyldighed, i eet eksemplar, som skal opbevares i Europarådets arkiv. Europarådets generalsekretær skal fremsende bekræftede genparter til hver af de stater, der er medlem af Europarådet samt til enhver stat, som er blevet tilbudt at tiltræde den.

Følgende lande har ratificeret, accepteret eller godkendt konventionen på de vedføjede datoer:

Nederlandene	16. juli 1984
Luxembourg	21. maj 1985
Danmark.....	9. oktober 1987

Nedennævnte lande har ved ratifikationen, accepten eller godkendelsen afgivet erklæringer som følger:

Nederlandene

Ifølge artikel 12.2 er den centrale myndighed med henblik på modtagelse og behandling af henvendelser vedrørende konventionen »Secretaris van de Commissie tot beheer van het schadefonds geweldmisdrijven, Postbus 20.303, 2500 EH The Hague«.

Bilag 10

Ifølge art. 17.1 gælder konventionen for det nederlandske kongerige i Europa.

Luxembourg

Ifølge artikel 12.2 er den centrale myndighed med henblik på modtagelse og behandling af henvendelser vedrørende konventionen »the Ministry of Justice, 16 Boulevard Royal, Luxembourg«.

Danmark

Ifølge art. 12.2 er Justitsministeriet, Slotsholmsgade 10, 1216 København K, den centrale myndighed med henblik på modtagelse og behandling af henvendelser vedrørende konventionen.

I henhold til art. 17.1 er det angivet, at konventionen ikke finder anvendelse på Færøerne og Grønland.

Konventionen træder i medfør af art. 15, stk. 1, i kraft for Danmark den 1. februar 1988.

Udenrigsministeriet, den 20. april 1988

Uffe Ellemann-Jensen

Domsregister

Forsikrings- og erstatningsretlig domssamling

FED 1996 1227/1	29	FED 2003 2478/1	33
FED 1996.1237/1	144	FED 2003 2456/1	35
FED 1999 1343/3	148	FED 2003 2456/2	118
FED 1999 1351/2	56	FED 2003 2457	25
FED 1999 1352/2	54, 94	FED 2003 2457/2	44
FED 1999 1358	148	FED 2003 2458/1	46
FED 1999 1359/2	38	FED 2003 2458/2	46
FED 1999 1363/2	42	FED 2003 2464/1	98
FED 1999 1366/2	42	FED 2003 2464/2	128
FED 1999 1371/2	29	FED 2003 2466/1	62
FED 1999 1374/1	45	FED 2003 2467/2	84
FED 1999 1375/1	138	FED 2003 2468	77
FED 1999 1378/2	123	FED 2003 2469/1	82
FED 1999 1379/1	42	FED 2003 2470/1	80
FED 1999 1384/1	35	FED 2003 2470/2	77
FED 1999 1387/1	85	FED 2003 2471/1	83
FED 1999 1388/3	25	FED 2003 2471/2	85
FED 1999 798	145	FED 2003 2472/1	87
FED 2001 2048	43	FED 2003 2472/2	87
FED 2001 2048/2	38	FED 2003 2473/1	84
FED 2001 2059/2	109, 123	FED 2003 2476/1	122
FED 2001 2061	148	FED 2003 2477/1	30
FED 2001 2068	85	FED 2003 2477/2	31, 58
FED 2001 2075/2	24, 25	FED 2003 2477/3	31
FED 2001 2076/1	38	FED 2003 2478/3	35
FED 2001 2077/1	60	FED 2003 2479	24, 39, 47, 118
FED 2002 2151/1	28	FED 2003 2480/2	44
FED 2002 2152/1	28	FED 2003 2480/3	44
FED 2002 2152/2	28	FED 2003 2481/1	109
FED 2002 2153/3	118	FED 2003 2481/2	99
FED 2002 2154	45	FED 2003 2481/3	99
FED 2002 2154/1	25	FED 2003 2482/1	99
FED 2002 2156/1	61	FED 2003 2482/2	123
FED 2002 2156/2	61	FED 2003 2483/1	130
FED 2002 2170/1	25	FED 2003 2483/2	131
FED 2002 2179/1	119	FED 2003 2484/1	130
		FED 2003 2486/1	79, 83
		FED 2003 2486/2	82
		FED 2003 2486/3	84
		FED 2003 2487/1	82

Stikordsregister

FED 2003 2487/2 78
FED 2003 2487/3 88
FED 2003 2487/4 88
FED 2003 2488/2 132
FED 2003 2489/1 131, 132
FED 2003 2489/2 133

Ugeskrift for Retsvæsen

U 1969 710H 132
U 1989.1108 H 70
U 1991.534H 83
U 1992.429V 103
U 1994.827H 27
U 2001.1827H 86
U 2001.2478H 86
U 2002.1847H 86
U 2002.1991/1H 86
U 2003.258 H 127, 128
U 2003.1359V 83
U 2003.2085H 86
U 2003.2260Ø 77
U 2003.249Ø 142
U 2004.1219Ø 98
U 2004.1365V 64
U 2004.1385V 84
U 2004.1847H 141
U 2005.1964 Ø 72

Østre Landsrets domme

Østre Landsrets dom af 28. juni 2005 75

Erstatningsnævnets sagsnumre

N.j.nr. 10-00024-2004 73, 74
N.j.nr. 10-00025-2004 73, 74
N.j.nr. 10-00028-2004 127, 131
N.j.nr. 10-00037-2004 73, 74
N.j.nr. 10-00038-2004 73, 74
N.j.nr. 10-00039-2004 73, 74
N.j.nr. 11-00178-2004 129, 131
N.j.nr. 11-00190-2004 133
N.j.nr. 11-00193-2004 34
N.j.nr. 11-00258-2004 34
N.j.nr. 11-00561-2004 34
N.j.nr. 11-01009-2004 149
N.j.nr. 11-01642-2004 127, 128
N.j.nr. 11-01790-2004 41
N.j.nr. 11-01809-2004 25
N.j.nr. 11-02182-2004 92
N.j.nr. 11-1195-2004 34
N.j.nr. 12-00011-2004 77
N.j.nr. 12-00012-2004 77
N.j.nr. 12-00103-2004 80
N.j.nr. 12-00104-2004 80
N.j.nr. 12-00109-2004 80
N.j.nr. 12-00128-2004 81
N.j.nr. 12-00130-2004 79
N.j.nr. 12-00131-2004 79
N.j.nr. 229/2004 79
N.j.nr. 587/2003 61, 121
N.j.nr. 633/2003 61, 121
N.j.nr. 1272/2003 73
N.j.nr. 1273/2003 73
N.j.nr. 1274/2003 73
N.j.nr. 1643/2003 40
N.j.nr. 2636/2003 40
N.j.nr. 2953/2003 83
N.j.nr. 3116/2003 130
N.j.nr. 2120/1995 122
N.j.nr. 785/1993 55
N.j.nr. 1662/1993 55
N.j.nr. 2816/1992 55
N.j.nr. 1139/1988 43

Stikordsregister

1908-loven 131
20-årige forældelse 132
24-timersreglen 101

A

accept af risiko 60, 120, 121
acontoerstatning 69
acontogodtgørelse 68
adhæsionsprocessen 102
advokatbistand 104, 141
afbrudt uddannelse 65
afhøring hos politiet eller i retten 106
afhøringer af den forurettede 107
afsavn 24
anden kønslig omgang end samleje 79
andet tab 64
anholdte 53
anke 124
anklagemyndighedens vurdering 30, 135
anlæg af gravsted 70
anmeldelse til politiet 97
ansvarsforsikring 90
ansøgerens beskæftigelsesforhold 137
ansøgerens sociale forhold 137
ansøgerens udgifter 141
ansøgning 113
ansøgningsskema 110, 113
anvendelse af beslaglagt gods 108
arbejdsskade 64, 66, 68, 69, 92, 131
Arbejdsskadestyrelsen 68, 69, 137

B

begrænset restlevetid 62
begrænsning af påstanden 109
behandlingsudgifter 91
beregning af toårsfristen 128
berigelsesforbrydelser 24
beskikkelse af bistandsadvokat 104, 142

beslaglæggelse til sikring af forurettedes krav 108
besluttende myndighed 48
bespisning 70
bevissikring 101
billighedserstatning 18, 42
bindende dom 89
bistand til opgørelse af forurettedes eventuelle erstatningskrav 106
bistandsadvokat 104
bistandsadvokatens opgaver 106, 142
bistandsydende myndighed 48
blufærdighedskrænkelser 77
bopæl 48
bortfald af erstatning 60

C

center for voldtægts ofre 101
Civilstyrelsen 113, 144

D

dagpenge 66
dankort 26
»danmark« 91
direkte forurettede 102
direkte skadelidte 35
dokumentation 89, 108
dom 90
domsforhandlingen 108
domsmandssager 103
drabsforsøg 86
driftstab 24
dækning for skaden på anden vis 149
dødsfald 49

E

efterladte godtgørelse 72
egen skyld 60, 120, 121
eneforsørger 71

Stikordsregister

erhvervsudøvelse i udlandet 44
erstatning efter ASL 63
erstatning fra skadevolderen 23
erstatning ved død 69
erstatningens størrelse 120
erstatningsansvarsloven 26
erstatningsansvarslovens § 8 69
erstatningsopgørelse 108
erstatningspligten 120
erstatningssatser 89
erstatningsudmålingen 63
Europakonventionen om erstatning til ofre
for forbrydelse 19, 23, 47

F

familiepleje 55
fiskeriterritoriet 36
fitnessbehandling 64
fodtøj 64
Folketingets Ombudsmand 144
for sen politianmeldelse 101
forbehold 108
forfald 112
forhindring af strafbare handlinger 37
forklaring for nævnet 113
forlig 109
forlængelse af uddannelse 64
formandens kompetence 112
formelle betingelser for retten til erstatning
96
formueforbrydelser 24
formueskade 25
forrentning 89
forretningsordenen 112
forsikring 40, 41, 63, 64, 65, 66, 90, 91,
93, 121
forsæt 58
forudbestående lidelser 62
forurettede i voldtægtssager og andre grove
sædelighedssager 105
forurettedes forklaring til politiet 107
forurettedes retsstilling som vidne 107
forvaltningsloven 134
forældelse 29, 126, 131
fradrag i erstatning efter OEL 90
fravigelse af fristen efter OEL § 13 129
freds- og ærekrænkelser 25

fremsættelse af erstatningskravet 108
fremtidige helbredelsesudgifter 63
fri proces 144
frifindelse 29, 120
frihedsberøvelse 76, 83
fritidsjob 65
frygt for repressalier 101
fuldbyrdet voldtægt 76
fysioterapi 64
fysiurgisk behandling 92
færdselsloven 27

G

gebyr til Arbejdsskadestyrelsen 140
genoptagelse 141
god forvaltningsskik 134
godtgørelse for tort 75
godtgørelse til efterladte 72
godtgørelse til efterladte ved dødsfald 20

H

healing 64
helbredelsesudgifter 63
hjemmeboende børn 73
hjælp til politiet under anholdelse 37
hypnose 64
hændeligt uheld 58
hærværksskader 55, 56
højere erstatning end fastsat ved dom 122
hårafklipping 76, 84, 85

I

ikrafttrædelseslovens § 16 132
incest 80
indirekte skadelidte 35
indkaldelse af erstatningssøgende parter
104
indlevering af ansøgningsskema 113
indsatte 53

J

juridiske personer 53, 56

K

kilometertakst 64, 89
kiropraktisk behandling 92

klage over Erstatningsnævnets afgørelse 143

konfirmationsbidrag 71

kontantbeløb 26, 39, 41, 65

kontinental sokkelområderne 36

kreditkort 26

krænkelser godtgørelse 75, 85

kønsfrihedsforbrydelser 76

L

leg 58

lægebehandling 64

lægeerklæring 136, 140

lægelige oplysninger 134, 136

lærere 32

løn under sygdom 66

løntilskud 91

M

maksimum erstatning

svie og smerte 67

maksimumerstatning 18, 19, 95

maksimumerstatning for tingsskade 52

manglende politianmeldelse 97

manglende vejledning 110

medicin 64

medindsatte 53

medvirken til sagens opklaring 98

méngraden 68

mental retardering 54

militær straffelov 27

minimumerstatning 70, 94

mistet skoleår 65

N

nedsættelse 60

nedsættelse eller bortfald af erstatning 60, 62, 93, 121

Nordisk Råd, rekommandation nr. 19/1968 52

nævnets formand 112

nævnets medlemmer 111

nævnets sammensætning 111

nævnsmøde 113

O

objektive straffrihedsgrunde 29

offentlig retshjælp 142

offentlig straffesag 132

offentlige myndigheder og institutioner 53, 56

oplysninger fra andre end ansøgeren 137

oplysninger fra ansøgeren 136

oplysninger, der er nødvendige for

sagsbehandlingen 113

overgangsbeløb 70, 71

overkompensation 67

oversættelse 140

P

partsbeføjelser 114

pension 91

persondataloven 134

personlige ejendele 91

personligt fremmøde 138

personsskade 24, 26

plejepersonale 32, 100

politianmeldelse 32, 96

politiets vejledningspligt 110

politiets vurdering 135

polititilhold 106

politivedtægten 27, 30

privat anholdelse 37

prostituerede 83

prøvelse af Erstatningsnævnets afgørelser 143

psykologbehandling 64, 92

pædagoger 32, 100

påstand om erstatning under en eventuel straffesag 96, 102

påtaleopgivelse 30

R

regres 30, 34, 48, 109, 135

regreskrav 93

restkrav 145

retskraft 116

retskrav 18

retsligt forhør 138

Stikordsregister

retsstridig krænkelse 85
rimelige begravelsesudgifter 70
Rådets direktiv 2004/80/EF 23, 47

S

sager uden domsmænd 103
sagsbehandling i nævnet 115
samleje med mindreårige 80
samleje uden anvendelse af vold eller tvang 80
samtykket 29
sekretariatet 113
sekretariatets kompetence 112
sekretariatschef 113
selvrisiko 41, 56, 65
selvstændige erhvervsdrivende 67
sindssyge 54
skadens indtræden 151
skader, der forvoldes uden for Danmark 19
skadevolder 135, 145
skadevolderen ikke part 114
skadevolders erstatningsansvar 30
skolerejse 43
skriftlig cirkulation 113
skriftlighed 113
slid og ælde 40
sociale ydelser 91
specialkost 64
speciallægeerklæring 136, 140
stationærtidspunktet 66, 67
statsborgerskab 48
strafafsoner 53, 65
straffelovens § 248 60
straffelovsovertrædelser 27
strafferetlig efterforskning 135
straffrihed 57
strafundvigere 54
studie- og praktikophold 45
studieskift 65
subjektiv straffrihedsgrund 58
subjektive strafbarhedsbetingelser 27
svie og smerte 67
sygehusjournaler 137
sædvanlige personlige ejendele 39, 40, 65
sædvanlige sikkerhedsforanstaltninger 93, 121

sørgeklæder 70
søterritoriet 36

T

tab af erhvervsevne 68
tab af forsørger
 børn 71
 ægtefælle eller samlever 70
tab af skoleår 64
tabsbegrænsningspligt 61, 92
tabt arbejdsfortjeneste 65, 66
tabt fortjeneste 24
tandbehandling 64
tandbehandlingsudgifter til personer under 18 år 91
terrorhandling 43
tilbagebetaling 148
tilskadekomst i forbindelse med hjælp til politiet under anholdelse m.v. 17
tingsskade 24, 25, 65, 93, 145
tolkebistand 140
tort- og krænkelsesgodtgørelse 75
tortgodtgørelse 76
toårsfristen 126
transport 64, 140
transport til hjemlandet 70
tvangsanbragte på døgninstitutioner 54
tvangsanbragte under kriminalforsorgen 53
tvangsfuldbyrdsesgrundlag 146
tøj 39, 65

U

uddannelsesbidrag 71
uden unødigt ophold 100
udenlandsk skadelidt 36
udenlandske domme 121
udgifter til advokatbistand 90
udgifter ved sagens behandling 140
udlandet 41
udlægsret 146
ukendt skadevolder 57
ulykkesforsikring 91
umiddelbare helbredelsesudgifter 63
umyndige 104

Stikordsregister

V

vansir 68
varigt mén 68
vedligeholdelse af gravsted 70
vejledende udtalelse 68, 69
vejledningspligt 105
virkelig skadeserstatning 66
voldsforbrydelser 27
voldtægt 82
voldtægtsforsøg 76, 82
våben 86

Z

zoneterapi 64

Æ

ærekrænkelse 85

Å

årsberetning 113, 115